

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Στελεχών Συνεταιριστικών
Οργανώσεων
Διεκμεταλλεύσεων (Σ.Σ.Ο.Ε.)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Εισηγητής: Ηγούμενος Ιωάννης

Σπουδαστής :
Βασιλακόπουλος Νικόλαος
Α.Μ.: 1937

ALL INFORMATION CONTAINED
HEREIN IS UNCLASSIFIED
DATE 08/20/2013 BY 745

Ευχαριστίες

Τελειώνοντας την πτυχιακή εργασία μου, αντιλήφθηκα πόσο δύσκολο θα μου ήταν να την περατώσω χωρίς την πολύτιμη βοήθεια κάποιων συγκεκριμένων ανθρώπων. Έτσι, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω από καρδιάς τον κύριο Ηγούμενο Γιάννη, ο οποίος είναι και ο επιβλέπων καθηγητής της εργασίας μου, τον κ. Παπαστεργιόπουλο Γιώργο (εκπρόσωπος Ο.Π.Ε.), η βοήθεια και το υλικό του οποίου ήταν πολύτιμα καθώς και την οικογένειά μου και όλους όσους με στήριξαν ψυχολογικά σε κάθε βήμα της φοιτητικής μου ζωής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ
Ευχαριστίες	1
Πρόλογος	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ - ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	
1 Εμπόριο	6
1.1 Διακρίσεις του εμπορίου σε Εσωτερικό και Εξωτερικό εμπόριο	7
2. Διεθνές Εμπόριο	8
2.1 Γενεσιουργοί λόγοι του Διεθνούς Εμπορίου	8
2.2 Σημασία του Διεθνούς Εμπορίου για κάθε χώρα	9
3 Παράγοντες του Διεθνούς Εμπορίου	9
3.1 Ευνοϊκοί παράγοντες	9
3.2 Δυσμενείς παράγοντες	12
4 Ωφέλειες από το Διεθνές Εμπόριο	16
5 Οι μεταβολές στο Διεθνές Εμπόριο 1960 -90	17
6 Πολιτική για τις εξαγωγές	18
7 Σύσταση διακρατικών σχηματισμών με διεθνείς συμβάσεις	20
7.1 Κυρίως εμπορικοί διακρατικοί σχηματισμοί	20
7.2 Διεθνείς οργανισμοί και διακρατικοί σχηματισμοί που υποβοηθούν το Διεθνές Εμπόριο	22
8 Το Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών	27
8.1 Εμπορικό ισοζύγιο	28
8.2 Ισοζύγιο αδήλων συναλλαγών	29
8.3 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	31
8.4 Ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων	31
8.5 Ισορροπία του ισοζυγίου εξωτερικών λογαριασμών	33
8.6 Υγιείς τρόποι βελτίωσης του ισοζυγίου εξωτερικών λογαριασμών ή Πληρωμών	34
9 Ευρωπαϊκή Ένωση και Θαλάσσιες Μεταφορές	34
9.1 Εμπορικός Στόλος - Συνάλλαγμα	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ - ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ο.Κ.	
Α) ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ Ε.Ο.Κ.	
1 Η κρίση της οικονομικής ολοκλήρωσης στην Ε.Ο.Κ.	38
2 Γενική εικόνα του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας	41
3 Αναδιάρθρωση και εξέλιξη του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας (1980-1983)	43
4 Γενικές παρατηρήσεις στο εμπόριο αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων	46
5 Ενδο-κλαδικές ανταλλαγές της Ελλάδας στα πλαίσια του δια-κοινοτικού εμπορίου	49
6 Αναδιάρθρωση του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας: Συνέπειες – Εξελίξεις.	52
Β) ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΗΝ ΟΝΕ	
7 Πώς διαγράφεται το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης	75
8 Η Κοινή Πορεία της Ευρωπαϊκής και της Ελληνικής Οικονομίας	77
9 Οι ιδιομορφίες της Ελλάδας	79
10 Γενικά συμπεράσματα	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ - ΕΞΑΓΩΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΧΩΡΕΣ – ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ		
1	Κύρια προϊόντα που παράγονται στην Ελλάδα	82
2	Κύρια προϊόντα που εξάγονται	82
2.1	Κλάδοι στους οποίους η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις με αυξητική τάση	83
2.2	Προϊόντα στα οποία η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις με αυξητική τάση σε συγκεκριμένες χώρες	83
3	Χώρες προορισμού	84
3.1	Οι εμπορικές σχέσεις της Ελλάδας	85
3.2	Χώρες στις οποίες η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις με αυξητική τάση	93
3.3	Χώρες στις οποίες παρουσιάζεται χαμηλός εξαγωγικός όγκος με σαφείς ανοδικές	94
3.4	Αγορές στόχοι	94
4	Στοιχεία για τις εξαγωγές κατά τα έτη 2000-2001	98
5	Οι ευκαιρίες – προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις	99
	Παράρτημα	101
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ		120
1	Μέτρα διευκόλυνσης εξαγωγών	122
1.1	Σύσταση και Λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών	122
1.2	Επιστροφή ΦΠΑ στους εξαγωγείς	122
1.3	Απλοποίηση Διαδικασιών Εγγραφής στο Ειδικό Μητρώο Εξαγωγέων	123
1.4	Κατάργηση Εγγυητικής Επιστολής για την άσκηση Εξαγωγικού Εμπορίου Νωπών Αγροτικών Προϊόντων	123
1.5	Εκσυγχρονισμός και Απλούστευση Τελωνειακών Υπηρεσιών για το Εξαγωγικό Εμπόριο	124
2	Μέτρα προώθησης εξαγωγών	127
2.1	Αναδιοργάνωση ΟΠΕ	127
2.2	Σταδιακή Μεταβίβαση του ΟΠΕ στα Επιμελητήρια και στους Εξαγωγικούς Φορείς	130
2.3	Δημιουργία Δικτύου Επικοινωνίας και Διάχυσης Πληροφοριών ΟΠΕ	130
2.4	Εξαγωγικό Φόρουμ	131
2.5	Δημιουργία από ΟΠΕ και ΕΛΚΕ Γραφείων Προώθησης Εξαγωγών και Προσέλκυσης Επενδύσεων στο Εξωτερικό	131
2.6	Πρόγραμμα Ενίσχυσης Εξαγωγικών ΜΜΕ από ΟΠΕ	133
2.7	Διμερή Επιχειρηματικά Συμβούλια ΟΠΕ Εξωτερικού	136
2.8	Ρυθμίσεις για Οικονομικούς και Εμπορικούς Ακόλουθους των Ελληνικών Διπλωματικών Αρχών στο εξωτερικό	138
2.9	Πρόγραμμα Επιχειρηματικής Αξιοποίησης Ολυμπιακών Αγώνων 2004	138
2.10	Προτάσεις για την Αναθεώρηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ για Ενίσχυση Εξωστρέφειας και Ανταγωνιστικότητας Εξαγωγικών Επιχειρήσεων	148
3	Στρατηγικές ανάπτυξης εξαγωγών	149
3.1	Πρόγραμμα Συνδυασμένης Προβολής Ελληνικού Τουρισμού, Ελληνικών	149
3.2	Πρόγραμμα Προβολής Επωνύμου Τυποποιημένου Ελαιολάδου	150
3.3	Μελέτη Τυποποίησης και Προώθησης Εξαγωγών Ελαιολάδου	151
3.4	Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών στην Κίνα	152
3.5	Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών στον Καναδά	154
3.6	Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών και Επενδύσεων στις Η.Π.Α.	154
3.7	Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών και Επενδύσεων στην Τουρκία	155
3.8	Μελέτη για Μεταφορικό Κόστος Εξαγωγών	156

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ - Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

1	Η κρατική στήριξη της χρηματοδότησης των εξαγωγών	158
2	Η ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων	161
3	Η ευρωπαϊκή ένωση και η ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων	163
4	Ο ελληνικός οργανισμός ασφαλίσεως εξαγωγικών πιστώσεων	166

Βιβλιογραφία

169

Πρόλογος

Ο κύριος στόχος αυτής της εργασίας είναι η κατανόηση από τον αναγνώστη της σημασία της εξαγωγικής δραστηριότητας για την Ελλάδα. Με τις εξαγωγές γίνεται εισροή χρήματος και συναλλάγματος, τονώνεται η εγχώρια παραγωγή και εργασία, αυξάνεται το εισόδημα των πολιτών και γενικά δημιουργούνται συνθήκες για οικονομική ανάπτυξη.

Στην παρούσα μελέτη θα παρουσιάσω τη διαχρονική πορεία των ελληνικών εξαγωγών για μια σειρά ετών στο χώρο των Βαλκανίων, της Ασίας, της Ευρώπης (Ευρωπαϊκής Ένωσης) και του υπόλοιπου κόσμου.

Η μελέτη και η ανάλυση των εξαγωγών είναι απαραίτητη για κάθε χώρα, για κάθε επιχείρηση και οργανισμό που εξάγει προϊόντα και υπηρεσίες ή για αυτές τις επιχειρήσεις που σκοπεύουν να ασχοληθούν στο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

1. Εμπόριο

Εμπόριο με περιορισμένη έννοια, είναι η αγορά αγαθών για μεταπώληση χωρίς ουσιώδη μεταβολή τους, με σκοπό την πραγματοποίηση κέρδους. Ο ορισμός αυτός κλείνει σε στενά πλαίσια την έννοια του εμπορίου, αλλά γίνεται κυρίως, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο το διαχωρίζει από την μεταποίηση (βιομηχανία) στην οποία η αγορά αγαθών γίνεται για να μεταβληθούν σε νέα προϊόντα, μετά από μια παραγωγική διαδικασία που τα μετασχηματίζει και τα οποία πωλούνται μ' αυτή τη μορφή, με σκοπό την πραγματοποίηση κέρδους. Με ευρεία έννοια, εμπόριο είναι η συστηματική (και όχι τυχαία ή περιστασιακή) διενέργεια συναλλαγών, δηλ. αγορών και πωλήσεων με τη σταθερή επιδίωξη κέρδους. Μ' αυτή την έννοια το εμπόριο αποτελεί "επιχειρηματική" δραστηριότητα που ασκείται είτε από φυσικά πρόσωπα (άτομα) είτε από νομικά πρόσωπα (εμπορικές εταιρίες). Η επιχειρηματική δραστηριότητα στοχεύει σταθερά στην επιδίωξη του κέρδους, το οποίο όμως δεν είναι πάντα βέβαιο, γιατί κάθε επιχείρηση διατρέχει τον κίνδυνο αντί για κέρδος να υποστεί ζημιά. Το εμπόριο αποτέλεσε πανάρχαια δραστηριότητα που πρωτοεμφανίστηκε όταν άρχισε να αναπτύσσεται η γεωργία και οι άνθρωποι άρχισαν να οργανώνονται σε κοινωνικές ομάδες (οικογένεια, γένος, φυλή). Προϋπόθεση της άσκησης του εμπορίου είναι η ύπαρξη "αγοράς" με την έννοια της συνάντησης της προσφοράς και της ζήτησης αγαθών, που μπορεί να είναι, από πολύ περιορισμένη έως πολύ εκτεταμένη. Η πρακτική πλευρά του εμπορίου συνίσταται στη διενέργεια συναλλαγών, δηλ. αγορών και πωλήσεων αγαθών, τα οποία μπορεί να ανήκουν είτε στην πρωτογενή παραγωγή (αγροτικά προϊόντα και αντούσια μεταλλεύματα) είτε στη δευτερογενή παραγωγή (προϊόντα της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας). Με αυτόν τον τρόπο, το εμπόριο που ανήκει στην τριτογενή παραγωγή (υπηρεσίες) υποβοηθάει και συμπληρώνει τους βασικούς παραγωγικούς τομείς (αγροτικό, μεταλλευτικό - βιομηχανικό, βιοτεχνικό) για τη διάθεση των προϊόντων τους στην αγορά, με αμοιβαία ωφέλεια (κέρδος τόσο των παραγωγών, όσο και των διαμεσολαβητών). Η βάση του εμπορίου είναι γεωγραφική, αφού, από τη μια αναζητεί τα προϊόντα για αγορά από την πηγή τους και από την άλλη αναζητεί τους

αγοραστές τους και η διπλή αυτή αναζήτηση είναι διατοπική (γιατί και στις δύο περιπτώσεις μπορεί να γίνεται σε διαφορετικούς τόπους).

1.1 Διακρίσεις του εμπορίου σε Εσωτερικό και Εξωτερικό εμπόριο

Γίνονται διάφορες διακρίσεις του εμπορίου, όπως, χονδρικό - λιανικό, ιδιωτικό - κρατικό, θαλάσσιο - χερσαίο κ.λπ. Η διάκριση όμως που έχει τη μεγαλύτερη σημασία είναι αυτή σε εσωτερικό και εξωτερικό. Εσωτερικό λέγεται το εμπόριο που διεξάγεται μέσα στα όρια ενός συγκεκριμένου κράτους, δηλ. αφορά στην εσωτερική αγορά. Εξωτερικό λέγεται το εμπόριο που έχει ως αντικείμενο τις εμπορικές συναλλαγές μιας χώρας με άλλη, ξένη χώρα, δηλ. συνδέει στην εσωτερική αγορά με αγορά ή αγορές του εξωτερικού.

Το εξωτερικό εμπόριο υποδιακρίνεται σε κυρίως εξωτερικό εμπόριο που διαιρείται σε εισαγωγικό και εξαγωγικό και σε διαμετακομιστικό. Η άποψη ότι εξωτερικό εμπόριο είναι μόνο το εξαγωγικό δεν είναι ορθή. Το εισαγωγικό εμπόριο αφορά στην εισαγωγή σε μια χώρα εμπορευμάτων που προέρχονται από το εξωτερικό, δηλ. από μια άλλη, ξένη χώρα. Το εισαγωγικό εμπόριο είναι συναλλαγματοφόρο, γιατί, για την πραγματοποίηση των εισαγωγών η πληρωμή στην ξένη χώρα γίνεται σε ξένο νόμισμα, δηλ. σε συνάλλαγμα. Επομένως, για να γίνονται εισαγωγές πρέπει στη χώρα εισαγωγής (στην Κεντρική της Τράπεζα, όπως σ' εμάς η Τράπεζα της Ελλάδος) να υπάρχουν "συναλλαγματικά αποθέματα", τα οποία όμως δημιουργούνται με την εισροή συναλλάγματος από το εξωτερικό με την εξαγωγή προϊόντων και υπηρεσιών. Επειδή το συνάλλαγμα είναι πολύτιμο και πολύ επιθυμητό, ορισμένα κράτη (πολύ περισσότερο παλιότερα) παίρνουν μέτρα είτε για την απαγόρευση των εισαγωγών είτε - συνηθέστερα - για τον περιορισμό τους με διάφορα μέσα που θα αναλύσουμε σε άλλο κεφάλαιο, παρακάτω, όπως είναι, ο ποσοτικός περιορισμός με τον καθορισμό ποσοστών (ποσοστώσεις), η επιβολή υψηλών δασμών ώστε οι τιμές των εισαγόμενων εμπορευμάτων να γίνονται απαγορευτικές ή ασύμφορες (δασμολογικό τείχος), η επιβολή αντισταθμιστικών εισφορών κ.ά.

Το εξαγωγικό εμπόριο αφορά στην εξαγωγή εμπορευμάτων από μια χώρα στο εξωτερικό, δηλ. σε μια άλλη, ξένη χώρα. Το εξαγωγικό εμπόριο είναι συναλλαγματοφόρο γιατί, για την πραγματοποίηση των εξαγωγών η πληρωμή στη χώρα από όπου η εξαγωγή γίνεται σε ξένο νόμισμα, δηλ. σε συνάλλαγμα, πολύ επιθυμητό διεθνώς. Με τις εξαγωγές και την εισροή συναλλάγματος, όπως αναφέραμε, ενισχύονται τα συ-

ναλλαγματικά αποθέματα της χώρας εξαγωγής. Γι' αυτό το λόγο οι διάφορες χώρες, όχι μόνο δεν επιβάλλουν οποιοδήποτε περιορισμό, αλλά, αντίθετα θεσπίζουν κίνητρα για τις επιχειρήσεις με σκοπό την αύξηση των εξαγωγών όπως είναι, απαλλαγές από φόρους και τέλη, πιστωτικές διευκολύνσεις, εκπτώσεις από κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές, επιδότηση του εργατικού κόστους, ακόμα και επιχορηγήσεις. Το διαμετακομιστικό εμπόριο (Transit trade -Transito) αφορά στην εισαγωγή εμπορευμάτων από το εξωτερικό σε μια χώρα, όχι για να καταναλωθούν μέσα σ' αυτή, αλλά περνούν απ' αυτή με προορισμό να εξαχθούν σε κάποια άλλη. Η ωφέλεια της χώρας από την οποία γίνεται η διέλευση των εμπορευμάτων συνίσταται, στην απασχόληση εργατικών χεριών, στη χρησιμοποίηση μεταφορικών μέσων, λιμενικών εγκαταστάσεων, αποθηκών κ.λ.π.

2. Διεθνές Εμπόριο

Οι συναλλαγές που γίνονται μεταξύ διαφορετικών χωρών, δηλ. το εξωτερικό εμπόριο (εισαγωγές -εξαγωγές) φέρνει σε εμπορική επικοινωνία τις εθνικές οικονομίες των διάφορων χωρών, δηλαδή δημιουργεί τις Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις. Και το εμπόριο μεταξύ διαφορετικών χωρών διαμορφώνει την έννοια του Διεθνούς Εμπορίου. Το Διεθνές Εμπόριο λέγεται και Παγκόσμιο (International ή World trade) και με τους όρους αυτούς εννοούμε το σύνολο του εξωτερικού εμπορίου (εισαγωγών - εξαγωγών) όλων των χωρών του κόσμου μέσα σε μια χρονική περίοδο (συνήθως ετήσια).

2.1 Γενεσιουργοί λόγοι του Διεθνούς Εμπορίου

Οι γενεσιουργοί λόγοι του Διεθνούς Εμπορίου είναι:

- η απομάκρυνση των σύγχρονων κρατών από την πολιτική και την επιδίωξη αυτάρκειας και από τον απομονωτισμό,
- η τάση για εξειδίκευση της παραγωγής από τις διάφορες χώρες με την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων που διαθέτουν και τον, βάσει αυτής, καταμερισμό της παραγωγής και
- η εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων που έχει κάθε χώρα απέναντι στις άλλες, ώστε να παράγει προϊόντα που να μπορεί να διοχετεύει (εξάγει) σε άλλες χώρες.

2.2 Σημασία του Διεθνούς Εμπορίου για κάθε χώρα

Με το διεθνές εμπόριο μπαίνει σε λειτουργία ο πολλαπλασιαστής του εξωτερικού εμπορίου κάθε χώρας. Σύμφωνα μ' αυτόν, όταν αυξάνεται η εξωτερική ζήτηση προϊόντων μιας χώρας, η άνοδος των εσόδων των εξαγωγικών της επιχειρήσεων και το πλεόνασμα που προκύπτει στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, προκαλούν αύξηση της αγοραστικής δύναμης της οποίας ένα μέρος κατευθύνεται στις εισαγωγές. Μ' αυτόν τον τρόπο προκαλείται δαπάνη η οποία έχει πολλαπλασιαστική επίδραση στο εθνικό εισόδημα της χώρας.

3. Παράγοντες του Διεθνούς Εμπορίου

Αυτοί διακρίνονται αφενός σε ευνοϊκούς και σε δυσμενείς και αφετέρου, σε γενικούς (που αφορούν στο γενικότερο παγκόσμιο κλίμα) και σε ειδικούς (που αφορούν σε κάθε μία χώρα ξεχωριστά).

3.1 Ευνοϊκοί παράγοντες

Είναι αυτοί που υποβοηθούν την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

α. Γενικοί ευνοϊκοί παράγοντες

1. Η παγκόσμια ειρήνη είναι ουσιώδης παράγοντας για την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου γιατί μ' αυτή διευκολύνονται και οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις και οι παγκόσμιες μεταφορές.

2. Το διεθνές εμπόριο ιστορικά ευνοήθηκε σημαντικά:

- από τις ανακαλύψεις και τις εφευρέσεις που άρχισαν από τον 15ο αιώνα, από την 1η βιομηχανική επανάσταση και την τεχνολογική πρόοδο που σημειώθηκε στον 19ο και 20ο αιώνα.
- ήδη ευνοείται από τη 2η βιομηχανική επανάσταση (το συνδυασμό Αυτοματικής - Ηλεκτρονικής - Πληροφορικής) που είχε ως συνέπεια την ευρύτατη χρησιμοποίηση διάφορων κομπιούτερ για πολλές χρήσεις.

3. Η συνεχής αύξηση του πληθυσμού της γης αυξάνει και τις ανάγκες ολόένα και μεγαλύτερου τμήματός του.

4. Η πολιτιστική εξέλιξη και ανάπτυξη δημιούργησε νέες απαιτήσεις, για νέα αγαθά που ζητούνται σ' όλες τις αγορές του κόσμου.

5. Η αλλαγή των συνθηκών και των συνηθειών σε παγκόσμιο επίπεδο έστρεψε τη διεθνή ζήτηση σε ορισμένα προϊόντα που τις ικανοποιούν, όπως είναι τα αυτοκίνητα, οι μοτοσικλέτες, τα σκάφη αναψυχής κ.λ.π.

6. Τα σύγχρονα κράτη εγκατέλειψαν τις αντιλήψεις για αυτάρκεια και απομονωτισμό και πιστεύουν στη σκοπιμότητα και την ανάγκη των διεθνών συναλλαγών.

7. Το διεθνές εμπόριο ευνοήθηκε σημαντικά από την παράκαμψη των μεταξύ κρατών καθεστωτικών διαφορών. Ακόμα και όταν υπήρχε διεθνής ένταση ανάμεσα σε δυτικές και ανατολικές χώρες, δεν σταμάτησαν οι μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές. Η εξάλειψη της διεθνούς διαμάχης μεταξύ ιδεολογικά αντιπάλων κρατών, η κατάργηση των πολιτικών φραγμών και οι νεότερες συνθήκες που επικράτησαν ιδιαίτερα στην Ευρώπη, είναι παράγοντες που ευνοούν το διεθνές εμπόριο.

8. Παρά την αγωνιώδη προσπάθεια για την εμπέδωση της παγκόσμιας ειρήνης, η ύπαρξη ορισμένων πολεμικών εστιών, η ύπαρξη περιοχών όπου είναι πιθανή η πολεμική ανάφλεξη, η ύπαρξη κρατών με επεκτατικές βλέψεις και η ανάγκη ορισμένων κρατών να ενισχύσουν την άμυνά τους γιατί απειλούνται από άλλα, συντελεί στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου όπλων και πυρομαχικών.

9. Η διενέργεια παραγωγικών επενδύσεων σε διάφορες χώρες του κόσμου, συνεπάγεται τη διεθνή ζήτηση διαρκών κεφαλαιουχικών αγαθών (μηχανών και μηχανημάτων).

10. Η ένταση της οικοδομικής δραστηριότητας που παρατηρείται σε ορισμένες χώρες, προκαλεί διεθνή ζήτηση και συναλλαγές σε ορισμένα υλικά, όπως το τσιμέντο.

11. Η ανακάλυψη νέων κοιτασμάτων μεταλλευμάτων που ζητούνται στη διεθνή αγορά ως πρώτες ύλες για την παραγωγή βιομηχανικών αγαθών, αυξάνει τη διεθνή διακίνησή τους.

12. Η αύξηση των μεταφορών (θαλασσίων, αεροπορικών και οδικών) και η μεγάλη χρησιμοποίηση για την κίνηση των μεταφορικών μέσων του πετρελαίου και των παραγώγων του, ανέβασε κατακόρυφα τη ζήτηση και τις συναλλαγές σ' αυτά τα προϊόντα.

13. Σημαντική ώθηση στο διεθνές εμπόριο έδωσαν οι δύο "δεκαετίες της αφθονίας", 1951 -60, 1961-70, όταν σημειώθηκε έκρηξη στην παγκόσμια ζήτηση καταναλωτικών αγαθών.

14. Η εφαρμογή γενικά του διεθνούς Μάρκετινγκ με την εντατική διαφήμιση, την προώθηση των πωλήσεων κ.λπ. προκάλεσε τη διεθνή ζήτηση ορισμένων προϊό-

ντων (τροφίμων, ειδών ένδυσης, καλλυντικών, κοσμημάτων αληθινών και ψεύτικων κ.ά.).

15. Ευνοϊκή επίδραση στο διεθνές εμπόριο είχε η βοήθεια προς φτωχές χώρες που δόθηκε από διεθνείς Οργανισμούς (Ο.Η.Ε., Παγκόσμια Τράπεζα, Οργανισμός Διατροφής και Γεωργίας, Ο.Ο.Σ.Α., Ευρωπ. Κοινότητα κ.ά.) και από πλούσιες χώρες. Η εξωτερική βοήθεια είχε τις εξής μορφές:

- οικονομική βοήθεια (σε κεφάλαια) είτε με παραχώρηση κεφαλαίων δωρεάν είτε με πολύ ευνοϊκούς όρους (μακροπρόθεσμα χαμηλότοκα δάνεια),
- επισιτιστική και υγειονομική βοήθεια (αποστολή τροφίμων και υγειονομικού υλικού),
- αμυντική βοήθεια (αποστολή οπλισμού),
- τεχνική βοήθεια (υποβοήθηση ανεύρεσης και αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πηγών) και
- εμπορική βοήθεια. Η τελευταία δόθηκε με τη σταθεροποίηση των ποσοτήτων και των τιμών διάθεσης των εξαγωγίμων προϊόντων των καθυστερημένων χωρών (Απόφαση της Διάσκεψης Εμπορίου και Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε., Γενεύη, 1964).

β. Ειδικοί (για κάθε χώρα) ευνοϊκοί παράγοντες είναι:

1. Η μη εφαρμογή προστατευτικών μέτρων που θέτουν φραγμούς και η δυνατότητα διενέργειας ελεύθερου εμπορίου με ελευθερία εισαγωγών.
2. Η δημιουργία καλών διακρατικών - διπλωματικών σχέσεων που επεκτείνονται και στις εμπορικές σχέσεις.
3. Η ένταξη σε διακρατικές ενώσεις και συνασπισμούς (όπως Ευρ. Ένωση, Ε.Ζ.Ε.Σ. κ.λπ.) που διευκολύνει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών - μελών.
4. Η σύναψη διμερών εμπορικών συμβάσεων και η ένταξη σε πολυμερείς οικονομικές συμβάσεις.
5. Η ύπαρξη πλουτοπαραγωγικών πηγών που μπορούν να αξιοποιηθούν για την πραγματοποίηση εξαγωγών.
6. Η ύπαρξη άφθονων κεφαλαίων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για παραγωγικές επενδύσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό.

7. Η εγγύτητα της απόστασης μεταξύ συναλλασσόμενων χωρών, που συνεπάγεται χαμηλό κόστος μεταφοράς.

8. Η κινητοποίηση των εμπορικών συμβούλων και ακολούθων των πρεσβειών μιας χώρας στο εξωτερικό, για την εξεύρεση νέων αγορών για τα προϊόντα της.

9. Η εφαρμογή του διεθνούς Marketing ειδικά από επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων, που διευκολύνουν τις εξαγωγές τους.

10. Η παροχή εμπορικών πιστώσεων σε επιχειρήσεις για την προώθηση των εξαγωγών τους.

11. Η ενίσχυση μιας φτωχής χώρας από μια πλούσια με την παραχώρηση μηχανημάτων και την υποχρέωση της αγοράς των παραγόμενων μ' αυτά προϊόντων.

3.2 Δυσμενείς παράγοντες

Είναι αυτοί που δυσκολεύουν την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

α. Γενικοί δυσμενείς παράγοντες

- Η απουσία των περισσότερων γενικών ευνοϊκών παραγόντων (βλ. παραπάνω 3.1) σημαίνουν ύπαρξη δυσμενών παραγόντων για το διεθνές εμπόριο και κυρίως:
 - Η απουσία ειρηνικών συνθηκών,
 - Η δημιουργία καθεστωτικών διαφόρων μεταξύ κρατών,
 - Η εφαρμογή πολιτικής προστατευτισμού από ορισμένες χώρες με την επιβολή υψηλών δασμών κ.λπ.
 - Η μη διενέργεια επενδύσεων σε διάφορες χώρες,
 - Η μη αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πηγών για παραγωγή εξαγωγίμων προϊόντων,
 - Η εξάπλωση της φτώχειας που περιορίζει τη δυνατότητα διεθνών αγορών από τους λαούς που υποφέρουν,
 - Η απουσία εξωτερικής βοήθειας προς τις φτωχότερες χώρες από διεθνείς οργανισμούς και πλούσιες χώρες.

Και επιπλέον, το διεθνές εμπόριο δυσχεραίνεται με τα εξής:

- Η παγκόσμια οικονομική ύφεση που άρχισε με την πετρελαϊκή κρίση του 1973 και συνεχίστηκε, για να μετατραπεί σε στασιμότητα (στασιμότητα με πληθωρισμό) μετά το 1980 (με παγκόσμιο πληθωρισμό πάνω από 10% έναντι 4% μεταξύ 1950 -1973 και αύξηση της ανεργίας σε επίπεδα πάνω από

6%), περιόρισε τα εισοδήματα, τη ζήτηση αγαθών και το διεθνές εμπόριο. Η ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας σε διεθνές ή εθνικό επίπεδο είναι σε βάρος της ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου.

- Το υψηλό κόστος μεταφοράς αυξάνει την τιμή πώλησης και κάνει την εισαγωγή ή την εξαγωγή απαγορευτική ή εντελώς ασύμφορη.
- Όταν η εγχώρια παραγωγή υποκαθιστά τις εισαγωγές, αυτό είναι ωφέλιμο για τη χώρα που προηγουμένως αγόραζε από το εξωτερικό τα ίδια αγαθά, αλλά είναι δυσμενές για το διεθνές εμπόριο, αφού οι εισαγωγές μειώνονται.
- Η δημιουργία διεθνών συνασπισμών επιχειρήσεων με τη μορφή τρασυ ή καρτέλ, για την αποφυγή του μεταξύ τους συναγωνισμού και τη διατήρηση των τιμών, προκαλεί δυσχέρεια στο διεθνές εμπόριο.
- Δυσκολία προκαλεί και η ύπαρξη διαφορετικών μη μετατρέψιμων νομισμάτων στις συναλλασσόμενες χώρες, που οδηγεί αναγκαστικά στην προσφυγή σε διεθνώς αναγνωριζόμενα νομίσματα.
- Επίσης δυσκολία προκαλούν τα διαφορετικά μέτρα και σταθμά που χρησιμοποιούνται (λ.χ. στις Η.Π.Α. οι υπολογισμοί γίνονται σε ίντσες, πόδια και λίβρες και σε άλλες χώρες χρησιμοποιείται το δεκαδικό σύστημα). Ακόμα, το πετρέλαιο, αλλού μετρείται σε βαρέλια κι αλλού σε τόνους.

β. Ειδικοί δυσμενείς παράγοντες, για κάθε χώρα ξεχωριστά

Κι εδώ μπορούμε να πούμε ότι δυσμενείς παράγοντες για το διεθνές εμπόριο της κάθε χώρας αποτελεί η απουσία των ειδικών ευνοϊκών παραγόντων που αναφέραμε παραπάνω και κυρίως:

- Η εφαρμογή από μια χώρα δυσμενούς, για τις διεθνείς συναλλαγές της, Πολιτικής Εξωτερικού Εμπορίου (για τις εισαγωγές και εξαγωγές).
- Η μη διατήρηση καλών διπλωματικών σχέσεων μεταξύ ορισμένων κρατών.
- Η μη ένταξη σε διακρατικές ενώσεις και συνασπισμούς και η μη σύναψη διμερών ή πολυμερών διεθνών εμπορικών συμβάσεων.
- Η έλλειψη κεφαλαίων για την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας με εξαγωγικό προσανατολισμό.
- Η αδρανοποίηση των εμπορικών συμβούλων και ακολούθων πρεσβειών μιας χώρας, που θα μπορούσαν (και έχουν υποχρέωση από τη θέση τους) να

προωθήσουν τις διεθνείς εμπορικές σχέσεις της χώρας. Επιπλέον, υπάρχουν και οι εξής ειδικοί δυσμενείς παράγοντες για κάθε, χώρα:

-Η έλλειψη επενδύσεων με εγχώρια ή ξένα κεφάλαια για την παραγωγή από μια χώρα εξαγωγίμων αγαθών.

-Η έλλειψη επαρκών συναλλαγματικών αποθεμάτων από μια χώρα για τη διενέργεια εισαγωγών.

-Η στροφή προς την παροχή υπηρεσιών (τράπεζες, ασφάλειες, μεταφορές κ.ά.) που οδηγεί σε παραμερισμό του βιομηχανικού τομέα και στερεί μια χώρα από τη δυνατότητα παραγωγής προϊόντων, που θα μπορούσαν να γίνουν εξαγώγιμα.

-Η μη παροχή κινήτρων σε βιομηχανικές και εξαγωγικές επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση του σκοπού τους.

-Η εφαρμογή από μια χώρα τιμών "ντάμπινγκ" (dumping) που νοθεύουν το διεθνές εμπόριο. Ντάμπινγκ είναι η διάθεση στο εξωτερικό των εξαγόμενων προϊόντων σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές του εσωτερικού της, σε τιμές χαμηλότερες από την κανονική (βάση του κόστους παραγωγής) και κάποτε, σε τιμές κάτω και αυτού του κόστους παραγωγής.

Σκοπός του ντάμπινγκ είναι η εκβολή των ανταγωνιστών που εμπορεύονται ορθόδοξα στις ξένες αγορές. Στις περιπτώσεις ντάμπινγκ σε διάφορες χώρες εφαρμόζουν πολιτική αντιντάμπινγκ (όπως είναι η επιβολή εξισωτικών και αντισταθμιστικών εισφορών). Γενικά δε, στις πολυμερείς συνθήκες (όπως η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου - GATT, απαγορεύεται η εφαρμογή τιμών "ντάμπινγκ".

γ. Τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές εξαγωγές τα τελευταία χρόνια

Η πορεία των ελληνικών εξαγωγών κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας δεν θα πρέπει να θεωρείται ικανοποιητική. Η στατιστική ανάλυση της πορείας των ελληνικών εξαγωγών διαπιστώνει μία σαφή μείωση της ανταγωνιστικότητας, η οποία δεν οφείλεται μόνο στην πολιτική της "σκληρής" δραχμής (πριν την εισαγωγή του Ευρώ) αλλά και στην αδυναμία προσαρμογής αρκετών προϊόντων μας στις απαιτήσεις της διεθνούς αγοράς.

Επιπλέον, η ελληνική επιχείρηση συνεχίζει σήμερα να αντιμετωπίζει σειρά αντικινήτρων, τα οποία επηρεάζουν αρνητικά τη δραστηριότητα και ανάπτυξή της και η άρση αυτών κρίνεται επιτακτική με σκοπό τη δημιουργία ενός ευνοϊκού και σταθερού περιβάλλοντος.

Η βελτίωση του καθεστώτος ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων, η βελτίωση της υποδομής των τελωνείων, η καθιέρωση απλουστευμένων τελωνειακών διαδικασιών, η βελτίωση του εφαρμοζόμενου συστήματος από τις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες σχετικά με τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, η ολοκλήρωση υποδομών στις μεταφορές για ταχύτερη και οικονομικότερη μεταφορά προϊόντων, η ευνοϊκότερη τραπεζική χρηματοδότηση επιχειρήσεων, η κατάργηση υφιστάμενων επιβαρύνσεων και η ουσιαστική και αποτελεσματική αξιοποίηση υπαρχόντων μηχανισμών προώθησης των ελληνικών εξαγωγών, όπως οι πιστωτικές διευκολύνσεις και οι εταιρίες διεθνούς εμπορίου, αποτελούν ορισμένα από τα αιτήματα των Ελλήνων εξαγωγέων, τα οποία μάλιστα υφίστανται εδώ και χρόνια χωρίς να έχουν ακόμη ικανοποιηθεί.

Οι συνθήκες της παγκοσμιοποίησης έχουν καταστήσει επιτακτικότερη όσο ποτέ την ανάγκη επίλυσης των προβλημάτων των εξαγωγικών επιχειρήσεων, οι οποίες αντιμετωπίζουν όχι μόνο τον διεθνή αλλά και τον ενδοκοινοτικό ανταγωνισμό, αγωνιζόμενοι συχνά με άνισους σε σχέση με τις επιχειρήσεις άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όρους. Η ομοιόμορφη εφαρμογή και στην χώρα μας κανόνων και πρακτικών που ισχύουν στις άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η δημιουργία του αναγκαίου θεσμικού πλαισίου, η απλούστευση γραφειοκρατικών διαδικασιών, η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, η κατάρτιση και επιμόρφωση των κρατικών υπηρεσιακών παραγόντων αλλά και η αλλαγή της υφιστάμενης νοοτροπίας μπορούν με βεβαιότητα να οδηγήσουν στην επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου: την άρση των υφιστάμενων αντικινήτρων και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων.

Η ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας επιτυγχάνεται με μείωση του μη εμπορικού κόστους, με μείωση του κόστους συναλλαγών, με αποτελεσματική ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων, με τη βελτίωση των τελωνείων και των μεταφορών και με την απλούστευση των εξαγωγικών διαδικασιών. Οι δυνατότητες της εσωτερικής αγοράς αναπτύσσονται με κλαδική χρηματοδότηση, με την ανάπτυξη νέων προϊόντων και της επιχειρηματικότητας, με την κάθετη και οριζόντια δικτύωση των επιχειρήσεων (clustering), μέσω των κοινών ομάδων προώθησης των προϊόντων, με τη στήριξη νέων εξαγωγέων και την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων.

4. Ωφέλειες από το Διεθνές Εμπόριο

1. Το Διεθνές Εμπόριο συνέβαλε στην οικονομική ανάπτυξη των διάφορων χωρών του κόσμου. Όπως ανέφερε ο μεγάλος οικονομολόγος Ντ. Ρόμπερτσον "Το διεθνές εμπόριο ήταν μηχανή προόδου τον 19ο αιώνα με επίκεντρο τη Μεγ. Βρετανία, της οποίας αυξήθηκαν σημαντικά οι εξαγωγές".

2. Με το Διεθνές Εμπόριο αναζητούνται νέες αγορές για την τοποθέτηση των παραγόμενων προϊόντων.

3. Με την έρευνα της διεθνούς αγοράς (που είναι μέρος του Marketing) διαπιστώνονται οι ανάγκες για την παραγωγή και την εμπορία νέων προϊόντων.

4. Γίνεται αμοιβαία κάλυψη των αναγκών σε αγαθά μεταξύ των κρατών σύμφωνα με τις ελλείψεις που παρουσιάζουν.

5. Δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας των αναγκαίων αποθεμάτων στις διάφορες χώρες, προϊόντων πρώτης ανάγκης (καύσιμα, φάρμακα, τρόφιμα, μέταλλα).

6. Γίνεται διεθνής αναδιάρθρωση και ανακατανομή των παραγωγικών δυνάμεων με την αναμόρφωση της χρησιμοποίησης των συντελεστών της παραγωγής (προϊόντα της φύσης, εργασία, κεφάλαια).

7. Προκαλείται ο καταμερισμός των παραγωγικών δραστηριοτήτων μεταξύ των χωρών του κόσμου, σύμφωνα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η καθεμιά σε σχέση με τις άλλες.

8. Δημιουργείται ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο με συνέπεια, την παραγωγική και οργανωτική βελτίωσή τους, ώστε να προσφέρουν στις διεθνείς αγορές προϊόντα καλύτερης ποιότητας σε χαμηλότερες τιμές, με προφανή ωφέλεια των καταναλωτών σ' όλο τον κόσμο.

9. Προωθείται η οικονομική ευημερία και βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο των λαών του κόσμου.

10. Κάθε χώρα βάζει ως στόχο της την αύξηση της συμμετοχής της στο διευρυνόμενο όγκο του διεθνούς εμπορίου. Όπως είχε επισημάνει ο κορυφαίος άγγλος οικονομολόγος Άλφρεντ Μάρσαλ (1842 -1924) "ο παλιός κόσμος -εννοούσε την Ευρώπη -πρόσφερε θαυμάσιες αγορές στο νέο κόσμο" εννοώντας τότε, τις Η.Π.Α., τον Καναδά, την Αυστραλία, τη Ν. Ζηλανδία, τη Νοτ. Αφρική και χώρες της Νοτ. Αμερικής. Ο "νέος κόσμος" έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

11. Με αφορμή την επέκταση των διεθνών εμπορικών σχέσεων, ανεβαίνει το πολιτιστικό επίπεδο των λαών.

12. Ανταλλάσσεται η εμπειρία (know how) μεταξύ των επιχειρηματιών του κόσμου ως προς την επεξεργασία και την εμπορία των προϊόντων, με τεχνολογικές βελτιώσεις και χρησιμοποίηση νεότερων μεθόδων (Μάρκετινγκ, Προώθηση Πωλήσεων, Διαφήμιση κ.λπ.).

13. Οι απαιτήσεις των διεθνών αγορών συμβάλλουν στην επίτευξη του σύγχρονου στόχου "της ολικής ποιότητας" (total quality) που απασχολεί έντονα τους επιχειρηματίες και τους διοικούντες τις επιχειρήσεις (μάνατζερς) σ' όλο τον κόσμο.

5. Οι μεταβολές στο Διεθνές Εμπόριο 1960 -90

Μεταξύ 1960 -1990 έχουν γίνει μεγάλες διαφοροποιήσεις στο διεθνές εμπόριο, σημαντικότερες από τις οποίες είναι:

1. Διαφοροποιήσεις στην παραγωγή και στην εξαγωγή - εισαγωγή προϊόντων. Ποιος θα μπορούσε να φαντασθεί ότι, ο άλλοτε σιτοβολώνας της Ευρώπης, οι χώρες της προ Ε.Σ.Σ.Δ. έπαψαν να είναι εξαγωγικές σιταριού και έγιναν οι πρώτες εισαγωγικές του χώρες (το 1980 έκαναν εισαγωγή 16 εκατομ. μετρικών τόνων, το 1990 15,6 εκατομ. μετρ. τον. και το 1991 21 εκατομ. μετρ. τον.)

2. Διαφοροποιήσεις στη γεωγραφική κατανομή της αξίας των εισαγωγών - εξαγωγών. Μετά την επικράτηση του πετρελαίου ως κύριας καύσιμης ύλης, οι εξαγωγές του πέρασαν στις 13 χώρες του ΟPEC (βλ. παρακάτω), από τις οποίες κάνουν εισαγωγές οι μη πετρελαιοπαραγωγικές, αλλά έντονα πετρελαιοκαταναλωτικές χώρες, όπως αυτές της Ευρώπης, που το 1982 κατανάλωσαν 1.113,8 εκατ. τόνο (το 40% της παγκόσμιας κατανάλωσης) και το 1992 1.038 εκατ. τόνο (το 33,17% της παγκόσμιας κατανάλωσης). Εξάλλου, η Ιαπωνία που θεωρείται η πρώτη βιομηχανική χώρα του κόσμου, είναι μαζί με τη Γερμανία οι μόνες χώρες με πλεονασματικό Εμπορικό Ισοζύγιο (υπεροχή της αξίας των εξαγωγών τους σε σχέση μ' αυτή των εισαγωγών τους). Στις εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων έχουν από το 1988 και μετά, δυναμική (και συνεχώς αυξανόμενη) συμμετοχή οι "νέες βιομηχανικές χώρες της Άπω Ανατολής" (Νότ. Κορέα, Ταϊβάν, Χονγκ -Κονγκ, Σιγκαπούρη) ενώ βήματα προόδου πραγματοποιούν στις εξαγωγές τους και η Μαλαισία, η Ταϊλάνδη, η Ινδονησία, οι Φιλιππίνες και το Βιετνάμ..

3. Το παλιό αποικιοκρατικό καθεστώς με τη σκληρή εμπορική εκμετάλλευση των αποικιών από τις μητροπολιτικές χώρες, το οποίο καταργήθηκε σταδιακά, μεταπολεμικά, μετατράπηκε σε μια νέα μορφή, σύμφωνα με την οποία, οι πρώην υπόδου-

λοι επιζητούν την οικονομική συνεργασία με τους πρώην δυνάστες τους για να ξεφύγουν από την πείνα.

4. Στα μέσα μεταφοράς των εμπορευμάτων, διεθνώς, το πλοίο επικράτησε απόλυτα, με νέους τύπους, όπως τα μεγάλα τάνκερς, τα πλοία μεταφοράς κοντέϊνερς, τα πλοία -ψυγεία, τα πλοία μεταφοράς υγροποιημένου αερίου, τα πλοία μεταφοράς φορτίων χύμα κ.α. ενώ περιορίστηκαν οι διεθνείς μεταφορές με πλοία γενικού φορτίου και πλοία που εκτελούσαν "τακτικές γραμμές" (με καθορισμένες κατά ημερομηνίες και λιμάνια προσεγγίσεις).

5. Παρατηρείται μια υπερσυγκέντρωση του διεθνούς εμπορίου μεταξύ των πλουσιότερων χωρών. Οι 7 χώρες, Γερμανία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, " Καναδάς, Ιταλία, Η.Π.Α. και Ιαπωνία, συγκεντρώνουν το 50% περίπου του παγκόσμιου εμπορίου, γενικά και το 75% περ. του εμπορίου βιομηχανικών προϊόντων και πραγματοποιούν το 80% περίπου των ανταλλαγών μεταξύ τους. Στις αναπτυσσόμενες χώρες αντιστοιχεί περίπου το 22-24% του Δ.Ε.

6. Το δολάριο έχει καθιερωθεί ως διεθνές νόμισμα στις παγκόσμιες συναλλαγές, εκτοπίζοντας σχεδόν όλα τα άλλα νομίσματα εκτός του ιαπωνικού γιεν και του γερμανικού μάρκου.

6. Πολιτική για τις εξαγωγές

Η ελληνική εμπορική δραστηριότητα, αν και πολλές φορές στο παρελθόν αντιμετώπισθηκε με τη λογική μιας δευτερεύουσας παραγωγικής δραστηριότητας, είχε και έχει πάντοτε σημαντική προσφορά στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και στην ενίσχυση της απασχόλησης. Σήμερα το ελληνικό εμπόριο είναι ο μεγαλύτερος παραγωγικός εργοδότης, αφού προσφέρει απασχόληση σε περισσότερους από 600.000 αυτοαπασχολούμενους και εργαζόμενους.

Οι επιστήμονες στον τομέα της οικονομικής, αναγνωρίζοντας τη σημασία της εμπορικής δραστηριότητας, προτείνουν μια Εθνική Εμπορική Πολιτική που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού εμπορίου, απαραίτητη προϋπόθεση για την επέκταση των δραστηριοτήτων των εμπορικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια, τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Μαύρης Θάλασσας.

Γενικά, τα μέτρα για τις εξαγωγές διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: Ενίσχυση, εποπτεία, απαγόρευση. Τα μέτρα ενίσχυσης των εξαγωγών υποδιαιρούνται σε άμεσα και έμμεσα. Άμεσα είναι: Οι επιδοτήσεις στα εξαγόμενα αγαθά και στις εξαγω-

γικές μονάδες. Η ευνοϊκή πιστοδότηση των εξαγωγών από τις τράπεζες. Η ευμενής φορολογική μεταχείριση των εξαγωγικών επιχειρήσεων (απαλλαγές και εκπτώσεις φόρου). Η εξαιρετική κοινωνικο-ασφαλιστική μεταχείριση των εξαγωγικών επιχειρήσεων (ορισμός γι' αυτές μειωμένων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης). Έμμεσα είναι: Η κινητοποίηση του κρατικού μηχανισμού και των δημοσίων υπηρεσιών του εξωτερικού για την έρευνα της αγοράς και την προβολή, διαφήμιση και προώθηση των εξαγωγών (διεθνές μάρκετινγκ). Η κρατική συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις του εξωτερικού, όπου προβάλλονται τα εγχώρια προϊόντα. Η υποβοήθηση των εξαγωγών με την εξασφάλιση κατάλληλων μεταφορικών μέσων (βαγόνια, πλοία και φορτηγά αυτοκίνητα-ψυγεία). Οι βραβεύσεις των εξαγωγέων κ.ά. Η εποπτεία του κράτους στις εξαγωγές εξυπηρετεί τη διατήρηση ικανοποιητικού ποιοτικού επιπέδου σ' αυτές και την αποφυγή δυσφήμισης των εγχωρίων προϊόντων. Οι απαγορεύσεις συνήθως περιορίζονται στις εξαγωγές επικίνδυνων, επιβλαβών κ.λ.π. υλών.

Πιο συγκεκριμένα η εθνική εμπορική πολιτική περιλαμβάνει μέτρα όπως:

- Θέσπιση σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου για το εμπόριο, με την ψήφιση νέου Εμπορικού Κώδικα και Εμπορικού Μητρώου ώστε να εξασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία των εμπορικών επιχειρήσεων. Μέσα στα νομοθετικά μέτρα απαιτείται η προστασία της εμπορικής δραστηριότητας από το νεοεμφανιζόμενο οικονομικό έγκλημα, το παρεμπόριο, την παραπλανητική διαφήμιση, τις πωλήσεις μέσω των προσφορών.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού εμπορίου με την συμμετοχή σε χρηματοδοτούμενα προγράμματα του κοινοτικού πλαισίου στήριξης και στις χρηματοδοτήσεις των αναπτυξιακών νόμων. Ιδιαίτερα το πρόγραμμα για την ανάπτυξη πανελλαδικού δικτύου Ηλεκτρονικού Εμπορίου.
- Άρση των αντικινήτρων και παροχή νέων κίνητρων για συνενώσεις και συνεργασίες των μικρομεσαίων εμπορικών επιχειρήσεων.
- Πρόσβαση των εμπορικών επιχειρήσεων σε σύγχρονα μέτρα χρηματοδότησης του εμπορίου.
- Δημιουργία σταθερού πλαισίου ανταγωνισμού και ενίσχυση του ρόλου της επιτροπής ανταγωνισμού. Πλαίσιο που δεν επιτρέπει αθέμιτες πρακτικές και εξασφαλίζει τον υγιή και θεμιτό ανταγωνισμό που θα αποβεί προς όφελος των επιχειρήσεων και των καταναλωτών.

- Κατάργηση των αντικειμενικών κριτηρίων φορολόγησης και καθιέρωση σταθερού αναπτυξιακού συστήματος φορολόγησης. Η αύξηση των αντικειμενικών κριτηρίων, των αντικειμενικών αξιών, των συντελεστών φορολόγησης των εταιρειών δημιουργεί ένα αντι-αναπτυξιακό πλαίσιο με υπέρμετρες και συνεχώς αυξανόμενες επιβαρύνσεις υπέρ των κρατικών ελλειμμάτων που οδηγεί τις εμπορικές επιχειρήσεις σε εξόντωση.
- Εκπόνηση πολιτικής για την προστασία του καταναλωτή. Η απελευθέρωση των αγορών επιβάλλει την ύπαρξη ρυθμιστικών οργάνων που να εξασφαλίζουν την αντιμετώπιση των φαινομένων κερδοσκοπίας, νόθευσης του ανταγωνισμού, παραπλάνησης των καταναλωτών τα οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν μέσα από ένα πλαίσιο νομοθετικών μέτρων.

7. Σύσταση διακρατικών σχηματισμών με διεθνείς συμβάσεις

Με Διεθνείς Συμβάσεις συστάθηκαν ορισμένοι οργανισμοί και διακρατικοί σχηματισμοί που είτε έχουν κυρίως εμπορικό χαρακτήρα είτε είναι ευρύτερα οικονομικοί, αλλά εξυπηρετούν και το διεθνές εμπόριο.

7.1 Κυρίως εμπορικοί διακρατικοί σχηματισμοί

Έχουν τη μορφή "Κοινής Αγοράς" με στενή εμπορική – δασμολογική συνεργασία.

Οι σημαντικότερες είναι:

α. Η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών - Ε.Ζ.Ε.Σ.

Έχει τη μορφή χαλαρής τελωνειακής ένωσης. Συστάθηκε με τη Συμφωνία της Στοκχόλμης του 1959 από 7 χώρες της Ευρώπης (Αυστρία, Μ. Βρετανία, Δανία, Ελβετία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία) και άρχισε να λειτουργεί από 3-5-1960, με έδρα τη Γενεύη. Το 1961 συνδέθηκε με την Ε.Ζ.Ε.Σ. η Φινλανδία και το 1970 προσχώρησε η Ισλανδία, αλλά στις 31-12-72 αποχώρησαν η Μ. Βρετανία και η Δανία που εντάχθηκαν από 1-1-73 στην Ε.Ο.Κ. και το 1985 αποχώρησε η Πορτογαλία για τον ίδιο λόγο.

Η Ε.Ζ.Ε.Σ. είναι τελωνειακή ένωση μόνο για βιομηχανικά προϊόντα χωρίς προοπτική για στενότερη οικονομική ένωση και με ελευθερία των μελών της να ρυθμίζουν τις οικονομικές σχέσεις τους με τρίτες χώρες.

Από το 1977 έχει διαμορφωθεί μια ευρύτερη ζώνη ελεύθερων συναλλαγών για βιομηχανικά προϊόντα, με συμμετοχή των χωρών της Ε.Ο.Κ. και της Ε.Ζ.Ε.Σ. και γίνονται συζητήσεις για μελλοντική δημιουργία ενός ευρύτατου οικονομικού συνασπισμού των ευρωπαϊκών χωρών.

β. Η Λατινοαμερικανική Ένωση Ελεύθερου Εμπορίου - Λ.Α.Ε.Ε.Ε. (LAFTA)

Ιδρύθηκε το 1960 με τη συμμετοχή των χωρών, Αργεντινής, Βραζιλίας, Χιλής, Μεξικού, Παραγουάης, Περού, Ουρουγουάης, στις οποίες προστέθηκαν, η Κολομβία, ο Ισημερινός, η Βενεζουέλα και η Βολιβία. Έχει έδρα το Μοντεβιδέο. Σκοπός της είναι η διεύρυνση των μεταξύ τους συναλλαγών και η συνεργασία για την προώθηση της οικονομικής τους ανάπτυξης.

γ. Η Κοινή Αγορά της Κεντρικής Αμερικής -CACM

Ιδρύθηκε επίσης το 1960. Αρχικά της μέλη ήταν οι χώρες Γουατεμάλα, Ελ Σαλβαδόρ, Κοσταρικό, Ονδούρα, Νικαράγουα. Σκοπός ήταν η σύσταση Κοινής Αγοράς ανάμεσα στις χώρες - μέλη, με τελωνειακή ένωσή τους και με προοπτική στενότερης οικονομικής ενοποίησης. Έδρα της είχε τη Γουατεμάλα. Η εμπόλεμη κατάσταση που δημιουργήθηκε ανάμεσα σε ορισμένες χώρες - μέλη της οδήγησε το 1969 στη διάλυσή της.

δ. Η Κοινή Αγορά της Ομάδας Χωρών των Άνδεων -AG

Δημιουργήθηκε με το Σύμφωνο της Καρθαγένης το 1969, Περιέλαβε τα κράτη: Κολομβία, Ισημερινό, Βολιβία, Περού, Βενεζουέλα και Χιλή (μέχρι το 1976). Σκοπός της, το κοινό δασμολόγιο, η υποβοήθηση των χωρών με ελλειμματικό Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών και η κοινή βιομηχανική Πολιτική.

ε. Η Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου της Καραϊβικής -CARIFTA (1965) που από το 1973 έγινε Κοινή Αγορά της Καραϊβικής -CARICOM

Σε αυτή συμμετέχουν τα κράτη: Γρενάδα, Τζαμάϊκα, Μοντσεράτ, Αγ. Λουκία, Τρινιντάτ και Τομπάγκο, Αντίγκουα, Γουϊάνα, Σαιν Κίτς, Σ. Βίνσεντ, Μπαχάμες, Μπαρμπάντος, Μπελίτσε. Σκοπός της η εφαρμογή κοινής προστατευτικής πολιτικής, με τη θέσπιση κοινού δασμολογίου, (Παρατηρητές είναι η Δομινικανική δημοκρατία, η Αϊτή και το Σουρινάμ).

στ. Η Κοινή Αγορά της Ανατολικής Αφρικής -EACM

Συστάθηκε την 1-12-1967 από τις χώρες της Ανατολ. Αφρικής Κένυα, Ουγκάντα και Τανζανία με σκοπό το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ τους και τη μελλοντική τους οικονομική ενοποίηση. Στον ΟΡΕC αναφερθήκαμε κατ' επανάληψη παραπάνω,

γιατί αποτελεί αγκάθι στην ελεύθερη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Κι από τη μία εμφανίζεται ως "καρτέλ" που μονοπωλιακά (προσπαθεί να) καθορίζει τις τιμές του πετρελαίου, ενώ, από την άλλη, αποτελεί σύμβαση καθορισμού ποσοτώσεων (quotas) παραγωγής και εξαγωγής μεταξύ των μελών του.

ζ. Το Σύμφωνο των Χωρών Μαγκρέμπ

Το Σεπτέμβριο του 1964 η Αλγερία, η Λιβύη, το Μαρόκο και η Τυνησία ίδρυσαν την Maghreb Standing Committee, με σκοπό να συνεργασθούν στενά στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, της ενέργειας και της εξόρυξης μεταλλευμάτων. Το Σύμφωνο ατόνησε αργότερα λόγω αλλαγής στάσης από τη Λιβύη.

η. Η Βορειοαμερικανική Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου -NAFTA

Η σχετική συμφωνία υπογράφηκε μεταξύ Η.Π.Α., Καναδά και Μεξικού την 13-8-1993 και η λειτουργία της άρχισε την 1-1-1994. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη Κοινή Αγορά του κόσμου με 360 εκατ. πληθυσμού. Η συμφωνία προβλέπει την άρση όλων των φραγμών στις μεταξύ τους συναλλαγές μέσα σε 15 χρόνια. Θεωρείται ως το αντίβαρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

θ. Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου Ευρ. Ένωσης -Η.Π.Α.

Ήδη διεξάγονται συζητήσεις για τη δημιουργία Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου Ευρ. Ένωσης -Η.Π.Α. (Διατλαντική Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών -TAFTA).

7.2 Διεθνείς οργανισμοί και διακρατικοί σχηματισμοί που υποβοηθούν το Διεθνές Εμπόριο

- Παγκόσμιοι οικονομικοί οργανισμοί

1. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών -Ο.Η.Ε. (U.N.O.)

Είναι η παγκόσμια οργάνωση των κρατών, που ιδρύθηκε και λειτουργεί από το 1945, έχει έδρα τη Νέα Υόρκη και επιδιώκει πολιτικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς και μορφωτικούς σκοπούς. Το Σεπτέμβριο του 1995 περιλάμβανε 185 χώρες - μέλη. Κύρια όργανά του είναι η Γενική Συνέλευση, το Συμβούλιο Ασφαλείας, το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Κηδεμονιών, η Γενική Γραμματεία και το Διεθνές Δικαστήριο.

Ο.Η.Ε. με τη λειτουργία του συμβάλλει στην ανάπτυξη εμπορικών και γενικότερα οικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών του κόσμου, ειδικότερα όμως σ' αυτό συμβάλλουν, το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, η Διάσκεψη Εμπορίου και Ανάπτυξης - UNCTAD, ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας και η Διεθνής Τράπε-

ζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Το μεν Οικονομικό και Κοιν. Συμβούλιο είναι θεσμικό όργανο του Ο.Η.Ε. και οι υπόλοιποι Οργανισμοί είναι εξειδικευμένα όργανά του.

(1) Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο - ECOSO. Ασχολείται με τα παγκόσμια οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα και ειδικότερα επιδιώκει την προαγωγή της διεθνούς συνεργασίας στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα. Στο έργο του υποβοηθείται από τις Επιτροπές Εμπορίου, Μεταφορών, Στατιστικής κ.ά. Επίσης ασκεί εποπτεία στις Περιφερειακές Επιτροπές του Ο.Η.Ε. (για την Ασία, την Αφρική, την Άπω Ανατολή και την Ευρώπη).

(2) Διάσκεψη Εμπορίου και Ανάπτυξης -UNCTAD. Έργο της είναι η προώθηση και επίσπευση της ανάπτυξης των καθυστερημένων χωρών, με την αύξηση των εμπορικών τους σχέσεων με τις προοδευμένες οικονομικά χώρες. Η πρώτη Διάσκεψη έγινε στην περίοδο Μαρτίου – Ιουνίου 1964 στη Γενεύη και από τότε αποφασίσθηκε να μετατραπεί σε Ειδική Οργάνωση με μόνιμο χαρακτήρα και έδρα τη Γενεύη. Τη βάση της λειτουργίας της αποτελεί η προβολή των δικαιωμάτων των φτωχότερων χωρών -μελών του Ο.Η.Ε. και των υποχρεώσεων των πλουσιότερων προς αυτές.

Σημειώνουμε ότι, τη συντριπτική πλειοψηφία στη Δ.Ε.Α. του Ο.Η.Ε. αποτελούν οι μη αναπτυγμένες χώρες.

Από τα σημαντικότερα θέματα με τα οποία ασχολήθηκε η Δ.Ε.Α. ήταν, το εμπόριο των γεωργικών και των βιομηχανικών προϊόντων των καθυστερημένων χωρών και η υποστήριξή του με τη θέσπιση διαφορικών δασμών, η σύσταση Κοινού Ταμείου εξισορρόπησης των τιμών στις διεθνείς συναλλαγές και η ρύθμιση του εξωτερικού δημόσιου χρέους των φτωχών χωρών.

(3) Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας - F.A.O. Είναι ειδικευμένο όργανο του Ο.Η.Ε. που λειτουργεί από το 1945 με έδρα τη Ρώμη και επιδιώκει την ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής και του εμπορίου των γεωργικών προϊόντων, την ενθάρρυνση της βιομηχανίας γεωργικών προϊόντων και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και των εφαρμοζόμενων καλλιεργητικών συστημάτων από τους αγρότες των χωρών – μελών του Ο.Η.Ε.

(4) Η Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης - IBRD, ιδρύθηκε το 1944 μαζί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, έχει έδρα την Ουάσινγκτον και έχει σκοπό, τη χορήγηση δανείων και τεχνικής βοήθειας στις φτωχότερες χώρες για τη διενέργεια παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην οικονομική τους ανά-

πτυξη. Θυγατρικές της είναι η Διεθνής Εταιρία Ανάπτυξης και η Διεθνής Εταιρία Χρηματοδότησης.

2. Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών -B.I.S.

Ιδρύθηκε στη Συνδιάσκεψη της Χάγης του 1930 και το Καταστατικό της τροποποιήθηκε το 1950. Θεωρείται η Κεντρική Τράπεζα των Κεντρικών Τραπεζών γιατί σ' αυτή μετέχουν οι κεντρικές τράπεζες των χωρών - μελών της. Έχει σκοπό να διευκολύνει τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές πράξεις και να ενεργεί σαν εντολοδόχος ή πράκτωρ σε διεθνείς διακανονισμούς. Είναι ο λογιστικός και χρηματοδοτικός πράκτωρ του Ο.Ο.Σ.Α.

3. Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης -IFAD

Η Συμφωνία για τη σύστασή του υπογράφηκε στη Ρώμη από ορισμένες χώρες -μέλη του Ο.Η.Ε. τη 13-6-1976. Σκοπός του, η χρηματοδότηση προγραμμάτων γεωργικής ανάπτυξης και ειδικά, ανάπτυξης της παραγωγής ειδών διατροφής στις υπανάπτυκτες χώρες. Το Ταμείο συνεργάζεται στενά με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας -F.A.O. που αναφέραμε παραπάνω, τον οποίο και συμπληρώνει.

- Περιφερειακοί οικονομικοί οργανισμοί και διακρατικοί σχηματισμοί

1. Οι τέσσερις Περιφερειακές Οικονομικές Επιτροπές του Ο.Η.Ε. που αποτελούν κλάδους του Οικον. και Κοινων. Συμβουλίου: (1) Η Οικ. Επιτροπή για την Ευρώπη - ECE, (2) για την Ασία και Άπω Ανατολή - ECAFE, (3) για την Αφρική - ECA, και (4) για τη Λατινική Αμερική -ECLA.

2. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης - Ο.Ο.Σ.Α (OECD). Πρωτοϊδρύθηκε στις 3-7-1947 με αγγλογαλλική πρωτοβουλία με τον τίτλο "Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας - Ο.Ε.Ο.Σ." και με σκοπό την ευρωπαϊκή οικονομική ανασυγκρότηση, συνεργασία και ανάπτυξη. Το 1961 μετονομάστηκε σε Ο.Ο.Σ.Α. Εδρεύει στο Παρίσι και μέλη του είναι 19 ευρωπαϊκά κράτη, 2 βορειοαμερικανικά (Η.Π.Α. και Καναδάς), η Αυστραλία, η Ιαπωνία, η Ν. Ζηλανδία, και είχε συνδεθεί μαζί του η Προ Γιουγκοσλαβία. Σκοποί του είναι, η επέκταση του εμπορίου ανάμεσα στις χώρες -μέλη του, όπως και με άλλες χώρες και η υποβοήθηση της οικονομικής ανάπτυξής τους με οικονομική σταθερότητα.

Στο πλαίσιό του, όπως αναφέραμε, λειτουργεί το "Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύμφωνο" (που αντικατάστησε την Ευρωπαϊκή Ένωση Πληρωμών) με όργανο το "Ευρωπαϊκό Ταμείο" που αποτελεί ένα διακρατικό σύστημα διακανονισμών.

3. Στην κατηγορία αυτή ανήκε -και αναφέρεται για ιστορικούς λόγους - το **Συμβούλιο Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας των Σοσιαλιστικών Χωρών - KOMEKON**, στο οποίο συμμετείχαν η Ε.Σ.Σ.Δ., η Βουλγαρία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Τσεχοσλοβακία, η Ανατολική Γερμανία, η Κούβα και το Βιετνάμ. Η προ Γιουγκοσλαβία, η Φινλανδία και η Βόρ. Κορέα είχαν συνδεθεί με την KOMEKON, η δε Αλβανία που προσχώρησε το 1949 αποχώρησε το 1961. Σκοπός της KOMEKON ήταν η εναρμόνιση και ο συντονισμός της οικονομικής δράσης των χωρών -μελών της, η χρηματοδοτική ενίσχυσή τους, ο συμψηφιστικός διακανονισμός των συναλλαγών τους κ.ά. Για την υποβοήθηση της οικονομικής ανάπτυξης των μελών της ιδρύθηκαν δύο πιστωτικοί οργανισμοί, η Διεθνής Τράπεζα Οικονομικής Συνεργασίας και η Διεθνής Τράπεζα Επενδύσεων. Η KOMEKON διαλύθηκε το 1991.

4. **Το Συμβούλιο της Ευρώπης**. Ιδρύθηκε το 1949 με έδρα το Στρασβούργο. Μέλη του είναι 19 χώρες: Βέλγιο, Γαλλία, Δανία, Ηνωμ. Βασίλειο, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ολλανδία, Σουηδία (αυτά ήταν τα ιδρυτικά μέλη στα οποία προστέθηκαν) Αυστρία, Δυτ. Γερμανία, Ελλάδα, Ελβετία, Ισλανδία, Ισπανία, Κύπρος, Μάλτα, Πορτογαλία, Τουρκία. Το Σ.Ε. δεν είναι κατά κύριο λόγο διεθνής οικονομικός οργανισμός, αλλά ασχολείται με θέματα, πολιτικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, μορφωτικά και οικονομικά. Συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

5. **Ο Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών -O.A.S.** Ο O.A.K. δραστηριοποιήθηκε από το 1958, με τη συμμετοχή και τη συμβολή των Η.Π.Α., αν και ως προσπάθεια έχει τις ρίζες της στον 19ο αιώνα. Πρώτος καρπός αυτής της δραστηριότητας ήταν η ίδρυση το 1960 της Παναμερικανικής Τράπεζας Επενδύσεων με σκοπό την υποβοήθηση της οικονομικής ανάπτυξης των χωρών της Λατινικής Αμερικής. Επίσης καρποί του O.A.K. ήταν η σύσταση της Κεντροαμερικανικής Κοινής Αγοράς, της Λατινοαμερικανικής Ένωσης Ελεύθερου Εμπορίου, το Σύμφωνο των χωρών της περιοχής των Άνδεων και η Ένωση Ελεύθερου Εμπορίου της Καραϊβικής (Οργανισμών στους οποίους αναφερθήκαμε παραπάνω). Σήμερα αριθμεί 35 μέλη και έδρα έχει την Ουάσινγκτον.

6. **Ο Οργανισμός Αφρικανικής Ενότητας -O.A.U.** Συστάθηκε από 30 αφρικανικές χώρες το 1963, με γενικό σκοπό την προώθηση της αφρικανικής ενότητας και αλληλεγγύης και με ειδικό οικονομικό σκοπό, το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής των χωρών - μελών. Σήμερα αριθμεί πάνω από 50 χώρες -μέλη, αλλά παρατηρούνται σοβαρές διαφωνίες μεταξύ τους. Έδρα η Αντίς Αμπέμπα (Αιθιοπία).

7. Ο Αραβικός Σύνδεσμος (Arab League). Ιδρύθηκε το 1945 στο Κάιρο με αιγυπτιακή πρωτοβουλία και σκοπό να γίνουν μέλη του όλες οι αραβικές χώρες. Το 1992 είχε τα εξής 21 μέλη: Αλγερία, Μπαχρέϊν, Τζιμπουτί, Αίγυπτο, Ιράκ, Ιορδανία, Κουβέιτ, Λίβανο, Λιβύη, Μαυριτανία, Μαρόκο, Ομάν, Ο.Α. Παλαιστίνης, Κατάρ, Σαουδ. Αραβία, Σομαλία, Σουδάν, Συρία, Τυνησία, Ηνωμ. Αραβικά Εμιράτα και Υεμένη.

Ο σκοπός του δεν είναι καθαρά οικονομικός (είναι η γενικότερη προάσπιση των αραβικών συμφερόντων), αλλά είναι και η αραβική οικονομική συνεργασία. Ο Αραβ. Σύνδεσμος ίδρυσε το "Συμβούλιο της Αραβ. Οικονομ. Ενότητας", την "Αραβική Κοινή Αγορά", την "Αραβική Τράπεζα Ανάπτυξης" κ.ά.

8. Το Συμβούλιο Αραβικής Οικονομικής Ενότητας -CAEU. Ιδρύθηκε από το Αραβ. Σύνδεσμο το 1957, είναι ανεξάρτητος οργανισμός και έχει σκοπό την προώθηση της οικονομικής ενότητας ανάμεσα στις αραβικές χώρες. Προέκτασή του αποτελεί η Αραβική Κοινή Αγορά.

9. Η Ένωση των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας -ASEAN. Δημιουργήθηκε το 1967 από έξι χώρες της Ν.Α. Ασίας, την Ινδονησία, τη Μαλαισία, τη Σιγκαπούρη, τη Μπρουνέϊ Νταρουσαλάμ, την Ταϊλάνδη και τις Φιλιππίνες, με σκοπό το συντονισμό της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής τους ανάπτυξης. Το 1976, με νεότερη μεταξύ τους συμφωνία, αποφάσισαν τον κοινό προγραμματισμό των δραστηριοτήτων τους, στον τομέα της βιομηχανίας, του εξωτερικού εμπορίου, των μεταφορών κ.ά.

10. Η Λατινοαμερικανική Οικονομική Κοινότητα - MERCOSUR. Αποφασίσθηκε η σύστασή της το Μάρτιο του 1991, με τη Συμφωνία της Ασουνθιόν, την οποία υπέγραψαν η Αργεντινή, η Βραζιλία, η Ουρουγουάη και η Παραγουάη και της οποίας η ισχύς άρχισε την 1-1-1995. Προβλέπεται η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων και ο συντονισμός της δράσης των τεσσάρων χωρών στους τομείς της γεωργίας, της βιομηχανίας, του εξωτερικού εμπορίου, των μεταφορών και των επικοινωνιών.

11. Η Οικονομική Συνεργασία των Χωρών της Ασίας και του Ειρηνικού APEC. Με πρωτοβουλία των Η.Π.Α. έγινε η σύσταση αυτού του διακρατικού οικονομικού σχηματισμού στον οποίο πήραν μέρος, η Ένωση των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας -ASEAN (βλ. παραπάνω) και οι Η.Π.Α., Καναδάς, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Κίνα, Ταϊβάν, Χιλή, Μεξικό, Παπούα -Νέα Γουϊνέα, Χονγκ -Κονγκ, Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία (σύνολο 18).

Εκτός των παραπάνω, στην κατηγορία αυτή ανήκουν και οι εξής διακρατικοί σχηματισμοί:

12. Η Βρετανική Κοινοπολιτεία Εθνών. -BCN. Είναι συνένωση 50 αυτοκυβερνώμενων, ανεξάρτητων κρατών και ορισμένων ανεξαρτητοποιημένων πρώην αποικιών που άλλοτε συμμετείχαν στη βρετανική αυτοκρατορία. Τα συνδέει μια διαρκής Γραμματεία που οργανώνει περιοδικές διασκέψεις των πρωθυπουργών και των οικονομικών υπουργών οι οποίοι συζητούν και συντονίζουν την πολιτική των χωρών τους σε θέματα οικονομικά, επιστημονικά, μορφωτικά, χρηματοδοτικά, νομικά και θέματα στρατιωτικού ενδιαφέροντος.

13. Η Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών -CIS. Δημιουργήθηκε στις 25-12-1991 μετά τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ. και αποτελείται από 11 κράτη, πρώην μέλη της, που είναι: Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Καζακστάν, Κιργιζιστάν, Μολδαβία, Ρωσία, Τατζικιστάν, Τουρκμενιστάν, Ουκρανία και Ουζμπεκιστάν (η Γεωργία αρνήθηκε να συμμετάσχει). Σκοπός είναι να λειτουργεί σαν ένα Συμβούλιο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων για το συντονισμό της πολιτικής των μελών της κυρίως στον οικονομικό και αμυντικό τομέα.

8. Το Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών

Σύμφωνα με τον ορισμό του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το Ισοζύγιο εξωτερικών Λογαριασμών ή Ισοζύγιο (Εξωτερικών) Πληρωμών είναι ένας πίνακας που απεικονίζει όλες τις οικονομικές συναλλαγές μιας χώρας και των κατοίκων της με τις άλλες χώρες και τους κατοίκους τους, στη διάρκεια ορισμένης χρονικής περιόδου (συνήθως ετήσιας). Οι τηρούμενοι λογαριασμοί είναι πιστωτικοί όσον αφορά τις εισροές από το εξωτερικό και χρεωστικοί όσον αφορά τις εκροές προς το εξωτερικό. Το Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών, ως λογιστικό Ισοζύγιο είναι πάντα ισοσκελισμένο, αφού σε περίπτωση ελλείμματος, πρέπει να βρεθούν μέσα για την κάλυψή του. Τα μερικότερα ισοζύγια (Εμπορικό, Αδήλων Συναλλαγών, Κίνησης Κεφαλαίων) μπορεί να είναι ελλειμματικά, αλλά το συνολικό Ισοζύγιο λογιστικά είναι οπωσδήποτε ισοσκελισμένο, αν και η τελική του εικόνα μπορεί να είναι στην πραγματικότητα επίσης ελλειμματική.

Το Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών αποτελείται από τρία επί μέρους Ισοζύγια, τα οποία εξετάζουμε παρακάτω: Το Εμπορικό Ισοζύγιο (εξαγωγές - εισαγωγές), το Ισοζύγιο Αδήλων Συναλλαγών (άδηλοι πόροι - άδηλες πληρωμές) και το Ισο-

ζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων (εισροές - εκροές κεφαλαίων). Το άθροισμα των δύο πρώτων Ισοζυγίων (Εμπορικού και Αδήλων Συναλλαγών) σχηματίζει το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών. Όταν αυτό είναι ελλειμματικό, επιχειρείται η κάλυψη του ελλείμματος με εισροή κεφαλαίων και αν το έλλειμμα δεν καλύπτεται, χρησιμοποιούνται και τα συναλλαγματικά αποθέματα, με κίνδυνο εξάντλησής τους. Σημειώνεται ότι, για την κάλυψη του ελλείμματος που αφήνει το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, γίνεται προσφυγή σε ξένα δανειακά κεφάλαια, η οποία διογκώνει το εξωτερικό χρέος της χώρας με συνέπεια τη διαταραχή της νομισματικής ισορροπίας. Για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων του Ισοζυγίου παίρνονται διάφορα μέτρα όπως είναι:

1. Ο εξωτερικός δανεισμός. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο συμπαρίσταται σ' αυτό στις ασθενέστερες οικονομικά χώρες.

2. Η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, η οποία επιφέρει μείωση των εισαγωγών (και της εκροής συναλλάγματος), όπως και αύξηση των εξαγωγών (και της εισροής συναλλάγματος).

3. Ο περιορισμός των δημόσιων δαπανών στο εξωτερικό, όπως η αγορά πολεμικού υλικού κ.ά.

4. Η τεχνητή μείωση των εισαγωγών που αποτελεί ανορθόδοξο τρόπο και γίνεται με διάφορα μέσα.

5. Ο καθορισμός υψηλών επιτοκίων καταθέσεων, πιο ελκυστικών από αυτά του εξωτερικού, ώστε να αποφεύγεται η φυγάδευση εγχώριων κεφαλαίων και να ευνοείται η εισροή κεφαλαίων από το εξωτερικό.

Παρακάτω αναφερόμαστε στα επιμέρους Ισοζύγια που αποτελούν το Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών.

8.1 Εμπορικό ισοζύγιο

Το Εμπορικό Ισοζύγιο περιλαμβάνει το Λογαριασμό των Εξωτερικών Εμπορικών Συναλλαγών της κάθε χώρας (Εξαγωγές - Εισαγωγές). Στο Ενεργητικό καταγράφονται τα ποσά των συναλλαγματικών εισπράξεων από εξαγωγές εμπορευμάτων και στο Παθητικό τα ποσά των συναλλαγματικών πληρωμών για εισαγωγές εμπορευμάτων. Στη διεθνή πρακτική επικράτησε η αρχή, οι μεν εξαγωγές να εμφανίζονται σε αξία F.O.B. (δηλ. χωρίς συνυπολογισμό των ναύλων ή κομίστρων μεταφοράς και των ασφαλιστρών), οι δε εισαγωγές σε αξία C.I.F. (δηλαδή με συνυπολογισμό των δαπανών μεταφοράς και ασφάλισης). Μ' αυτόν τον τρόπο γίνεται κάποια υπερτίμηση της

αξίας των εισαγωγών και δεν δίνεται η πραγματική εικόνα των δύο σκελών του Εμπορικού Ισοζυγίου. Όπως είναι αυτονόητο, στην εικόνα των εισαγωγών και εξαγωγών δεν περιλαμβάνονται τα εμπορεύματα που διακινούνται λαθραία, όπως και τα δέματα που μεταφέρονται με το ταχυδρομείο ή από ταξιδιώτες και εισάγονται ή εξάγονται από τη χώρα.

Όταν η αξία των εισαγωγών είναι μεγαλύτερη απ' αυτή των εξαγωγών, το Εμπορικό Ισοζύγιο είναι ελλειμματικό (παθητικό). Όταν η αξία των εξαγωγών είναι μεγαλύτερη απ' αυτή των εισαγωγών, είναι πλεονασματικό (ενεργητικό).

Οι περισσότερες χώρες του κόσμου έχουν ελλειμματικό Εμπορικό Ισοζύγιο. Από τις πολύ αναπτυγμένες χώρες μόνο η Ιαπωνία και η Γερμανία έχουν πλεονασματικό Εμπ. Ισοζύγιο. Με στοιχεία ενός έτους, το 1991, η Ιαπωνία είχε πλεόνασμα αξίας εξαγωγών έναντι εισαγωγών 82 δισ. δολ. και η Γερμανία 20 δισ. δολ. Οι Η.Π.Α. είχαν έλλειμμα 64 δισ. δολ., η Μ. Βρετανία 14, η Γαλλία 20 και η Ιταλία 14.

Οι βασικές κατηγορίες αγαθών που συνθέτουν το Εμπορικό Ισοζύγιο είναι, τα καύσιμα, τα τρόφιμα, οι πρώτες ύλες και τα βιομηχανικά προϊόντα.

Το Εμπορικό Ισοζύγιο της χώρας μας είναι πολύ έντονα ελλειμματικό για τους εξής λόγους:

1. Υπάρχει απόλυτη ελευθερία εισαγωγών.
2. Μεγάλο μέρος των εισαγωγών αντιστοιχεί στα καύσιμα (πετρέλαιο).
3. Η αύξηση των εισοδημάτων αυξάνει τη ροπή για εισαγωγή καταναλωτικών αγαθών.
4. Η έλλειψη εγχώριας παραγωγής διαρκών κεφαλαιουχικών αγαθών (μηχανών, μηχανημάτων) οδηγεί αναγκαστικά στις εισαγωγές τους.
5. Οι εξαγωγές αφορούν κυρίως σε προϊόντα της πρωτογενούς παραγωγής.
6. Τα βιομηχανικά μας προϊόντα (μολονότι οι εξαγωγές ορισμένων απ' αυτά έχουν αυξηθεί) δεν είναι, γενικά, διεθνώς ανταγωνιστικά για να μπορούν να εξάγονται.

8.2 Ισοζύγιο αδήλων συναλλαγών

Το Ισοζύγιο των Λογαριασμών από Άδηλες Συναλλαγές περιλαμβάνει στο ενεργητικό σκέλος όλες τις οικονομικές απαιτήσεις οι οποίες προέρχονται από παροχή υπηρεσιών που εισπράττονται σε συνάλλαγμα εξωτερικού (εκτός των εμπορευματικών που ανήκουν στο Εμπορικό Ισοζύγιο) και στο παθητικό σκέλος όλες τις οικονο-

μικές υποχρεώσεις που πληρώνονται σε συνάλλαγμα, στο εξωτερικό. Το Ενεργητικό περιλαμβάνει τους "άδηλους πόρους" και το Παθητικό τις "άδηλες πληρωμές".

α. Στους άδηλους πόρους

Περιλαμβάνονται οι εισπράξεις σε συνάλλαγμα από, την παροχή τουριστικών υπηρεσιών (τουριστικό συνάλλαγμα), την παροχή θαλάσσιων μεταφορικών υπηρεσιών (ναυτιλιακό συνάλλαγμα), εμβάσματα εξωτερικού, κυρίως από προσωρινούς, αλλά και μόνιμους μετανάστες (μεταναστευτικό συνάλλαγμα), από τόκους, μερίσματα και επιχειρηματικά κέρδη που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό αλλά μεταφέρονται σε συνάλλαγμα στη χώρα, από αναλήψεις από μετατρέψιμες καταθέσεις που έχουν στο εξωτερικό κάτοικοι του εσωτερικού και τις εισπράττουν σε συνάλλαγμα στη χώρα τους, από παροχή υπόλοιπων (εκτός των θαλάσσιων που αναφέραμε παραπάνω) μεταφορικών υπηρεσιών στο εξωτερικό και από διάφορους άλλους λόγους, όπως η είσπραξη ασφαλιστρών, προμηθειών κ.λπ. από το εξωτερικό.

β. Στις άδηλες πληρωμές

Περιλαμβάνονται όλες οι πληρωμές που γίνονται στο εξωτερικό για υπηρεσίες που παρέχονται εκεί στο δημόσιο και στους κατοίκους μιας χώρας. Τέτοιες πληρωμές γίνονται για υπηρεσίες εξωτερικού προς το δημόσιο, για τουρισμό, σπουδές, νοσηλεία κατοίκων της χώρας στο εξωτερικό, για πληρωμές τόκων, μερισμάτων και κερδών που γίνονται στο εξωτερικό, για μεταφορικές υπηρεσίες που πληρώνονται στο εξωτερικό και για ασφάλιστρα, προμήθειες κ.λπ. που πληρώνονται επίσης σε ξένες χώρες. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι όροι "άδηλοι πόροι", "άδηλες πληρωμές" δεν είναι ορθοί, αφού είναι εμφανείς, τόσο οι εισπράξεις, όσο και οι πληρωμές, αλλά, γενικά έχει καθιερωθεί διεθνώς οι σχετικές συναλλαγές να χαρακτηρίζονται "άδηλες" (Invisible Transactions). Χαρακτηριστικό των Αδήλων Συναλλαγών και ειδικά των Αδήλων Πόρων είναι η αστάθεια και η αβεβαιότητα λ.χ. αν συμβεί κάποια πολεμική ή ένοπλη πολιτική σύγκρουση με συμμετοχή μιας χώρας, οι εισπράξεις της από τον τουρισμό ή μηδενίζονται ή περιορίζονται στο ελάχιστο (όπως έγινε με το Λίβανο παλιότερα και πρόσφατα με τη Βοσνία - Ερζεγοβίνη). Αν η ναυτιλιακή δραστηριότητα παρουσιάσει παγκόσμια κρίση, το ναυτιλιακό συνάλλαγμα μειώνεται. Το Ισοζύγιο Αδήλων Συναλλαγών της Ελλάδας είναι πλεονασματικό. Αυτό οφείλεται στη σημαντική εισροή τουριστικού, κυρίως, ναυτιλιακού και μεταναστευτικού συναλλάγματος και από αναλήψεις από μετατρέψιμες καταθέσεις Ελλήνων στο εξωτερικό, που τις μεταφέρουν μέσα στη χώρα. Αλλά το σκέλος των αδήλων πόρων ενισχύεται σοβαρά από το ότι σ' αυτούς περιλαμβάνονται και οι καθαρές μεταβιβάσεις από την Ε.Ο.Κ.

Εξάλλου, τα σημαντικότερα κονδύλια των αδήλων πληρωμών αφορούν στην πληρωμή τόκων, μερισμάτων και κερδών, ασφαλιστρων, προμηθειών και δαπανών για τουρισμό, σπουδές και νοσηλεία στο εξωτερικό. Το πλεόνασμα του Ισοζυγίου των Αδήλων Συναλλαγών της Ελλάδας για τα χρόνια 1988 -1995 ήταν το εξής (και σε παρένθεση σημειώνονται οι καθαρές μεταβιβάσεις από την Ε.Ο.Κ. το Ισοζύγιο εξωτερικών Λογαριασμών Κ.) σε εκατομ. δολάρια: **1988:** 6.674 (1.935). **1989:** 6.547 (2.602). **1990:** 8.766 (2.901). **1991:** 10.787 (4.034). **1992:** 11.812 (4.058). **1993:**11.865 (4.085). **1994:**13.401 (4.307). **1995:** 14.129 (4.968).

8.3 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

Αυτό αποτελείται από το άθροισμα του Εμπορικού Ισοζυγίου και του Ισοζυγίου Αδήλων Συναλλαγών, στα οποία αναφερθήκαμε παραπάνω. Αν το αποτέλεσμα είναι αρνητικό, το Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών είναι ελλειμματικό (παθητικό) και αν είναι θετικό, είναι πλεονασματικό (ενεργητικό). Όταν είναι ελλειμματικό σημαίνει ότι για την ισοσκελίση του πρέπει να είναι για το ίδιο ποσό ενεργητικό το Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων ώστε να καλυφθεί το έλλειμμα. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών της Ελλάδας είναι μεν ελλειμματικό, αλλά, την έντονη ελλειμματικότητα του Εμπορικού Ισοζυγίου, περιορίζει το πλεόνασμα του Ισοζυγίου Αδήλων Συναλλαγών. Το έλλειμμα του Ισοζ. Τρεχ. Συναλλαγών για τα χρόνια 1988 -1995 σε εκατομ. δολ. ήταν: **1988:** 957. **1989:** 2.573. **1990:** 3.652. **1991:** 1.520. **1992:** 2.078. **1993:** 716. **1994:** 122. **1995:** 2.951.

8.4 Ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων

Στο Ενεργητικό του Ισοζυγίου Κίνησης Κεφαλαίων γράφονται οι κάθε είδους και αιτίας εισροές κεφαλαίων στη χώρα από το εξωτερικό και στο Παθητικό οι εκροές κεφαλαίων από τη χώρα προς χώρες του εξωτερικού. Το έλλειμμα ή πλεόνασμα χαρακτηρίζει και την παθητικότητα ή ενεργητικότητα του Ισοζυγίου. Στο Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων γίνεται διάκριση του Ιδιωτικού τομέα (ιδιωτών, επιχειρήσεων) και του Δημόσιου τομέα (κράτους, Ν.Π.Δ.Δ. δημόσιων Οργανισμών και Επιχειρήσεων). Ο εισροές κεφαλαίων (Ενεργητικό) προέρχονται, του μεν Ιδιωτικού τομέα, από εισροή επιχειρηματικών κεφαλαίων για επενδύσεις, κεφάλαια κίνησης κ.ά., από εισροή κεφαλαίων ιδιωτών για την αγορά ακινήτων μέσα στη χώρα, από δάνεια που χορηγούνται από εμπορικές τράπεζες του εξωτερικού σε ιδιώτες και επιχειρήσεις και

από καταθέσεις εμπορικών τραπεζών και άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων, του δε Δημόσιου τομέα, από εισροές κεφαλαίων που κάνει η Κεντρική Τράπεζα, από δανειακά κεφάλαια του κράτους από το εξωτερικό, από δανειακά κεφάλαια των Ν.Π.Δ.Δ. και των δημόσιων Οργανισμών και Επιχειρήσεων από το εξωτερικό και από την εξασφάλιση εμπορικών πιστώσεων από ξένες τράπεζες.

Οι εκροές κεφαλαίων (Παθητικό) οφείλονται, του μεν Ιδιωτικού τομέα, σε χορήγηση εμπορικών πιστώσεων στο εξωτερικό, στην καταβολή τοκοχρεολυσίων για την εξόφληση δανείων ιδιωτών και επιχειρήσεων που είχαν ληφθεί από τράπεζες του εξωτερικού και στην εκροή ιδιωτικών κεφαλαίων για διάφορες άλλες αιτίες, του δε Δημόσιου τομέα, σε πληρωμή τοκοχρεολυσίων για εξυπηρέτηση δημόσιων δανείων που συνάφθηκαν στο εξωτερικό.

Το Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων παρουσιάζει μια ιδιομορφία. Τα κονδύλια που προέρχονται από εισροές κεφαλαίων (τόσο του Ιδιωτικού όσο και του Δημόσιου τομέα) και γράφονται στο Ενεργητικό, δεν έχουν όλα την ίδια σημασία. Ασφαλώς είναι πολύ χρήσιμα για την εθνική οικονομία τα κεφάλαια που εισάγονται για επιχειρηματικές επενδύσεις, για αγορά ακινήτων και για καταθέσεις, όχι όμως μακροπρόθεσμα χρήσιμα όσα εισρέουν για δάνεια των εμπορικών τραπεζών, του δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. κ.λ.π. Γιατί τα δάνεια αυτά μπορεί να καλύπτουν άμεσες προσωρινές ανάγκες και να συμβάλλουν στην καλή εικόνα του Ισοζυγίου Κίνησης Κεφαλαίων (και γενικότερα του Ισοζυγίου Εξωτερικών Λογαριασμών) αλλά αυτά θα αποτελέσουν στο μέλλον εκροή επαυξημένη με τους τόκους των δανείων. Ακόμα και για τις καταθέσεις που γίνονται με κεφάλαια εξωτερικού μεγάλη σημασία έχουν οι μακροπρόθεσμες και όχι οι βραχυπρόθεσμες που μπορούν γρήγορα να αναληφθούν και να διοχετευθούν πάλι στο εξωτερικό.

Το Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων της Ελλάδας είναι πλεονασματικό γιατί περιλαμβάνει όλα όσα αναφέραμε παραπάνω (εισροές επιχειρηματικών κεφαλαίων, εισροές για αγορά ακινήτων και καταθέσεις, αλλά και τις εισροές κεφαλαίων από δάνεια του δημοσίου και των επιχειρήσεων). Επιδίωξη αποτελεί, το πλεόνασμα του Ισοζυγίου Κίνησης Κεφαλαίων να καλύπτει το έλλειμμα που παρουσιάζει το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (Εμπορικό Ισοζύγιο + Ισοζύγιο Αδήλων Συναλλαγών) ώστε, αφενός να ισοσκελίζεται το (τελικό) Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών και αφετέρου να διατηρούνται σε ικανοποιητικό επίπεδο τα συναλλαγματικά αποθέματα. Το τελευταίο αυτό έγινε στη χώρα μας, όπου, το πλεόνασμα του Ισοζυγίου Κίνησης Κεφαλαίων παρουσίασε την εξής εικόνα (και σε παρένθεση σημειώνεται το ύψος των

συναλλαγματικών αποθεμάτων, δηλ. των συναλλαγματικών διαθεσίμων), για τα έτη 1988 -1995 σε εκατομ. δολ. **1988:** 2.032 (4.591).**1989:** 2.767 (4.172).**1990:** 3.762 (4.294).**1991:** 3.425 (6.046). **1992:** 2.809 (5.588). **1993:** 4.400 (8.694). **1994:** 6.903 (15.432). **1995:** 3.031 (15.736).

8.5 Ισορροπία του ισοζυγίου εξωτερικών λογαριασμών

Το Ισοζύγιο Εξωτερικών Λογαριασμών ή Πληρωμών μιας χώρας βρίσκεται σε ισορροπία όταν το σύνολο του συναλλάγματος που καταβάλλεται για εξωτερικές πληρωμές είναι ίσο μ' αυτό που εισπράττεται από το εξωτερικό μέσα σε μια χρονική περίοδο. Η ανισορροπία μπορεί να οφείλεται ή σε συναλλαγματικούς λόγους, (όταν αυξομειώνονται οι τιμές του συναλλάγματος με άμεση επίπτωση στις εισαγωγές και τις εξαγωγές) ή (και) σε διαρθρωτικούς λόγους, όπως είναι, η διαφοροποίηση της παραγωγής και η λόγω αυτής αύξηση ή μείωση των εισαγωγών και των εξαγωγών, η διαφοροποίηση της ζήτησης αγαθών από τους καταναλωτές λόγω μεταβολής συνθηθειών, η διαφοροποίηση της εξωτερικής εμπορικής πολιτικής της χώρας (στροφή προς το ελεύθερο διεθνές εμπόριο ή αντίθετα, περιορισμός των εισαγωγών), η αύξηση ή μείωση των επενδύσεων με αντίστοιχη αύξηση ή μείωση των κεφαλαίων που εισρέουν από το εξωτερικό, η μεταβολή του πολιτικού καθεστώτος ή της εμπορικής πολιτικής λόγω αλλαγής κυβέρνησης και η μεταβολή των "όρων εμπορίου" (δείκτης της μέσης αξίας των εξαγωγών προς το δείκτη της μέσης αξίας των εισαγωγών σε μια ετήσια χρονική περίοδο) στους οποίους αναφερθήκαμε και παραπάνω. Επίσης η ανισορροπία του Ισοζυγίου Εξωτερικών Λογαριασμών ή Πληρωμών μπορεί να οφείλεται σε "κυκλική διακύμανση" της οικονομίας κατά την οποία, στη φάση της ευημερίας παρουσιάζεται αύξηση του Α.Ε.Π. και των εισοδημάτων, ενώ στη φάση της κρίσης -ύφεσης παρουσιάζεται μείωση. Ρόλο μπορεί να παίζει και η αύξηση των εισοδημάτων ή μείωση σε άλλες χώρες που μπορεί να προκαλέσει αύξηση ή μείωση εισαγωγής αγαθών σ' αυτές (και αγαθών που παράγονται στη συγκεκριμένη χώρα που αντιμετωπίζει ανισορροπία του Ισοζυγίου της). Ακόμα, νομισματικά αίτια μπορούν να προκαλέσουν ανισορροπία, όπως είναι ο πληθωρισμός, η υποτίμηση ή υπερτίμηση του νομίσματος της χώρας κ.ά.

8.6 Υγιείς τρόποι βελτίωσης του ισοζυγίου εξωτερικών λογαριασμών ή Πληρωμών

Παραπάνω αναφέραμε γενικά τους τρόπους αντιμετώπισης των ελλειμμάτων. Οι υγιείς τρόποι για τη βελτίωση του Ισοζυγίου Εξωτερικών Λογαριασμών της κάθε χώρας είναι:

α. Αύξηση των εξαγωγών με

- διενέργεια επενδύσεων για την ίδρυση επιχειρήσεων και την παραγωγή νέων ανταγωνιστικών διεθνώς προϊόντων,

- διενέργεια επενδύσεων εκσυγχρονισμού από υφιστάμενες επιχειρήσεις για να είναι τα προϊόντα τους διεθνώς ανταγωνιστικά από την άποψη της τιμής και της ποιότητας,

- ανεύρεση και αξιοποίηση νέων πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας.

β. Αύξηση των αδήλων πόρων,

- από την αύξηση του αριθμού και του επιπέδου των τουριστών που επισκέπτονται τη χώρα,

- από την αύξηση του ναυτιλιακού συναλλάγματος (εμβάσματα εφοπλιστών και ναυτικών) και

- από την αύξηση του μεταναστευτικού συναλλάγματος.

γ. Εισροή επιχειρηματικών κεφαλαίων για τη διενέργεια επενδύσεων στη χώρα, που αυξάνουν το παραγωγικό δυναμικό της και ενισχύουν τις εξαγωγές της.

Κάθε ενέργεια που τείνει σε βελτίωση του Ισοζυγίου, αλλά προσκρούει στις αρχές του ελεύθερου εμπορίου, με τις σύγχρονες αντιλήψεις πρέπει να αποφεύγεται.

9. Ευρωπαϊκή Ένωση και Θαλάσσιες Μεταφορές

Οι θαλάσσιες μεταφορές έχουν ζωτική σημασία για την ενωμένη Ευρώπη. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση περισσότερο από το 90% του εξωτερικού της εμπορίου και το 41% του εσωτερικού της μεταφέρονται δια θαλάσσης. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η Ευρωπαϊκή ναυτιλία συνεισφέρει ουσιαστικά στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, αυξάνοντας το εθνικό προϊόν των Ευρωπαϊκών χωρών, ενισχύει τη στρατηγική θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη διαπραγματευτική της δύναμη στους Διεθνείς Οργανισμούς.

Συνεπώς σήμερα, περισσότερο από πότε άλλοτε, η ασφάλεια, η ανταγωνιστικότητα και η θωράκιση των θαλασσιών μεταφορών αποτελούν άμεσες προτεραιότητες για την διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση.

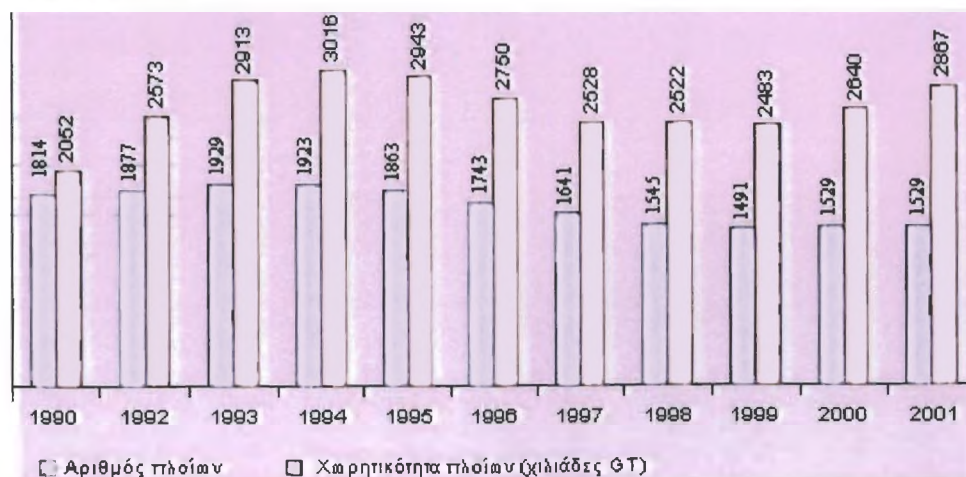
9.1 Εμπορικός Στόλος - Συνάλλαγμα

Σύμφωνα με σχετικά πρόσφατα στατιστικά στοιχεία (31-12-2001), η Ελλάδα καταλαμβάνει την τέταρτη θέση στον κόσμο, με βάση τη χωρητικότητα του στόλου της (άνω των 100 gt) που ανέρχεται σε 1529 πλοία υπό ελληνική σημαία χωρητικότητας 28.678.240 gt. Σύμφωνα μάλιστα με τα στοιχεία του Institute of Shipping Economics and Logistics της Βρέμης που αφορούν πλοία άνω των 300 gt, την 1-1-2002 η χώρα μας κατείχε την τρίτη θέση παγκοσμίως όσον αφορά την χωρητικότητα των πλοίων, με την ελληνική σημαία να είναι υψωμένη σε 1102 πλοία 43.365.000 dwt. Η τάση ενίσχυσης που εμφανίζεται την τελευταία διετία επιβεβαιώνεται από τον παρακάτω Πίνακα 1. Η κατανομή του ελληνικού στόλου ανά τύπο πλοίου με βάση τη μεταφορική ικανότητα κάθε κατηγορίας εμφανίζεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 1

Δύναμη Ελληνικής Εμπορικής Ναυτιλίας (πλοία > 100 gt)

Πηγή: Lloyd's, World Fleet Statistics (1991-2002)

Πίνακας 2

Κατανομή ελληνικού στόλου ανά τύπο πλοίου με βάση το dwt

Πηγή: Lloyd's, world fleet statistics 2002

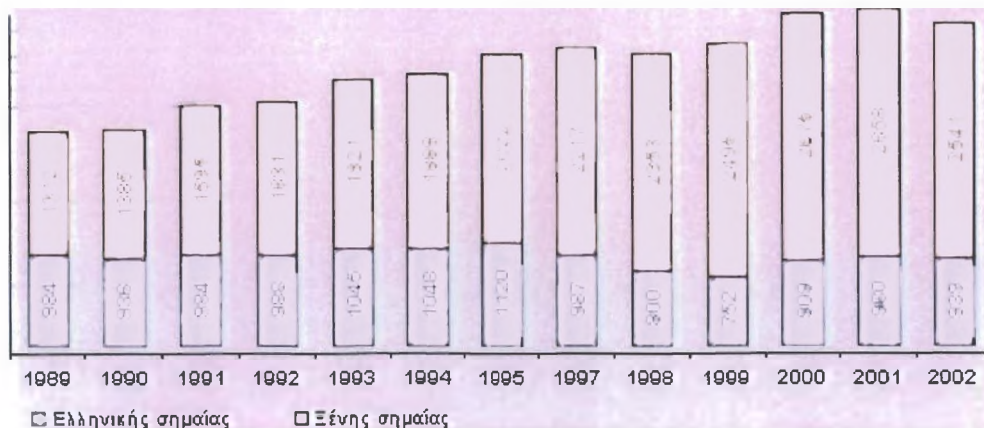

Όσον αφορά τον ελληνόκτητο εμπορικό στόλο (συμπεριλαμβανόμενης και της Ελληνικής σημαίας), διατηρεί υπό τον έλεγχο του 3.480 πλοία χωρητικότητας 98.195.100 gt και μεταφορικής ικανότητας 164.613.935 dwt. Ο κατωτέρω Πίνακας 3 επιβεβαιώνει την ανωτέρω διαπίστωση κατατάσσοντας τους Έλληνες ως τη σημαντικότερη πλοιοκτητική κοινότητα του κόσμου η οποία ελέγχει το 15,5% της παγκόσμιας χωρητικότητας (gt) και το 17,8% της μεταφορικής ικανότητας (dwt) του παγκόσμιου στόλου.

Πίνακας 3

Εξέλιξη του εμπορικού στόλου των Ελλήνων (πλοία >1000 gt)

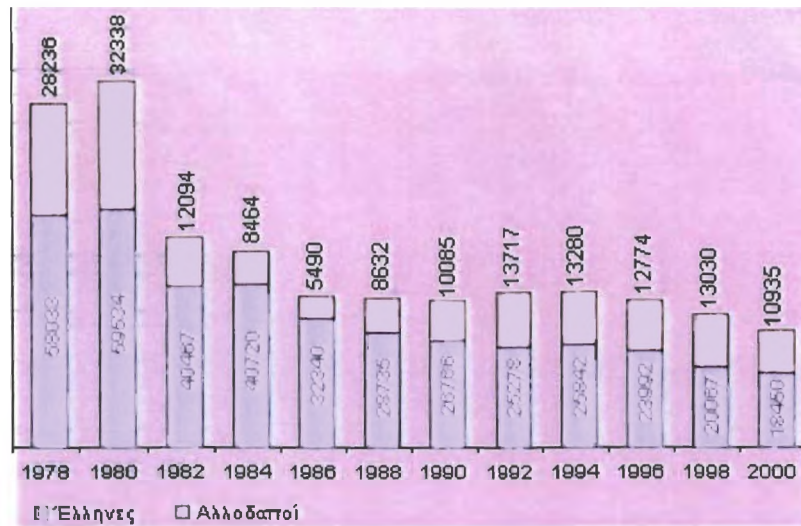
Πηγή:LRS

Πίνακας 4

Ναυτεργατικό δυναμικό εμπορικού στόλου των Ελλήνων

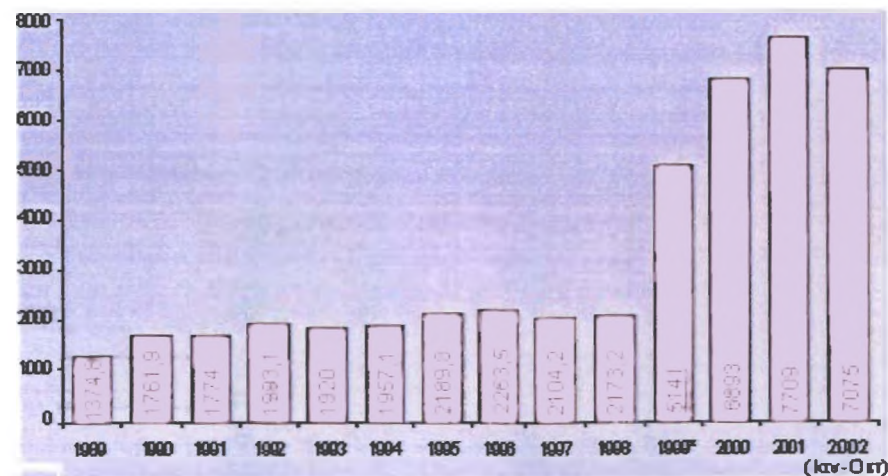
Πηγή: YEN/ΔΝΕΡ

Πίνακας 5

Εξέλιξη εισροών Ναυτιλιακού Συναλλάγματος, 1989-2002

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ποσά σε εκατ. \$ ΗΠΑ και από 2000 σε Ευρώ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ο.Κ.

Α) ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ Ε.Ο.Κ.

Η οικονομική κρίση είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα.

Το βάθος και η έκταση της κρίσης διαφαίνονται από το μέγεθος της ανεργίας, τη στασιμότητα των επενδύσεων, τη στασιμότητα του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, τα μεγάλα ελλείμματα του δημόσιου προϋπολογισμού και του δημόσιου τομέα και το ισοζύγιο πληρωμών.

Στην ενότητα αυτή, θα προσπαθήσω να δείξω, δίνοντας έμφαση στις εμπορευματικές συναλλαγές της χώρας με την Κοινότητα, γιατί η ένταξη στην Ε.Ο.Κ. αποτέλεσε παράγοντα όξυνσης της κρίσης στη χώρα μας.

Μεθοδολογικά και στην προσπάθεια μιας καλύτερης επεξήγησης και σύνδεσης των προβλημάτων που απορρέουν από την ένταξη της Ελλάδας στην Κοινότητα με τη δεδομένη κρίση της οικονομίας της χώρας θα προβώ σε μια γενική ανάλυση των σημερινών συνθηκών ανάπτυξης των διαδικασιών οικονομικής ολοκλήρωσης στο χώρο της Ε.Ο.Κ..

1. Η κρίση της οικονομικής ολοκλήρωσης στην Ε.Ο.Κ.

Στην παγκόσμια οικονομική κρίση που υπήρχε πριν λίγα χρόνια τονίζονταν κατά κύριο λόγο τα νομισματικά, η έλλειψη σταθερών ισοτιμιών, οι ελλειμματικές πολιτικές των μεγάλων δυνάμεων και άλλα. Στο βάθος αυτής της κρίσης του καπιταλισμού υπάρχει βασικά ένα γνωστό κλασικό πρόβλημα. Μαζικές κερδοφόρες επενδύσεις σε κλίμακα που να απασχολήσουν το εργατικό δυναμικό της Δύσης, του Βορρά, δεν υπάρχουν σήμερα. Και δεν υπάρχουν σήμερα γιατί η κατανομή της παραγωγικής διαδικασίας και η παγκόσμια διάρθρωση της παραγωγής είναι τέτοιες που να μην επιτρέπουν στις αναπτυσσόμενες χώρες να αγοράσουν τα προϊόντα του Βορρά ή να δώσουν ευκαιρίες για κερδοφόρες πραγματικά επενδύσεις στον τρίτο κόσμο. Στο

βάθος του προβλήματος παραμένει ο συσχετισμός ανάμεσα στο ποσοστό κέρδους, στην κερδοφόρα επένδυση και στην ανισοκατανομή του εισοδήματος.

Είναι ένας περιορισμός στην ανάπτυξη του καπιταλισμού, που είναι ενδογενής, είναι εγγενής στον καπιταλισμό. Είναι ένα κλασικό πρόβλημα, που ενώ στο παρελθόν το ακούγαμε σε εθνικά πλαίσια, τώρα το ζούμε σε παγκόσμια πλαίσια. Γι αυτό αυτή η κρίση του καπιταλισμού θα είναι βαθύτερη και θα είναι μακριότερη.

Τα χρόνια 1980-1983 το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα διερχόταν μια κυκλικής φύσης κρίση. Η βιομηχανική παραγωγή των αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών μειώθηκε κατά μέσο όρο 3,5% και ιδιαίτερα στις Η.Π.Α. κατά 9%. Η κρίση προκάλεσε μεγάλο άλμα στην ανεργία, τόσο στις Η.Π.Α. όσο και στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, όπου το ποσοστό των ανέργων έφτασε στο 10-11% του εργατικού δυναμικού. Οι προοπτικές για ανάκαμψη παρουσιάζονταν αβέβαιες και σχετιζόνταν μόνο με ανάκαμψη στην παραγωγή, αφού τα διαρθρωτικά προβλήματα του στασιμοληθωρισμού δεν είχαν λυθεί.

Αυτά τα φαινόμενα αποτελούν πλευρές της γενικής κρίσης του καπιταλισμού και έχουν σαν βαθύτερη αιτία τους της όξυνση της αναντιστοιχίας ανάμεσα στο υψηλό επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων και τις καθυστερημένες παραγωγικές σχέσεις του καπιταλισμού που αντιστοιχούν σ' αυτές. Αυτό, σε κοινωνικό επίπεδο, οδηγεί στην όξυνση της αντίθεσης ανάμεσα στην εργασία και στο κεφάλαιο, στα μονοπώλια και στους εργαζόμενους, στον ιμπεριαλισμό και στις αναπτυσσόμενες χώρες, στο σοσιαλισμό και στον καπιταλισμό.

Το βάθεμα των κρισιακών διαδικασιών στον καπιταλιστικό κόσμο (συνύφανση κυκλικής και διαρθρωτικής κρίσης στο φόντο του βαθέματος της γενικής κρίσης του καπιταλισμού) επιδρά αποσυνθετικά στη διαδικασία ολοκλήρωσης. Χειροτερεύει τα κοινωνικά προβλήματα και δυναμώνει συνολικά την αστάθεια του καπιταλιστικού συστήματος. Η κρίση οξύνει τις αντιθέσεις ανάμεσα στις μεγάλες χώρες και δημιουργεί πρόσθετα εμπόδια στην πορεία της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης.

Γενικά οι καπιταλιστικές αντιθέσεις είναι παράγοντας που βαθαίνει τη γενική κρίση του καπιταλισμού, οξύνει τις διαρθρωτικές κρίσεις και επιβραδύνει τη διαδικασία ολοκλήρωσης.

Οι αντιθέσεις αυτές είναι έντονες μεταξύ των ηγετικών καπιταλιστικών χωρών σε θέματα αγορών, επενδύσεων, ισοτιμίας νομισμάτων, νομισματοπιστωτικών πολιτικών σχέσεων Ανατολής – Δύσης, Βορρά – Νότου κ.α. Χαρακτηριστική είναι η αδυναμία της σύσκεψης του Γουΐλιαμσπεργκ για το σταμάτημα του «εμπορικού πο-

λέμου» και του «πολέμου των επιτοκίων».

Σαν συνέπεια της πολιτικής υψηλών επιτοκίων των Η.Π.Α. ήταν η φυγή κεφαλαίων από την Ε.Ο.Κ., η αποδυνάμωση των δυτικοευρωπαϊκών νομισμάτων και ο περιορισμός της αποτελεσματικότητας του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Έτσι η δυτικοευρωπαϊκή ολοκλήρωση επηρεάζεται άμεσα από την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση. Παράλληλα όμως τα μέτρα οικονομικής ολοκλήρωσης και οι αντιθέσεις που γεννούν δημιουργούν από μόνα τους πρόσθετα προβλήματα. Η διαδικασία ολοκλήρωσης σε διάφορους τομείς (παραγωγή, κυκλοφορία, συναλλαγματική σφαίρα), διεπόμενη από το νόμο της ανισόμετρης ανάπτυξης προσκρούει σε τεράστιες δυσκολίες και γεννάει μεγαλύτερες αντιθέσεις στους εταίρους. Οι αντιθέσεις αυτές θέτουν σοβαρούς φραγμούς στη διαμόρφωση μιας ενιαίας οικονομικής δομής των χωρών που συγχωνεύονται στη διαδικασία της ολοκλήρωσης. Η κρίση του καπιταλισμού δεν αντιμετωπίστηκε από κοινά αντικρισιακά προγράμματα στην Κοινότητα, αλλά δημιούργησε τάσεις για εθνικά προγράμματα προστασίας μακριά από κοινούς στόχους.

Οι προσπάθειες για χάραξη κοινής πολιτικής μεταξύ των χωρών – μελών εκφυλίζονται κάτω από την πίεση των ανταγωνιστικών αντιθέσεων, με δεδομένη την αντίδραση πότε από τη μια χώρα και πότε από την άλλη στην εφαρμογή μέτρων για τη χάραξη της κοινής πολιτικής. Βέβαια σωστά υποστηρίζεται ότι η «πρόοδος μιας χώρας είναι συνάρτηση της όλο και πιο ενεργού και ορθολογικής συμμετοχής της στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας», αλλά αυτό φαίνεται να μην επιτυγχάνεται κάτω από τη δράση του νόμου της ανισόμετρης ανάπτυξης. Τα συμφέροντα των μικρών χωρών στραγγαλίζονται από τα μονοπώλια των ισχυρών χωρών, που στηριζόμενα στην αυξανόμενη βιομηχανική δύναμη τους επιδιώκουν την εξάπλωση τους και την κυριαρχία τους στην κοινότητα.

Η εσωτερική αντιφατικότητα του ίδιου του μηχανισμού της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης εκδηλώνεται στο γεγονός ότι, από τη μια μεριά, βάσει των παραγωγικών σχέσεων που κυριαρχούν, στηρίζεται στο μηχανισμό της αγοράς, με αποτέλεσμα τα διακρατικά μέτρα να αποσκοπούν στην εξασφάλιση, όσο είναι δυνατό, ελευθερίας δράσης του ανταγωνισμού και των αυθόρμητων δυνάμεων της αγοράς, ενώ από την άλλη προσπαθεί να εισαγάγει στοιχεία διακανονισμού και συστηματικότητας στην εξέλιξη της εθνικής οικονομίας των χωρών που έχουν προσχωρήσει στην ολοκλήρωση.

Αρκετές φορές είχαν γίνει προσπάθειες από τους ηγέτες των χωρών – μελών

με σκοπό την ενίσχυση των διαδικασιών ολοκλήρωσης. Στα πλαίσια αυτά αναζητήθηκε λύση μέσα από τη νομισματική ενοποίηση και τη δημιουργία του Ε.Ν.Σ. (Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα) που είναι το Ευρώ. Όπως αποδείχθηκε, ήταν αδύνατο να υπάρξει σταθεροποίηση των νομισματικών ισοτιμιών και των βασικών οικονομικών δεικτών αν δεν επιτευχθεί υψηλός συντονισμός των πολιτικών στη βιομηχανία, στο ενεργειακό, στο δημοσιονομικό και σε άλλους τομείς.

Αυτός ο συντονισμός ήταν αδύνατο να υλοποιηθεί εφ' όσον ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης εξακολουθούσε να υφίσταται.

Καταλήγοντας διαπιστώνουμε ότι η αναζήτηση λύσης σε σημαντικά προβλήματα ολοκλήρωσης είναι πολλές φορές αδύνατη λόγω των αντιθέσεων που δημιουργούνται.

Με διαπιστωμένες τις αδυναμίες της οικονομικής ολοκλήρωσης στο χώρο της Ε.Ο.Κ. προσχωρούμε στη διερεύνηση της διάρθρωσης και της εξέλιξης του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας για τα χρόνια 1980-1983.

2. Γενική εικόνα του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας

Η παγκόσμια κρίση που ξέσπασε από το 1974-75 προκάλεσε έντονες διακυμάνσεις στις διεθνείς συναλλαγές και ιδιαίτερα το 1981. Για πρώτη φορά από το 1958 η αξία σε δολάρια του παγκόσμιου εμπορίου σημείωσε απόλυτη κάμψη το 1981. Η κάμψη αυτή οφείλεται σε ανάλογη κάμψη της μέσης αξίας (κατά 1%), δεδομένου ότι ο όγκος των παγκόσμιων εξαγωγών εκτιμάται ότι παρέμεινε περίπου στάσιμος. Αξιοσημείωτο είναι ακόμα ότι στην ίδια περίοδο οι ανατολικές χώρες, όπως και οι περισσότερες αναπτυσσόμενες, παρουσίασαν αύξηση του εξωτερικού τους εμπορίου, ενώ οι βιομηχανικές χώρες της Δύσης παρουσίασαν κάμψη.

Μέσα στα πλαίσια της παγκόσμιας κρίσης, αλλά και επηρεαζόμενες άμεσα τόσο από τις διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας όσο και από την ένταξη της χώρας στην Κοινότητα, οι διεθνείς συναλλαγές της Ελλάδας παρουσίασαν ορισμένες δυσμενείς τάσεις. Όπως φαίνεται από το σχετικό πίνακα (1), το έλλειμμα του συνολικού εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδας αυξήθηκε δραματικά τα χρόνια 1977-1983, με ιδιαίτερη αύξηση του ελλείμματος το 1982 (ποσοστό ετήσιας μεταβολής 48,8%).

Επειδή ο στόχος του κεφαλαίου είναι οι επιπτώσεις από την ένταξη της χώρας στην Ε.Ο.Κ., τόσο εδώ όσο και στη συνέχεια του κεφαλαίου θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις εξελίξεις των τελευταίων χρόνων, αφού παρουσιάσουμε μια γενική εικόνα

ανάπτυξης του εξωτερικού εμπορίου της χώρας μας για την περίοδο 1970-1982

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1970-1980 οι συνολικές εξαγωγές της Ελλάδας γνώρισαν μια σχετικά γρήγορη ανάπτυξη. Από 612 εκ. δολ. Το 1970 έφτασαν στα 4094 εκ. δολ. Το 1980, δηλαδή αυξήθηκαν κατά 568,9%. Τα επόμενα δύο χρόνια οι εξαγωγές ανέβηκαν στα 4771 εκ. δολ. Το 1981, για να πέσουν στα 4141 εκ. δολ. Το 1982. Δηλαδή είχαν μια αύξηση μόνο κατά 1,1% έναντι του 1980.

Σχετικά με τις εξαγωγές της χώρας μας προς την Ε.Ο.Κ. κατά την περίοδο 1970-80, αυτές αυξήθηκαν από 288 εκ. δολ. Το 1970 σε 1640 εκ. δολ. το 1980, δηλαδή σημείωσαν μια αύξηση κατά 469,4%. Το 1981 οι εξαγωγές μας προς την Ε.Ο.Κ. έφτασαν τα 1666 εκ. δολ., για να πέσουν το 1982 στα 1542 εκ. δολ., δηλαδή είχαμε μια μείωση κατά 6% το 1982 έναντι του 1980.

Οι συνολικές εισαγωγές της χώρας σημείωσαν μια σχετικά ταχύρυθμη ανάπτυξη. Αυξήθηκαν από 1614 εκ. δολ. Το 1970 σε 10910 εκ. δολ. Το 1980, δηλαδή αυξήθηκαν κατά 575,9%. Τα επόμενα δύο χρόνια οι συνολικές εισαγωγές μας έφτασαν τα 11470 εκ. δολ. Το 1981 και στη συνέχεια υποχώρησαν στα 10068 εκ. δολ. Το 1982. Δηλαδή είχαμε μια μείωση στη διετία κατά 7,7%.

Παράλληλα οι εισαγωγές μας από την Ε.Ο.Κ. από 848 εκατ. δολ. Το 1970 έφτασαν στα 4184 εκατ. δολ. Το 1980, δηλαδή αυξήθηκαν κατά 393,4%, και το 1981 έφτασαν τα 4759 εκατ. δολ. Για να κατέβουν το 1982 στα 4695 εκατ. δολ. Δηλαδή είχαν μια αύξηση το 1982 κατά 12,2% έναντι του 1980.

Όπως προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση, οι εμπορικές μας συναλλαγές με όλες τις χώρες αναπτύσσονταν συνολικά πιο γρήγορα μέχρι το 1980 από ό,τι μετά την ένταξη.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 1, το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας με την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκε από 54 δις το 1980 σε 148 δις το 1981 (ποσοστό ετήσιας μεταβολής 173,3%) και από τότε διαμορφώθηκε το 1982 σε 175 δις και το 1983 σε 200 δις (ποσοστά ετήσια μεταβολής 18,4% και 14,6% αντίστοιχα). Επίσης το ποσοστό συμμετοχής του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας με την Ε.Ο.Κ. στο συνολικό έλλειμμα των εξωτερικών ανταλλαγών εμπορευμάτων της Ελλάδας αυξήθηκε από 23,3% το 1980 σε 57,8% το 1981, ενώ διατηρήθηκε σε πολύ υψηλά ποσοστά τα δύο επόμενα χρόνια (45,1% το 1982 και 44% το 1983).

Ύστερα από τη σύντομη ανασκόπηση που έγινε και αφού αρχικά διαπιστώνουμε μια έντονα δυσμενή εξέλιξη του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας τα πρώτα δύο χρόνια μετά την ένταξη, προχωρούμε στη διερεύνηση της αναδιάρθρωσης και της

εξέλιξης του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας για τα χρόνια 1980-1983.

3. Αναδιάρθρωση και εξέλιξη του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας (1980-1983)

Επειδή ο στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι οι επιπτώσεις από την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ., θα διερευνήσουμε την αναδιάρθρωση του εξωτερικού εμπορίου της χώρας κατά κατηγορίες προϊόντων και γεωγραφικές περιοχές στη διάρκεια των ετών 1980-1983.

Η ειδικότερη αυτή εξέταση των σχετικών στοιχείων θα μας επιτρέψει να διακρίνουμε ορισμένες τάσεις και να καταλήξουμε σε ανάλογα συμπεράσματα που έχουν σχέση με την αναδιάρθρωση και την αναστροφή του εξωτερικού εμπορίου της χώρας που επήλθε σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας της ένταξης της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ..

Σχετικά με τη γεωγραφική κατανομή του εξωτερικού εμπορίου της χώρας διακρίνουμε τέσσερις ομάδες χωρών. Από αυτές οι τρεις πρώτες (Ε.Ο.Κ., Ανατολικές χώρες και Αραβικές χώρες) παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, λόγω της σχετικής τους οικονομικό-κοινωνικής ομοιογένειας και της γεωγραφικής τους θέσης με την Ελλάδα. Η τέταρτη ομάδα χωρών (λοιπές χώρες) θεωρείται σαν το υπόλοιπο σε σχέση με το σύνολο των εισαγωγών και των εξαγωγών της χώρας και είναι χαρακτηριστικό ότι η ομάδα αυτή περιλαμβάνει χώρες με μεγάλη οικονομική και γεωγραφική ανομοιογένεια.

Προκειμένου να παρακολουθήσουμε την αναδιάρθρωση του εξωτερικού εμπορίου της χώρας, θα εξετάσουμε τις εισαγωγές και τις εξαγωγές κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (τυποποιημένη ταξινόμηση διεθνούς εμπορίου).

Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές της Ελλάδας κατά χώρες προέλευσης και κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. παρουσιάζονται στους πίνακες 4-11. Οι συνολικές εισαγωγές και οι εξαγωγές κατά ομάδες χωρών παρουσιάζονται στον πίνακα 12.

Από τα στοιχεία του πίνακα 12 φαίνεται πως οι εισαγωγές της Ελλάδας από την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκαν θεαματικά από το 1980 έως το 1982. Από 34,2% το 1980 (ποσοστό συμμετοχής των εισαγωγών από Ε.Ο.Κ. στις συνολικές εισαγωγές της χώρας) αυξήθηκαν σε 50,8% το 1981, το πρώτο χρόνο της ένταξης, ενώ σημείωσαν μικρή κάμψη τα δύο επόμενα χρόνια (46,2% το 1982 και 48% το 1983). Όπως φαίνεται από τον πίνακα 12, η αύξηση των εισαγωγών της Ελλάδας από την Ε.Ο.Κ. πραγματοποιήθηκε σε βάρος των «λοιπών χωρών». Οι εισαγωγές από τις «λοιπές χώρες» μειώ-

θηκαν από 38,4% το 1980 σε 21,6% το 1981 και έκτοτε διαμορφώθηκαν σε 23,4% το 1982 και 24% το 1983. Από τα πρώτα στοιχεία διαπιστώνουμε μια αναστροφή του εμπορίου και μια παραπέρα αύξηση της συγκέντρωσης του εισαγωγικού μας εμπορίου υπέρ της Ε.Ο.Κ.. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται ιδιαίτερα από το γεγονός ότι και το σχετικά υψηλό ποσοστό συμμετοχής των εισαγωγών από τις αραβικές χώρες αφορά σε ένα μεγάλο βαθμό κύρια τις εισαγωγές καυσίμων.

Από πλευράς εξαγωγών παρατηρείται μια σχετική μείωση των εξαγωγών της Ελλάδας προς την Ε.Ο.Κ. για τα έτη 1981 και 1982, ενώ για το έτος 1983 παρατηρείται κάποια μικρή αύξηση. Επίσης παρατηρείται μια αισθητή κάμψη των εξαγωγών προς τις ανατολικές χώρες, που αντισταθμίζεται από σχετική αύξηση των εξαγωγών προς τις αραβικές και τις «λοιπές χώρες».

Αναφορικά με τη σύνθεση κατά κατηγορίες προϊόντων και τη γεωγραφική αναδιάρθρωση του εμπορίου της χώρας μια επισκόπηση των σχετικών στοιχείων στα πλαίσια των πινάκων 4-11 δίνει μια σειρά από ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις, που σε μεγάλο βαθμό αντανακλούν τις επιπτώσεις από την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ.. Αρχικά παρατηρείται μια αύξηση της συμμετοχής των βιομηχανικών προϊόντων στις εισαγωγές της Ελλάδας από την Ε.Ο.Κ. σε σχέση με τις αντίστοιχες συνολικές εισαγωγές. Στις συνολικές εισαγωγές από την Ε.Ο.Κ. μειώθηκε η συμμετοχή των χημικών προϊόντων και αυξήθηκε θεαματικά η συμμετοχή των αγροτικών προϊόντων και ειδικότερα στις κατηγορίες «τρόφιμα και ζώντα ζώα» (κατηγ. «0») από 8,2% το 1980 σε 14,2% το 1981, σε 18,1 το 1982 και σε 18,8 το 1983. Η συμμετοχή της ίδιας κατηγορίας προϊόντων (0) στις συνολικές εισαγωγές της Ελλάδας για την ίδια κατηγορία αυξήθηκε από 37% το 1980 σε 71% το 1981, σε 73,1 το 1982 και σε 76,6 το 1983. Παρατηρείται γενικά, και με εξαίρεση τις κατηγορίες πρώτων υλών και καυσίμων, ένας μεγάλος δείκτης συμμετοχής των εισαγωγών από την Ε.Ο.Κ. για τις περισσότερες κατηγορίες προϊόντων σε σχέση με τις συνολικές εισαγωγές της Ελλάδας για τις αντίστοιχες κατηγορίες. Ο δείκτης αυτός για το 1983 κυμαίνεται από 58,9% μέχρι 98,8%. Φαίνεται λοιπόν, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, ότι ο μεγάλος βαθμός εξάρτησης των εισαγωγών μας από την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκε ακόμα παραπέρα από την ένταξη της χώρας στην Ε.Ο.Κ..

Σε αντιστάθμισμα των εξελίξεων που παρατηρήθηκαν σε σχέση με την Ε.Ο.Κ. παρουσιάστηκε μια εντυπωσιακή πτώση των εισαγωγών τροφίμων (κατηγ. 0) από τις ανατολικές και τις λοιπές χώρες σε σχέση με τις αντίστοιχες συνολικές εισαγωγές της Ελλάδας. Επίσης αξιοσημείωτος είναι ο μεγάλος δείκτης εξάρτησης των εισαγωγών

καυσίμων (κατηγ. 3) από τις αραβικές χώρες. Στις εξαγωγές παρουσιάζονται επίσης ορισμένες αξιοσημείωτες τάσεις. Στις εξαγωγές μας προς την Ε.Ο.Κ. παρατηρήθηκε στο διάστημα 1981-1983 μια αυξημένη συμμετοχή των τροφίμων (κατηγ. 0), τόσο σε σχέση με τις συνολικές εξαγωγές προς την Ε.Ο.Κ. όσο και σε σχέση με τις συνολικές εξαγωγές της χώρας για την ίδια κατηγορία.

Σε σχέση με τις εξαγωγές προς την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκε επίσης το ποσοστό συμμετοχής της κατηγορίας «Διάφορα βιομηχανικά είδη» (8). Τέλος παρατηρήθηκε και μια θεαματική σχετική πτώση των εξαγωγών προς την Ε.Ο.Κ. για την κατηγορία των καυσίμων και των λιπαντικών (κατηγ. 3).

Παράλληλα παρατηρήθηκε μια σχετική μείωση των εξαγωγών προς τις σοσιαλιστικές χώρες για τις κατηγορίες τροφίμων και καπνών – ποτών (κατηγ. 0 και 1), αλλά σε μικρότερο βαθμό, και τις κατηγορίες βιομηχανικών προϊόντων. Από τις εξαγωγές προς τις αραβικές χώρες παρατηρείται μια σχετική αύξηση στις κατηγορίες ποτά-καπνός, πρώτες ύλες και βιομηχανικά προϊόντα (κατηγ. 1,2 και 5-8 αντίστοιχα). Από τις εξαγωγές προς τις «λοιπές χώρες» φαίνεται ότι μειώθηκε σχετικά η συμμετοχή τροφίμων και αυξήθηκε η συμμετοχή των ποτών – καπνού (κατηγ. 1).

Σημειώνουμε, τέλος, ότι οι εξαγωγές της χώρας έχουν σε μεγάλο βαθμό προσανατολισμό προς τις χώρες της Ε.Ο.Κ.. Ο μέσος δείκτης συμμετοχής των εξαγωγών προς την Ε.Ο.Κ. σε σχέση με τις συνολικές εξαγωγές της χώρας το 1983 είναι 45,9%.

Μετά από μια γενική διερεύνηση της αναδιάρθρωσης του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας προχωρούμε σε μια ειδικότερη διερεύνηση τόσο του συνολικού όσο και του κατά κατηγορίες προϊόντων εμπορίου της χώρας με την Ε.Ο.Κ..

Από τα στοιχεία των πινάκων παρατηρούμε ότι οι εισαγωγές της Ελλάδας από την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκαν θεαματικά το 1981 (αύξηση 57,4% σε τρέχουσες τιμές και 20,1% σε σταθερές τιμές). Αντίθετα οι εξαγωγές μας προς την Ε.Ο.Κ. μειώθηκαν αισθητά (2,2% σε τρέχουσες τιμές και 22,3% σε σταθερές τιμές). Το 1982 οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 22,7% σε τρέχουσες τιμές (μειώθηκαν κατά -0,8% σε σταθερές τιμές). Οι εξαγωγές το 1982 παρουσίασαν μικρή μόνο ανάκαμψη σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά (αύξηση κατά 4% σε σταθερές τιμές). Τέλος για το 1983 οι εισαγωγές της χώρας από την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκαν κατά 32,2% σε τρέχουσες τιμές, ενώ οι εξαγωγές προς την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκαν κατά 55,3%. Αποτέλεσμα της εξέλιξης αυτής των εισαγωγών και των εξαγωγών ήταν ότι το ισοζύγιο της χώρας με την Ε.Ο.Κ. παρουσίασε μια εντυπωσιακή επιδείνωση. Συγκεκριμένα σημείωσε μια αύξηση το 1981 κατά 173,3% (131,4% σε σταθερές τιμές) και μια αύξηση κατά 18,5% το 1982

(μείωση 6% σε σταθερές τιμές). Τέλος το 1983 παρουσίασε μια αύξηση κατά 14,6% σε τρέχουσες τιμές.

Από τα στοιχεία των τελευταίων στηλών του πίνακα 13 παρατηρείται μια σχετική μείωση της συμμετοχής της Ε.Ο.Κ. στις ελληνικές εξαγωγές και παράλληλα μια θεαματική αύξηση της συμμετοχής της Ε.Ο.Κ. στις ελληνικές εισαγωγές για το 1981-1982. Η παρατήρηση αυτή, όπως ήδη αναφέραμε, δείχνει την αναστροφή του εμπορίου που επήλθε με την ένταξη.

4. Γενικές παρατηρήσεις στο εμπόριο αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων

α. Αγροτικά προϊόντα

Ιδιαίτερα δυσμενείς για τα αγροτικά προϊόντα της Ελλάδας υπήρξαν οι επιπτώσεις από την ένταξη της χώρας στην Κοινότητα. Για πρώτη φορά το 1981, το πρώτο χρόνο της ένταξης, το ισοζύγιο μας με την Ε.Ο.Κ. στα αγροτικά προϊόντα παρουσίασε έλλειμμα. Συγκεκριμένα στο ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων (κατηγ. 0, 1, 4) με την Ε.Ο.Κ. μεταβλήθηκε από πλεόνασμα 7,65 δις. δρχ. το 1980 σε έλλειμμα 9,73 δις δρχ. το 1981 (συνολική μεταβολή στο ισοζύγιο 227%). Το 1982 το έλλειμμα διευρύνθηκε ακόμα παραπέρα, σε 18,76 δις δρχ. (μεταβολή κατά 92,8%). Τέλος για το 1983 το έλλειμμα διαμορφώθηκε σε 7,55 δις δρχ.. Για την κατηγορία «0» της Τ.Τ.Δ.Ε. (τρόφιμα και ζώντα ζώα) οι εισαγωγές μας από την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκαν από 12,99 δις δρχ. το 1980 σε 35,54 δις δρχ. το 1981, σε 55,66 δις δρχ. το 1982 και σε 76,35 δις δρχ. το 1983 (ετήσιες αυξήσεις 173,6% το 1981, 55,6% το 1982 και 37,2% το 1983).

Αντίθετα οι αντίστοιχες εξαγωγές μας προς την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκαν με πολύ χαμηλότερο ρυθμό, από το επίπεδο των 18,77 δις δρχ. το 1980 σε 24,46 δις δρχ. το 1981, σε 34,08 δις δρχ. το 1982 και σε 49,56 δις δρχ. το 1983 (ετήσιες αυξήσεις 30,4% το 1981, 39,3% το 1982 και 45,45% το 1983). Σαν αποτέλεσμα το ισοζύγιο της κατηγορίας αυτής προϊόντων (κατηγ. 0) μεταβλήθηκε από πλεόνασμα 5,78% δις δρχ. το 1980 σε έλλειμμα 11,08 δις το 1981 (ετήσια μεταβολή 292%), σε 21,58 δις το 1982 και σε 26,78 δις το 1983.

Επίσης αξιοσημείωτο είναι ότι το ισοζύγιο μας με την Ε.Ο.Κ. για την κατηγορία προϊόντων «ποτά - καπνός» παρουσιάζεται για πρώτη φορά ελλειμματικό το 1982.

Τόσο στις εισαγωγές όσο και στις εξαγωγές των γεωργικών προϊόντων και σύμφωνα με τους πίνακες 14 και 15 παρατηρείται ένας μεγάλος βαθμός εξάρτησης της χώρας από την Ε.Ο.Κ. και σε συγκεκριμένα προϊόντα. Στις εξαγωγές παρατηρούμε ότι ιδιαίτερα υψηλή συμμετοχή της Ε.Ο.Κ. παρουσιάζεται για τα νωπά λαχανικά, τα νωπά και παρασκευασμένα φρούτα και τα οινοπνευματώδη ποτά.

Στις εισαγωγές, από τις συνολικές μας εισαγωγές προέρχονται από την Ε.Ο.Κ. 84,3% στα νωπά κρέατα, 99,2% στο γάλα, 93% στα τυριά, 99,9% στο κριθάρι, 91,5% στα παρασκευασμένα δημητριακά και 93,4% στα οινοπνευματώδη ποτά.

Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι το γεωγραφικό ισοζύγιο με τον υπόλοιπο κόσμο παρέμεινε θετικό υπέρ της χώρας μας.

Ο αναπροσανατολισμός του εμπορίου γεωργικών προϊόντων υπέρ της Ε.Ο.Κ. μετά την ένταξη έχει ασφαλώς επιφέρει σημαντικό οικονομικό κόστος για την ελληνική οικονομία, λόγω του ότι έγινε μετατόπιση, εξαιτίας του δασμολογικού αφοπλισμού, από φτηνές χώρες προμήθειας αγροτικών προϊόντων, όπως οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης και της Νότιας Αμερικής, σε ακριβές.

β. Βιομηχανικά προϊόντα

Οι επιπτώσεις της ένταξης στο εμπόριο των βιομηχανικών προϊόντων τα τελευταία χρόνια έχουν ήδη σκιαγραφηθεί από τα στοιχεία των πινάκων 4 -11. Όπως σωστά επισημαίνεται, με την ένταξη της χώρας στην Κοινότητα παρατηρήθηκε χειροτέρευση στη σύνθεση των εισαγωγών βιομηχανικών προϊόντων, με την αύξηση των εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών και τη μείωση των εισαγωγών κεφαλαιουχικών αγαθών τάση που περιέχει κινδύνους αποβιομηχανοποίησης της χώρας και χειροτέρευση στο εμπορικό ισοζύγιο.

Από τα στοιχεία των εξαγωγών 1980-1981 του πίνακα 14 γίνονται σαφείς οι επιπτώσεις από την ένταξη στην Ε.Ο.Κ.. Φαίνεται συγκεκριμένα ότι το 1981, πρώτο χρόνο της ένταξης, οι ελληνικές εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων παρουσίασαν μια σημαντική μείωση για όλες τις χώρες της Ε.Ο.Κ. εκτός από τη Μ. Βρετανία. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η πτώση κατά 26,6% των εξαγωγών προς τη Δ. Γερμανία, κατά 33,4% προς Ιταλία και κατά 53,3% προς την Ολλανδία σε σύγκριση με τον τελευταίο χρόνο. Επίσης από τον ίδιο πίνακα (14) παρουσιάζεται ο γεωγραφικός προσανατολισμός των ελληνικών εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων για το 1980 και το 1981, όπου φαίνεται η κυρίαρχη συμμετοχή της Δ. Γερμανίας στις ελληνικές εξαγωγές.

Οι επιπτώσεις από την ένταξη της Ελλάδας έγιναν αισθητές σε όλους τους

κλάδους της εγχώριας βιομηχανικής παραγωγής. Ιδιαίτερα δυσμενή πάντως υπήρξαν τα αποτελέσματα της ένταξης για τους κλάδους της κλωστοϋφαντουργίας, του δέρματος, της επεξεργασίας μετάλλων και των επίπλων.

Στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας για την ομάδα προϊόντων «νήματα και υφαντικές κλωστές» (651) οι εισαγωγές από την Ε.Ο.Κ. αυξήθηκαν κατά 87% το 1981 και 48% το 1982, ενώ οι αντίστοιχες εξαγωγές αυξήθηκαν μόνο κατά 15% και 13% αντίστοιχα. Οι κυριότερες εισαγωγικές χώρες ήταν η Ιταλία, η Γερμανία και η Γαλλία. Από τις τρίτες χώρες σημαντικές εισαγωγές προήλθαν από την Αίγυπτο και το Ισραήλ, που έχουν προτιμησιακή συμφωνία με την Ε.Ο.Κ., και από την Ταϊβάν και τη Ν. Κορέα, που αποτελούν πλατφόρμες ανάπτυξης πολυεθνικών εταιρειών.

Πιο αναλυτικά, σε ορισμένα είδη οι εισαγωγές από την Ε.Ο.Κ., στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας το 1981 έναντι του 1982, διαμορφώθηκαν ως εξής:

- Τα μάλλινα υφάσματα αυξήθηκαν από 535 τόνους στ 2250 τόνους
- Τα πουλόβερ από 120000 κομμάτια σε 252000 κομμάτια
- Οι μπλούζες από 36000 κομμάτια σε 239000 κομμάτια
- Τα φορέματα από 141000 κομμάτια σε 487000 κομμάτια
- Οι φούστες από 16000 κομμάτια σε 747000 κομμάτια
- Τα ανδρικά παντελόνια από 300 κομμάτια σε 363000 κομμάτια

Συνολικά η αύξηση των εισαγωγών στα δύο πρώτα χρόνια από την ένταξη σε είδη που παράγονται εγχώρια ήταν:

- Έπιπλα 121,1% μεταφορικό υλικό 62,5%
- Είδη μετάλλου 63,7%, συσκευές θέρμανσης και φωτισμού 25,1%
- Κλωστοϋφαντουργία 50,5%, χαρτί 31,5%
- Είδη ταξιδιού 52,5%

Η προμήθεια για την Ελλάδα μιας μεγάλης σειράς κρίσιμων βιομηχανικών προϊόντων και εξοπλισμού σε έναν τόσο μεγάλο, και αυξανόμενο με την ένταξη, βαθμό αποκλειστικά από την Ε.Ο.Κ. όχι μόνο δημιουργεί αλλά και οξύνει την εξάρτηση της χώρας ιδιαίτερα από ορισμένες χώρες της Ε.Ο.Κ.. Μ' αυτό τον τρόπο διαμορφώνονται δυσμενείς προϋποθέσεις για την αναπαραγωγή του κεφαλαίου στην Ελλάδα, που καθορίζουν σε αποφασιστικό βαθμό την αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

5. Ενδο-κλαδικές ανταλλαγές της Ελλάδας στα πλαίσια του δια-κοινοτικού εμπορίου

Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) το 1981 προκάλεσε μια σχετικά θεαματική αλλαγή στη σύνθεση του εξωτερικού της εμπορίου. Οι ενδο-κοινοτικές της ανταλλαγές παρουσίασαν αύξηση, ιδίως από το 1985 και μετά, σε βάρος βέβαια των δια-κοινοτικών της (βλ. πίνακα Ι)

Πίνακας Ι: Ποσοστό (%) των ενδο-κοινοτικών και δια-κοινοτικών εξαγωγών της Ελλάδας στο σύνολο των εξαγωγών της.

ΕΞΑΓΩΓΕΣ									
	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
ΕΟΚ 12	48,2	43,9	17,4	53	55	54,2	63,5	67,8	68,7
ΔΙΑΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	51,5	55,9	51,4	46,8	44,7	45,5	36	32	30,1
με ΗΠΑ	5,5	8,7	8,8	6,2	8,3	8,1	7,1	6,7	6,0
με Ιαπωνία	0,4	0,56	0,59	0,59	1,1	0,93	0,74	0,91	0,94
με Αν. Ευρώπη	11,5	8,8	8,3	7,5	6,4	8,3	6,4	4,6	4,1
με Λεκάνη της Μεσογείου	16,9	19	17,4	15,7	14,6	13,1	10,5	9,1	8,7

Πράγματι, το 1980 οι ενδο-κοινοτικές της εξαγωγές αντιπροσώπευαν το 48,2% των συνολικών της, ενώ στα τέλη περίπου της δεκαετίας (το 1988) τα ποσοστά αυτά προσέγγισαν το 69%. Ως προς το δια-κοινοτικό της εμπόριο, το 1980 οι εξαγωγές της προς τις εκτός Κοινότητας χώρες αντιπροσώπευαν το 51,5%, ποσοστό που μειώθηκε στο 30% περίπου το 1988.

Αναλυτικότερα, ως προς τη σύνθεση και εξέλιξη των ανταλλαγών της χώρας σε σχέση με τις Η.Π.Α., την Ιαπωνία, τις ευρωπαϊκές χώρες-μέλη της πρώην ΚΟΜΕΚΟΝ και τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου που δεν είναι κράτη-μέλη της Ε.Ο.Κ., ο πίνακας Ι μάς επιτρέπει να διαπιστώσουμε τα ακόλουθα: Η συμμετοχή των Η.Π.Α. στις εγχώριες εξαγωγές κάμπτεται, ιδίως μετά το 1986, ενώ της Ιαπωνίας παρουσιάζει μείωση από το 1981 και μετά.

Πιο συγκεκριμένα, ο πίνακας Ι μάς δείχνει ότι οι ενδο-κλαδικές ανταλλαγές είναι μηδαμινές με την Ιαπωνία και πολύ μέτριες με τις Η.Π.Α. ενώ παρουσιάζουν κάποιο μικρό ενδιαφέρον μόνο με τις χώρες-μέλη της πρώην ΚΟΜΕΚΟΝ και με τα κράτη της Λεκάνης της Μεσογείου. Ειδικότερα, η εξάρτηση της χώρας μας από την Ιαπωνία, η αδυναμία διείσδυσης στην αγορά της εγχώριων, έστω παραδοσιακών, εξαγωγών και γενικότερα ο δυναμισμός της οικονομίας αυτής του Ειρηνικού ερμηνεύ-

ουν το ελάχιστο ποσοστό, λιγότερο από 1%, του ενδο-κλαδικού εμπορίου της Ελλάδας. Το ποσοστό αυτό, που είναι το μικρότερο σε σχέση με τους υπόλοιπους εξεταζόμενους εταίρους, αποδίδεται στο μέτριας έντασης ενδο-κλαδικό εμπόριο που χαρακτηρίζει έναν περιορισμένο όγκο ταυτόχρονων ανταλλαγών προϊόντων όπως: τα νωπά ψάρια, τα μαλακόστρακα, τα εδώδιμα προϊόντα, οι ακατέργαστες ύλες ζωικής και φυτικής προέλευσης, τα ραφιναρισμένα προϊόντα πετρελαίου, τα άμυλα – ινουλίνη – γλουτένη - λευκωματούχα υποκατάστατα και κόλλες, τα πήλινα είδη και οι πολύτιμοι λίθοι, τα είδη οικιακής χρήσης, τα εξωτερικά ενδύματα-πλεκτά είδη και τα υποδήματα.

Δείκτης Bi (δείκτης H.G. Grubel, P.J. Liloyd (1975)) των ενδο-κλαδικών ανταλλαγών της Ελλάδας με τις Η.Π.Α., την Ιαπωνία, την Αν. Ευρώπη και τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου στο σύνολο του εμπορίου και στα βιομηχανικά προϊόντα.

	1981	1983	1986	1988
ΗΠΑ Συνολικό Εμπόριο Βιομηχανικά Προϊόντα	0,071 0,088	0,101 0,13	0,082 0,096	0,068 0,083
Ιαπωνία	0,004 0,0037	0,0023 0,0021	0,005 0,0043	0,032 0,034
Πρώην ΚΟΜΕΚΟΝ	0,09 0,14	0,105 0,235	0,151 0,296	0,11 0,271
Λεκάνη της Μεσογείου	0,218 0,293	0,163 0,284	0,151 0,296	0,23 0,294

Ως προς τις εμπορικές σχέσεις Ελλάδα – Η.Π.Α., οι ενδο-κλαδικές ανταλλαγές χαρακτηρίζουν έναν σχετικά μεγάλο αριθμό προϊόντων, που αντιπροσωπεύουν όμως ένα χαμηλό ποσοστό στο σύνολο του εμπορίου της χώρας. Στην εξεταζόμενη περίπτωση, το φαινόμενο των ταυτόχρονων ανταλλαγών ίδιων προϊόντων συνδέεται κυρίως με τα αγροτικά προϊόντα, τα ραφιναρισμένα πετρελαϊκά, ορισμένα χημικά, τα δερμάτινα είδη της κλωστοϋφαντουργίας, το γυαλί και τα κεραμικά, ορισμένα μεταλλικά προϊόντα, τον τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό, τις μηχανές ηλεκτροπαραγωγής και τα υποδήματα.

Οι ενδείξεις (Bi) των H.G. Grubel και P.J. Liloyd (1975) μάς δείχνουν, στις δύο παραπάνω περιπτώσεις, ότι οι ενδο-κλαδικές ανταλλαγές χαρακτηρίζουν κυρίως παραδοσιακά προϊόντα και εκλείπουν από τα κεφαλαιουχικά αγαθά. Η διαφορά του επιπέδου ανάπτυξης μπορεί να ερμηνεύσει αυτή τη δυσμενή σε βάρος της Ελλάδας εξέλιξη. Σε ό,τι αφορά τους δύο άλλους εξεταζόμενους πόλους, οι ομοιότητές τους με την Ελλάδα θα μπορούσαν να δώσουν ικανοποιητικές ερμηνείες σχετικά με το επίπεδο

δο των ενδο-κλαδικών τους ανταλλαγών. Το τελευταίο παρουσιάζει μια σημαντική άνοδο στο εμπόριο Ελλάδας-χωρών της Αν. Ευρώπης και μια ανάλογη πτώση στις σχέσεις Ελλάδας-χωρών της Λεκάνης της Μεσογείου.

Οι ενδο-κλαδικές ανταλλαγές Ελλάδας-Αν. Ευρώπης χαρακτηρίζουν τη ζάχαρη και τα κτηνοτροφικά προϊόντα, ορισμένες πρώτες ύλες, έναν σημαντικό αριθμό χημικών προϊόντων (υδρογονάνθρακες, ανόργανα χημικά στοιχεία, Φάρμακα, απολυμαντικά – εντομοκτόνα - μυκητιοκτόνα, κόλλες), τα δέρματα, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, τα προϊόντα σιδήρου, το χαλκό, το αλουμίνιο, τις μεταλλικές κατασκευές και λοιπά παραδοσιακά προϊόντα, όπως τα έπιπλα, τα ρούχα και τα κοσμήματα. Σε σχετικά μεγάλη ένταση το φαινόμενο παρατηρείται σε πολλά κεφαλαιουχικά προϊόντα (μηχανές, κινητήρες, αντλίες) και σε υλικό για τη διανομή ηλεκτρισμού.

Το άνοιγμα των κρατών-μελών της πρώην ΚΟΜΕΚΟΝ στο διεθνές εμπόριο και ο περιορισμός του προστατευτισμού τους αποτελούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την επέκταση ανταγωνιστικών προς την παραγωγή τους εγχώριων εξαγωγών, γεγονός που προβλέπεται ότι θα διευρύνει τον όγκο του ενδο-κλαδικού εμπορίου ανάμεσα στα δύο μέρη. Παρόμοιες εξελίξεις αναμένονται από την κάμψη του προστατευτισμού της εγχώριας βιομηχανικής παραγωγής, που εκδηλώνεται με διοικητικά μέτρα σε βάρος των εισαγωγών από τρίτες χώρες (π.χ. λίστες Α και Β απαγορεύσεων σε συγκεκριμένα εισαγόμενα προϊόντα).

Μια αξιοσημείωτη παρατήρηση ως προς την εξέλιξη του ενδο-κλαδικού εμπορίου Ελλάδας-Αν. Ευρώπης είναι η ακόλουθη: Η δημιουργία ενός έντονου ρεύματος «εκτροπής εμπορίου» στις σχέσεις Ελλάδας-χωρών της Λεκάνης της Μεσογείου και η σχετική κάμψη των εγχώριων εξαγωγών μπορούν να ερμηνεύσουν την ανάλογη μείωση της έντασης των ενδο-κλαδικών ανταλλαγών ανάμεσα στα δύο εξεταζόμενα μέρη. Η εξέλιξη αυτή θεωρείται αναμενόμενη, έχοντας υπόψη την ύπαρξη μιας θετικής συσχέτισης ανάμεσα στην αύξηση (ή μείωση) του όγκου του διεθνούς εμπορίου και των ενδο-κλαδικών ανταλλαγών.

Επιπλέον, ο σχετικά υψηλός δείκτης (Βί) των Η.Γ. Grubel και Ρ.Ι. Lioyd (1975) ανάμεσα στην Ελλάδα και στις μεσογειακές χώρες δείχνει εναλλακτικά τη θετική συσχέτιση που υπάρχει ανάμεσα στο επίπεδο ανάπτυξης και το ενδο-κλαδικό εμπόριο, μια συσχέτιση ιδιαίτερα έντονη σε χώρες με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα. Παρά το γεγονός ότι ο όγκος συναλλαγών των δύο μερών είναι σχετικά χαμηλός, το ενδο-κλαδικό εμπόριο διακρίνει πολλές κατηγορίες εμπορευμάτων. Ειδικότερα, εκτός από ορισμένα αγροτικά είδη και πρώτες ύλες, ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην κατηγορία

αυτή παρουσιάζουν οι ενδο-κλαδικές ανταλλαγές στα χημικά προϊόντα (ανόργανα χημικά στοιχεία, χρώματα, φάρμακα, αιθέρια έλαια, λιπάσματα, εκρηκτικές ύλες, απολυμαντικά, εντομοκτόνα) -όπου η χώρα καταγράφει σε πολλούς κλάδους εμπορικά πλεονεκτήματα- όπως επίσης και στις μηχανές, ηλεκτρικές και μη.

Ο σχετικά υψηλός όγκος ενδο-κλαδικών ανταλλαγών σε κεφαλαιουχικά προϊόντα αποτελεί μια εναλλακτική απόδειξη της θέσης σύμφωνα με την οποία η Ελλάδα, ως νεο-βιομηχανικό κράτος, εξάγει προϊόντα εντάσεως κεφαλαίου προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και εντάσεως εργασίας προς τις βιομηχανικές.

6. Αναδιάρθρωση του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας: Συνέπειες – Εξελίξεις.

Συνολικά τα τρία πρώτα χρόνια της ένταξης έδειξαν ότι η λεγόμενη μεγάλη αγορά των 270 εκατομμυρίων αποδείχτηκε «πολύ μικρή» για να απορροφήσει τα ελληνικά προϊόντα, αν και οι ελληνικές εξαγωγές δεν υπερέβησαν το 0,9% του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Αντίθετα η μικρή ελληνική αγορά αποδείχτηκε αρκετά μεγάλη για τα προϊόντα της Ε.Ο.Κ. και των χωρών που έχουν υπογράψει προτιμησιακές συμφωνίες.

Στην παραπάνω εμπειρική μελέτη διαπιστώσαμε μια σημαντική αύξηση του μεριδίου της Ε.Ο.Κ. στο συνολικό εμπορικό έλλειμμα της χώρας, ενώ παράλληλα παρατηρήσαμε μια αντίστοιχη βελτίωση των εμπορικών σχέσεων της χώρας με τις «λοιπές χώρες». Η αναστροφή όμως του εμπορίου που επήλθε σαν συνέπεια της ένταξης δεν εκφράζεται βασικά από τη μείωση του εξαγωγικού, αλλά κύρια από του εισαγωγικού εμπορίου με τρίτες χώρες και την αντίστοιχη επέκταση του με την Ε.Ο.Κ.. Στην περίπτωση αυτή η προμήθεια ορισμένων προϊόντων από τρίτες χώρες, που κατά τεκμήριο αποτελούν τη φτηνότερη (οικονομικότερη) πηγή, έγινε μη ανταγωνιστική, σαν συνέπεια της κατάργησης των δασμολογικών και των λοιπών περιορισμών. Σαν αποτέλεσμα αυτής της αναστροφής επακολούθησε μια σαφής αναδιάρθρωση και ένας αναπροσανατολισμός του εξωτερικού εμπορίου της χώρας μετά την ένταξη, γεγονός που διαπιστώθηκε από τα σχετικά στοιχεία που εξετάσαμε. Διαπιστώθηκε συγκεκριμένα μια μείωση του εμπορίου (εισαγωγών και εξαγωγών) με τις σοσιαλιστικές χώρες και μια αντίστοιχη αύξησή του με την Ε.Ο.Κ.. Παρατηρήθηκε παράλληλα μια μείωση του εμπορίου (ιδιαίτερα του εισαγωγικού) με τρίτες χώρες (πλην της Ε.Ο.Κ. και των σοσιαλιστικών χωρών). Με τις αραβικές χώρες ειδικότερα

παρουσιάστηκε κάποια μείωση στο εμπόριο αγροτικών προϊόντων, ενώ παράλληλα αναπτύχθηκαν σε ορισμένη έκταση οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων στις χώρες αυτές.

Η αναδιάρθρωση αυτή και η αναστροφή του εμπορίου οφείλεται κύρια στην κατάργηση των δασμολογικών και άλλων περιορισμών για τις εισαγωγές της Ελλάδας από την Ε.Ο.Κ., τη λεγόμενη «κοινοτική προτίμηση», που προβλέπεται από τις διατάξεις της Κοινότητας, και την εφαρμογή από την Ελλάδα, σαν χώρας – μέλους, του Κοινού Εξωτερικού Δασμολογίου (Κ.Ε.Δ.).

Σχετικά με το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο, αναφέρουμε ότι μέσα στο 1984 έγινε μια νέα κατά 20% μείωση των δασμών που υπήρχαν πριν την ένταξη και τα επόμενα δύο χρόνια καταργήθηκαν και οι υπόλοιποι 40%. Εφαρμόστηκαν επίσης πλήρως οι διατάξεις του Κ.Ε.Δ., μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται και οι προτιμησιακές συμφωνίες. Οι ρυθμίσεις αυτές οπωσδήποτε ευνοούν την αύξηση των εισαγωγών από χώρες της Ε.Ο.Κ. και συμβάλλουν στην παραπέρα επιδείνωση τόσο του εμπορικού ισοζυγίου όσο και του ισοζυγίου πληρωμών της χώρας.

Η ένταξη, όπως ήδη αναφέραμε, έπληξε ιδιαίτερα το εμπόριο με τις ανατολικές χώρες. Όπως έχει τονιστεί, η σημασία των οικονομικών και των εμπορικών σχέσεων με τις ανατολικές χώρες είναι μεγίστης σημασίας για τη χώρα μας. Η πτώση του εμπορίου με τις σοσιαλιστικές χώρες οφείλεται κυρίως στους εξής παράγοντες:

- Την κατάργηση του κλήρινγκ, που σημαίνει ότι οι εμπορικές συναλλαγές μας πρέπει να γίνονται με βάση τους κανόνες της ελεύθερης οικονομίας και όχι σαν συμφωνίες ανταλλαγής εμπορευμάτων αλλά με πληρωμή σε σκληρό νόμισμα.
- Την εφαρμογή του κοινού εξωτερικού δασμολογίου από τη χώρα μας, που περιορίζει σημαντικά τις εισαγωγές βιομηχανικών και άλλων προϊόντων από τις σοσιαλιστικές χώρες λόγω επιβολής πρόσθετων δασμών.
- Το σύστημα των εισαγωγών και των εξαγωγών από και προς τις σοσιαλιστικές χώρες που αποφασίζεται από το Συμβούλιο Υπουργών.
- Την εφαρμογή της «κοινοτικής προτίμησης», που σημαίνει ότι η Ελλάδα δεν έχει τη δυνατότητα να παρέχει στις σοσιαλιστικές χώρες ένα εμπορικό καθεστώς ευμενέστερο από εκείνο που την ίδια περίοδο εφαρμόζει προς την Κοινότητα.

Τέλος θα αναφερθούμε στις διάφορες συμφωνίες (προτιμησιακές, συμφωνία

πολυϊνών ή άλλες διμερείς συμφωνίες) που έχει συνάψει η Ε.Ο.Κ. με τρίτες χώρες και δεσμεύουν τώρα την Ελλάδα σαν χώρα – μέλος. Οι συμφωνίες αυτές επηρεάζουν σημαντικά το εξωτερικό εμπόριο της χώρας και αποτελούν έναν πρόσθετο αρνητικό παράγοντα που οξύνει παραπέρα τις δυσχέρειες και τα προβλήματα που προκύπτουν από την άμεση ανταλλαγή μεταξύ της Ελλάδας και της Ε.Ο.Κ. μετά την ένταξη. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον, γιατί επηρεάζει το εμπόριο της χώρας μας με μια σειρά χώρες της Μεσογείου και της Β. Αφρικής ή γενικότερα με αναπτυσσόμενες χώρες που παράγουν κάτω από παρόμοιες συνθήκες αρκετά ομοιογενή ή παρεμφερή προϊόντα με την Ελλάδα. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε εδώ ότι η Ελλάδα στα πλαίσια των προτιμησιακών συμφωνιών της Ε.Ο.Κ. δεσμεύεται να εισάγει από τρίτες χώρες προϊόντα που εντάσσονται στα παραδοσιακά εξαγωγικά προϊόντα της χώρας μας και σε ορισμένες περιπτώσεις συμβαίνει μάλιστα να υπάρχει εγχώρια υπερπαραγωγή. Σαν παράδειγμα αναφέρουμε την υποχρέωση της Ελλάδας να εισάγει σαν πρώτη δόση 10 τόνους βερίκοκα από το Μαρόκο, 10 τόνους από την Τυνησία και 1 τόνο από το Ισραήλ.

Όπως ήδη διαπιστώσαμε πριν, η αναδιάρθρωση και η αναστροφή του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας συνοδεύτηκε από μια αλματώδη διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας. Η διεύρυνση αυτή του ελλείμματος οδήγησε σε μια επικίνδυνη διόγκωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Συγκεκριμένα ο εξωτερικός δανεισμός του Δημοσίου, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας, στα δύο πρώτα χρόνια από την ένταξη αυξήθηκε κατά 50% (από 1130 εκατ. δολ. Το 1980 σε 1709 εκατ. δολ. Το 1982), ενώ τα συναλλαγματικά αποθέματα μειώθηκαν στο ίδιο διάστημα στο μισό (από 1137 εκατ. δολ. Το πρώτο τρίμηνο του 1980 σε 857 εκατ. δολ. Το πρώτο τρίμηνο του 1983). Το συνολικό εξωτερικό χρέος (δημόσιο και ιδιωτικό) από 16713 εκατ. δολ. που ήταν στο τέλος του 1980 έφτασε τα 24 δις δολ. το 1983 (αύξηση πάνω από 54%). Με μεγαλύτερους ρυθμούς αυξάνεται το δημόσιο εξωτερικό χρέος, από 8% του Α.Ε.Π. το 1979 αυξήθηκε σε 14,4% το 1982.

Τα στοιχεία αυτά και κυρίως το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας με την Ε.Ο.Κ. καθορίζονται κύρια από τη μεγάλη διαφορά του επιπέδου ανάπτυξης και της παραγωγικότητας της εργασίας ανάμεσα στην Ελλάδα και στις χώρες – μέλη της Ε.Ο.Κ..

Η σχέση της οικονομικής ανάπτυξης με το εμπόριο πρέπει να γίνεται αντιληπτή διαλεκτικά, με καθοριστική την εσωτερική διαδικασία ανάπτυξης της εθνικής

οικονομίας που προσδιορίζει τις δυνατότητες ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου, ενώ παράλληλα η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου αντεπιδρά ευνοϊκά στην ίδια τη διαδικασία ανάπτυξης.

Στην περίπτωση της Ελλάδας και με την ένταξη στην Ε.Ο.Κ. είναι ακριβώς η ανεπαρκής οικονομική ανάπτυξη, συνδεδεμένη με χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων που προσδιόρισε τις δυσμενείς επιπτώσεις και την αυξανόμενη ανισορροπία του ελληνοκοινοτικού εμπορίου μετά την ένταξη. Έτσι, με βάση τους νόμους του ανταγωνισμού, παρουσιάστηκε μια εντυπωσιακή διεύδυση αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων των χωρών – μελών της Ε.Ο.Κ. στην ελληνική αγορά. Συνέπεια αυτής της διεύδυσης σε μεγάλο βαθμό υπήρξε η κάμψη της παραγωγής, των επενδύσεων και η γρήγορη αύξηση της ανεργίας που παρατηρήθηκαν τα τελευταία χρόνια.

Η εμφάνιση των προβληματικών επιχειρήσεων είναι χαρακτηριστική στα πλαίσια του ανταγωνισμού. Η ελληνική βιομηχανία, κάτω από τις συνθήκες του ιδιαίτερα έντονα διεθνή ανταγωνισμού που επικρατεί στις χώρες που ήταν ήδη μέλη της Ε.Ο.Κ., βρέθηκε εκτεθειμένη τόσο στον ανταγωνισμό των χωρών – μελών της Ε.Ο.Κ. όσο και των τρίτων χωρών. Ο ανταγωνισμός δε αυτός δεν οξύνεται μόνο από την ονομαστική ελάττωση των δασμών, αλλά και από τη μείωση των προστατευτικών μέτρων ισοδύναμου αποτελέσματος. Η αδυναμία αντοχής στις ανταγωνιστικές αυτές συνθήκες είναι το αίτιο που συναντάται με τη μέγιστη συχνότητα στις προβληματικές επιχειρήσεις.

Τέλος πρέπει να τονίσουμε ότι η επικίνδυνη εξάρτηση της Ελλάδας από την Ε.Ο.Κ. σε όλους τους τομείς, που επιτείνεται από τη διαπιστωμένη αναστροφή του εμπορίου υπέρ της Ε.Ο.Κ., θέτει σοβαρά εμπόδια για την ορθολογική ένταξη της χώρας μας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Σαν συνέπεια της ένταξης, δυσχεραίνεται η ανάπτυξη του εμπορίου τόσο ανάμεσα στην Ελλάδα και τις σοσιαλιστικές χώρες όσο και τις χώρες της Β. Αφρικής και ειδικότερα τις αραβικές, που παρουσιάζουν ευνοϊκές συνθήκες για τις εξαγωγές μας τόσο στα γεωργικά όσο και ιδιαίτερα στα βιομηχανικά προϊόντα.

Η μη ορθολογική διάρθρωση του εξωτερικού μας εμπορίου και η αντίστοιχη ένταξη στο διεθνή καταμερισμό εργασίας προκύπτουν και από συγκεκριμένες οδηγίες της Ε.Ο.Κ., που αφορούν σε ποσοστώσεις παραγωγής, διάρθρωση δασμών κλπ. Με τον τρόπο αυτό επηρεάζεται η διάρθρωση της εθνικής παραγωγής και περιορίζονται δραστικά οι δυνατότητες προγραμματισμού, που αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για

την εδραίωση μιας αυτοτελούς αναπτυξιακής διαδικασίας.

Συνοψίζοντας, οι εμπορικές συναλλαγές της Ελλάδας, ρυθμιζόμενες από την ένταξη, οδήγησαν στον περιορισμό των εξαγωγών, στην αύξηση των εισαγωγών, στην αύξηση των συναλλαγματικών δαπανών, στην αύξηση των τιμών, στο χτύπημα της ντόπιας παραγωγής, στην αύξηση της ανεργίας και γενικότερα στην κρίση της ελληνικής οικονομίας. Επίσης, όπως αναφέραμε πιο πριν, ο ανισότιμος χαρακτήρας των ανταλλαγών καθορίζει σε μεγάλο βαθμό ένα αντίστοιχα ανισότιμο τρόπο συμμετοχής της χώρας στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας.

Ακολουθούν πίνακες όπου φαίνονται συγκεκριμένα στοιχεία που αφορούν τις ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές τα πρώτα χρόνια μετά την ένταξη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδος (εκατ. τρέχ. δρχ.)

	Συνολικές εισαγωγές (CIF)	Συνολικές εξαγωγές (fob)	Εμπορικό ισοζύγιο αξία (1)	Εμπορικό ισοζύγιο % ετήσιας μεταβολής	Εισαγωγές από Ε.Ο.Κ.	Εξαγωγές προς Ε.Ο.Κ.	Ισοζύγιο Ε.Ο.Κ.	% ετήσιας μεταβολής	Ποσοστό (2):(1)
1977	252150	101330	-150820	16,6	96829	48364	-48465	52,7	32,1
1978	287729	123727	-164002	8,7	112357	62892	-49465	2	30,2
1979	356820	144238	-212582	21,6	141275	70806	-70469	42,4	33,1
1980	452881	221108	-231773	9	159389	105263	-54126	-23,2	23,3
1981	493765	237929	-255836	10,4	250927	102977	-147950	173,3	57,8
1982	665920	286281	-379639	48,4	307898	132652	-175245	18,4	46,1
1983	848295	392652	-455643	20	406980	206073	-200907	14,6	44

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της Ε.Σ.Υ.Ε..

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εισαγωγές κατά κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρέχ. δρχ.)

Κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε.	1980		1981		1982	
	αξία	%	αξία	%	αξία	%
ΣΥΝΟΛΟ	379440	100	459156	100	632526	100
0 Τρόφιμα & ζώντα ζώα	35128	9,3	50052	10,9	76162	12,4
1 Ποτά & καπνός	1577	0,4	2512	0,6	4480	0,7
2 Πρώτες ύλες μη edώδιμες πλην καυσίμων	30460	8,0	30944	6,7	39844	6,3
3 Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ	106059	27,9	108630	23,6	190883	29,8
4 Έλαια & λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	1534	0,4	1224	0,3	1118	0,2
5 Χημικά προϊόντα	38737	10,2	48572	10,6	52153	8,2
6 Βιομηχανικά είδη κατά πρώτη ύλη	61736	16,3	92978	20,2	104096	16,5
7 Μηχανήματα & υλικά μεταφορών*	89397	23,6	103219	22,5	136556	21,6
8 Διάφορα βιομηχανικά είδη	14465	3,8	19232	4,2	23341	3,7
9 Είδη & συναλλαγές μη ταξιν	347	0,1	1794	0,4	3892	0,6

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*χωρίς την αξία πλοίων

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Εξαγωγές κατά κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. Τρεχ. δρχ.)

Κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε.	1980		1981		1982	
	αξία	%	αξία	%	αξία	%
ΣΥΝΟΛΟ	221109	100	237928	100	286281	100
0 Τρόφιμα & ζώντα ζώα	44523	20,1	49287	20,7	63274	22,1
1 Ποτά & καπνός	10894	4,9	11928	5	15182	5,3
2 Πρώτες ύλες μη εδωδιμες πλην καυσίμων	17125	7,8	16921	7,1	19079	6,6
3 Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ	34383	15,6	22618	9,5	30804	10,8
4 Έλαια & λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	1500	0,7	1840	0,8	5498	1,9
5 Χημικά προϊόντα	15582	7	10860	4,6	13957	4,9
6 Βιομηχανικά είδη κατά πρώτη ύλη	67181	30,4	80747	33,9	85797	30
7 Μηχανήματα & υλικά μεταφορών	6744	3,1	11317	4,8	13139	4,6
8 Διάφορα βιομηχανικά είδη	22883	10,3	30991	13	38323	13,4
9 Είδη & συναλλαγές μη ταξιν	294	0,1	1407	0,6	1228	0,4

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Εισαγωγές της Ελλάδας από Ε.Ο.Κ. κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	159389	100	35,2	250927	100	50,8	307897	100	46,2	406980	100	48
0	12989	8,2	37	35543	14,2	71	55656	18,1	73,1	76355	18,8	76,6
1	1511	0,9	95,8	2407	0,9	95,8	4064	1,3	90,7	5917	1,5	92,8
2	5279	3,3	17,3	7351	2,9	23,8	9321	3	23,4	11766	2,9	22,5
3	3159	2	3	4658	1,9	3,9	8748	2,8	4,6	9718	2,4	4,1
4	1123	0,7	73,2	1075	0,4	87,8	979	0,3	87,6	999	0,3	85,7
5	30560	19,2	78,9	41576	16,6	85,6	39604	12,9	75,9	55094	13,6	77,8
6	36627	22,9	59,3	66141	26,4	71,1	73638	23,9	70,7	102009	25,1	72,6
7	58535	36,7	35,9	78686	31,4	57,1	99341	32,3	58,5	123945	30,5	58,9
8	8370	5,9	64,8	12803	5,1	66,6	15685	5,1	67,2	20152	5	67,7
9	236	0	68	687	0,2	38,3	861	0,3	22,1	1025	0,3	21,8

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών από την Ε.Ο.Κ. στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Εξαγωγές της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ. κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	105263	100,0	47,6	102977	100,0	43,3	132652	100,0	46,3	206073	100,0	52,5
0	18766	17,8	42,2	24463	23,8	49,7	34076	25,7	53,8	49566	24,1	57,4
1	3953	3,8	36,3	3924	3,8	32,9	4535	3,4	29,9	6636	3,3	31,4
2	8218	7,8	48,0	8007	7,8	47,3	8163	6,2	42,8	12693	6,2	48,2
3	17775	16,9	51,7	5206	5,1	23,0	7445	5,6	24,2	6636	3,3	24,4
4	559	0,5	37,3	908	0,9	49,3	3327	2,5	60,5	19524	9,5	87,0
5	5419	5,2	34,8	2066	2,0	19,0	4929	3,7	35,3	7547	3,7	44,9
6	31128	29,6	46,3	33679	32,7	41,7	37006	27,9	43,1	53763	26,1	45,4
7	1722	1,6	25,5	2344	2,3	20,7	3025	102	23,0	3566	1,8	26,2
8	17717	16,8	77,4	22314	21,7	72,0	29830	22,5	77,8	45668	22,2	80,1
9	6	0,0	2,0	66	0,1	4,5	316	0,2	25,7	474	0,3	13,9

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών προς την Ε.Ο.Κ. στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Εισαγωγές της Ελλάδας από τις ανατολικές χώρες κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	21794	100,0	4,8	33115	100,0	6,7	36256	100,0	5,4	42579	100,0	5,1
0	3871	17,8	11,0	1741	5,3	3,5	2445	6,7	3,2	2105	5,0	2,1
1	4	0,0	0,2	6	0,0	0,2	9	0,0	0,2	23	0,1	0,4
2	1844	8,5	6,1	2393	7,2	7,7	4066	11,2	10,2	4891	11,5	9,4
3	4248	19,5	4,0	13740	41,5	11,4	12382	34,2	6,5	16433	38,6	7,1
4	9	0,0	0,6	5	0,0	0,4	4	0,0	0,4	12	0,1	1,1
5	1655	7,6	4,3	2110	6,4	4,3	3711	10,2	7,1	3387	8,0	4,8
6	3690	16,9	6,0	4405	13,3	4,7	4444	12,3	4,3	4756	11,2	3,4
7	6046	27,7	3,7	8346	25,2	6,1	8816	24,3	5,2	10529	24,8	5,0
8	414	1,9	2,9	363	1,1	1,9	378	1,0	1,6	439	1,1	1,5
9	13	0,1	3,8	6	0,0	0,3	1	0,0	0,0	4	0,0	0,1

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών από τις ανατολικές χώρες στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Εξαγωγές της Ελλάδας προς τις ανατολικές χώρες κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	23590	100,0	10,7	19054	100,0	8,0	22976	100,0	8,0	29013	100,0	7,4
0	9560	40,5	21,5	6025	31,6	12,2	7773	33,8	12,3	7434	25,7	8,6
1	3020	12,8	27,7	2733	14,3	22,9	3218	14,0	21,2	4547	15,7	21,6
2	4792	20,3	28,0	4853	25,5	28,7	5009	21,8	26,3	6308	21,8	24,0
3	316	1,3	0,9	271	1,4	1,2	190	0,8	0,6	725	2,5	2,7
4	19	0,1	1,3	25	0,1	1,4	143	0,6	2,6	612	2,1	2,8
5	1920	8,1	12,3	747	3,9	6,9	1186	5,2	8,5	1343	4,7	8,0
6	3471	14,7	5,2	3878	20,3	4,8	5044	21,9	5,9	7385	25,5	6,3
7	170	0,7	2,5	229	1,2	2,0	184	0,8	1,4	79	0,3	0,6
8	322	1,4	1,4	293	1,5	0,9	231	1,0	0,6	580	2,0	1,1
9	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών προς τις ανατολικές χώρες στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Εισαγωγές της Ελλάδας από τις αραβικές χώρες κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	97709	100,0	21,6	103133	100,0	20,9	165964	100,0	24,9	195549	100,0	23,1
0	212	0,2	0,6	294	0,3	0,6	449	0,3	0,6	281	0,2	0,3
1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
2	2313	2,1	7,6	1906	1,8	6,2	2394	1,4	6,0	2234	1,2	4,3
3	54495	96,7	89,1	100633	97,6	83,6	161975	97,6	84,9	191150	97,8	82,3
4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	0,0	0,0
5	263	0,3	0,7	82	0,1	0,2	624	0,4	1,2	729	0,4	1,1
6	224	0,2	0,4	183	0,2	0,2	424	0,3	0,4	524	0,3	0,4
7	196	0,2	0,1	29	0,0	0,0	86	0,0	0,1	519	0,3	0,3
8	6	0,0	0,0	6	0,0	0,0	12	0,0	0,1	10	0,0	0,1
9	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών από τις αραβικές χώρες στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Εξαγωγές της Ελλάδας προς τις αραβικές χώρες κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	47050	100.0	21.3	61162	100.0	25.7	68237	100.0	23.8	87873	100.0	22.4
0	9843	20.9	22.1	12683	20.7	25.8	14171	20.8	22.4	20765	23.7	24.1
1	523	1.1	4.8	620	1.0	5.2	1720	2.5	11.3	2092	2.4	10.0
2	514	1.1	3.0	617	1.0	3.7	1260	1.9	6.6	1046	1.2	4.0
3	4301	9.1	12.5	3915	6.4	17.3	3291	4.8	10.7	3363	3.9	12.4
4	418	0.9	27.9	400	0.7	21.7	985	1.4	17.9	1167	1.4	5.2
5	4740	10.1	30.4	4715	7.7	43.4	5227	7.7	37.5	4972	5.7	29.7
6	21411	45.5	31.9	27507	45.0	34.1	30425	44.6	35.5	39824	45.4	33.7
7	3491	7.4	51.8	6881	11.2	60.8	7172	10.5	54.6	7707	8.8	56.8
8	1689	3.6	7.4	3712	6.1	12.0	3638	5.3	9.5	4333	5.0	7.6
9	120	0.3	40.8	112	0.2	7.6	348	0.5	28.3	2604	3.0	76.9

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών προς τις αραβικές χώρες στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Εισαγωγές της Ελλάδας από λοιπές χώρες κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	173989	100.0	38.4	106590	100.0	21.6	155803	100.0	23.4	203185	100.0	24.0
0	18056	10.4	51.4	12463	11.7	24.9	17612	11.3	23.1	21037	10.4	21.1
1	62	0.0	3.9	99	0.1	3.9	407	0.3	9.1	442	0.3	7.0
2	21024	12.1	69.0	19305	18.1	62.4	24063	15.4	60.4	33192	16.4	63.6
3	4157	2.4	3.9	1409	1.3	1.2	7778	5.0	4.1	15139	7.5	6.6
4	402	0.2	26.2	144	0.1	11.8	135	0.1	12.1	152	0.1	13.1
5	6259	3.6	16.2	4804	4.5	9.9	8214	5.3	15.8	11619	5.8	16.4
6	21195	12.2	34.3	22249	20.8	23.9	25590	16.4	24.6	33326	16.4	23.7
7	98061	56.4	60.2	50767	47.6	36.8	61708	39.6	36.3	75451	37.2	35.9
8	4675	2.7	32.3	6060	5.7	31.5	7266	4.7	31.1	9174	4.6	30.9
9	98	0.0	28.2	1100	1.0	61.4	3030	1.9	77.8	3653	1.8	78.1

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών από λοιπές χώρες στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Εξαγωγές της Ελλάδας προς λοιπές χώρες κατά κατηγορίες προϊόντων της Τ.Τ.Δ.Ε. (εκατ. τρεχ. δρχ.)*

	1980	%	%	1981	%	%	1982	%	%	1983	%	%
ΣΥΝΟΛΟ	45206	100.0	20.5	54735	100.0	23.0	62416	100.0	21.8	69663	100.0	17.8
0	6354	14.1	14.3	6052	11.1	12.3	7257	11.6	11.5	8652	12.5	10.1
1	3398	7.5	31.2	4651	8.5	39.0	5709	9.2	37.6	7784	11.2	37.0
2	3601	8.0	21.0	3444	6.3	20.4	4647	7.5	24.4	6239	9.0	23.8
3	11991	26.5	34.9	13226	24.2	58.5	19878	31.9	64.5	16468	23.7	60.6
4	504	1.1	33.6	508	0.9	27.6	1043	1.7	19.0	1158	1.7	5.2
5	3503	7.7	22.5	3332	6.1	30.7	2615	4.2	18.7	2917	4.2	17.4
6	11171	24.7	16.6	15683	28.6	19.4	13322	21.3	15.5	17471	25.1	14.8
7	1361	3.0	20.2	1863	3.4	16.5	2758	4.4	21.0	2234	3.2	16.5
8	3155	7.0	13.8	4672	8.5	15.1	4624	7.4	12.1	6428	9.3	11.3
9	168	0.4	57.1	1304	2.4	88.0	564	0.9	45.9	312	0.5	9.2

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*Η δεύτερη στήλη ποσοστών αφορά στη συμμετοχή των εισαγωγών προς λοιπές χώρες στις συνολικές κατά κατηγορία προϊόντων εισαγωγές της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας κατά ομάδες χωρών (εκατ. Τρεχ. δρχ.)

	Ε.Ο.Κ.				ΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ				ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ				ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ			
	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Εισαγωγές		Εξαγωγές		Εισαγωγές		Εξαγωγές		Εισαγωγές		Εξαγωγές	
	αξία	%	αξία	%	αξία	%	αξία	%	αξία	%	αξία	%	αξία	%	αξία	%
1980	159389	35,2	105263	47,6	21794	4,8	23590	10,7	97709	21,6	47050	21,3	173989	38,4	45206	20,5
1981	250927	50,8	102977	43,3	33115	6,7	19054	8,0	103133	20,9	61162	25,7	106590	21,6	54735	23,0
1982	307897	46,2	132652	46,3	36256	5,4	22976	8,0	165964	24,9	68237	23,8	155803	23,4	62416	21,8
1983	106980	48,8	206073	52,5	42579	5,1	29013	7,4	195549	23,1	87873	22,4	203185	24,0	69663	17,8

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Εμπόριο της Ελλάδας με την Ε.Ο.Κ. (σταθερές τιμές 1970 = 100, εκατ. δρχ.)

	Εισαγωγές	%Δ	Εξαγωγές	%Δ	Ισοζύγιο	Ποσοστό στο σύνολο Εισαγωγών Εξαγωγών	
1971	25987,8	----	9545,7	----	-16442,1	42,7	48,2
1972	29547,2	13,7	12237,0	28,8	-17310,2	47,3	48,8
1973	38255,0	29,5	17301,2	41,4	-20953,8	50,0	54,9
1974	29321,9	-30,5	17228,7	-0,4	-12093,2	43,4	50,1
1975	31389,8	7,0	18745,5	8,8	-12644,3	42,5	49,7
1976	33889,0	7,9	21757,2	16,1	-12130,8	39,7	50,0
1977	39306,8	16,0	20441,5	-6,1	-18865,3	42,5	47,7
1978	41068,9	4,5	25096,6	22,8	-15972,3	43,2	50,8
1979	43031,4	4,8	25515,6	1,7	-17515,8	43,6	49,1
1980	36827,9	-16,8	27433,7	7,5	-9394,2	39,7	47,6
1981	44231,8	20,1	22493,9	-22,3	-21737,9	50,8	43,3
1982	43891,2	-0,8	23387,2	4,0	-20504,0	46,2	46,3

Πηγή: ΟΠΕ, και επεξεργασία στοιχείων της Ε.Σ.Υ.Ε., με βάση τους δείκτες μέσης αξίας εισαγωγών και εξαγωγών της Ε.Σ.Υ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Οι 15 πρώτες αγορές ελληνικών βιομηχανικών προϊόντων

Α/Α 1980	Α/Α 1981	ΧΩΡΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ (εκατ. \$)		% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1980/1981
			1980	1981	
1	1	Δ. Γερμανία	599,8	525,8	-26,6
4	2	Γαλλία	204,6	190,6	-8,9
3	3	Σαουδική Αραβία	209,7	180,9	-13,8
2	4	Ιταλία	244,9	164,0	-33,4
7	5	Λιβύη	94,5	141,0	48,0
6	6	Αίγυπτος	102,8	122,9	19,1
10	7	Η.Π.Α.	68,0	115,6	70,0
9	8	Μ. Βρετανία	72,2	75,9	5,1
15	9	Ιράκ	54,6	74,2	35,9
12	10	Συρία	56,8	58,3	2,3
8	11	Ιράν	77,7	56,9	-26,8
11	12	Κύπρος	57,9	55,7	-3,8
5	13	Ολλανδία	109,5	54,5	-53,3
14	14	Βέλγιο	40,0	53,6	34,1
13	15	Λουξεμβούργο	55,4	48,8	-11,9

Πηγή: Κ.Ε.Ε.Μ., οι ελληνικές εξαγωγές το 1981

ΠΙΝΑΚΑΣ 15
Συμμετοχή της Ε.Ο.Κ. στις κυριότερες
εισαγωγές αγροτικών προϊόντων το 1982
(εκατ. Τρεχ. δρχ.)

Ομάδες της Τ.Τ.Δ.Ε.	Ονοματολογία	Σύνολο εισαγωγών της Ελλάδας το 1982	Εισαγωγές από Ε.Ο.Κ.	Ποσοστό στο σύνολο (%)
001	Ζώντα ζώα	1176	238	20,2
011	Κρέατα νοπιά	28004	23619	84,3
014	Κρέατα παρασκευασμένα ή διατηρημένα	1354	1134	83,7
022	Γάλα και ανθόγαλα	8999	8924	99,2
024	Τυριά	5763	5360	93,0
034	Ψάρια νοπιά	1494	858	57,4
035	Ψάρια ξηραμένα, παστά ή καπνιστά	1473	430	29,2
036	Μαλακόστρακα, μαλάκια, οστρακοφόρα	1009	243	24,1
037	Ψάρια, μαλάκια παρασκευασμένα ή διατηρημένα	1212	495	40,9
043	Κριθάρι ανάλεστο	1464	1463	99,9
044	Αραβόσιτος ανάλεστος	7132	3860	54,1
048	Παρασκευάσματα από δημητριακά	1973	1806	91,5
054	Λαχανικά νοπιά	1022	694	67,9
071	Καφές και υποκατάστατα	4845	231	4,8
072	Κακάο	1480	778	52,6
081	Κτηνοτροφές	2823	1852	65,8
112	Ποτά οينوπνευματούχα	1405	1312	93,4
121	Καπνός ακατέργαστος	1695	1384	81,6
211	Δέρματα ακατέργαστα	1892	706	37,3

222	Σπέρματα για την εξαγωγή ελιών	2520	1,3	0,1
263	Βαμβάκι	4683	6	0,1
268	Ερια και λοιπές ζωικές τρίχες	3327	638	19,2

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της Ε.Σ.Υ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Συμμετοχή της Ε.Ο.Κ. στις κυριότερες ελληνικές εξαγωγές αγροτικών προϊόντων το 1982 (εκατ. τρεχ. δρχ.)

Ομάδες της Τ.Τ.Δ.Ε.	Ονοματολογία	Σύνολο εξαγωγών της Ελλάδας το 1982	Εξαγωγές προς Ε.Ο.Κ.	Ποσοστό στο σύνολο (%)
041	Σίτος ανάλεστος	4772	1,3	0,0
046	Άλευρα από σίτο	4889	0,1	0,0
048	Παρασκευάσματα από δημητριακά	1055	297	28,1
054	Λαχανικά νωπά	3998	3777	94,5
056	Λαχανικά παρασκευασμένα ή συντηρημένα	11192	4312	38,5
057	Φρούτα νωπά, καρύδια κλπ	23675	15224	64,3
058	Φρούτα παρασκευασμένα ή συντηρημένα	7922	6317	79,7
081	Κτηνοτροφές	1697	384	22,6
112	Ποτά οينوπνευματούχα	2243	1457	64,9
121	Καπνός ακατέργαστος	12774	3040	23,8
211	Δέρματα ακατέργαστα	5182	3134	60,5
263	Βαμβάκι	2355	505	21,4
423	Έλαια και φυτικά ραφινέ	2310	569	24,6

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της Ε.Σ.Υ.Ε.

B) ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΗΝ ΟΝΕ

Η έλευση του Ευρώ είναι γεγονός. Η συμμετοχή της χώρας μας στην οικονομική και νομισματική ένωση επιφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα, τόσο άμεσα όσο και μελλοντικά. Το Ευρώ είναι ένα νόμισμα διεθνούς εμβέλειας, ένα ισχυρότερο νόμισμα της δραχμής και η ευρωζώνη αποτελείται πλέον από 300.000 εκατομμύρια κατοίκους. Η ένταξή μας στην ΟΝΕ εγκαινίασε νέες ευκαιρίες για τις ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες απευθύνονται πλέον σε μια τεράστια και ενιαία αγορά. Η Ελλάδα είναι χώρα -μέλος της ΟΝΕ που κείται στα Βαλκάνια και βρίσκεται κοντύτερα στην Ρωσία, Τουρκία (Ασία), Αφρική και επομένως ανοίγονται νέοι ορίζοντες για τις ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις προς τα εκεί. Αναμένεται όφελος τόσο από την φθινοτότερη εισαγωγή αγαθών από την πλούσια ενιαία αγορά όσο και από την αύξηση των εξαγωγών. Οι προκλήσεις μεγάλες αλλά και τα εμπόδια πολλά. Το πόσο καλά θα πορευθούμε θα εξαρτηθεί από την δυνατότητά μας να εκσυγχρονιστούμε, να εκπαιδευτούμε κατάλληλα, να αρπάξουμε τις ευκαιρίες.

Η ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ σημαίνει εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, μείωση του κόστους των διασυνοριακών συναλλαγών καθώς και επικράτηση διαφάνειας στις τιμές σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, οπότε το Ευρώ θα βελτιώσει την πρόσβαση στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά. Το Ευρώ επιτρέπει σε επιχειρήσεις διαφορετικών χωρών να "μιλούν" την ίδια οικονομική γλώσσα και επομένως διευκολύνει το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών που συμμετέχουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Αυτό, ισχύει επί εξαγωγών, εισαγωγών, άμεσων επενδύσεων, συμμαχιών... Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τελικώς μία εγχώρια αγορά μεγαλύτερη από εκείνη των Ηνωμένων Πολιτειών. Επομένως υπάρχει ευκολότερη πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές.

Για τις επιχειρήσεις που ήδη δραστηριοποιούνται στις ευρωπαϊκές αγορές, το Ευρώ παίζει το ρόλο καταλύτη και επιταχύνει τις τάσεις παγκοσμιοποίησης της αγοράς. Στις επιχειρήσεις που προς το παρόν δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε εγχώριες αγορές, το Ευρώ δίνει την ευκαιρία να επεκτείνουν τις εργασίες τους και εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρώ οδηγεί σε σημαντικές μειώσεις του κόστους που σχετίζεται με συναλλαγές σε συνάλλαγμα: το "hedging" (πράξεις εξασφάλισης έναντι συναλλαγματικών κινδύνων) είναι πλέον περιττό, οι τιμοκατάλογοι εκφράζονται μόνο σε Ευρώ,

κλπ. Οι επιχειρήσεις είναι σε θέση να διαμορφώσουν χαμηλότερες τιμές στις αγορές στις οποίες πραγματοποιούν εξαγωγές.

Το κόστος προστασίας έναντι συναλλαγματικών κινδύνων πριν την έλευση του Ευρώ, εκτιμάται σε 1-2% των πωλήσεων και των προμηθειών των μικρών επιχειρήσεων. Η δυνατότητα συναλλαγών με Ευρώ επιτρέπει στις εταιρείες εκείνες να αποφύγουν τη δαπάνη με συνέπεια να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητά τους.

Η ευκολότερη πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές επηρέασε αρκετές από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνταν στις εγχώριες αγορές, αφού διευκόλυνε την πρόσβαση σε αυτές, ξένων ανταγωνιστών. Οι επιχειρήσεις πρέπει επομένως να εκτιμήσουν αν η εισαγωγή του Ευρώ αύξησε τον ανταγωνισμό στις αγορές τους, και αν ναι, να εκτιμήσουν το πως θα επηρεαστούν οι ίδιες - είτε λόγω των αυξημένων εισαγωγών είτε λόγω άμεσων επενδύσεων από τρίτες χώρες.

Αφού εξαλείφθηκε το συναλλαγματικό εμπόδιο, οι επιχειρήσεις πρέπει να επανεξετάσουν την οριοθέτηση των αγορών τους. Εναλλακτικά κριτήρια θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν οριοθέτηση βάσει γλωσσικών ή πολιτισμικών συγγενειών.

7. Πώς διαγράφεται το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δύο θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με το μέλλον της οικονομική πολιτικής στην Ευρώπη είναι πώς επιδρά το ευρώ στο διεθνές εμπόριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με ποιο τρόπο ακριβώς τρόπο μετατράπηκε η θέση της Ε.Ε. στον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Η ικανότητα της Ε.Ε. να διεκδικήσει την παγκόσμια οικονομική ηγεμονία θα εξαρτηθεί από την ικανότητα της να συγκεντρώσει πέντε προϋποθέσεις: την "κρίσιμη μάζα" πληθυσμού και παραγωγής, την παραγωγική ανωτερότητα, την δυνατότητα άσκησης σχετικά αυτόνομης (δηλαδή σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητης από το διεθνές περιβάλλον) οικονομικής πολιτικής, την συγκρότηση ενός ισχυρού εμπορικού συνασπισμού με παγκόσμια επιρροή, την χρηματιστική ισχύ και την καθιέρωση του ευρώ ως μέσου διεθνών πληρωμών εναλλακτικά προς το δολάριο.

Σε ότι αφορά το μέγεθος, η ζώνη του ευρώ έχει πληθυσμό κατά τι μεγαλύτερο από τον αντίστοιχο των Η.Π.Α., ενώ το Ακαθάριστο Προϊόν της είναι κατά τι μικρότερο από το αντίστοιχο αμερικανικό. Η συνολική της εμπορική ισχύς (δηλαδή το εμπόριό της με τον υπόλοιπο κόσμο, εξαιρουμένου του ενδοκοινοτικού εμπορίου) υπερβαίνει ελαφρώς την ισχύ των ΗΠΑ. Επομένως, από άποψη μεγέθους, οι δείκτες

της Ε.Ε. είναι συγκρίσιμοι με τους αντίστοιχους της αμερικανικής οικονομίας, θα βελτιώνονται δε στον βαθμό που θα αυξάνεται ο αριθμός των χωρών που θα προσχωρούν στην ζώνη του ευρώ.

Αυτή όμως η κατάσταση δεν είναι στατική: Με την ύπαρξη του κοινού νομίσματος, το εμπόριο μεταξύ των Κοινοτικών χωρών δεν απαιτεί την αγορά ή την πώληση συναλλάγματος, ούτε οι συναλλαγές υπόκεινται σε αβεβαιότητες που σχετίζονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Για τους λόγους αυτούς, αλλά και επειδή οι τιμές είναι εκπεφρασμένες στο ίδιο νόμισμα και επιτρέπουν έτσι ευκολότερες συγκρίσεις, οι επιχειρήσεις της ζώνης του ευρώ εμπορεύονται πιο εύκολα μεταξύ τους, όπως εξάλλου και οι καταναλωτές κάθε χώρας αγοράζουν ευκολότερα τα προϊόντα των άλλων Κοινοτικών χωρών.

Εν ολίγοις, το εμπόριο μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ, κατά πάσα πιθανότητα αυξάνεται ταχύτερα από ότι με τις άλλες περιοχές του πλανήτη. Αυτό σημαίνει ότι το εμπόριο που πραγματοποιείται στο εσωτερικό της ζώνης ευρώ, ως ποσοστό του συνολικού εμπορίου της ίδιας ζώνης, αυξάνεται. Η εισαγωγή του κοινού νομίσματος ευνοεί, λοιπόν, την περαιτέρω μείωση του βαθμού διείσδυσης των εισαγωγών στην Ε.Ε. και καταστεί την ζώνη του ευρώ περισσότερο κλειστή ως προς τις άλλες περιοχές της παγκόσμιας εμπορικής "τριάδας" (Ε.Ε., Η.Π.Α., Νοτιοανατολική Ασία). Το εμπόριο της Ε.Ε. με τον υπόλοιπο κόσμο έχει μειωθεί ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80. Η ζώνη του ευρώ, σε σύγκριση με κάθε μία από τις χώρες που την συγκρότησαν, θα είναι μια πολύ πιο κλειστή οικονομία καθότι το αμοιβαίο εμπόριο των εν λόγω χωρών, υπό καθεστώς ΟΝΕ, μετατράπηκε σε εσωτερικό εμπόριο. Απορρέουν από αυτά, δύο συμπεράσματα:

Πρώτον, ότι οι φορείς της οικονομικής πολιτικής ανησυχούν για τις διακυμάνσεις του ευρώ, λιγότερο από ότι ανησυχούσαν μέχρι σήμερα για τις διακυμάνσεις των εθνικών τους νομισμάτων.

Δεύτερον, ότι η άσκηση οικονομικής πολιτικής στο εσωτερικό της ζώνης του ευρώ αποκτά έναν πρόσθετο βαθμό ελευθερίας, ο οποίος σχετίζεται με την διαχείριση της συνολικής ζήτησης της οικονομίας.

Αυτό το τελευταίο, σημαίνει με τη σειρά του, δύο πράγματα:

Πρώτον, ότι διανοίγεται ο δρόμος για την άσκηση περισσότερο επεκτατικών πολιτικών (δηλαδή πολιτικών που αποσκοπούν στην τόνωση της παραγωγής και της απασχόλησης μέσω αυξήσεων στην ζήτηση), εφ' όσον ο πολιτικός συσχετισμός δυνάμεων το επιτρέψει. Πρόκειται για ένα προφανώς ακούσιο αποτέλεσμα της νεοφιλε-

λεύθερης πολιτικής που υποδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο συγκροτείται η ΟΝΕ.

Δεύτερον, ότι υπάρχουν περισσότεροι βαθμοί ελευθερίας στην άσκηση αυτόνομης (δηλαδή σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητης από το διεθνές περιβάλλον) νομισματικής, συναλλαγματικής, δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής.

Αυτή, όμως, η ύπαρξη μεγάλου αριθμού βαθμών ελευθερίας στην άσκηση αυτόνομης οικονομικής πολιτικής, αποτελεί ένα ακόμη από τα βασικά στοιχεία για την διεκδίκηση της ηγεμονίας. Είναι φανερό ότι μέσω της ίδιας διαδικασίας ενισχύονται και οι άλλες προϋποθέσεις της ηγεμονίας: δηλαδή, η συγκρότηση ενός ισχυρού εμπορικού πόλου και η διεκδίκηση για το ευρώ ενός ρόλου εναλλακτικού, αντίστοιχου, και τελικά ανταγωνιστικού ως προς το δολάριο. Σε αυτό το παιχνίδι, αποκτά μεγάλη σημασία η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου, που ποικίλοι παράγοντες την καθορίζουν και πρόκειται να την καθορίσουν.

8. Η Κοινή Πορεία της Ευρωπαϊκής και της Ελληνικής Οικονομίας

Η πορεία της Ευρωπαϊκής οικονομίας τα επόμενα χρόνια θα εξαρτηθεί από το βαθμό ενσωμάτωσης των οικονομιών της Ένωσης στο πλαίσιο της ΟΝΕ, από την ολοκλήρωση και τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και από την ικανότητα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και των κυβερνήσεων των κρατών-μελών της να εφαρμόσουν με επιτυχία τις κοινές πολιτικές για τον ανταγωνισμό, για το περιβάλλον, για τη γεωργία, για τα διευρωπαϊκά δίκτυα, για την έρευνα και την τεχνολογία.

Το μακροοικονομικό περιβάλλον, μετά από μία συνεχή πολυετή προσπάθεια μείωσης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και παγίωσης της νομισματικής σταθερότητας, είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό. Η υιοθέτηση από τον Ιανουάριο του 1999, από 11 χώρες της Ένωσης ενός ενιαίου νομίσματος αποτελεί όχι μόνο κορυφαίο ιστορικό και πολιτικό γεγονός, αλλά και σαφή απόδειξη του προχωρημένου βαθμού ενσωμάτωσης των οικονομιών τους και ισχυρή δέσμευση για μία κοινή πορεία στο μέλλον.

Στην ευρωπαϊκή πορεία βάδισαν και οι υπόλοιπες χώρες της Ένωσης και μεταξύ αυτών πρώτη η Ελλάδα. Το ίδιο ισχύει και για τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και την Κύπρο οι οποίες προσχώρησαν σταδιακά στην Ένωση.

Εν τούτοις, δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι στην Ευρώπη δεν έχουμε μόνο κοινά σημεία, αλλά και διαφορές. Διαφορές οι οποίες πηγάζουν από διαφορετικά ση-

μεία εκκίνησης των οικονομιών και κοινωνιών μας. Κατά συνέπεια κλειδί για την επιτυχία μιας κοινής μελλοντικής πορείας είναι οι στόχοι στους οποίους θα επικεντρωθεί η πολιτική ενοποίησης για τα επόμενα χρόνια και η αποτελεσματικότητα με την οποία θα επιτευχθούν αυτοί. Στη βάση αυτή έχει τεράστια σημασία η απάντηση που θα καταφέρει να δώσει η Ένωση σε κρίσιμα ζητήματα που απασχολούν τους Ευρωπαίους πολίτες καθώς και η χώρα μας σε σχέση με τα εθνικά ζητήματα και προτεραιότητες.

Σ' αυτή τη λογική, πρώτον, το θέμα της απασχόλησης αναδεικνύεται σε κεντρικό ζήτημα των ευρωπαϊκών οικονομιών. Εύλογα προσδοκάται ότι μετά από μία προηγούμενη περίοδο σύγκλισης όλων των οικονομιών της Ένωσης προς τους στόχους της νομισματικής και δημοσιονομικής σταθερότητας, για την εδραίωση της εμπιστοσύνης στην επιτυχία του ενιαίου νομίσματος, ο στόχος της ενίσχυσης της απασχόλησης πρέπει να αποτελέσει την πρώτη προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής της Ένωσης.

Δεύτερον, ο στόχος της απασχόλησης πρέπει να επιτευχθεί σε συνδυασμό με ικανοποιητικές και αυξανόμενες αμοιβές εργασίας και εισοδήματα. Η Ευρώπη πρέπει να διαφυλάξει τον κοινωνικό χαρακτήρα της και να αμυνθεί απέναντι στον κίνδυνο του φαινομένου των εργαζομένων -φτωχών.

Τρίτον, για να επιτευχθούν τα παραπάνω, η ενίσχυση της παραγωγικότητας κατά κύριο λόγο και της ανταγωνιστικότητας γίνεται ακόμη πιο επιτακτική. Τυχόν σοβαρές καθυστερήσεις στα πεδία αυτά, θα μπορούσαν να αναδείξουν σε μοναδικά εργαλεία προσαρμογής την αύξηση της ανεργίας ή τη μείωση των πραγματικών μισθών, με ευνόητες επιπτώσεις για οποιαδήποτε προοπτική σύγκλισης. Μόνο ένα παραγωγικό σύστημα και μορφές οργάνωσης της παραγωγής και της εργασίας που θα έχουν την ικανότητα να λειτουργούν ανταγωνιστικά μπορούν να αποτρέψουν την προοπτική της κοινωνικής και οικονομικής απόκλισης αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών οικονομιών.

Τέταρτον, το θέμα της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής έχει καταλυτικό ρόλο. Οι προσπάθειες και τα βάρη της σύγκλισης σε πολλές περιπτώσεις υπήρξαν ασύμμετρα στο βαθμό που οι εθνικές οικονομίες ξεκινούσαν τη πορεία προς τη σύγκλιση από διαφορετικά σημεία εκκίνησης. Γι' αυτούς, βεβαίως, τους λόγους δόθηκε από την Ένωση μια σημαντική υποστήριξη στις χώρες και στις περιοχές που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα οικονομικής ανάπτυξης. Αυτή η υποστήριξη θα πρέπει να συνεχιστεί και την επομένη περίοδο. Η κοινή πορεία προς το μέλλον και η αυ-

ξανόμενη ενσωμάτωση των Ευρωπαϊκών οικονομιών πρέπει να διασφαλίζει μια δίκαιη κατανομή των αποτελεσμάτων σε όλους τους πολίτες και σε όλες τις περιοχές και τα κράτη - μέλη της Ένωσης.

Η μελλοντική πορεία της Ελληνικής οικονομίας εξαρτάται από την ικανότητα επιτυχούς ενσωμάτωσής της στην οικονομική ένωση. Πιο συγκεκριμένα εξαρτάται από την ικανότητα της χώρας να πορευτεί ως μέλος της ΟΝΕ χωρίς να κινδυνεύει να διευρύνει τις διαφορές της με τις άλλες χώρες.

Μ' αυτά τα δεδομένα, το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ελλάδας για την περίοδο 2000-2006 δεν περιορίστηκε μόνο στον προγραμματισμό έργων και δράσεων και στην αντίστοιχη χρηματοδότησή τους, αλλά επιπλέον πρόβλεψε και δρομολόγησε μια σειρά μεταρρυθμίσεων που αφορούν σε όλους τους θεσμούς της οικονομίας, στη λειτουργία των αγορών αγαθών και υπηρεσιών, των αγορών χρήματος και κεφαλαίων, στην αγορά εργασίας και στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, στη μακροχρόνια ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στην ενεργότερη συμμετοχή των γυναικών στην αναπτυξιακή διαδικασία και τέλος και το σημαντικότερο απ' όλα στη συνεχή βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών.

9. Οι ιδιομορφίες της Ελλάδας

Η συμπληρωματικότητα της ελληνικής οικονομίας στα πλαίσια της Κοινότητας διαφαίνεται με αρκετά σαφή τρόπο και από τη σύνθεση των προϊόντων που απαρτίζουν την κατηγορία των προστατευμένων ή ευαίσθητων αγαθών. Η σύνθεση αυτή αντανακλά τις ιδιαιτερότητες της εγχώριας εμπορικής πολιτικής. Η τελευταία επιδιώκει να περιορίσει τις δυσμενείς κυρίως επιπτώσεις που πηγάζουν από τις ανταγωνιστικές εισαγωγές παραδοσιακών προϊόντων εντάσεως εργασίας. Πράγματι, από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, ο κύριος κορμός των μέτρων προστασίας αφορούσε τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, τα ρούχα, το χαρτί, τα έπιπλα, τις βιομηχανίες δέρματος και των τροφίμων - ποτών και ορισμένα ηλεκτρικά και ενδιάμεσα προϊόντα. Η μηδαμινή προστασία απέναντι στα προϊόντα εντάσεως κεφαλαίου (με εξαιρέσεις σε ορισμένα καταναλωτικά αγαθά, που εξυπηρετούσαν όμως κυρίως τη δημοσιονομική πολιτική) περιόρισε, όπως ήταν φυσικό, τις δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων με αντικείμενο τα κεφαλαιουχικά αγαθά.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) με την «Ένιαία Αγορά» του 1993 αποπλίζει προοδευτικά την εγχώρια οικονομία από μέτρα μη δασμολογικής

προστασίας. Έτσι, οι επιδοτήσεις των εξαγωγών στα πλαίσια μιας προοδευτικής μείωσης από το 1987 έχουν σταματήσει να την επιβοηθούν. Επίσης, η αλλαγή του νόμου για τις κρατικές προμήθειες (1797/88) περιορίζει την προτιμησιακή μεταχείριση των εγχώριων προϊόντων. Διάφοροι φόροι που επιβάλλονταν σε συγκεκριμένες εισαγωγές ή σε συγκεκριμένες ποιότητες προϊόντων, ευνοώντας έτσι την εγχώρια παραγωγή άλλων ποιοτήτων (νόμος 1477/84), έχουν χάσει τη δύναμή τους. Τέλος, οι υψηλές ή διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές υπέρ των εγχώριων παραδοσιακών προϊόντων οφείλουν να προσαρμοστούν στις διεθνείς ή τις κοινοτικές που υπάρχουν ή τίθενται σε ισχύ.

Τα όσα αναφέρθηκαν προβλέπεται α priori να διευρύνουν τις δυνατότητες των εισαγόμενων ανταγωνιστικών στην εγχώρια παραγωγή προϊόντων, προκαλώντας διάφορα προβλήματα στους χαρακτηριζόμενους ευαίσθητους κλάδους με στατικό συγκριτικό πλεονέκτημα. Οι τελευταίοι αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο ποσοστό της παραγωγής και των εξαγωγών.

Η απελευθέρωση λοιπόν του κοινοτικού εμπορίου σύμφωνα με τις αρχές της «Ενιαίας Πράξης» προβλέπεται, όπως είναι φυσικό, να διευρύνει τις εισαγωγές στα ευαίσθητα προϊόντα: νέοι τύποι εισαγόμενων διαφοροποιημένων προϊόντων προσδοκείται ότι θα καλύψουν τμήμα των κρατικών προμηθειών. Επίσης, διάφορες ποιότητες (υψηλές στο σύνολό τους) θα διευρύνουν μέσω των τιμών τις ποικιλίες των προϊόντων που διατίθενται στην εσωτερική αγορά. Οι παραπάνω εξελίξεις είναι εύλογο ότι θα βελτιώσουν το επίπεδο του ενδοκλαδικού εμπορίου στα ευαίσθητα εκείνα προϊόντα με θετικό εμπορικὸ ισοζύγιο. Η βελτίωση αυτή προσδοκείται ότι θα είναι όλο και πιο έντονη, όσο χαμηλότερος είναι ο βαθμός της εξειδίκευσης-ανταγωνιστικότητας και όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης κάλυψης (εξαγωγές/ εισαγωγές).

10. Γενικά συμπεράσματα

Από την ανάλυση που προηγήθηκε διαπιστώθηκε αρχικά ότι η κρίση της δυτικοευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αύξησε τις διαφορές και εξασθένησε τις δυνατότητες σύγκλισης των οικονομιών των χωρών – μελών της Ε.Ο.Κ.. Η εμπειρική διερεύνηση που προηγήθηκε απόδειξε ότι οι επιπτώσεις από την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ. υπήρξαν αρνητικές τα δύο πρώτα χρόνια της ένταξης, τόσο για το εξωτερικό εμπόριο όσο και για την αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

Οι δυσμενείς αυτές επιπτώσεις από την ένταξη και η μη ισόρροπη και ισότιμη

ανταλλαγή της Ελλάδας με τις χώρες της Ε.Ο.Κ. εντείνονται και από το σχετικά χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης της χώρας και ανταγωνιστικότητας των προϊόντων.

Με βάση αυτές τις διαπιστώσεις η χώρα μας κλήθηκε να αποδείξει την ικανότητά της να βελτιώσει τη θέση της στο διεθνή καταμερισμό εργασίας μέσω της αύξησης της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και της συμμετοχής της στις νέες τεχνολογίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΞΑΓΩΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΚΑΙ ΧΩΡΕΣ - ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

1. Κύρια προϊόντα που παράγονται στην Ελλάδα

Τα κύρια προϊόντα που παράγονται στην Ελλάδα είναι:

- **Γεωργικά προϊόντα**

Βιομηχανικά φυτά (ζαχαρότευτλα, βαμβάκι, καπνός) ρύζι, οπωροφόρα δέντρα, αμπέλια, λαχανικά, δημητριακά, όσπρια, κτηνοτροφικά φυτά (τριφύλλι, βίκος, βρόμη, κριθάρι, καλαμπόκι, σόργο κ.ά.), καρπούζια και πεπόνια, κηπευτικά (ντομάτες, πατάτες, κρεμμύδια κ.ά.), ξηροί καρποί κ.ά.

- **Κτηνοτροφικά προϊόντα**

Βοοειδή (γάλα, τυρί, ακατέργαστο μαλλί προβάτων, δέρματα), πτηνοτροφία (κρέας, αυγά), αιγοπροβάτων (γάλα, τυρί), μελισσοκομία (μέλι) κ.ά.

- **Βιομηχανικά προϊόντα**

Επεξεργασμένα κτηνοτροφικά προϊόντα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, είδη ένδυσης και υπόδησης, μεταλλικά έπιπλα, επεξεργασμένα δέρματα, πλαστικά είδη οικιακής χρήσης, χημικά προϊόντα, αέρια βιομηχανικής σημασίας, φαρμακευτικά προϊόντα, καλλυντικά, προϊόντα μη μεταλλοφόρων ορυκτών, μεταλλουργικά προϊόντα, γεωργικά μηχανήματα, μηχανήματα παραγωγής ειδών διατροφής, κ.α.

- **Ορυκτός πλούτος**

Λιγνίτης, μάρμαρα, καολίνη, μπεντονίτη, σχιστόλιθος, αργιλοχώματα, λευκώματα, δολομίτης, γύψος, αμμοληψίες, πετρέλαιο, βωξίτης, λευκόλιθος, σιδηρονικέλιο, χρώμιο, μαγγάνιο χαλκός, σιδηροπυρίτης, κ.ά.

2. Κύρια προϊόντα που εξάγονται

Μεγάλη είναι η συμβολή του κλάδου καπνού στον εξαγωγικό τομέα της οικονομίας. Η συμμετοχή των εξαγωγών του κλάδου στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών το 2002 έφτασε το 4,32%. Από τη συνολική παραγωγή καπνού, το 70% κατευθύνθηκε σε εξαγωγές προς άλλες χώρες, ενώ από την παραγωγή των προϊόντων καπνού οι εξαγωγές απορρόφησαν το 40%.

Η πετυχημένη πορεία των ελληνικών εξαγωγών τσιγάρων κατά την τελευταία δεκαετία δημιουργεί αισιοδοξία για το μέλλον. Ωστόσο, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου θα πρέπει να καταβάλλουν προσπάθειες για περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων τους, ώστε να ισχυροποιήσουν τη θέση τους και να καταστούν περισσότερο ανταγωνιστικές. Θα πρέπει να ακολουθήσουν πιο επιθετικές πολιτικές marketing, όχι μόνο για να αντεπεξέλθουν στις πιέσεις που δέχονται στην εσωτερική αγορά από τα εισαγόμενα προϊόντα, αλλά και στις μελλοντικές πιέσεις που θα προέλθουν από θεσμικές μεταβολές στον κλάδο, αλλά και τις μεσοπρόθεσμες αρνητικές προοπτικές που προβλέπονται για την εγχώρια ζήτηση των προϊόντων καπνού.

Επίσης από την Ελλάδα εξάγονται προϊόντα των κατηγοριών: τροφίμων, προϊόντα πετρελαίου, ορυκτά προϊόντα, βαμβάκι, υφάσματα

2.1 Κλάδοι στους οποίους η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις με αυξητική τάση

- Πετρελαιοειδή
- Ηλεκτρολογικό -ηλεκτρονικό υλικό και συσκευές
- Μηχανολογικός εξοπλισμός
- Πλαστικά προϊόντα
- Φάρμακα
- Ιχθυηρά, νωπά και μεταποιημένα
- Χαλκός
- Καλλυντικά παρασκευάσματα
- Διάφορα προϊόντα των χημικών βιομηχανιών
- Αλουμίνιο

2.2 Προϊόντα στα οποία η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις με αυξητική τάση σε συγκεκριμένες χώρες

- Κομπόστα ροδάκινο στη Λατινική Αμερική
- Τοματοπολτός στο Ηνωμένο Βασίλειο
- Νωπά ιχθυηρά στην Ιταλία
- Νωπά σταφύλια στο Ηνωμένο Βασίλειο Κρασί στη Γερμανία
- Τσιμέντα στις Η.Π.Α. Μάρμαρο στις Η.Π.Α.

- Πετρελαιοειδή στην Τουρ1da και τα Βαλκάνια
- Αλουμίνιο στην Ιταλία, τις Η.Π.Α., τη Γερμανία και την Εγγύς Ανατολή
- Καπνά στη Ρωσία και την Ουκρανία Καλλυντικά στην Κύπρο και τα Βαλκάνια
- Φαρμακευτικά προϊόντα στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία Πλαστικά προϊόντα στη Γερμανία, την Ιταλία και τα Βαλκάνια Γούνες στη Ρωσία, τη Γερμανία, τις Η.Π.Α. και τα ΗΑΕ
- Βαμβακερά νήματα στην Τουρκία
- Πλεκτό ένδυμα στις Η.Π.Α., το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία
- Σταθερό ένδυμα στην Κύπρο
- Προϊόντα κεραμοποιίας στην ΠΓΔΜ
- Κοσμήματα στις Η.Π.Α. και την Ιαπωνία
- Προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, ηλεκτρονικό υλικό και συσκευές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Ρουμανία και την Κύπρο
- Δεξαμενόπλοια στην Κύπρο και τη Λιβερία

3. Χώρες προορισμού

Οι κύριες χώρες που δέχονται τις ελληνικές εξαγωγές είναι η Γερμανία, η Αμερική, η Ιταλία, η Μ. Βρετανία και η Γαλλία. Παρακάτω βλέπουμε το ποσοστό των εξαγόμενων προϊόντων μας που δέχθηκε κάθε μια από τις παραπάνω χώρες για το έτος 1997:

- Γερμανία 27,7%,
- Αμερική 17,7%,
- Ιταλία 8,4%,
- Μ. Βρετανία 6,6%,
- Γαλλία 6,6%

Οι εξαγωγές το έτος 1997 ανήλθαν σε 3.485.711,8 δρχ.

Το εμπορικό ισοζύγιο το έτος 1997 ήταν παθητικό (αρνητικό) κατά 3.077.100 δρχ. ενδοκοινοτικά και παθητικό επίσης κατά 907.139.000 δρχ. σε σχέση με Τρίτες χώρες.

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος παρουσιάζονται οι ελληνικές εξαγωγές κατά χώρες και γεωγραφικές περιοχές για τα έτη 1996-1999 σε εκατομμύρια \$.

3.1 Οι εμπορικές σχέσεις της Ελλάδας

Παραθέτουμε αρχικά συνοπτικά στοιχεία για την Ελλάδα και ειδικότερα της πόλεως της Θεσσαλονίκης, η οποία παίζει σημαντικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή λόγω της γεωγραφικής της θέσης, και ακολουθούν η Κύπρος καθώς και άλλες χώρες, για τα κυριότερα οικονομικά στοιχεία που αφορούν εμπορικές συναλλαγές τους με την Ελλάδα

Ελλάδα- Οικονομία

Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν: 120.800.000.000 USD (1998), αύξηση 3,5%(1999), αύξηση 4,1% (Σεπτέμβριος 2000)

Α.Ε.Π. κατά κεφαλήν: 11.441 USD (1998)

Νόμισμα: Δραχμή (1 Euro=340,75 δρχ)

Πληθωρισμός: 3,1 % (Σεπτέμβριος 2000)

Ανεργία: 532.000 άτομα 11,7% (Δεκ.1999)

Βιομηχανική παραγωγή: Αύξηση 5,7% (Αυγ .2000-Αυγ .1999)

Εξαγωγές: 5.374.300.000 USD (Ιαν.-Ιουν.1999), 5.652.300.000 USD (Ιαν.-Ιουν.2000)

Εισαγωγές: 14.378.800.000 USD (Ιαν.-Ιουν.1999), 14.550.600.000 USD (Ιαν.- Ιουν.2000)

Εξωτερικό και εσωτερικό χρέος: 42.500.000.000.000 δρχ. (2000)

Εξωτερικό χρέος /Α.Ε.Π.: 103,3% (Σεπτ.2000)

Συναλλαγματικά αποθέματα: 15.100.000.000 USD (Ιουλ.2000)

Περίσσειμα προϋπολογισμού: 600.000.000.000 δρχ. (Ιαν.-Αυγ.2000)

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Της Ελλάδος

Θεσσαλονίκη

Αρκετά έως πολύ ικανοποιητικές και με ανοδικές τάσεις καταγράφονται οι οικονομικές σχέσεις που αναπτύσσει η χώρα μας με τις βαλκανικές και παρευξείνιες χώρες, ενώ ακόμη πιο θετικές διαγράφονται οι προοπτικές στις διμερείς οικονομικές σχέσεις της Ελλάδας με καθεμιά από τις χώρες αυτές. Η εικόνα προκύπτει από τις ετήσιες εκθέσεις που παρουσίασαν οι Έλληνες εμπορικοί ακόλουθοι στις χώρες αυτές.

Στις περισσότερες περιπτώσεις το εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ των χωρών είναι θετικό υπέρ της Ελλάδας.

Κύπρος - Οικονομία

Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν: 8.149.116.000 USD (1998)

Κατά Κεφαλήν Εισόδημα: 13.000 USD (1998)

Νόμισμα: Κυπριακή λίρα, (1 USD = 0,633 λίρες, 14/12/2000)

Πληθωρισμός: 1,8% (Ιαν.- Μάιος 2000)

Βιομηχανική παραγωγή: αύξηση 0,3% (Μάρτιος-Ιουλ. 1999)

Ανεργία: 11.599 άτομα 3,7% (Ιούλιος 1999)

Εισαγωγές: 1.297.518.000 USD (Ιαν.- Μάιος 1999), 1.473.000.000 USD (Ιαν.- Μάιος 2000)

Εξαγωγές: 352.872.000 USD (Ιαν.- Μάιος 1999), 394.600.000 USD (Ιαν.- Μάιος 2000)

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 94.050.000 USD (1998), 76.751.000 USD (1999)

Εισαγωγές από Ελλάδα: 270.613.000 USD (1998), 256.921.000 USD (1999)

Εξωτερικό Χρέος: 1.161.102.000 USD (Δεκέμβριος 1998)

Εσωτερικό Χρέος: 3.597.624.000 USD (Δεκέμβριος 1998)

Συναλλαγματικά αποθέματα: 5.449.000.000 USD (Μάιος 2000)

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, Υπουργείο Οικονομικών Κύπρου

Παρακάτω παρουσιάζονται στοιχεία, σύμφωνα με την έκδοση του Διαβαλκανικού και Παρευξείνιου Επιχειρηματικού Κέντρου (ΔΙ.Π.Ε.Κ. Α.Ε.), Δεκέμβριος 1998, 1999, 2000, 2001 καθώς και με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., για διάφορες χώρες σχετικά με τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις, τις ξένες επενδύσεις, το διεθνές εμπόριο και τις διεθνείς σχέσεις.

Αλβανία

Το εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας είναι πλεονασματικό για την Ελλάδα, με αυξητικές τάσεις, και η Αλβανία αναδεικνύεται η 13^η σημαντικότερη αγορά των ελληνικών προϊόντων. Το 2000 οι ελληνικές εξαγωγές προς την Αλβανία ανήλθαν σε 209,3 εκατ. Ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 21 % σε σχέση με το 1998. Το Σύνταγμα της Αλβανίας προβλέπει την προστασία των ξένων επενδύσεων χωρίς καμία διάκριση και η Αλβανία έχει υπογράψει συμφωνία προώθησης και προστασίας επενδύσεων με τη χώρα μας.

Η Αλβανία αποτελεί το φτωχότερο κράτος της Ευρώπης με αποτέλεσμα τα

μεταρρυθμιστικά προγράμματα που εκπονήθηκαν τα τελευταία χρόνια να συναντούν σημαντικές δυσκολίες στην εφαρμογή τους

Η Αλβανία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ελληνική επιχειρηματικότητα λόγω εγγύτητας, ανύπαρκτου ανταγωνισμού, έλλειψης καταναλωτικών αγαθών, ιδιαίτερα χαμηλού εργατικού κόστους, εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού, γνώσης της ελληνικής γλώσσας από σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού κ.α. Η ανάπτυξη υποδομών σε γειτονικές με την Αλβανία περιφέρειες της χώρας μας θα μπορούσε να συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας των δύο χωρών.

Πρόσφοροι τομείς για εκμετάλλευση αποτελούν ο τουρισμός, η ένδυση και υπόδηση, οι ιχθυοκαλλιέργειες και τα είδη διατροφής, οι κατασκευές, οι εξορύξεις και ο κλάδος των μετάλλων.

Υπολογίζεται ότι δραστηριοποιούνται 200 περίπου ελληνικές επιχειρήσεις, ενώ το ποσό του επενδεδυμένου κεφαλαίου ανέρχεται σε 250-300 εκατ. δολάρια

Το εργατικό δυναμικό της χώρας είναι 1,7 εκατ. άτομα, εκ των οποίων οι 350.000 εργάζονται στην Ελλάδα, ενώ οι άνεργοι ανέρχονται στους 260.000.

Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Αλβανίας, ενώ κυρίαρχη θέση στις ελληνικές εξαγωγές καταλαμβάνουν τα καύσιμα, τα δημητριακά, ο σίδηρος και τα προϊόντα του, τα τσιγάρα, τρόφιμα, ποτά, πλαστικά.

Οι Ελληνικές εισαγωγές από την Αλβανία παρουσιάζουν αυξητική τάση ενώ σημαντικό ποσοστό εξ αυτών προέρχεται από ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει στη χώρα.

Εισαγωγές από Ελλάδα: 192300000 USD(1998), 265000000 USD(1999)

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 35.200.000 USD (1998), 40.000.000 USD (1999)

Πηγή: Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων

ARMENIA

Εισαγωγές από Ελλάδα: 7.278.000 USD (1997), 8.369.000 USD (Ιαν.-Οκτ.1998).

Εξάγει στην Αρμενία μηχανές, συσκευές και ηλεκτρικά υλικά, καθώς και πλαστικές ύλες.

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 180.000 USD (1997), 628.000 USD (Ιαν.-Οκτ.1998).

Εξάγει χυτοσίδηρο, σίδηρο και χάλυβα

Βουλγαρία

Θετικό υπέρ της Ελλάδας είναι το εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας-Βουλγαρίας και το ύψος των συναλλαγών ανέρχεται σε 711 εκατ. Ευρώ περίπου. Οι ελληνικές εισαγωγές από τη Βουλγαρία το 2000 ανήλθαν σε περίπου 327 εκατ. Ευρώ, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 2, 1 % σε σχέση με το 1998. Ωστόσο, μείωση κατά 3, 3%, παρατηρήθηκε και στις ελληνικές εξαγωγές προς τη Βουλγαρία που το 2000 ανήλθαν σε 383 εκατ. Ευρώ περίπου, έναντι 396 εκατ. Ευρώ το 1998.

Η Ελλάδα βρίσκεται στις πρώτες θέσεις των ξένων επενδυτών στη γειτονική χώρα. Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε. κατέχει την τρίτη θέση, όσον αφορά στην αξία των επενδύσεων, με ιδιαίτερα χαμηλή ωστόσο μέση επένδυση (40 χιλ. δολάρια). Οι κύριοι τομείς επενδυτικής δραστηριότητας των Ελλήνων επιχειρηματιών είναι τα τρόφιμα και τα έτοιμα ενδύματα. Εξίσου σημαντική είναι επίσης και η παρουσία των ελληνικών τραπεζών.

Στα προγενέστερα έτη (1996-1998) οι κλάδοι με τη σημαντικότερη δραστηριοποίηση σχετικά με τις εξαγωγές που πραγματοποιούνταν από την Ελλάδα προς τη Βουλγαρία ήταν τα καύσιμα και τα τρόφιμα. Σημαντική επίσης παρουσιάστηκε η άνοδος των εξαγωγών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, του βάμβακος αλλά και των ενδυμάτων. Η Βουλγαρία εξάγει στην ελληνική αγορά προϊόντα από τους κλάδους των χημικών, των πλαστικών, της ξυλείας, των καυσίμων, των μετάλλων και προϊόντων τους. Επίσης κατευθύνονται προς την Ελλάδα και πλεκτά ενδύματα που παράγονται στη Βουλγαρία από εταιρείες που προέκυψαν από ελληνικές επενδυτικές πρωτοβουλίες.

Εισαγωγές από Ελλάδα: 146.600.000 USD (Ιαν.-Ιουν.1999).

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 153.600.000 USD (Ιαν.-Ιουν.1999).

Γεωργία

Εισαγωγές από Ελλάδα: 23.918.000 USD (Ιαν.-Οκτ.1998)

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 1.913.000 USD (Ιαν.-Οκτ.1998), 200.000 USD (Ιαν.-Μαρτ.1999)

Γιουγκοσλαβία

Πλεονασματικό για τη χώρα μας ήταν τα προηγούμενα χρόνια το εμπορικό ισοζύγιο με τη Γιουγκοσλαβία, ενώ το ίδιο αναμένεται να σημειωθεί και φέτος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του εμπορικού ακολούθου στο Βελιγράδι, Χρήστου

Φαρμάκη, οι ελληνικές εξαγωγές προς τη Γιουγκοσλαβία το διάστημα Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2000 ανήλθαν σε 105 εκατ. δολάρια (στάσιμες σε σχέση με το 1998), ενώ για όλο το 2000 ήταν 147, 2 εκατ. δολάρια. Αντίστοιχα, οι εισαγωγές της Ελλάδας από τη Γιουγκοσλαβία το πρώτο εννιάμηνο του 2000 ήταν αξίας 59 εκατ. δολαρίων και παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 29% σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό διάστημα, ενώ όλο το 2000 ήταν αξίας 74 εκατ. δολαρίων. Πάντως, η στασιμότητα των ελληνικών εξαγωγών δεν αποδίδεται στο καθεστώς οικονομικών κυρώσεων της Ε.Ε., καθώς υπό το ίδιο καθεστώς κάποιες άλλες κοινοτικές χώρες αύξησαν τις εξαγωγές τους.

Ο όγκος εμπορίου μεταξύ Ελλάδας - ΟΔΓ διαμορφώθηκε στα 216,7 εκατ. δολ. Η.Π.Α. κατά την διάρκεια του πρώτου 8μήνου του 2001, έναντι 149,3 εκατ. Δολ. κατά την διάρκεια του πρώτου 8μήνου του 2000. Οι ελληνικές εξαγωγές την περίοδο αυτή ανήλθαν σε 172,5 εκατ. δολ. Η.Π.Α., ενώ οι ελληνικές εισαγωγές σε 44,2 εκατ. δολ. Η.Π.Α..

Εισαγωγές από Ελλάδα: 193.000.000 USD (1998), 76.000.000 (Ιαν.-Ιουλ.1999).

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 115.000.000 USD (1998), 55.000.000 USD (Ιαν.-Ιουλ.1999).

KINA

Το ελληνοκινεζικό εμπόριο για το έτος 2001 ήταν ελλειμματικό εις βάρος της Ελλάδος με τις κινεζικές εξαγωγές στην Ελλάδα να παρουσιάζουν συνεχή αύξηση και τις ελληνικές εξαγωγές σταθερά καθηλωμένες σε χαμηλά διψήφια νούμερα (σύμφωνα με το Ευρωκινεζικό Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης). Με την υφιστάμενη δομή του κινεζικού εξωτερικού εμπορίου υπάρχουν πολύ μεγάλες δυνατότητες επέμβασης στις κινεζικές εταιρείες με άδεια διεξαγωγής εξωτερικού εμπορίου και ιδιαίτερα στα κρατικά μονοπώλια ώστε να αυξήσουν τις εισαγωγές σημαντικών ελληνικών προϊόντων που θα είχαν σαν αποτέλεσμα την άμεση βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου.

ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Εισαγωγές από Ελλάδα: 6.500.000 USD (1998), 7.550.000 (I1999).

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 4.600.000 USD (1998), 5.770.000 USD (1999).

Πηγή: Υπουργείο οικονομικών Μολδαβίας

ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Εισαγωγές από Ελλάδα: 81.414.000 USD (1994)

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 87.831.000 USD (1994),

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Ουκρανίας

ΠΓΔΜ

Η Ελλάδα είναι ο τρίτος μεγαλύτερος προμηθευτής προϊόντων της ΠΓΔΜ και διαπιστώνεται, σύμφωνα με την έκθεση του Γραφείου ΟΕΥ στα Σκόπια, μια εξαιρετικά δυναμική αύξηση των ελληνικών εξαγωγών, που καθιστά τη θέση της χώρας μας στην τοπική αγορά αξιοπρόσεκτα ισχυρή. Ο συνολικός όγκος εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών το 2000 ανήλθε σε 483 εκατ. δολάρια, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 52, 2% έναντι του 1998. Η Ελλάδα εξήγαγε προϊόντα αξίας 424 εκατ. δολαρίων (αύξηση 64% σε σχέση με το 1998) και εισήγαγε προϊόντα αξίας 59 εκατ. δολαρίων (αύξηση 1, 1% σε σχέση με το 1998). Στην ΠΓΔΜ δεν υπάρχει ακόμη ολοκληρωμένο νομικό θεσμικό πλαίσιο για την προσέλκυση και προστασία των ξένων παραγωγικών επενδύσεων.

Η ΠΓΔΜ αποτελεί σημαντικό εμπορικό εταίρο της Ελλάδας. Οι εμπορικές σχέσεις των δύο χωρών παρουσιάζουν μία συνεχή αυξητική τάση, μετά την πρόσφατη ανακοπή της κατά την περίοδο 1994-1995 λόγω της επιβολής του εμπάργκο από την ελληνική κυβέρνηση. Η χώρα μας είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΠΓΔΜ μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε., ενώ οι εκτιμήσεις και οι προβλέψεις για τα επόμενα χρόνια, παρουσιάζουν μία όλο και συνεχώς βελτιωμένη εικόνα των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων των δύο χωρών.

Το άνοιγμα της αγοράς της ΠΓΔΜ για τους Έλληνες επενδυτές και εξαγωγείς έδωσε τη δυνατότητα όχι μόνο στις μεγάλες αλλά και σε μία σειρά από μικρομεσαίες επιχειρήσεις να επεκτείνουν τη δραστηριότητα τους στη γειτονική χώρα. Η γόνιμη συνεργασία της ΠΓΔΜ με μία σειρά Διεθνών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων σε συνδυασμό με την αυστηρή δημοσιονομική πολιτική, είχαν σαν αποτέλεσμα τη βελτίωση των συνθηκών για την ανάπτυξη των επενδύσεων. Παρόλα αυτά δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι η ΠΓΔΜ εξακολουθεί να υπολείπεται σε υποδομές, επενδυτικά έργα και θεσμικό πλαίσιο έναντι άλλων χωρών της Ανατολικής Ευρώπης.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στη χώρα, οι ξένοι επενδυτές μπορούν να επωφεληθούν από τα φορολογικά και δασμολογικά κίνητρα που ισχύουν και αφορούν σε: αυξημένες αποσβέσεις φορολογικές απαλλαγές, απαλλαγή από τελωνειακές

επιβαρύνσεις, κλπ. Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα που παρέχει η ΠΓΔΜ για την ανάπτυξη των ελληνικών επενδυτικών πρωτοβουλιών είναι:

- το χαμηλό εργατικό κόστος
- η γειτνίαση των δύο χωρών
- η ισχύς της συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου μεταξύ της ΠΓΔΜ και των άλλων Γιουγκοσλαβικών κρατών, η οποία μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την επέκταση των ελληνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων προς αυτές τις χώρες
- το κλίμα μεγαλύτερης ασφάλειας για παραμονή και εργασία σε σχέση με τις άλλες γειτονικές χώρες

Στην αγορά της ΠΓΔΜ ήδη έχουν δραστηριοποιηθεί σημαντικές ελληνικές επιχειρήσεις και τα περιθώρια ανάπτυξης της ελληνικής επενδυτικής δραστηριότητας είναι μεγάλα. Η Ελλάδα βρίσκεται στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών που επένδυσαν στην αγορά της ΠΓΔΜ. Με την ολοκλήρωση κάποιων σημαντικών ελληνικών επενδυτικών πρωτοβουλιών, εκτιμάται ότι οι συνολικές ελληνικές επενδύσεις στη γειτονική χώρα αγγίζουν τα 70 εκατ. δολάρια και έχουν δημιουργήσει περισσότερες από 2.000 νέες θέσεις εργασίας.

Οι στόχοι κλειδιά της πολιτικής αναδόμησης της οικονομίας είναι η ενίσχυση των μέτρων για την προώθηση της μεγαλύτερης διακίνησης μετοχών και την ενθάρρυνση των ξένων επενδύσεων.

Αναμφισβήτητα οι συνθήκες, κυρίως μετά τη λήξη του ελληνικού εμπάργκο, διαμορφώνονται σαφώς καλύτερες από τα προηγούμενα χρόνια. Η σωστή αξιοποίηση των προσφερόμενων ευκαιριών για επέκταση των ελληνικών συμφερόντων μπορεί να συντελέσει στην εδραίωση των Ελλήνων επιχειρηματιών στην αγορά της ΠΓΔΜ και την επέκτασή τους στις βαλκανικές χώρες

Εισαγωγές από Ελλάδα: 121.600.000 USD (Ιαν.-Οκτ. 1999), 123.600.000 USD (Ιαν.-Αυγ. 2000).

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 75.600.000 USD (Ιαν.-Οκτ.1999), 52.700.000 USD (Ιαν. – Αυγ. 2000).

Πηγή: Εθνική Τράπεζα ΠΓΔΜ, Στατιστική Υπηρεσία ΠΓΔΜ

Ρουμανία

Ο συνολικός όγκος των εμπορικών συναλλαγών Ελλάδας-Ρουμανίας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2000 σημείωσε σημαντική αύξηση, της τάξεως του 67, 2%, ένα-

ντι της αντίστοιχης περσινής περιόδου, φθάνοντας σε 365, 6 εκατ. δολάρια. Η αύξηση οφείλεται τόσο στη θεαματική άνοδο κατά 72, 7% των ελληνικών εξαγωγών (181, 59 εκατ. δολάρια) όσο και στην επίσης σημαντική αύξηση των ρουμανικών εξαγωγών προς την Ελλάδα κατά 62, 11 % (184 εκατ. δολάρια). Το εμπορικό ισοζύγιο το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους είναι ελλειμματικό για τη χώρα μας κατά 2, 4 εκατ. δολάρια, έναντι 8, 4 εκατ. δολάρια που ήταν το αντίστοιχο περσινό διάστημα.

Εισαγωγές από Ελλάδα: 72.300.000 USD (Ιαν.-Μάιος 1998), 198.490.000 USD (1999).

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 87.400.000 USD (Ιαν.- Μάιος 1998), 216.740.000 USD (1999).

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ρουμανίας

Ρωσία

Το 2000, οι διμερείς εμπορικές συναλλαγές σημείωσαν κάμψη, ωστόσο αυτή σε σχέση με την κάμψη του 1998 (που ήταν της τάξης του 28%), ήταν σαφώς μικρότερη. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γραφείου ΟΕΥ, το 2000 ήταν 717, 7 εκατ. δολάρια έναντι 754,4 εκατ. δολαρίων το 1998 (μείωση κατά 4,9%).

Πάντως, δεδομένου ότι ήδη έχουν αρχίσει τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης της ρωσικής οικονομίας, οι προοπτικές για τις εμπορικές συναλλαγές μας κρίνονται ιδιαίτερα ευοίωτες. Να σημειωθεί ότι η ρωσική αγορά αποτελεί την έβδομη μεγαλύτερη αγορά για τα ελληνικά προϊόντα.

Εισαγωγές από Ελλάδα: 418.200.000 USD (1997), 266.900.000 USD (1998).

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 634.000.000 USD (1997), 487.900.000 USD (1998).

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ρωσίας, Πρακτορείο Ειδήσεων ITAR-TASS

Σλοβενία

Ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών, όπως έχει εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια, δεν θεωρείται ιδιαίτερα αξιόλογος, καθώς κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Σύμφωνα με σλοβένικες πηγές, το οκτάμηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2000 ανήλθε σε 31, 9 εκατ. δολάρια. Από αυτά, τα 16,4 εκατ. δολάρια αντιστοιχούν στην αξία των σλοβένικων εξαγωγών προς την Ελλάδα και τα 15, 5 εκατ. δολάρια αντιστοιχούν στην αξία των ελληνικών εξαγωγών. Σύμφωνα με την έκθεση, το 2000 ο όγκος των συναλλαγών ήταν 48, 1 εκατ. δολάρια.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Ελλειμματικό για τη χώρα μας είναι το εμπορικό ισοζύγιο με την Τουρκία και σύμφωνα με τα στοιχεία του (τότε) εμπορικού ακολούθου στην Κωνσταντινούπολη, Χαράλαμπου Κουναλάκη, το 1998 οι ελληνικές εξαγωγές ήταν αξίας 319,7 εκατ. δολαρίων και η αξία των εισαγωγών από την Τουρκία τον ίδιο χρόνο ήταν 369,1 εκατ. δολάρια. Στις συνολικές εισαγωγές της Τουρκίας, η Ελλάδα συμμετέχει με 0,7%, ενώ απορροφά το 1%-1,3% των τουρκικών εξαγωγών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ των δύο χωρών ήταν θετικό για τη χώρα μας τόσο το 1996 όσο και το 1997.

Εισαγωγές από Ελλάδα: 314.665.000 USD (1998), 302.000.000 USD (1999), 314.000.000 USD (Ιαν. – Σεπτ. 2000).

Εξαγωγές σε Ελλάδα: 334.647.000 USD (1998), 407.000.000 USD (1999), 338.000.000 USD (Ιαν. – Σεπτ. 2000).

Πηγή: Τουρκικό Πρωθυπουργικό Γραφείο – Γραμματεία Εξωτερικού Εμπορίου, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Τουρκίας

3.2 Χώρες στις οποίες η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις με αυξητική τάση

- Τουρκία
- Ρουμανία
- ΠΓΔΜ
- Βουλγαρία
- Ηνωμένο Βασίλειο
- Η.Π.Α.
- Καναδάς
- Κύπρος
- Εγγύς Ανατολή (Ισραήλ, Λίβανος, Συρία, Ιορδανία) Πολωνία
- Τσεχία
- Ουγγαρία

3.3 Χώρες στις οποίες παρουσιάζεται χαμηλός εξαγωγικός όγκος με σαφείς ανοδικές τάσεις

- Αίγυπτος
- Παναμάς
- Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
- Λιβερία
- Αρμενία
- Μαρόκο

3.4 Αγορές στόχοι

Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν εκμεταλλεύτηκε το γεγονός της ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς και δεν παρουσίασε την αλματώδη αντίστοιχη αύξηση που παρουσίασαν οι υπόλοιπες χώρες με την ένταξη τους.

Αυτά τα δεδομένα ενισχύονται και από το γεγονός της στασιμότητας ή και πτώσης των ελληνικών εξαγωγών στις περισσότερες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τη μείωση της σημαντικότητας (εκφρασμένης ως μερίδιο στις συνολικές εξαγωγές μας) των εταίρων μας της Ε.Ε. ως χώρες κατεύθυνσης των προϊόντων μας.

Οι κυριότερες χώρες στις οποίες, οι ελληνικές επιχειρήσεις εξάγουν τα προϊόντα τους είναι η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιταλία. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει στην πρώτη θέση. Πιο συγκεκριμένα, οι αποστολές ελληνικών προϊόντων στην Ε.Ε. παρέμειναν στα ίδια επίπεδα και με δεδομένη τη συνολική μείωση των εξαγωγών μας, το μερίδιο των εξαγωγών μας που αντιστοιχεί στην Ε.Ε., αυξήθηκε από 43,4% (το πρώτο πεντάμηνο του 2000) σε 47,6% (το πρώτο πεντάμηνο του 2001).

Σε αντιδιαστολή με όλα τα στοιχεία και τις τάσεις του εξαγωγικού μας εμπορίου, οι Έλληνες εξαγωγείς, όπως προκύπτει από πρωτογενή έρευνα του ΣΕΒΕ, εκτιμούν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει η γεωγραφική περιοχή με τις καλύτερες προοπτικές εξαγωγικής αύξησης και ακολουθούν τα Βαλκάνια, η Βόρεια Αμερική και η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Εάν παρακολουθήσει κανείς την πορεία των ελληνικών εξαγωγών προς την Γερμανία την τελευταία δεκαετία, δηλαδή από το 1991 (μετά την επανασύνδεση των δύο Γερμανιών το 1990) έως το 2000 διαπιστώνει μία σχεδόν συνεχή συρρίκνωση των ελληνικών εξαγωγών, οι οποίες από 3,8 δισ. μάρκα το 1991 μειώθηκαν σε 3,2 δισ. μάρκα το 2000.

Η εξέλιξη αυτή είχε βέβαια σαν συνέπεια και τη διαχρονική μείωση του μεριδίου μας στη γερμανική εισαγωγική αγορά. Από 0,60% των συνολικών γερμανικών εισαγωγών που ανήρχοντο σε 643,9 δισ. μάρκα το 1991 το μερίδιο μας μειώθηκε σε 0,30% το 2000 όπου οι γερμανικές εισαγωγές ξεπέρασαν το 1,1 τρισ. μάρκα.

Λυπηρή από ελληνικής πλευράς διαπίστωση, είναι και το γεγονός ότι ανταγωνίστριες χώρες όπως π.χ. Τουρκία, Πορτογαλία, Ισπανία, κατάφεραν - τηρουμένων των ποσοτικών αναλογιών - να αυξήσουν διαχρονικά το μερίδιό τους στο σύνολο των γερμανικών εισαγωγών. Έτσι η Τουρκία από 0,90% το 1991 έφθασε στο 1,15% το 2000, η Πορτογαλία από 0,87% στο 1,1% και η Ισπανία από 2,6% σε 3%.

Μία άλλη αρνητική παράμετρος στην πορεία των ελληνικών εξαγωγών προς τη Γερμανία είναι ότι δεν καταφέραμε διαχρονικά να επεκτείνουμε την "γκάμα" των εξαγωγίμων προϊόντων μας, με αποτέλεσμα τρεις μόνο κατηγορίες προϊόντων, ήτοι τα κλωστοϋφαντουργικά, τρόφιμα-ποτά και νωπά προϊόντα να αποτελούν σχεδόν το 80% των συνολικών μας εξαγωγών, ενώ όλα τα υπόλοιπα περιορίζονται στο εναπομείναν 20% επί του συνόλου.

Βασική αιτία: Έλλειψη εξαγωγικής στρατηγικής. Αντικειμενική διαπίστωση, η οποία βασίζεται στους αριθμούς, είναι ότι η εξαγωγική μας επίδοση προς τη μεγαλύτερη εξαγωγική μας αγορά είναι πτωχή και ανεπαρκής.

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (Η.Π.Α.)

Τα προβλήματα στην περιοχή συνδέονται άμεσα και άρρηκτα με την οργάνωση της Εμπορικής Αντιπροσωπείας, την έλλειψη προϋπολογισμού για την απρόσκοπτη και αποδοτική λειτουργία του Γραφείου ως και την μη ύπαρξη μακροπρόθεσμης εξαγωγικής πολιτικής για τη δεδομένη αγορά. Η Ελλάδα έπρεπε, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80, να έχει αναπτύξει τους στρατηγικούς στόχους για την Αμερικανική αγορά, μέρος της οποίας αποτελεί και η ενδιαφέρουσα ελληνοαμερικανική αγορά.

Σήμερα, η προώθηση οποιουδήποτε προϊόντος στην Αμερικανική αγορά απαι-

τεί σχεδιασμό, προωθητικές ενέργειες και διάθεση σημαντικών κονδυλίων, προκειμένου να ξεπεραστεί ο ανταγωνισμός.

Οι εξαγωγές μας όμως, αν και με μικρά βήματα και λόγω της ποιότητας ορισμένων προϊόντων μας, αναπτύσσονται και στην Αμερικανική ήπειρο όπου - τα τελευταία χρόνια - Ελληνικές επιχειρήσεις έχουν επενδύσει σημαντικά ποσά εξαγοράζοντας Αμερικανικές.

Υπάρχουν δυνατότητες να ενισχυθούν αυτές οι προσπάθειες και να χαραχθεί μία πολιτική ή θα πρέπει η Ελλάδα να εγκαταλείψει τον αγώνα και να επικεντρωθεί στην Ευρώπη και σε άλλους ζωτικούς χώρους της Μεσογείου.

Από την απάντηση σε αυτό το ερώτημα θα κριθεί και το μέλλον των Ελληνικών εξαγωγών στην αγορά των Η.Π.Α..

Το κύριο πρόβλημα είναι ο στόχος και η στρατηγική. Όταν βρεθούν τα δύο αυτά στοιχεία τότε θα έχουν τεθεί και οι βάσεις για μία δυναμικότερη παρουσία στις Η.Π.Α..

KINA

Με 1,3 δισεκατομμύρια πληθυσμό, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας αποτελεί τη μεγαλύτερη χώρα αλλά και τη γρηγορότερα αναπτυσσόμενη οικονομία στον κόσμο. Πρόκειται για ένα εκτεταμένο, εσωστρεφές έθνος, τα τρία τέταρτα του πληθυσμού του οποίου ασχολούνται ακόμη άμεσα με την γεωργία: Η Κίνα προσπαθεί να υπερνικήσει την παραδοσιακή της απομόνωση από τον υπόλοιπο κόσμο, μια απομόνωση που έγινε βαθύτερη τα χρόνια που ακολούθησαν την επιτυχία της Κομμουνιστικής επανάστασης, το 1949.

Μετά το άνοιγμα της στον έξω κόσμο το 1978, η Κίνα άρχισε να χτίζει μια σύγχρονη, βιομηχανική οικονομία, με διεθνή προσανατολισμό, βασισμένη στην εισαγωγή τεχνολογίας και την παραγωγή εξαγόμενων προϊόντων. Η οικονομία της Κίνας αναπτύχθηκε κατά τον αξιοθαύμαστο ετήσιο μέσο όρο του 22,7 %, για τα έτη μεταξύ 1978 και 1992, ώσπου καταστάλαξε σε μέσο όρο οικονομικής ανάπτυξης 1CΥμαινόμενο σήμερα περί το 8 % ετησίως.

Οι οικονομικές σχέσεις της Χώρας μας με την Κίνα δεν μπορούν με κανένα τρόπο να θεωρηθούν ότι αντιστοιχούν στις δυνατότητες που προσφέρονται από το τεράστιο μέγεθος της αγοράς της χώρας αυτής. Οι ελληνικές επιτυχίες είναι περιορισμένες. Δώδεκα μόνο ελληνικές επενδύσεις έχουν γίνει στην Κίνα, ενώ οι εξαγωγές

ελάχιστες (19,3 εκατ.\$ μόνο το 1999, έναντι εισαγωγών 574,4 εκατ. \$). Κύριες εξαγωγές από την Ελλάδα τα λιπάσματα και το τσιμέντο που τα δύο μαζί αποτελούν το 80% των εξαγωγών μας και συνεπώς ακόμη και στο θέμα της διαφοροποίησης των εξαγωγών δεν έχουμε επιτυχίες. Κατά τις πρόσφατες διμερείς συνομιλίες, συμφωνήθηκε για πολλοστή φορά να γίνει μια νέα αρχή στις διμερείς σχέσεις.

Προτάθηκε από ελληνικής πλευράς η υιοθέτηση ενός ενιαίου σχεδίου δράσης, βασισμένο σε γενικές γραμμές στις προτάσεις που είχαν συζητηθεί κατά την επίσκεψη του Προέδρου της Κίνας στην Ελλάδα. .

Όλα δείχνουν ότι τώρα είναι ο κατάλληλος χρόνος για να ξεκινήσει μια συστηματική προσπάθεια για την κάλυψη των μέχρι σήμερα καθυστερήσεων αλλά και για να κερδηθεί χαμένο έδαφος με αφορμή την πρόσφατη είσοδο της Κίνας στον ΠΟΕ. Πράγματι τώρα φαίνεται να είναι ο κατάλληλος χρόνος για την ενεργοποίηση των ιδεών και των ανθρώπων που θα τείνουν προς ενίσχυση της ήδη υπάρχουσας συνεργασίας.

ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Τρεις είναι οι βασικοί τρόποι μέσω των οποίων οι έλληνες επιχειρηματίες δρουν στο χώρο των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης. Πρώτον, με εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών που πωλούν επί πιστώσει, δεύτερον με εκτέλεση τεχνικών έργων των (οποίων η αξία αποπληρώνεται σε 6μηνιαίες δόσεις που διαρκούν 3, ή 5, ή και 8 χρόνια, και τρίτον με ανάληψη άμεσων επενδύσεων που έχουν τη μορφή ατομικών επιχειρήσεων, ή joint-ventures, ή αγοράς μετοχών ξένων επιχειρήσεων, κλπ. Για κάθε μία από τις παραπάνω τρεις μορφές δράσης στα Βαλκάνια υπάρχουν συγκεκριμένοι εμπορικοί και πολιτικοί κίνδυνοι, οι οποίοι μπορεί να αποβούν "μοιραίοι" για τους έλληνες επιχειρηματίες.

Στο οικονομικό περιβάλλον: αστάθεια νομισμάτων, υψηλοί πληθωρισμοί, χαμηλό εισόδημα, τραπεζικό σύστημα, διαφθορά

Στις υποδομές: Ανυπαρξία δρόμων, ανυπαρξία αποθηκευτικών χώρων, ανυπαρξία μεταφορικών εταιριών

Στο εμπόριο: Διασπορά πληθυσμού, έλλειψη οργανωμένου χονδρεμπορίου, μεταβλητικότητα της δομής του εμπορίου, ερχομός μεγάλων αλυσίδων,

Στην πληροφόρηση: Παντελής έλλειψη στοιχείων ή όπου υπάρχουν είναι απαρχαιωμένα ή ελλιπή, έλλειψη reports για πολλούς χώρους.

Συνέπεια των ανωτέρω παρατηρούνται τα εξής προβλήματα:

- ο Προβλήματα λειτουργίας που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις στις Βαλκανικές χώρες.

- ο Συναλλαγματικές ζημιές που επιφέρουν ζημιές στις εταιρίες, συνεχής άνοδο των τιμών που μετά από κάποιο επίπεδο επιφέρει αδυναμία αγοράς προϊόντων, προώθηση περιορισμένης γκάμας προϊόντων με χαμηλά περιθώρια κέρδους διότι κυρίαρχο στοιχείο είναι η τιμή και όχι το κόστος, έλλειψη χρηματοδότησης εμπορίου και πληροφορίας δυσμενών στοιχείων με αποτέλεσμα την αδυναμία ανάπτυξης εμπορίου και bad debts κόστος, και, τέλος, διαστρέβλωση ανταγωνισμού.

- ο Τα προϊόντα δεν φθάνουν γρήγορα και με χαμηλό κόστος στον προορισμό τους, δημιουργώντας ανάγκη για δημιουργία πολλών αποθηκών (υποκαταστημάτων) με υψηλά κόστη, δυσκολία στην εύρεση προσωπικού και πραγματοποίηση επενδύσεων. Επίσης ανάγκη για αγορά ιδίων μεταφορικών μέσων με υψηλά κόστη, ανάγκη συντηρήσεων, απώλειες και υψηλές επενδύσεις.

- ο Η ανεπάρκεια ή έλλειψη στοιχείων δημιουργεί ανάγκη για τήρηση στατιστικών στοιχείων από την εταιρία κυρίως μέσω ακριβών μελετών με υψηλό κόστος και υψηλό κόστος αγοράς με ελλιπή γνώση πόσο καλή δουλειά έχει κάνει η εταιρία καθώς και δυσκολία με τους προμηθευτές.

- ο Το περιορισμένο μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων δεν ευνοεί τη δημιουργία νέων αμιγώς ελληνικών ή μικτών επιχειρήσεων στο έδαφος άλλων χωρών, στις δε χώρες της Βαλκανικής που ευνοούν την είσοδο των ελληνικών επιχειρήσεων υφίσταται ακόμη μεγάλος επιχειρηματικός κίνδυνος και πολιτική αστάθεια.

4. Στοιχεία για τις εξαγωγές κατά τα έτη 2000-2001

Το τρίτο τρίμηνο του 2001 οι εξαγωγές αυξήθηκαν σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2000 κατά 7,7%. συνεισφέροντας στην αύξηση της συνολικής ζήτησης της οικονομίας με ποσοστό 1,34%. Η αύξηση αυτή ξεπερνά σημαντικά την αντίστοιχη αύξηση του Α.Ε.Π. γεγονός που έχει ως συνέπεια την αύξηση του σχετικού μεριδίου των εξαγωγών στη συνολική ζήτηση. Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα η αύξηση της σχετικής σπουδαιότητας των εξαγωγών πραγματοποιήθηκε σε βάρος της τελικής κατανάλωσης. Επίσης σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2001 οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 3.1 %

Η διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου στην περίοδο αυτή

προέρχεται από την αύξηση του εμπορικού ελλείμματος εκτός καυσίμων κατά 482 εκατ. Ευρώ, καθώς και από τις καθαρές εισαγωγές καυσίμων, οι οποίες ήταν μεγαλύτερες από εκείνες του αντίστοιχου διμήνου του προηγούμενου έτους κατά 263 εκατ. Ευρώ. Επισημαίνεται ότι, παρά την αύξηση των εισπράξεων από εξαγωγές εκτός καυσίμων με ρυθμό πολύ μεγαλύτερο εκείνου της εισαγωγικής δαπάνης (40% και 24% αντίστοιχα), το έλλειμμα διευρύνθηκε λόγω του ότι το μέγεθος των εισαγωγών είναι υπερτριπλάσιο εκείνου των εξαγωγών. Στην αύξηση της εισαγωγικής δαπάνης συνέβαλαν σε σημαντικό βαθμό οι πληρωμές για εισαγωγές ηλεκτρονικών συσκευών, αυτοκινήτων, μηχανημάτων, πλοίων και προϊόντων από σίδηρο και χάλυβα. Όσον αφορά το ισοζύγιο υπηρεσιών, η βελτίωση προέρχεται από τις αυξήσεις των καθαρών εισπράξεων από ταξιδιωτικές και κυρίως μεταφορικές υπηρεσίες. Εξάλλου, η άνοδος του ελλείμματος του ισοζυγίου εισοδημάτων οφείλεται στην αύξηση των καθαρών πληρωμών για τόκους, μερίσματα και κέρδη. Τέλος, η μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου μεταβιβάσεων αντανάκλα κυρίως τη σημαντική μείωση των καθαρών μεταβιβάσεων από την Ε.Ε. στο δίμηνο Σεπτεμβρίου -Οκτωβρίου 2000, σε σύγκριση με εκείνες στην αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην καθυστέρηση είσπραξης αφενός των υπολοίπων κονδυλίων του Β' Κ.Π.Σ. και αφετέρου των προκαταβολών του Γ' Κ.Π.Σ..

5. Οι ευκαιρίες – προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις

Η κατάλληλη στιγμή για τη μεγάλη ώθηση στην εξωστρέφεια της οικονομίας μας, είναι τώρα που η Ελλάδα συμμετέχει στην ΟΝΕ και αρχίζει η εποχή του Ευρώπης.

Στην προσπάθεια της μεγάλης εκκίνησης, σημαντικό ρόλο θα παίξουν η διεθνής θέση της χώρας η οποία επηρεάζεται άμεσα από το κύρος και την αξιοπιστία της εξωτερικής της πολιτικής, καθώς επίσης και η συνεργασία των ελληνικών και των ομογενειακών επιχειρήσεων.

Καθώς η διεύρυνση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων επιδιώκεται κυρίως στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, η Ελλάδα αποκτά πλεονεκτήματα γιατί έχει υψηλή αποδοχή στην εν λόγω περιοχή.

Η εμπειρία σε σχέση με την Ευρωπαϊκή αγορά, έχει δείξει ότι κάθε διεύρυνση της Ε.Ε. αποφέρει σημαντικά οφέλη στο εμπόριο. Η 5η διεύρυνση είναι η μεγαλύτερη

και άρα αυτή με τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην ιστορία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Στο νέο οικονομικό περιβάλλον, αν οι επιχειρήσεις μας συνεχίζουν να βασίζονται αποκλειστικά και μόνο στις δικές τους δυνάμεις, θα οδηγούνται συνεχώς στο δρόμο των χαμένων ευκαιριών και του αυξανόμενου κόστους λειτουργίας, δηλαδή στην περιθωριοποίηση τους από πλευράς ανταγωνιστικότητας και κατά συνέπεια στο θάνατο. Αυτό θα πει, ότι ο Έλληνας επιχειρηματίας οφείλει να απεμπλακεί από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος και να συντονίζει τις ενέργειες του στην αναζήτηση ελκυστικών ευκαιριών, με παράλληλη ανάπτυξη επικερδών στρατηγικών Μάρκετινγκ.

Ωστόσο, το δυσάρεστο είναι ότι τους επιχειρηματίες μας στην πλειοψηφία χαρακτηρίζει ένα έλλειμμα στη διαχείριση της αλλαγής ,που συντελείται με φρενήρη ρυθμό σ' όλα τα επίπεδα και σ' όλες τις γεωγραφικές περιοχές του πλανήτη μας.

Είναι αναγκαία η ενθάρρυνση της παραγωγικής, εξαγωγικής και εν γένει, επενδυτικής δραστηριότητας των ελληνικών επιχειρήσεων, μέσω πρωτοβουλιών που θα αφορούν είτε στη σύναψη συμμαχιών μέσω joint ventures, είτε στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την δημιουργία εταιρικών επιχειρηματικών κεφαλαίων. Όμως, και οι δύο αυτές δράσεις, προϋποθέτουν την προαγωγή νέων και επωνύμων προϊόντων, τη βελτίωση της διπλωματικής υποστήριξης των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων στο εξωτερικό, καθώς επίσης και της αύξησης των πιστωτικών γραμμών προς τις χώρες αυτές.

Η παραδοσιακή μορφή των ελληνικών εξαγωγών που απευθύνεται στους Έλληνες της διασποράς, στην Μ. Ανατολή κυρίως, και σε μεγάλο βαθμό στις χώρες της Ε.Ε. και κυρίως στην Γερμανία για τα φρέσκα ελληνικά φρούτα είναι πολύ μικρές για να βασισθεί η ελληνική οικονομία. Η μόνη παραδοσιακή μορφή παρέμεινε η Κλωστοϋφαντουργία, λόγω της τοπικής παραγωγής βάμβακος.

Ευκαιρίες δημιουργούνται και προοπτικές παρουσιάζονται στα Βαλκάνια (κυρίως στην Τουρκία, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία), την εγγύς Ανατολή (και την Κύπρο), τη Βόρεια Αφρική, αλλά και σε απαιτητικές, αλλά εξαιρετικά ενδιαφέρουσες αγορές όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και το Ηνωμένο Βασίλειο

Σε αντιδιαστολή με όλα τα στοιχεία και τις τάσεις του εξαγωγικού μας εμπορίου φαίνεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει η γεωγραφική περιοχή με τις καλύτερες προοπτικές εξαγωγικής αύξησης και ακολουθούν τα Βαλκάνια, η Βόρεια Αμερική και η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (Σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Εξαγωγές κατά κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε.

Κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε.	1998		1999		% 1999/1998
	αξία*	ποσότητα*	αξία	ποσότητα	
ΣΥΝΟΛΟ	3.202.993,9	21.854,9	3.384.057,7	22.117,8	5,7
0 Τρόφιμα & ζώντα ζώα	589.712,2	2.392,8	563.796,9	2.398,8	-4,4
1 Ποτά & καπνός	175.818,8	282,1	196.581,6	284,9	11,8
2 Πρώτες ύλες μη εδώδιμες πλην καυσίμων	169.064,2	3.776,6	195.245,0	3.513,9	15,5
3 Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ	216.722,4	5.831,9	307.941,3	7.288,5	42,1
4 Έλαια & λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	105.449,4	210,1	172.695,0	291,7	63,8
5 Χημικά προϊόντα	209.031,7	1.538,4	244.351,0	1.493,4	16,9
6 Βιομηχανικά είδη κατά πρώτη ύλη	676.015,3	7.403,5	631.975,9	6.417,5	-6,5
7 Μηχανήματα & υλικά μεταφορών*	346.476,4	153,9	358.141,2	153,7	3,4
8 Διάφορα βιομηχανικά είδη	666.332,2	131,4	657.390,7	136,4	-1,3
9 Είδη & συναλλαγές μη ταξιν	48.371,3	134,2	55.939,1	139,0	15,6

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*αξία σε εκατομμύρια δραχμές

*ποσότητα σε χιλιάδες τόνους

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εξαγωγές κατά κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε. προς τις Χώρες της ΕΕ

Κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε.	1998		1999		% 1999/1998
	αξία*	ποσότητα*	αξία	ποσότητα	
ΣΥΝΟΛΟ	1.720.999,2	8.837,8	1.824.197,6	8.036,1	6,0
0 Τρόφιμα & ζώντα ζώα	400.530,6	1.337,4	400.412,4	1.405,9	0,0
1 Ποτά & καπνός	66.329,1	124,3	73.936,2	113,0	11,5
2 Πρώτες ύλες μη edώδιμες πλην καυσίμων	82.631,9	2.250,5	82.975,1	1.713,6	0,4
3 Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ	20.461,0	475,6	35.426,3	798,3	73,1
4 Έλαια & λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	86.404,5	149,0	159.330,7	245,9	84,4
5 Χημικά προϊόντα	80.444,7	759,9	101.960,2	701,2	26,7
6 Βιομηχανικά είδη κατά πρώτη ύλη	350.775,8	3.516,1	342.706,4	2.813,1	-2,3
7 Μηχανήματα & υλικά μεταφορών*	138.803,4	59,7	146.496,6	62,9	5,5
8 Διάφορα βιομηχανικά είδη	459.536,9	67,1	440.952,8	70,9	-4,0
9 Είδη & συναλλαγές μη ταξιν.	35.081,3	98,2	40.000,9	111,3	14,0

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*αξία σε εκατομμύρια δραχμές

*ποσότητα σε χιλιάδες τόνους

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Εξαγωγές κατά κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε. προς τρίτες Χώρες (εκτός της Ε.Ε.)

Κατηγορίες της Τ.Τ.Δ.Ε.	1998		1999		% 1999/1998
	αξία*	ποσότητα*	αξία	ποσότητα	
ΣΥΝΟΛΟ	1.481.994,7	13.017,1	1.559.860,1	14.081,7	5,3
0 Τρόφιμα & ζώοντα ζώα	189.181,6	1.055,4	163.384,5	992,9	-13,6
1 Ποτά & καπνός	109.489,7	157,8	122.645,4	171,9	12,0
2 Πρώτες ύλες μη εδώδιμες πλην καυσίμων	86.432,3	1.526,1	112.269,9	1.800,3	29,9
3 Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ	196.261,4	5.356,3	272.515,0	6.490,2	38,9
4 Έλαια & λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	19.044,9	61,1	13.364,3	45,8	-29,8
5 Χημικά προϊόντα	128.587,0	778,5	142.390,8	792,2	10,7
6 Βιομηχανικά είδη κατά πρώτη ύλη	325.239,5	3.887,4	289.269,5	3.604,4	-11,1
7 Μηχανήματα & υλικά μεταφορών*	207.673,0	94,2	211.644,6	90,8	1,9
8 Διάφορα βιομηχανικά είδη	206.795,3	64,3	216.437,9	65,5	4,7
9 Είδη & συναλλαγές μη ταξιν.	13.290,0	36,0	15.938,2	27,7	19,9

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

*αξία σε εκατομμύρια δραχμές

*ποσότητα σε χιλιάδες τόνους

Ανάλυση Αποστολών - Εξαγωγών κατά 2ψήφιες κατηγορίες της ΤΤΔΕ

	Αποστολές προς ΕΕ		Εξαγωγές προς τρίτες χώρες		Σύνολο	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999
0 Τρόφιμα και ζώντα ζώα	400.530,6	400.412,4	189.181,6	163.384,5	589.712,2	563.796,9
00 Ζώα ζώντα (εκτός από αυτά που αναφέρονται στην υποδιαίρεση 03)	179,1	160,1	221,9	234,5	401,0	394,6
01 Κρέατα και παρασκευάσματα από κρέας	1.891,9	2.535,6	9.242,6	5.711,6	11.134,5	8.247,2
02 Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά πουλιών	30.256,6	29.852,1	8.593,0	8.022,6	38.849,6	37.874,7
03 Ψάρια (εκτός από θαλάσσια θηλαστικά), οστρακοειδή, μαλάκια και άλλα υδρόβια ασπόνδυλα και παρασκευάσματα από ψάρια	70.739,5	88.447,6	5580	4.483,6	76.319,5	92.931,2
04 Δημητριακά και παρασκευάσματα δημητριακών	28.232,8	30.632,7	19.663,0	15.973,0	47.895,8	46.605,7
05 Φρούτα και λαχανικά	257.424,6	235.261,6	122.874,6	106.064,4	380.299,2	341.326,0
06 Ζάχαρη, παρασκευάσματα από ζάχαρη και μέλι	3.500,6	3.743,8	5.159,1	3.459,8	8.659,7	7.203,6
07 Καφές, τσάι, κακάο, μπαχαρικά και είδη από αυτά	2.277,7	2.357,7	5.721,2	6.254,4	7.998,9	8.612,1
08 Κτηνοτροφές (δεν περιλαμβάνονται τα ανάλεστα δημητριακά	802,7	1.340,3	5.028,6	6.535,6	5.831,3	7.875,9
09 Διάφορα προϊόντα διατροφής και παρασκευάσματα αυτών	5.225,1	6.080,9	7.097,6	6.645,0	12.322,7	12.725,9
1 Ποτά και καπνός	66.329,1	73.936,2	109.489,7	122.645,4	175.818,8	196.581,6
11 Ποτά	28.305,6	28.492,9	15.701,5	13.928,5	44.007,1	42.421,4
12 Καπνός ακατέργαστος και κατεργασμένος	38.023,5	45.443,3	93.788,2	108.716,9	131.811,7	154.160,2
2 Πρώτες ύλες μη εδωδιμες εκτός από καύσιμα	82.631,9	82.975,1	86.432,3	112.269,9	169.064,2	195.245,0
21 Δορές, δέρματα και γουναρικά ακατέργαστα	5.024,1	2.926,1	1.991,5	480,6	7.015,6	3.406,7
22 Ελαιόσποροι και ελαιώδεις καρποί	3.672,4	6.230,9	2.838,6	4.886,4	6.511,0	11.117,3

24 Ξυλεία και φελλός

25 Πολτός και απορρίμματα χαρτιού

26 Υφαντικές ίνες (εκτός από μάλλινα νήματα και άλλο ακατέργαστο μαλλί) και απορρίμματα αυτών μη μεταποιημένα σε κλωστές ή υφάσματα

27 Λιπάσματα ακατέργαστα και ορυκτά ακατέργαστα (εκτός από άνθρακα, πετρέλαιο και πολύτιμους λίθους)

28 Μεταλλεύματα και απορρίμματα μετάλλων

29 Ακατέργαστες ύλες ζωϊκής ή φυτικής προέλευσης, μη κατονομαζόμενες

3 Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά κλπ

32 Άνθρακας, οπτάνθρακας (κωκ) και μπρικέτες

33 Πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου

34 Φωταέριο φυσικό και βιομηχανικό

35 Ηλεκτρική ενέργεια

4 Λάδια και λίπη ζωϊκής ή φυτικής προέλευσης

41 Λάδια και λίπη ζωϊκής προέλευσης

42 Λάδια και λίπη σταθεράς φυτικής προέλευσης, ακατέργαστα και εξευγενισμένα

43 Λάδια και λίπη επεξεργασμένα και κερί ζωϊκής ή φυτικής προέλευσης, μη εδώδιμα μίγματα ή παρασκευάσματα από ζωικά ή φυτικά λίπη και έλαια μη κατονομαζόμενα

5 Χημικά προϊόντα και συναφή μ.α.κ

51 Οργανικά χημικά

1.232,7	1.055,4	1.007,0	1.140,7	3.122,1	2.100,0
226,9	650,8	1.095,9	710,5	1.322,8	1.361,3
31.359,2	35.782,1	46.262,9	74.115,8	77.622,1	109.897,9
19.892,7	16.796,1	13974,5	14.195,4	33.867,2	30.991,5
18.536,6	16.884,9	15.197,9	14.002,9	33.734,5	30.887,8
2.629,2	2.615,2	3.091,2	2.070,3	5.720,4	4.685,5
20.461,0	35.426,3	196.261,4	272.515,0	216.722,4	307.941,3
1.356,4	9,4	302,2	310,0	1.658,6	319,4
19.077,8	35.121,5	189.064,1	263.608,9	208.141,9	298.730,4
26,8	295,4	6.895,1	8.596,1	6.921,9	8.891,5
				-	-
86.404,5	159.330,7	19.044,9	13.364,3	105.449,4	172.695,0
66,4	210,9	218,5	46,1	284,9	257,0
86.167,4	158.235,9	18122,4	12.502,6	104.289,8	170.738,5
170,7	883,9	704	815,6	874,7	1.699,5
80.444,7	101.960,2	128.587,0	142.390,8	209.031,7	244.351,0
2.083,5	2.117,9	7.788,5	13.254,2	9.872,0	15.372,1

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Αποστολές - Εξαγωγές κυριότερων προϊόντων

Κυριότερα προϊόντα	1998	1999	Μεταβολές 1999/1998
Καπνά και τσιγάρα	130.039,0	150.484,9	15,7
Βαμβάκι σε μάζες	67.906,9	102.222,3	50,5
Φρούτα και καρποί (νωπά ή ξηρά) εκτός από σταφίδες	123.047,6	125.606,3	2,1
Φρούτα και καρποί παρασκευασμένα ή διατηρημένα μακ	94.047,2	76.209,2	-19,0
Λαχανικά νωπά, κατεψυγμένα, κλπ	36.964,8	32.184,5	-12,9
Σταφίδα κορινθιακή και σουλτανίνα	22.185,1	20.860,7	-6,0
Ελιές παρασκευασμένες	40.623,4	35.864,4	-11,7
Ελαιόλαδο	92.879,6	164.398,5	77,0
Ντομάτες παρασκευασμένες ή διατηρημένες χωρίς ξύδι και τοματοπολτός	44.893,7	32.936,7	-26,6
Σιτάρι σκληρό	8.878,6	11.308,6	27,4
Καλαμπόκι	673,2	1.203,1	78,7
Παρασκευάσματα δημητριακών	23.361,3	22.155,1	-5,2
Κτηνοτροφές	5.831,3	7.875,9	35,1
Φέτα, κεφαλογραβιέρα,	24.710,3	22.951,6	-7,1

κασέρι			
Ποτά αλκοολούχα	40.477,2	38.482,4	-4,9
Ψάρια, οστρακοειδή και μαλάκια	69.127,9	85.864,8	24,2
Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά	203.660,9	296.116,7	45,4
Μεταλλεύματα αλουμινίου και αλουμίνα	25.005,4	21.460,0	-14,2
Αργίλιο	134.827,4	135.300,3	0,4
Χαλκός	45.007,4	44.904,0	-0,2
Ασβέστης, τσιμέντο, έτοιμα υλικά κατασκευών	89.542,5	79.733,1	-11,0
Πλαστικές ύλες	52.210,8	63.303,0	21,2
Νήματα υφαντουργίας	73.184,3	61.918,3	-15,4
Υφάσματα βαμβακερά	17.077,5	16.187,9	-5,2
Έτοιμα είδη από υφαντικές ίνες	25.888,7	23.932,9	-7,6
Ενδύματα και αξεσουάρ	536.613,0	516.098,9	-3,8
Υποδήματα ⁽²⁾	11.260,6	8.996,8	-20,1
Γουνοδέρματα κατεργασμένα	12.281,2	9.300,4	-24,3
Χαρτί, χαρτόνι και είδη αυτού	22.002,6	22.731,1	3,3
Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή χάλυβα	52.544,3	51.225,6	-2,5
Σωλήνες και	27.021,6	12.118,7	-55,2

εξαρτήματα σωληνώσεων από σίδηρο			
Σύρματα, καλώδια και άλλοι αγωγοί διανομής ηλεκτρισμού	27.292,6	29.545,0	8,3
Λιπάσματα	18.689,5	14.751,4	-21,1
Βαφές, χρώματα, βερνίκια και συναφείς ύλες	9.979,0	8.186,8	-18,0
Αξία σε εκατομμύρια δραχμές			

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Αποστολές (ενδοκοινοτικού εμπορίου) κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και νομό

Γεωγραφικό διαμέρισμα και νομός	1995	1996	1997	1998
Σύνολο Ελλάδος	1.540.410	1.558.825	1.595.324	1.720.999
Περιφέρεια Πρωτευούσης	595.256	645.465	635.975	612.160
Λοιπή Στερεά Ελλάς και Εύβοια	67.044	60.611	50.666	53.896
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	5.914	6.240	7.813	9.034
Αττικής (υπόλοιπο)	5.353	318	542	938
Βοιωτίας	29.840	23.846	15.415	13.732
Ευβοίας	14.978	12.588	16.707	16.234
Ευρυτανίας				-
Φθιώτιδος	8.283	14.860	7.588	11.425
Φωκίδος	2.676	2.759	2.601	2.533
Πελοπόννησος	114.679	117.241	99.170	123.332
Αργολίδος	14.453	13.450	13.951	19.304
Αρκαδίας	2.146	3.078	2.317	1.613
Αχαΐας	36.532	38.287	28.417	31.888
Ηλείας	20.554	22.682	17.817	18.198
Κορινθίας	18.059	18.705	18.516	31.462
Λακωνίας	2.869	2.686	1.989	1.519
Μεσσηνίας	20.066	18.353	16.163	19.348
Ιόνιοι Νήσοι	7.363	8.414	4.322	5.820
Ζακύνθου	1.920	2.288	1.596	2.516
Κερκύρας	3.732	4.356	1.015	1.978

Κεφαλληνίας	1.659	1.223	1.624	1.221
Λευκάδος	52	547	87	105
Ήπειρος	9.330	12.469	12.220	15.144
Άρτης	1.532	1.684	1.351	2.216
Θεσπρωτίας	554	598	465	1.152
Ιωαννίνων	5.939	6.423	9.434	9.356
Πρεβέζης	1.305	3.764	970	2.420
Θεσσαλία	75.854	81.076	63.208	82.926
Μακεδονία	543.062	524.613	506.741	570.220
Γρεβενών	152	249	216	397
Δράμας	22.238	17.464	12.956	15.368
Ημαθίας	31.376	21.022	17.547	41.132
Θεσσαλονίκης	338.098	324.117	307.982	335.883
Καβάλας	38.989	37.036	41.966	24.860
Καστοριάς	18.295	23.660	23.037	28.777
Κιλκίς	20.106	19.604	19.166	24.560
Κοζάνης	3.727	5.700	6.059	7.994
Πέλλης	36.188	39.808	37.296	44.649
Πιερίας	16.386	15.112	16.242	16.864
Σερρών	9.431	10.785	12.444	16.412
Φλωρίνης	604	329	81	4
Χαλκιδικής	7.472	9.727	11.749	13.320
Θράκη	29.822	28.116	29.034	38.206
Έβρου	8.791	6.468	7.126	8.185
Ξάνθης	14.162	16.036	15.298	20.625
Ροδόπης	6.869	5.612	6.610	9.396
Νήσοι Αιγαίου	12.739	12.254	11.994	14.236
Δωδεκανήσου	1.660	926	2.992	1.683
Κυκλάδων	483	367	206	1.193
Λέσβου	5.549	4.389	1.285	357
Σάμου	1.825	2.083	1.904	2.412
Χίου	3.222	4.489	5.607	8.591

Κρήτη	56.082	60.304	55.245	55.789
Ηρακλείου	37.583	41.938	45.813	43.680
Λασιθίου	7.922	5.115	3.639	4.571
Ρεθύμνης	5.962	5.896	2.595	3.494
Χανίων	4.615	7.355	3.198	4.044

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΕΣ
ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

	1999	1998	1997	1996
ΣΥΝΟΛΟ	10509,60	10822,30	11128,00	11438,90
Ε.Ε.	5432,00	5813,30	5838,70	6077,90
ΓΑΛΛΙΑ	434,10	503,40	482,20	561,50
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	311,70	328,90	279,50	285,00
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1664	1988,60	2071,60	2028,10
ΙΤΑΛΙΑ	1422	1286,10	1413,20	1502,10
Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	670,60	754,10	717,20	663,60
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	38,10	41,40	26,50	31,00
ΔΑΝΙΑ	75,50	79,70	78,80	79,10
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	49,80	53,40	43,50	80,40
ΙΣΠΑΝΙΑ	329,40	275,60	225,00	339,70
ΣΟΥΗΔΙΑ	125,90	147,20	139,30	138,40
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	57,90	50,20	67,20	66,60
ΑΥΣΤΡΙΑ	109,70	129,10	120,60	141,10
ΕΖΕΣ	140,60	127,70	111,30	138,50
ΕΛΒΕΤΙΑ	92,40	84,40	83,50	104,70
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	45,20	42,40	26,90	32,70
ΙΣΛΑΝΔΙΑ	3,00	0,90	0,90	1,00
ΑΜΕΡΙΚΗ & ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	706,50	649,30	608,90	579,10
ΚΙΝΑ	19,30	17,40	57,30	48,50
ΛΑΤ. ΑΜΕΡΙΚΗ	136,60	124,80	130,50	166,00
ΜΕΞΙΚΟ	15,00	4,50	8,10	7,70
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	28,10	27,40	23,80	70,80
ΜΠΑΧΑΜΕΣ	33,30	23,30	34,30	18,90
ΑΓ. ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ	9,90	11,50	7,10	7,20
ΟΝΔΟΥΡΑ	1,40	1,50	3,30	3,10
ΠΑΝΑΜΑΣ	48,90	56,60	53,90	58,30
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	239,90	281,50	275,30	199,70
(σε εκατομμύρια δολάρια)				

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Αποστολές-εξαγωγές κατά ηπείρους & χώρες και προορισμού: 1995-1998

Ηπειρος /Χώρα	Αποστολές - εξαγωγές							
	1995		1996		1997		1998	
	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%
Ευρώπη	2.049.395	80,7	2.224.949	77,9	2.384.184	78,3	2.491.220	77,8
Χώρες ΕΕ	1.540.410	60,6	1.558.825	54,6	1.595.324	52,4	1.720.999	53,7
Γαλλία	138.477	5,4	139.385	4,9	131.663	4,3	148.785	4,6
Βέλγιο - Λουξεμβούργο	49.206	1,9	44.105	1,5	47.528	1,6	51.891	1,6
Ολλανδία	69.125	2,7	73.333	2,6	76.333	2,5	97.202	3,0
Γερμανία	561.314	22,1	521.598	18,3	565.680	18,6	587.703	18,3
Ιταλία	357.899	14,1	383.861	13,4	385.872	12,7	380.081	11,9
Ηνωμένο Βασίλειο	154.732	6,1	170.060	6,0	195.828	6,4	222.870	7,0
Ιρλανδία	8.147	0,3	7.970	0,3	7.232	0,2	12.249	0,4
Δανία	19.940	0,8	20.734	0,7	21.504	0,7	23.543	0,7
Πορτογαλία	15.048	0,6	19.803	0,7	11.867	0,4	15.786	0,5
Ισπανία	87.809	3,5	90.191	3,2	61.436	2,0	81.448	2,5
Φινλανδία	14.547	0,6	17.104	0,6	18.346	0,6	14.829	0,5
Σουηδία	29.649	1,2	34.284	1,2	38.031	1,2	43.505	1,4
Αυστρία	34.517	1,4	36.362	1,3	32.919	1,1	38.164	1,2
Μη καθοριζόμενες χώρες	.	.	35	0,0	1.085	0,0	2.943	0,1
Χώρες ΕΖΕΣ(1)	41.746	1,6	34.437	1,2	30.504	1,0	37.745	1,2
Νορβηγία	7.746	0,3	7.879	0,3	7.340	0,2	12.538	0,4
Ελβετία	33.863	1,3	26.310	0,9	22.927	0,8	24.953	0,8
Ισλανδία	137	0,0	248	0,0	237	0,0	254	0,0
Χώρες Λοιπής Ευρώπης	467.239	18,4	631.687	22,1	758.356	24,9	732.476	22,9
Ουκρανία	23.916	0,9	33.389	1,2	35.847	1,2	24.920	0,8
Ρωσία	62.548	2,5	86.986	3,0	114.314	3,8	79.302	2,5
Πολωνία	19.783	0,8	18.431	0,6	23.526	0,8	27.608	0,9
Δημ. της Τσεχίας	12.363	0,5	11.370	0,4	13.530	0,4	15.652	0,5
Ουγγαρία	10.906	0,4	13.131	0,5	15.407	0,5	15.920	0,5
Ρουμανία	41.781	1,6	42.044	1,5	48.187	1,6	59.828	1,9
Βουλγαρία	103.618	4,1	75.573	2,6	87.412	2,9	130.430	4,1
Αλβανία	60.503	2,4	78.211	2,7	68.771	2,3	57.299	1,8
Σλοβενία	10.325	0,4	2.995	0,1	5.132	0,2	6.636	0,2

Κροατία	3.196	0,1	3.316	0,1	7.478	0,2	5.502	0,2
Τουρκία	51.223	2,0	85.357	3,0	119.021	3,9	102.005	3,2
Λοιπές χώρες	67.077	2,6	180.884	6,3	219.731	7,2	207.374	6,5
Αφρική	65.471	2,6	81.584	2,9	93.974	3,1	112.652	3,5
Μαρόκο	3.143	0,1	2.892	0,1	4.844	0,2	5.242	0,2
Αλγερία	5.275	0,2	4.643	0,2	6.253	0,2	5.503	0,2
Τυνησία	11.837	0,5	15.233	0,5	11.500	0,4	11.384	0,4
Λιβύη	8.158	0,3	13.475	0,5	12.294	0,4	15.844	0,5
Αίγυπτος	18.778	0,7	20.974	0,7	28.573	0,9	33.827	1,1
Λιβερία	4.612	0,2	4.294	0,2	5.029	0,2	7.340	0,2
Ακτή Ελεφαντοστού	507	0,0	1.850	0,1	806	0,0	2.617	0,1
Γκάνα	729	0,0	403	0,0	288	0,0	450	0,0
Νιγηρία	1.386	0,1	3.312	0,1	5.163	0,2	11.125	0,3
Γκαμπόν	9	0,0	80	0,0	107	0,0	103	0,0
Ζαΐρ	120	0,0	300	0,0	152	0,0	204	0,0
Αιθιοπία	1.245	0,0	2.104	0,1	1.954	0,1	3.445	0,1
Λοιπές χώρες	9.672	0,4	12.024	0,4	17.011	0,6	15.568	0,5
Αμερική	132.159	5,2	171.825	6,0	195.314	6,4	219.955	6,9
Ηνωμένες Πολιτείες	79.665	3,1	109.841	3,8	132.992	4,4	152.081	4,7
Καναδάς	9.964	0,4	12.474	0,4	15.419	0,5	19.696	0,6
Βραζιλία	14.362	0,6	17.043	0,6	6.499	0,2	8.129	0,3
Ουρουγουάη	1.065	0,0	870	0,0	936	0,0	1.463	0,0
Αργεντινή	2.646	0,1	2.157	0,1	2.614	0,1	2.066	0,1
Λοιπές χώρες	24.457	1,0	29.440	1,0	36.854	1,2	36.520	1,1
Ασία	274.918	10,8	354.229	12,4	331.836	10,9	338.836	10,6
Κύπρος	74.735	2,9	100.904	3,5	101.293	3,3	122.822	3,8
Λίβανος	42.606	1,7	45.986	1,6	29.278	1,0	33.610	1,0
Συρία	9.432	0,4	10.071	0,4	12.145	0,4	11.753	0,4
Ιράκ	35	0,0	20	0,0	52	0,0	609	0,0
Ιράν	1.146	0,0	3.144	0,1	4.659	0,2	2.916	0,1
Ισραήλ	27.963	1,1	31.094	1,1	35.578	1,2	36.661	1,1
Ιορδανία	4.222	0,2	5.272	0,2	4.403	0,1	5.092	0,2
Σαουδική Αραβία	19.415	0,8	25.803	0,9	22.373	0,7	21.068	0,7
Κουβέιτ	3.224	0,1	3.277	0,1	4.198	0,1	3.716	0,1
Κορέα Νότιος	4.201	0,2	13.521	0,5	4.245	0,1	10.016	0,3
Ιαπωνία	19.558	0,8	19.761	0,7	20.249	0,7	22.391	0,7
Λοιπές χώρες	68.381	2,7	95.376	3,3	93.363	3,1	68.182	2,1

Ωκεανία	12.362	0,5	19.369	0,7	18.906	0,6	20.981	0,7
Αυστραλία	11.241	0,4	16.412	0,6	16.590	0,5	17.655	0,6
Νέα Ζηλανδία	687	0,0	1.082	0,0	1.421	0,0	2.612	0,1
Λοιπές χώρες	434	0,0	1.875	0,1	895	0,0	714	0,0
Ακαθόριστες χώρες	6.586	0,3	3.881	0,1	20.426	0,7	19.350	0,6
Γενικό σύνολο	2.540.891	100,0	2.855.837	100,0	3.044.640	100,0	3.202.994	100,0

(1) Χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών.
Αξία σε εκατομμύρια δραχμές

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

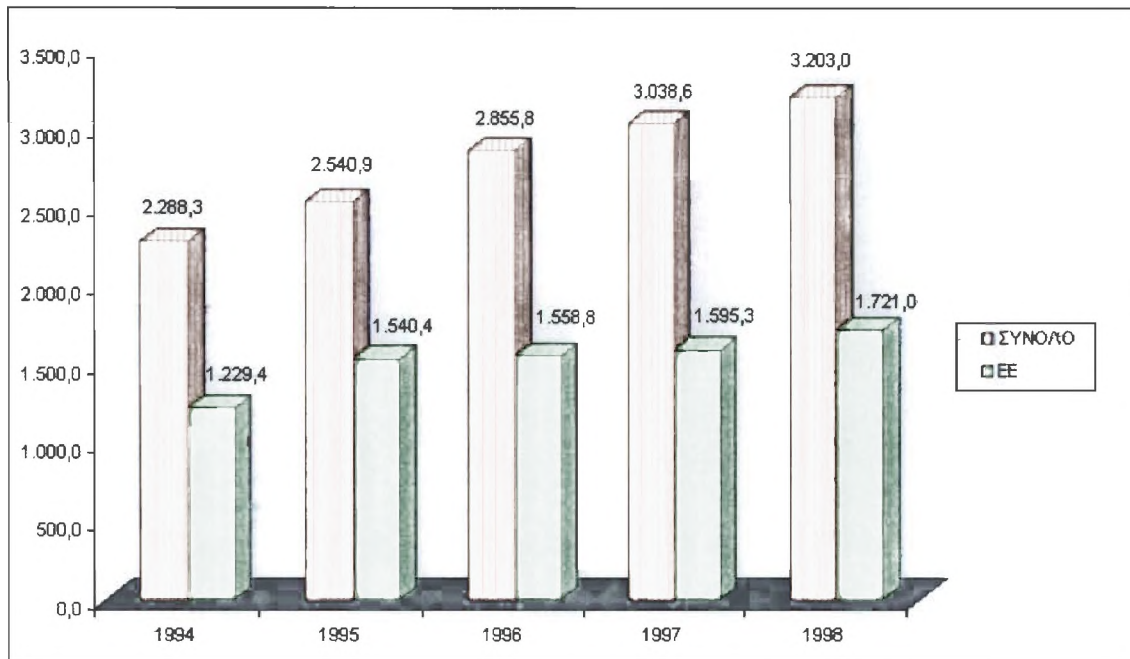
Εξαγωγές κατά Τελωνεία

Τελωνεία	1995	1996	1997	1998
Αθηνών	9.954	14.655	9.603	11.193
Αιγίου	4.911	4.775	3.496	7.245
Αλεξανδρουπόλεως	1.777	3.570	8.397	4.984
Αντίκυρας	10.301	14.074	18.253	19.906
Βέροιας	18.659	21.299	21.019	25.627
Βόλου	23.215	42.309	29.086	28.821
Γερακινής	809	1.320	621	868
Γέρας	-	-	-	-
Δράμας	6.457	9.278	10.993	11.209
Ελευσίνας	17.473	29.676	30.229	33.407
Ηρακλείου	12.940	5.777	6.220	6.246
Θεσσαλονίκης	220.712	298.164	344.162	342.312
Θηβών	3.849	4.313	5.483	4.963
Ίσθμιας	9.718	10.101	13.987	14.173
Ιτέας	2.215	3.478	2.130	2.408
Ιωαννίνων	11.513	14.119	10.030	9.555
Καβάλας	16.517	21.374	20.950	26.354
Καλαμάτας	7.262	9.138	11.487	10.173
Καλύμνου	359	441	489	505
Καρλοβασίου	-	-	-	-
Καστοριάς	19.422	30.172	44.833	37.544
Κατάκολου	1.092	1.094	1.481	1.613
Κατερίνης	4.057	4.809	6.360	6.574
Κέρκυρας	183	108	72	56
Κομοτηνής	9.781	10.866	10.555	10.158
Κορίνθου	74.993	93.898	75.855	63.476
Κυμασίου	-	-	-	-
Λάγους	78	574	30	-
Λάρισας	14.233	14.113	18.719	23.175

Λάρυμνας	164	356	527	386
Λαυρίου	3.021	3.440	3.891	4.188
Μεσολογγίου	478	1.038	1.383	2.046
Μήλου	2.537	3.085	3.663	4.937
Ναυπλίου	8.502	12.750	15.646	13.058
Νέας Ορεστιάδας	562	600	884	1.110
Νέων Μουδανιών	1.810	3.806	2.422	3.580
Πατρών	16.496	19.267	19.900	24.220
Πειραιώς	328.080	412.083	481.433	526.006
Πρέβεζας (Νικοπόλεως)	514	485	799	1.120
Ρόδου	176	127	127	158
Σερρών	7.292	10.172	13.444	12.691
Σητείας	68	94	296	215
Σιάτιστας	3.610	5.605	11.372	10.290
Σικυόνας	190	2.922	3.991	2.578
Σκύδρας	17.571	17.598	16.333	22.301
Σούδας	41	21	3	1
Στρατωνίου	1.018	911	1.482	4.858
Στυλίδας	6.641	8.465	9.579	9.865
Σύρου	260	226	271	103
Φλώρινας	5.188	8.630	6.651	5.275
Χαλκίδας	22.288	24.656	31.918	18.813
Χανίων	358	413	414	455
Χίου	643	730	306	1.539
Λοιπά	70.493	96.037	118.041	109.657
Σύνολο	1.000.481	1.297.012	1.449.316	1.481.995
Αξία σε εκατομμύρια δραχμές				

Αποστολές- Εξαγωγές 1994-1998

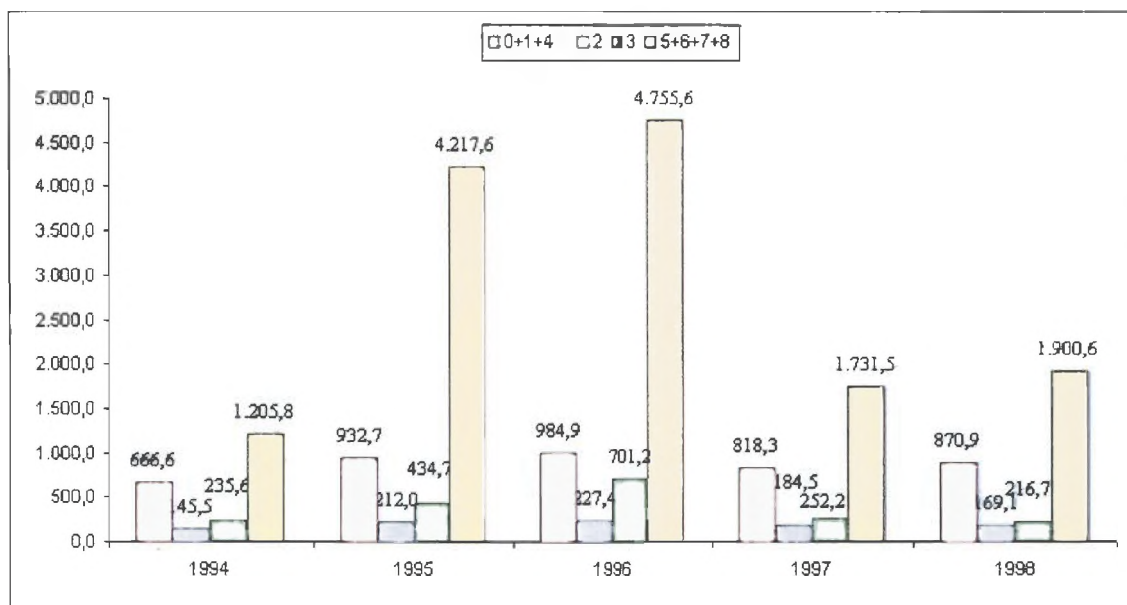
Αξία σε δισεκατομμύρια δραχμές

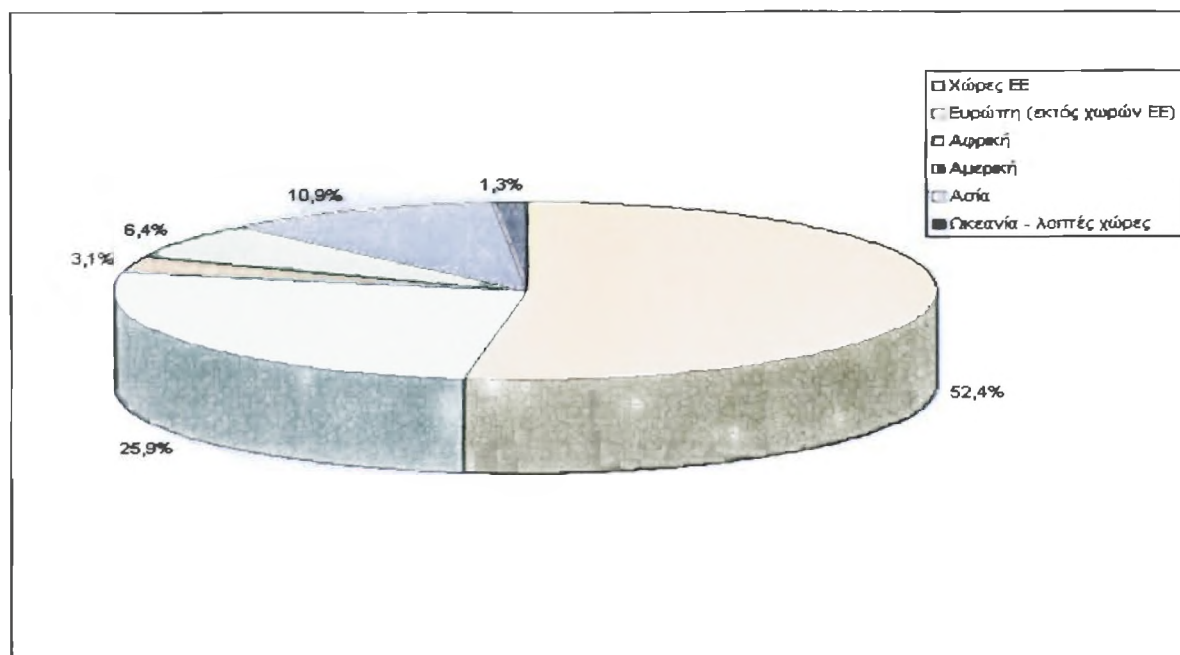
Αποστολές - Εξαγωγές: Ιανουάριος - Δεκέμβριος: 1994-1998
Αξία σε δισεκατομμύρια δραχμές

Αποστολές- Εξαγωγές 1994-1998

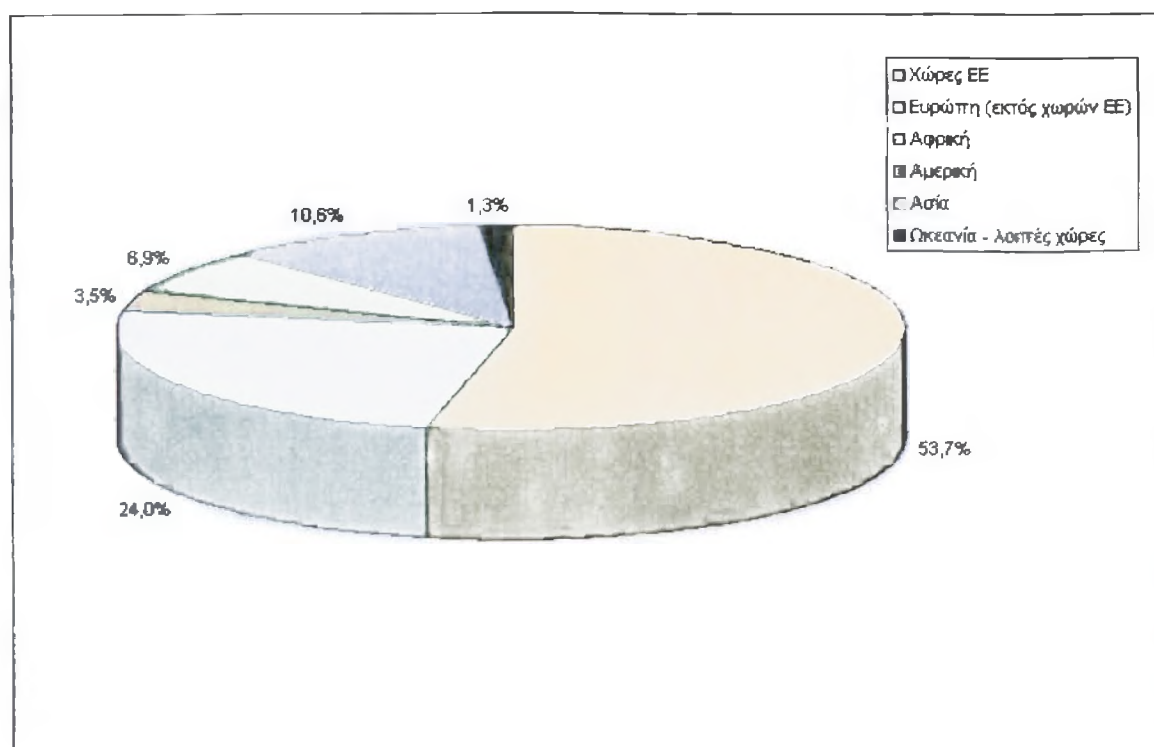
- 0+1+4: Τρόφιμα, ζώα ζώντα, ποτά, καπνός, έλαια και λίπη.
 2: Πρώτες ύλες μη βρώσιμες.
 3: Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.
 5+6+7+8: Βιομηχανικά προϊόντα.

Αποστολές – Εξαγωγές 1997

Αποστολές - Εξαγωγές 1998

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Η ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη μιας οικονομίας έχουν άμεση σχέση με την εξωστρέφειά της. Αυτό έχει να κάνει τόσο με τις εξαγωγικές επιδόσεις και δυνατότητες όσο και με τη δημιουργία κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τη λειτουργία των επιχειρήσεων και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Τα περιθώρια βελτίωσης είναι πολύ μεγάλα και μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά όχι μόνο στη διατήρηση αλλά και στην αύξηση των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης που ήδη υπάρχουν.

Οι εξαγωγές αντιπροσωπεύουν σήμερα ένα σχετικά μικρό ποσοστό του ελληνικού Α.Ε.Π. σε σχέση με τις εισαγωγές και έτσι προκύπτει πρόβλημα εμπορικού ελλείμματος. Το έλλειμμα αυτό αποτελεί μια μακροχρόνια αδυναμία και ένα από τα βασικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια δεν φαίνεται να αντανακλάται στις εξαγωγικές επιδόσεις. Οι εξαγωγές αποτελούν μια δυναμική πηγή ανάπτυξης την οποία πρέπει να αξιοποιήσουμε.

Στο πλαίσιο αυτό ξεκίνησε η εφαρμογή μιας νέας πολιτικής αύξησης της εξωστρέφειας με φιλόδοξους στόχους. Από την πλευρά των εξαγωγών, στόχος της νέας πολιτικής είναι η αύξηση συμμετοχής των εξαγωγών στο Α.Ε.Π. κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες μέσα στην επόμενη τετραετία. Με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί η σταδιακή μείωση του εμπορικού ελλείμματος και η μετατροπή του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε θετικό παράγοντα αύξησης του Α.Ε.Π..

Βασικό ρόλο στη διαμόρφωση της νέας πολιτικής ενίσχυσης των εξαγωγών αποτελεί το Εθνικό Συμβούλιο Εξαγωγών (Ε.Σ.ΕΞ.) το οποίο αν και συγκροτήθηκε το 1985 ξεκίνησε τη λειτουργία του το Μάρτιο του 2003, υπό την Προεδρία του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, με τη συμμετοχή κρατικών παραγόντων και των κυρίων φορέων που έχουν σχέση με τις εξαγωγές. Το Ε.Σ.ΕΞ. μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει συσκέψεις το Μάρτιο, Μάιο, Σεπτέμβριο και Δεκέμβριο του 2003.

Το Ε.Σ.ΕΞ. αποτελεί το κεντρικό forum για συζήτηση των στρατηγικών προώθησης των εξαγωγών, για την καταγραφή και αξιολόγηση προβλημάτων που αφορούν τις εξαγωγές, αλλά και αποτελεσματικό μηχανισμό για την άμεση εξεύρεση και

προώθηση λύσεων στα ζητήματα που αφορούν τις εξαγωγές. Το Ε.Σ.ΕΞ. αποτελεί ουσιαστικό κανάλι διαλόγου και συνεργασίας δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, σε ένα πολυσύνθετο και νευραλγικό τομέα όπως οι εξαγωγές, με κοινό στόχο τη διαμόρφωση ευνοϊκού πλαισίου για την ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας.

Το Ε.Σ.ΕΞ. πλαισιώνεται από μόνιμη και κατάλληλα στελεχωμένη Γραμματεία Εξαγωγών και από ομάδες εργασίας, οι οποίες διαρκώς επεξεργάζονται προβλήματα που αφορούν τις εξαγωγές, εισηγούνται και υλοποιούν μέτρα για επίλυσή τους, και σχεδιάζουν νέες πολιτικές και στρατηγικές προώθησης των εξαγωγών σε υφιστάμενες και νέες αγορές. Βασικός φορέας υλοποίησης της πολιτικής των εξαγωγών είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ).

Στην τέταρτη (4^η) συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών υπό την προεδρία του Υπουργού Οικονομίας & Οικονομικών Ν. Χριστοδουλάκη και με τη συμμετοχή των Υφυπουργών Οικονομικών και ΥΠΕΞ Α. Φωτιάδη και Α. Λοβέρδου καθώς και αρκετών μεμονωμένων εξαγωγέων, που πραγματοποιήθηκε στις 3/12/2003 στο Ζάππειο Μέγαρο, ο Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών Ν. Χριστοδουλάκης παρουσίασε το Εθνικό Σχέδιο Εξαγωγών, όπως αυτό διαμορφώθηκε κατά την εννιάμηνη λειτουργία και δράση του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών.

Το Εθνικό Σχέδιο Εξαγωγών περιλαμβάνει το σύνολο των μέτρων που έχουν ληφθεί ως σήμερα ή βρίσκονται σε εξέλιξη, με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης και του Ε.Σ.ΕΞ.. Στους παρευρεθέντες διανεμήθηκε, εκτός από το Εθνικό Σχέδιο και όλο το υλικό υλοποίησής του το οποίο αποτελείται από τροπολογίες νόμων, προεδρικά διατάγματα, εγκυκλίους κλπ.

Ο Ν. Χριστοδουλάκης αναφέρθηκε στους στόχους του Ε.Σ.ΕΞ. που είναι η ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας και η αύξηση της συμμετοχής των εξαγωγών στο Α.Ε.Π.. Επεσήμανε τα πρώτα θετικά αποτελέσματα στην αύξηση των εξαγωγών και τη μείωση του εμπορικού ελλείμματος της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, ανέφερε πως, ενώ κατά το έτος 2002 είχαμε μια μείωση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά 7,7%, κατά το 2003 και παρά τις διεθνείς αντίξοες συνθήκες ξεκίνησε μια αυξητική πορεία των εξαγωγών (2% περίπου αύξηση το 2003) η οποία κατά το 2004 αναμένεται να φτάσει το 6,7%. Με αυτόν τον τρόπο, βελτιώνεται και το εμπορικό ισοζύγιο ως ποσοστό του Α.Ε.Π. (από 12,3% του Α.Ε.Π. το 2001, αναμένεται να κλείσει στο 11% το 2003 παρουσιάζοντας έτσι μια σημαντική βελτίωση). Όταν το Εθνικό Σχέδιο Εξαγωγών εφαρμοστεί πλήρως αναμένεται επιτάχυνση αυτής της πορείας βελτίωσης της εξωστρέφειας.

Στη συνέχεια του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Εξαγωγών παρουσιάζεται το σύνολο των μέτρων που έχουν ληφθεί έως σήμερα ή βρίσκονται σε εξέλιξη, με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης και του Ε.Σ.ΕΞ., και που αφορούν τη διευκόλυνση των εξαγωγών, την προώθηση των εξαγωγών καθώς και τις στρατηγικές και τα προγράμματα που έχουν εκπονηθεί για την ανάπτυξη των ελληνικών εξαγωγών σε μεγάλες και νέες αγορές. Τα μέτρα αυτά έχουν χαρακτηριστεί από τους επιχειρηματικούς και εξαγωγικούς φορείς ως ιδιαίτερα σημαντικά και έχει εκφραστεί η ικανοποίησή τους για την αρμονική συνεργασία υπηρεσιών δημοσίου με τις επιχειρήσεις. Ο θετικός αυτός απολογισμός καταδεικνύει την ουσιαστική συμβολή του θεσμού αυτού στην προσπάθεια ενίσχυσης της εξαγωγικής δραστηριότητας και της ελληνικής οικονομίας

1. Μέτρα διευκόλυνσης εξαγωγών

1.1 Σύσταση και Λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών

Με την υπουργική απόφαση της 24/4/2003 ορίστηκε η Σύσταση, τα Όργανα και η Λειτουργία του Ε.Σ.ΕΞ., που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 555B/8/5/2003. Σε αυτήν ορίζεται ο Πρόεδρος και τα 22 Τακτικά Μέλη του Συμβουλίου. Επίσης, συστήθηκε η μόνιμη Γραμματεία που υποστηρίζει τις εργασίες του Ε.Σ.ΕΞ. (ΦΕΚ 737B/10/6/2003).

1.2 Επιστροφή ΦΠΑ στους εξαγωγείς

Οι εξαγωγικοί φορείς έθεσαν την ανάγκη απλοποίησης και επίσπευσης της διαδικασίας επιστροφής του ΦΠΑ που αντιστοιχεί στα τιμολόγια των εξαγωγών.

Για την επίλυση του θέματος, εκδόθηκε Υπουργική Απόφαση του ΥΠΟΟ (ΠΟΛ 1061/7/4/2003) με την οποία απλοποιούνται οι διαδικασίες και επιστρέφεται αυθημερόν ο ΦΠΑ στους εξαγωγείς, εφόσον προσκομιστούν αποδεικτικά στοιχεία πραγματοποίησης της εξαγωγικής συναλλαγής και πληρωμής της εξαγωγής. Με τον τρόπο αυτό δόθηκε λύση στο αίτημα των φορέων, με θετικές επιπτώσεις στις ανάγκες των εξαγωγικών επιχειρήσεων σε κεφάλαια κίνησης.

1.3 Απλοποίηση Διαδικασιών Εγγραφής στο Ειδικό Μητρώο Εξαγωγέων

Οι φορείς έθεσαν την ανάγκη απλούστευσης των διαδικασιών εγγραφής στο Ειδικό Μητρώο Εξαγωγέων.

Έχει ετοιμαστεί και έχει ενταχθεί σε Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, σχετική τροπολογία του άρθρου 9 του Ν. 936/79 (νέο άρθρο 38 του Ν. 2778/99) περί εγγραφής των εξαγωγέων στο ειδικό Μητρώο που τηρείται στα Επιμελητήρια της χώρας, και η οποία τροπολογία περιλαμβάνει:

α. διαγραφή του αδικήματος της λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος και του αδικήματος της παράβασης του Νόμου περί επιταγών όταν από τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά προκύπτει ότι η οφειλή από τις επιταγές έχει τακτοποιηθεί.

β. η εγγραφή στο Μητρώο γίνεται άπαξ. Η ανανέωση της εξαγωγικής επωνυμίας καλύπτεται από απλή δήλωση του ενδιαφερομένου ότι πληρεί τις προϋποθέσεις και σχετικές διατάξεις του Νόμου, χωρίς να απαιτείται η εκ νέου προσκόμιση δικαιολογητικών εγγραφής

γ. καταργείται ο χρονικός περιορισμός του διμήνου, εντός του οποίου έπρεπε να ασκηθεί προσφυγή κατά της απόφασης της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής για μη εγγραφή ή ανανέωση εγγραφής στο Μητρώο. Προσφυγή μπορεί να εξασκείται οποτεδήποτε επιθυμεί ο ενδιαφερόμενος

δ. καταργείται ο τελεσίδικος χαρακτήρας των αποφάσεων της Επιτροπής Προσφυγών και όλες οι υποθέσεις κρίνονται πλέον με δυνατότητα επανεξέτασης

ε. καταργείται το χρονικό περιθώριο της διετίας από την έκτιση ποινής, μετά το οποίο μπορούσε να ασκήσει προσφυγή ο ενδιαφερόμενος εάν είχε απορριφθεί η διαγραφή λόγω καταδίκης για αδικήματα του Νόμου

Με τις τροπολογίες αυτές, η διαδικασία εγγραφής απλοποιείται κατά 90 %, με στόχο την ουσιαστική διευκόλυνση των εξαγωγέων.

1.4 Κατάργηση Εγγυητικής Επιστολής για την άσκηση Εξαγωγικού Εμπορίου Νωπών Αγροτικών Προϊόντων

Οι φορείς ζήτησαν να καταργηθεί, ως μη αποτελεσματική, η χρηματική εγγύηση του 1,000,000 δρχ (2934 ευρώ) που απαιτείται από το ΠΔ 654/77 από τους εξαγωγείς νωπών γεωργικών προϊόντων, για την άσκηση εξαγωγικού εμπορίου.

Ετοιμάστηκε σχετική εισηγητική έκθεση και σχέδιο Προεδρικού Διατάγμα-

τος, που καταργεί την καταβολή της εν λόγω χρηματικής εγγύησης και το οποίο προωθήθηκε στο Συμβούλιο της Επικρατείας και κατόπιν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

1.5 Εκσυγχρονισμός και Απλούστευση Τελωνειακών Υπηρεσιών για το Εξαγωγικό Εμπόριο

Με την ενοποίηση των οικονομιών σε παγκόσμια κλίμακα, η αναζήτηση τρόπων ενίσχυσης της ροής των εμπορευμάτων στα σημεία εισόδου και εξόδου είναι σημείο –κλειδί της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Η Γενική Δ/ση Τελωνείων (Γ.Δ.Τ.) και Ε.Φ.Κ., στο πλαίσιο εφαρμογής των Τελωνειακών Οικονομικών Καθεστώτων, προχώρησε σε πρόγραμμα εκσυγχρονισμού τελωνείων και απλούστευσης τελωνειακών διαδικασιών με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας των τελωνείων, τη μείωση του χρόνου εκτελωνισμού, τη μείωση του κόστους των εξαγωγέων και τη βελτίωση σχέσεων επιχειρηματικού τομέα και τελωνείων.

Το πρόγραμμα έχει ως τελικό στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ωφέλειας των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού, η Γ.Δ.Τ. έχει προβεί στο τελευταίο διάστημα σε διευκολύνσεις και απλουστεύσεις, βελτιώνοντας τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και απλουστεύοντας την τελωνειακή νομοθεσία, και η προσπάθεια αυτή συνεχίζεται με γνώμονα την προσαρμογή των τελωνειακών διαδικασιών στις εξελίξεις της αγοράς και της σύγχρονης λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Οι διευκολύνσεις αυτές στο διάστημα 1998-2002 υλοποιήθηκαν με τις παρακάτω ρυθμίσεις:

1. Απλούστευση διατυπώσεων για την υπαγωγή στο καθεστώς Παθητικής Τελειοποίησης, για την απόδειξη της τυχόν ύπαρξης οικονομικής σύνδεσης της Ελληνικής επιχείρησης με την επιχείρηση της τρίτης χώρας στην οποία γίνονται οι εργασίες τελειοποίησης. Με τον τρόπο αυτό οι διαδικασίες γίνονται περισσότερο προβλέψιμες για τις επιχειρήσεις και περιορίζονται τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην άσκηση της δραστηριότητάς τους (ΔΥΟ Σ 333/6/01.03.2000).

2. Παροχή δυνατότητας υπαγωγής όλων των επιχειρήσεων, και όχι μόνο αυτών που διαθέτουν παραγωγική δυναμικότητα, **στο καθεστώς Παθητικής Τελειοποίησης** για να τύχουν των οικονομικών πλεονεκτημάτων, εφόσον το ζητήσουν (ΔΥΟ Π2873/106/21.06.2000).

3. Παροχή δυνατότητας χορήγησης άδειας υπαγωγής στο καθεστώς Παθητικής Τελειοποίησης χωρίς την υποχρέωση προσκόμισης των τιμολογίων αγοράς των πρώτων και βοηθητικών υλών για την απόδειξη του Κοινοτικού χαρακτήρα των εμπορευμάτων. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η ίση μεταχείριση των οικονομικών παραγόντων στην ενιαία αγορά, η ανάπτυξη της δραστηριότητάς τους σε ένα τελωνειακό περιβάλλον χωρίς χαρτί και η παρέμβαση της Τελωνειακής υπηρεσίας σε ελέγχους εκ των υστέρων για τη διαπίστωση της συμμόρφωσής τους προς τις διατάξεις (ΔΥΟ Π 3839/125/21.01.2002).

4. Παροχή δυνατότητας χρησιμοποίησης του ειδικού Διπλοτύπου Δελτίου Απαλλαγής από το ΦΠΑ κατά την επανεισαγωγή, ταυτόχρονα, προς εξαγωγή ή παράδοση σε υποκείμενους στο ΦΠΑ εγκατεστημένους σε άλλο Κράτος-Μέλος της Ε.Ε., για τη διασφάλιση διακίνησης προϊόντων προερχόμενων από το καθεστώς Παθητικής Τελειοποίησης. Με τον τρόπο αυτό μειώνονται τα έξοδα μεταφοράς των εμπορευμάτων, αποφεύγονται οι καθυστερήσεις κατά την προώθηση των προϊόντων και διεκπεραιώνονται ταυτόχρονα με απλό τρόπο περισσότερες διαδικασίες (ΔΥΟ Δ 1163/678/30.08.2001).

5. Παροχή δυνατότητας υποβολής εναλλακτικών στοιχείων για την απόδειξη της οριστικής εξαγωγής των αγαθών, στην περίπτωση απώλειας του αντιτύπου 3 του ΕΔΕ, προκειμένου η επιχείρηση να αποδείξει την εξαγωγή αγαθών από το καθεστώς της Ενεργητικής Τελειοποίησης και να μην υπέχει υποχρέωση καταβολής επιβαρύνσεων. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η καλύτερη απόδειξη της εξαγωγής για φορολογικούς σκοπούς και η συνεργασία μεταξύ τελωνείων και συναλλασσόμενων οικονομικών παραγόντων (ΔΥΟ Δ 1062365/6544/856/0014 24.07.2002)

6. Παροχή δυνατότητας υπαγωγής στο καθεστώς Παθητικής Τελειοποίησης εμπορευμάτων που έχουν παραληφθεί χωρίς ΦΠΑ, με βάση το ειδικό Διπλότυπο Δελτίο Απαλλαγής από το ΦΠΑ. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνονται επιχειρήσεις, που δεν έχουν αναπτύξει στο παρελθόν οικονομική δραστηριότητα, να απολαύσουν τα οικονομικά οφέλη του καθεστώτος, ενώ οι τελωνειακές διαδικασίες και οι τελωνειακοί έλεγχοι παύουν να δυσχεραίνουν τις εμπορικές συναλλαγές και γίνονται αποτελεσματικότεροι εκ των υστέρων (ΔΥΟ Δ 1370/12/25.08.1998).

Στο πλαίσιο περαιτέρω εφαρμογής των **Τελωνειακών Οικονομικών Καθεστώτων**, και απλούστευσης των τελωνειακών διαδικασιών, τα μέτρα που συζητήθηκαν στο Ε.Σ.Ε.Ε. και εφαρμόστηκαν το 2003, με Υπουργικές Αποφάσεις περί Αρμοδιοτήτων των Τελωνειακών Αρχών, περιλαμβάνουν:

1) **Σύσταση Γραφείων Τελωνειακού Συμβούλου**, στην έδρα κάθε Τελωνειακής Περιφέρειας (αριθ. ΑΥΟ Θ 2123/163/Α0019/18.08.2003). Τα Γραφεία αυτά αναλαμβάνουν το ρόλο της συγκέντρωσης πληροφοριών για τα Τελωνειακά Οικονομικά Καθεστώτα, την ενημέρωση του πολίτη και των εισαγωγικών, εξαγωγικών και παραγωγικών φορέων, την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων, την υλοποίηση απλουστεύσεων και τη βελτίωση συνεργασίας του επιχειρηματικού κόσμου με τις τελωνειακές υπηρεσίες.

2) εφαρμογή από 1/7/2003 του νέου **Μηχανογραφικού Ολοκληρωμένου Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών** (ΟΠΣΤ- ICIS) το οποίο εφαρμόζεται ήδη σε 63 περίπου Τελωνεία και Τελωνειακές Αρχές και θα επεκταθεί σταδιακά σε όλα τα τελωνεία της χώρας. (Δ.Υ.Ο αριθμ. Τ2918/207/24-6-2003). Με τη λειτουργία του συστήματος αυτού, οι ελεγκτικές διαδικασίες εξαγωγών είναι λιγότερο χρονοβόρες και γραφειοκρατικές, με συνέπεια να μειώνεται ο χρόνος παραμονής και ελέγχου των εμπορευμάτων στα τελωνεία άρα και το κόστος των εξαγωγών. Οι εξαγωγές και τα διαμετακομιζόμενα εμπορεύματα τρίτων χωρών προς τα λοιπά Κράτη-μέλη θα παρακολουθούνται ηλεκτρονικά (με ανταλλαγές μηνυμάτων), ώστε να απελευθερώνονται έγκαιρα (με τη λήψη του σχετικού μηνύματος στο τελωνείο προορισμού) οι κατατιθέμενες εγγυήσεις προς όφελος των οικονομικών φορέων (μεγαλύτερη οικονομική ρευστότητα).

3) καθιέρωση **απλουστευμένων διαδικασιών για την Εξαγωγή και Διαμετακόμιση** (Δ.Υ.Ο αριθμ. Τ3593/263/Α0019/25-7-2003 και Δ.Υ.Ο αριθμ.Τ3146/216/Α0019/2-7-2003). Με τις απλουστεύσεις αυτές περιορίζεται αισθητά η γραφειοκρατική διαδικασία της εξαγωγής με συνακόλουθη εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος και καθιερώνονται ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την εξαγωγή ή μεταφορά από τις αποθήκες / εγκαταστάσεις του ενδιαφερομένου:

i) έλεγχος των προς εξαγωγή εμπορευμάτων στις αποθήκες του εξαγωγέα

ii) χρησιμοποίηση θεωρημένων εντύπων από τον εξαγωγέα με την εγγραφή στα

iii) λογιστικά του βιβλία και την εκ των υστέρων προσκόμιση αυτών στο Τελωνείο.

iv) απλή ενημέρωση του τελωνείου με φαξ για την πραγματοποίηση εξαγωγών μέχρι μηχανογραφικής κάλυψης της διαδικασίας

v) μη κατάθεση εγγύησης

4) ενημέρωση και διευκόλυνση των συναλλασσομένων για τις διαδικασίες εισαγωγής – εξαγωγής, μέσω καταχώρησης των αναγκαίων στοιχείων στην ειδική ιστοσελίδα του Υπουργείου (www.e-oikonomia.gr-Γ.Γ.Π.Σ. -Υπηρεσίες Υπουργείου) (ΔΥΟ αριθμ. Τ.3384/244/Α0019/21-7-2003).

5) ειδικά για τα Τελωνεία Ευζώνων, Κακαβιάς, Κήπων, Καστανέων, Κρυσταλλοπηγής, Ορμενίου και Προμαχώνα, **επιτρέπεται η εξαγωγή και διασάφηση στο Τελωνείο εξόδου εμπορευμάτων**, εφόσον τα εμπορεύματα δεν υπόκεινται σε απαγορευτικά ή περιοριστικά μέτρα και η αξία των οποίων ανά αποστολή και ανά διασάφηση δεν υπερβαίνει τα 3000 Ευρώ. (αριθμ. Τ3705/279/Α0019/19-8-2003 Απόφαση). Πρόκειται για ικανοποίηση ενός πάγιου αιτήματος των εξαγωγέων που με τον τρόπο αυτό διευκολύνονται όσον αφορά στην ταχύτερη και οικονομικότερη διεκπεραίωση των τελωνειακών διαδικασιών, κατ'εφαρμογήν του πρώτου εδαφίου της παρ.1 του άρθρου 794 των Διατάξεων Εφαρμογής του Κοινοτικού Τελωνειακού Κώδικα (Καν.(ΕΟΚ)2454/93).

6) όλες οι Τελωνειακές Αρχές των συνοριακών σημείων εισόδου - εξόδου της χώρας λειτουργούν σε 24 ωρη βάση όλες τις ημέρες του έτους.

Οι φορείς έχουν θέσει θέματα καθυστερήσεων που παρατηρούνται στο συνοριακό σταθμό Προμαχώνα – Κούλατα που οφείλονται στις τελωνειακές αρχές της γείτονος χώρας. Η Γ.Δ.Τ. καταβάλλει συνεχώς προσπάθειες αντιμετώπισης των καθυστερήσεων που παρατηρούνται και έχουν θεσπιστεί διμερείς συναντήσεις με τις τελωνειακές αρχές της Βουλγαρίας, αλλά και άλλων όμορων κρατών σε τακτική βάση, για επίλυση των προβλημάτων.

2. Μέτρα προώθησης εξαγωγών

2.1 Αναδιοργάνωση ΟΠΕ

Ένα από τα πρώτα θέματα που τέθηκαν στο Εθνικό Συμβούλιο Εξαγωγών είναι η αναδιοργάνωση του ΟΠΕ με κύριο στόχο τη βέλτιστη παροχή υποστήριξης στις εξαγωγικές επιχειρήσεις της χώρας, ιδίως τις μικρομεσαίες.

Στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος 2003-2007 του Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ) **προβλέπονται νέες υπηρεσίες και δράσεις υπέρ των εξαγωγέων:**

- η δημιουργία καταλόγου πιστοποιημένων συμβούλων για την υποστήριξη των εξαγωγικών προσπαθειών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων,

- η βελτίωση της *επικοινωνίας* με τις ξένες αγορές,
- η ανάπτυξη του *ανθρωπίνου κεφαλαίου*,
- η ανάπτυξη υπηρεσίας με σκοπό την *άμεση επίλυση* των τρεχόντων προβλημάτων των εξαγωγών,
- η δημιουργία ομάδων εργασίας εξειδικευμένων στελεχών επιχειρήσεων με σκοπό την *υποστήριξη* (σχεδιασμό κλπ) της εξαγωγικής προσπάθειας,
- η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού επιχειρείν

Το **οργανόγραμμα του ΟΠΕ**, που τέθηκε σε εφαρμογή στις 24 Ιουλίου του 2003 και που καλείται να εξυπηρετήσει τα ανωτέρω, προβλέπει 7 Διευθύνσεις:

- Σχεδιασμού και Ανάπτυξης
- Στήριξης Επιχειρήσεων
- Προώθησης και Προβολής
- Πληροφοριακών Συστημάτων
- Ελληνικό Ινστιτούτο Συσκευασίας
- Διοίκησης και Προσωπικού
- Οικονομικές Υπηρεσίες

Ειδικότερα, στη **Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης** υπάγονται οι υπηρεσίες Εξαγωγικό Marketing, Έρευνες Αγοράς, Μελέτες ανά χώρα & προϊόν, Τεχνοοικονομικές Μελέτες, η εξυπηρέτηση των αναγκών του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών, ο Σχεδιασμός Νέων Υπηρεσιών, καθώς επίσης και η αξιοποίηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ, Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, Προγραμμάτων Διεθνών Οργανισμών κλπ.

Η **Διεύθυνση Στήριξης Επιχειρήσεων** αποτελεί κομβικό σημείο - one-stop-shop - για την επίλυση των προβλημάτων των επιχειρήσεων, τη σύνδεση επιχειρήσεων με δίκτυα διανομής στο εξωτερικό, την παρακολούθηση των Διμερών Επιχειρηματικών Συμβουλίων καθώς επίσης για την Τεχνική Βοήθεια στις επιχειρήσεις μέσω Συμβούλων Εξαγωγών.

Η **Διεύθυνση Προώθησης και Προβολής**, είναι υπεύθυνη για το Εκθεσιακό Πρόγραμμα ΟΠΕ, την Ανεύρεση Πελατών-επιχειρήσεων, την τροφοδότηση του Εξαγωγικού Πληροφοριακού Συστήματος (ΕΠΣ) του ΟΠΕ, την Οργάνωση Εμπορικών Αποστολών, καθώς και την Τεχνική υποστήριξη εκθέσεων, το Διαφημιστικό υλικό εκθέσεων, και την υποστήριξη εκθεσιακών εκδηλώσεων.

Η **Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων** είναι υπεύθυνη για την εισαγω-

γή, επεξεργασία & διαχείριση δεδομένων, την υποστήριξη Βάσεων Δεδομένων και την παραγωγή στατιστικών στοιχείων, τη συλλογή και καταχώρηση ζητήσεων από το εξωτερικό, την υποστήριξη των Ηλεκτρονικών Εφαρμογών τύπου e-Commerce, e-Marketing, e-Exhibitions. Επιπρόσθετα, έχει την ευθύνη για παροχή έγκυρης και έγκαιρης πληροφορίας στη Διεύθυνση Στήριξης Επιχειρήσεων, την ευθύνη για τη διαχείριση του περιεχομένου των διαδικτυακών τόπων (web-sites) του ΟΠΕ, καθώς και την υποστήριξη Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης.

Το **Ελληνικό Ινστιτούτο Συσκευασίας**, περιλαμβάνει δύο Τμήματα, ένα για πιστοποίηση και εργαστηριακές δοκιμές συσκευασίας προϊόντων για ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ένα Τμήμα αποκλειστικά υπεύθυνο για κατάρτιση ατόμων και επιχειρήσεων πάνω σε ποικιλία θεμάτων εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Δημιουργήθηκαν δύο ΚΕΚ στη Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα, οπότε μετατράπηκε το ΚΕΚ του ΟΠΕ από Τοπικής σε Εθνικής Εμβέλειας.

Οι προαναφερθείσες αλλαγές συνοδεύθηκαν με ένα σύνολο **μέτρων στο πλαίσιο της βέλτιστης διαχείρισης των ανθρώπινων πόρων του οργανισμού**. Ειδικότερα:

- αναλυτική περιγραφή θέσεων εργασίας και αρμοδιοτήτων στελεχών
- κατανομή χρόνων εργασίας ανά δραστηριότητα και υιοθέτηση στόχων λειτουργίας
 - ανακατανομή προσωπικού στο νέο οργανόγραμμα
 - υιοθέτηση συστήματος περιοδικής αξιολόγησης προσωπικού. Θέσπιση κινήτρων παραγωγικότητας
 - ενίσχυση ενδοεπικοινωνίας και management: περιοδικές συναντήσεις στελεχών ανά Δ/νση, λειτουργία Συμβουλίου Διοίκησης, ηλεκτρονικό news letter του ΟΠΕ (το πρώτο κυκλοφόρησε τον Οκτώβριο του 2003)
 - διεξαγωγή σεμιναρίων επιμόρφωσης προσωπικού (Εξαγωγικό marketing, Διοίκηση δια στόχων, Πωλήσεις κ.α.). Σημειώνεται ότι το υλικό ορισμένων σεμιναρίων έχει δοθεί σ' όλα τα Επιμελητήρια και τους Συλλογικούς φορείς της χώρας. Σε συνεργασία με τους φορείς αυτούς ή με εξειδικευμένα στελέχη της τοπικής αγοράς, ο ΟΠΕ θα πραγματοποιήσει σεμινάρια στις επιχειρήσεις.

2.2 Σταδιακή Μεταβίβαση του ΟΠΕ στα Επιμελητήρια και στους Εξαγωγικούς Φορείς

Ο ΟΠΕ σταδιακά μετατρέπεται σε ένα πραγματικό στρατηγικό όργανο άσκησης εξαγωγικής πολιτικής. Σαν τέτοιο δεν μπορεί παρά να αντανακλά τις ανάγκες και τις προτεραιότητες των εξαγωγέων και να προωθεί λύσεις. Γι' αυτό, κατά την τελευταία αναδιάρθρωση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΠΕ, σε δύο από τις εννέα συνολικά θέσεις, τοποθετήθηκαν εκπρόσωποι των Επιμελητηρίων και των Εξαγωγικών Φορέων.

Όπως έχει ανακοινώσει ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Ν. Χριστοδουλάκης, σταδιακά ο ΟΠΕ θα μεταβιβαστεί εξ ολοκλήρου στα Επιμελητήρια και στους Εξαγωγικούς Φορείς, και θα πάψει να λειτουργεί ως εταιρία του Ν. 2414/96.

Προς αυτή την κατεύθυνση έχει ήδη δρομολογηθεί σχετική τροπολογία του Ν.2414/96, η οποία αλλάζει τη σύνθεση του Δ.Σ. του ΟΠΕ, παρέχοντας στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών τη δυνατότητα να τοποθετήσει δύο ακόμη εκπροσώπους εξαγωγικών φορέων στο Δ.Σ. του ΟΠΕ.

2.3 Δημιουργία Δικτύου Επικοινωνίας και Διάχυσης Πληροφοριών ΟΠΕ

Έχει αρχίσει η συνεργασία μεταξύ ΟΠΕ και τοπικών επιμελητηρίων, ΚΕΤΑ κ.α. για τη δημιουργία γραφείων ΟΠΕ («Αντένες» ΟΠΕ) στους χώρους των τελευταίων, που θα λειτουργούν με το προσωπικό των Επιμελητηρίων. Ο αριθμός των Επιμελητηρίων της χώρας που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή του ΟΠΕ για δημιουργία «Αντενών ΟΠΕ» ανέρχεται σε 41. Οι «Αντένες» αυτές ενημερώνονται για την πολιτική και τις δράσεις του ΟΠΕ και με τη σειρά τους μπορούν να ενημερώνουν τα μέλη τους για τις πρωτοβουλίες και τις εξελίξεις.

Η ηλεκτρονική επικοινωνία που έχει υιοθετήσει ο ΟΠΕ εδώ και λίγο χρονικό διάστημα με όλους τους συλλογικούς φορείς της χώρας (Επιμελητήρια, Κλαδικές Ενώσεις, Συνδέσμους Βιομηχανιών και Συνδικαλιστικούς φορείς των εξαγωγέων), επεκτείνεται και στο επίπεδο των επιχειρήσεων.

Έχει δημιουργηθεί ένας ηλεκτρονικός και συμβατικός Διευθυνσιογράφος με 1500 εταιρίες πελάτες του ΟΠΕ ή προσκεκλημένων του Οργανισμού κατά τις εκδηλώσεις του. Μέσω του ηλεκτρονικού Διευθυνσιογράφου θα λαμβάνουν και θα αποστέλλονται πληροφορίες απευθείας στις επιχειρήσεις. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το

πρώτο βήμα δημιουργίας λίστας «μελών ΟΠΕ».

Κάνοντας χρήση του επιχειρησιακού προγράμματος της ΚτΠ και ειδικότερα του προγράμματος «Πολιτεία» ο ΟΠΕ έχει στη διάθεσή του 5 εκ Ευρώ για τη δημιουργία ολοκληρωμένης ιστοσελίδας και εγκατάστασης ενδοϋπηρεσιακού συστήματος επικοινωνίας.

2.4 Εξαγωγικό Φόρουμ

Στον ΟΠΕ έχει συσταθεί και λειτουργεί από τον Απρίλιο 2003 ένα Φόρουμ διαβούλευσης με τίτλο «Εξαγωγικό Φόρουμ». Μέλη του Φόρουμ είναι 38 εκπρόσωποι συλλογικών φορέων της χώρας, με κύρια ενασχόληση τις εξαγωγές.

Το Φόρουμ αυτό εξετάζει κάθε πρόβλημα που ανακύπτει σχετικά με την εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων της χώρας μας και προτείνει λύσεις. Η επικοινωνία των μελών πραγματοποιείται είτε με συναντήσεις στον ΟΠΕ είτε με ηλεκτρονικό τρόπο. Τα μέλη έχουν ταξινομηθεί σε ομάδες εργασίας ανά θεματικό πεδίο, ανά χώρα και ανά προϊόν. Το Μάιο 2003, πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνάντηση των μελών στις εγκαταστάσεις του ΟΠΕ.

Τα μέλη του Φόρουμ έχουν ερωτηθεί και έχουν εκφράσει τις απόψεις τους για την επιστροφή του Φ.Π.Α. Στις αρχές του Σεπτεμβρίου επίσης στάλθηκε ερωτηματολόγιο στα μέλη του Φόρουμ σχετικά με εμπόδια μη δασμολογικού χαρακτήρα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνικές εξαγωγές στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού αλλά και του διακοινοτικού εμπορίου στο οποίο υπάρχουν κανόνες για ελεύθερη διακίνηση των αγαθών π.χ βάσει Συμφωνιών Σύνδεσης. Ολοκληρώνεται η συλλογή των θέσεων των μελών του Φόρουμ και προτάσεις για σχετικά μέτρα άρσης εμποδίων.

2.5 Δημιουργία από ΟΠΕ και ΕΛΚΕ Γραφείων Προώθησης Εξαγωγών και Προσέλκυσης Επενδύσεων στο Εξωτερικό

Η αποτελεσματική προώθηση ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στο εξωτερικό, καθώς και η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, απαιτεί σημαντική γνώση των ξένων αγορών και των απαιτήσεών τους, καθώς και επιτόπια παρουσία στις ξένες αγορές για τη διασφάλιση στοχευμένων, συστηματικών και αποτελεσματικών προωθητικών δράσεων.

Στην κατεύθυνση αυτή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η συμβολή Γραφείων Προώθησης Ελληνικών Εξαγωγών και Προσέλκυσης Επενδύσεων, σε σημαντικές

ξένες αγορές, τα οποία θα αποτελούν μηχανισμούς διείσδυσης και αποτελεσματικής υποστήριξης ελληνικών κλάδων και επιχειρήσεων στις μεγάλες αγορές του εξωτερικού.

Το μοντέλο που προκρίθηκε είναι αυτό της υπεργολαβίας της λειτουργίας των Γραφείων αυτών (outsourcing) βάσει σύμβασης σε τοπικές συμβουλευτικές εταιρίες στις ξένες αγορές ενδιαφέροντος. Τέτοιο μοντέλο έχει υιοθετηθεί από τη Γερμανία, Ιταλία, Αυστραλία και Καναδά σε επιλεγμένες αγορές. Οι τοπικές εταιρίες που θα αναλάβουν το ρόλο υποστήριξης του ΟΠΕ και του ΕΛΚΕ στην προσπάθεια διείσδυσης ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στις ξένες αγορές και για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην χώρα μας, θα επιλεγούν με κριτήρια την εξειδικευμένη εμπειρία, ευρωστία, υποδομή, δίκτυα, προσβάσεις, ανθρώπινους πόρους, πελατεία και φήμη που έχουν στην αγορά που δραστηριοποιούνται.

Τα Γραφεία αυτά θα στελεχώνονται και θα λειτουργούν από έμπειρα τοπικά στελέχη, υπό τον έλεγχο, συντονισμό και καθοδήγηση του ΟΠΕ και του ΕΛΚΕ. Τα Γραφεία αυτά θα λειτουργούν βάσει επιχειρησιακών σχεδίων και προϋπολογισμών, όπου θα τίθενται σαφείς στόχοι λειτουργίας, ποιότητας παρεχομένων υπηρεσιών και αποτελεσμάτων. Για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων των Γραφείων αυτών θα υπάρχει στενή συνεργασία με τους Εμπορικούς Ακολουθούς των πρεσβειών και με κλαδικούς και επιχειρηματικούς φορείς, μέσω του ΟΠΕ και του ΕΛΚΕ.

Οι δραστηριότητες των Γραφείων αυτών, σε κάθε χώρα, σε συνεργασία με τους επιβλέποντες φορείς θα περιλαμβάνουν:

- έρευνες αγοράς / κλάδων
- δημιουργία βάσεων δεδομένων με τοπικές επιχειρήσεις σε κλάδους ενδιαφέροντος για εξαγωγές ή επενδύσεις
- δημιουργία βάσεων δεδομένων με οικονομικά στοιχεία, τοπικά κοστολογικά στοιχεία, διαδικασίες εισαγωγών, κυβερνητικούς και μη οργανισμούς κ.α.
- υποστήριξη ελληνικών επιχειρήσεων σε στοχευμένες επαφές με τοπικά δίκτυα και εταιρίες σε κλάδους ενδιαφέροντος (matchmaking)
- υποστήριξη ελληνικών επιχειρήσεων για εξειδικευμένες έρευνες αγοράς, ανταγωνισμού, τιμών, καναλιών
- σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων προώθησης για επιλεγμένους ελληνικούς κλάδους, προϊόντα και υπηρεσίες στις τοπικές αγορές (διαφημιστικές καμπάνιες, παρουσιάσεις, εκθέσεις, εκδηλώσεις, διανομές, δοκιμασίες κ.α.)

- παρουσιάσεις για την Ελλάδα, οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον, επενδυτικές ευκαιρίες κ.α.
- επικοινωνία με τοπικούς φορείς και εταιρίες για την προώθηση ελληνικών εξαγωγών και επενδυτικών ευκαιριών στη χώρα μας – υποστήριξη στις επαφές ενδιαφερομένων τοπικών φορέων και επιχειρήσεων με ελληνικές

Ο ΟΠΕ σε συνεργασία με το ΕΛΚΕ προχωρά στη σταδιακή υλοποίηση του προγράμματος ίδρυσης Γραφείων Προώθησης Εξαγωγών και Προσέλκυσης Επενδύσεων, με την πιλοτική εφαρμογή του στην Κίνα και μετέπειτα στην Ιαπωνία. Οι αγορές αυτές επιλέχθηκαν λόγω του μεγάλου μεγέθους τους, της δυναμικής τους και της προοπτικής που διαφαίνεται για την ενίσχυση των ελληνικών εμπορικών και επενδυτικών συναλλαγών σε πολλούς τομείς. Η διαφορετική κουλτούρα των χωρών αυτών με την Ελλάδα, η μεγάλη γεωγραφική απόσταση, οι ιδιαιτερότητες των αγορών αυτών προϋποθέτουν την ύπαρξη έμπειρων τοπικών συνεργατών / γραφείων που θα προωθήσουν ενεργά τα ελληνικά προϊόντα στις αγορές αυτές.

Σύντομα, προκηρύσσεται από τον ΟΠΕ και το ΕΛΚΕ Διεθνής Διαγωνισμός για την ανάληψη του προδιαγεγραμμένου ρόλου στην Κίνα. Ο Διαγωνισμός αυτός προβλέπεται να έχει ένα στάδιο προεπιλογής βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, και ένα δεύτερο στάδιο κατάθεσης επιχειρηματικών σχεδίων και προσφορών από τις επιλεγμένες εταιρίες.

2.6 Πρόγραμμα Ενίσχυσης Εξαγωγικών ΜΜΕ από ΟΠΕ

Ο ΟΠΕ, έχει σχεδιάσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα υποβοήθησης των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε τομείς που σχετίζονται με την ανάπτυξη των εξαγωγών τους. Σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος αυτού καλούνται να παίξουν έμπειροι Σύμβουλοι Εξαγωγών που θα προσφέρουν πολύτιμη γνώση και εμπειρίες στις ΜΜΕ που επιθυμούν να επεκταθούν στις Διεθνείς αγορές.

ΠΡΩΤΕΥΣ

Ο ΟΠΕ έχει αναλάβει συγκεκριμένη πρωτοβουλία που φέρει τον τίτλο «**ΠΡΩΤΕΥΣ**» και αποσκοπεί στην **ανάδειξη πιστοποιημένων και εξειδικευμένων, κατά τομέα ειδικότητας, Συμβούλων στο εξαγωγικό εμπόριο**. Η πρωτοβουλία αυτή απευθύνεται σε άτομα (επιστήμονες, εμπειρογνώμονες ή επαγγελματίες), καθώς και σε εταιρίες συμβούλων επιχειρήσεων, που επιθυμούν να θέσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους στη διάθεση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της χώρας που ενδιαφέ-

διαφέρονται να επεκταθούν στις ξένες αγορές, συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά στην προσπάθεια εξωστρέφειας.

Οι ειδικοί αυτοί θα λειτουργήσουν ως Σύμβουλοι Εξαγωγών που θα βοηθήσουν τις Ελληνικές ΜΜΕ να ξεπεράσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τόσο στην προετοιμασία της εξαγωγής στο εσωτερικό όσο και στην υλοποίηση της εξαγωγής στο εξωτερικό γρήγορα , αποτελεσματικά και με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Η πρόσκληση για κάθε ενδιαφερόμενο παραμένει ανοικτή.

Κατατέθηκαν έως τις 1 Οκτωβρίου 90 αιτήσεις ατόμων / συμβούλων επιχειρήσεων για συμμετοχή στο πρόγραμμα. Επιλέγηκαν 78 άτομα και όλοι πέρασαν από ένα interview. Επίσης υπέβαλαν αίτηση 12 Εταιρίες Συμβούλων επιχειρήσεων.

Για την υλοποίηση της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας και τη χρήση των συμβουλευτικών υπηρεσιών υπέρ των εξαγωγών που ετοιμάζει ο ΟΠΕ καλούνται επίσης μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που επιθυμούν να επεκταθούν στις ξένες αγορές να εκφράσουν το ενδιαφέρον τους απευθυνόμενες στις σχετικές υπηρεσίες του ΟΠΕ.

Επιχειρήσεις λοιπόν που επιδιώκουν να αναπτύξουν εξαγωγικές δραστηριότητες και οι οποίες επιθυμούν να συνεργαστούν με Σύμβουλο εξαγωγών, από τα στελέχη της Πρωτοβουλίας «ΠΡΩΤΕΥΣ», μπορούν να βρουν και να συμπληρώσουν την έντυπη «Αίτηση Απασχόλησης Στελέχους Εξαγωγών» στα συνημμένα αρχεία που βρίσκονται στην ιστοσελίδα του ΟΠΕ (www.hepo.gr) ή να την ζητήσουν από τις σχετικές υπηρεσίες του.

Οι πιστοποιημένοι Σύμβουλοι των εξαγωγών από τον ΟΠΕ που θα απασχολούνται στις ΜΜΕ θα εργάζονται είτε στις εγκαταστάσεις των εταιριών είτε με κάποιο καθεστώς μερικής απασχόλησης, που θα προκύψει μετά από σχετική συμφωνία των ενδιαφερομένων μερών.

Η αμοιβή των Συμβούλων θα προέρχεται είτε από συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα (ΟΠΕ και ενδιαφερόμενη επιχείρηση) είτε από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση μετά από συμφωνία των ενδιαφερομένων μερών.

Πρωτοβουλία Εξαγωγές 2003

Ο ΟΠΕ υλοποιεί επίσης το πρόγραμμα "**Πρωτοβουλία Εξαγωγές 2003**". Σε πρώτη φάση, υλοποιείται πιλοτικό πρόγραμμα που αφορά σε 40 ΜΜΕ και στοχεύει στην κάλυψη των βασικών αδυναμιών που εμφανίζουν οι επιχειρήσεις κατά τη διαδικασία ανάπτυξης των εξαγωγικών τους δραστηριοτήτων και στην καθοδήγησή τους μέσω εξαγωγικών σχεδίων στις ξένες αγορές. Το πιλοτικό πρόγραμμα «ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2003» περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:

Υποβοήθηση των επιχειρήσεων που έχουν εξαγωγική δυνατότητα για τη διαμόρφωση εξαγωγικών πλάνων δράσης

Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και πληροφόρησης σε θέματα επιλογής και προσέγγισης κατάλληλων αγορών , τρόπων προώθησης των προϊόντων τους και διασύνδεσης με δίκτυα διανομής κλπ.

Οργάνωση εμπορικών επαφών με δυνητικούς πελάτες στις αγορές-στόχους

Την υλοποίηση του προγράμματος θα συνδράμουν εμπειρογνώμονες επί των εξαγωγών, Γραφεία ΟΕΥ κλπ.

Στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης παρακολούθησης του πιλοτικού προγράμματος από τους ενδιαφερόμενους έχει ετοιμαστεί από τον ΟΠΕ σε συνεργασία με άλλους φορείς εντατικό επιμορφωτικό πρόγραμμα για εξαγωγείς και δυνητικούς εξαγωγείς ΜΜΕ, με σκοπό τη διάχυση γνώσεων σε θέματα εξαγωγικών διαδικασιών. Το πρόγραμμα αυτό θα το παρακολουθήσουν όλες οι επιχειρήσεις που θα λάβουν μέρος στο Πρόγραμμα «Πρωτοβουλία Εξαγωγές 2003», και έχει κοινοποιηθεί σε όλα τα Επιμελητήρια της χώρας. Το πρόγραμμα αυτό προσφέρεται από τον ΟΠΕ σ' όλα τα μέλη των Επιμελητηρίων σε εναλλακτικές μορφές των 40 ή 48 , 60 ή 80 ωρών.

Έχει γίνει σχετική ανακοίνωση στον Τύπο για συμμετοχή στο πρόγραμμα ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2003 και έχει σταλεί η πρόσκληση σε 200 εταιρίες εντός και εκτός των Αθηνών. Το προαναφερθέν επιμορφωτικό πρόγραμμα έχει σταλεί σε όλα τα Επιμελητήρια της χώρας μέσω των στελεχών των Επιμελητηρίων που αποτελούν το σύνδεσμο με τον ΟΠΕ, των «Αντενών ΟΠΕ». Έχει δημιουργηθεί επίσης σχετική ηλεκτρονική διεύθυνση στην ιστοσελίδα του ΟΠΕ.

Επίσης έχει ετοιμαστεί και ένα σχετικό με το πρόγραμμα ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελεί κατ' ουσίαν προϋπόθεση για την παρακολούθηση των εργασιών της ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2003 από επιχειρήσεις όλης της Ελλάδας. Το ερωτηματολόγιο έχει παρουσιαστεί στην Τακτική Γενική Συνέλευση των Επιμελητηρίων, που έλαβε χώρα στις 15 Νοεμβρίου στη Χαλκίδα και διενεμήθη στους Προέδρους των Επιμελητηρίων. Μέσω των «Αντενών ΟΠΕ» και των στελεχών του ΟΠΕ, δίνεται η δυνατότητα υποστήριξης των επιχειρήσεων στην συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Μέχρι σήμερα έχουν καταθέσει ενδιαφέρον συμμετοχής 18 επιχειρήσεις εκτός Αθηνών, και άλλες 32 από την Αθήνα. Τα Επιμελητήρια θα ενημερώνονται για την εξέλιξη των εργασιών της «Πρωτοβουλίας Εξαγωγές 2003» μέσω των «Αντενών ΟΠΕ» και της σχετικής Δ/σης της ιστοσελίδας του.

Προσκλήθηκαν οι συγκεκριμένοι εκπρόσωποι των Επιμελητηρίων, οι «Αντένες του ΟΠΕ», στις εγκαταστάσεις του ΟΠΕ για σεμινάριο 8 ωρών στις 30 Οκτωβρίου, όπου ενημερώθηκαν για το πρόγραμμα ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2003, αλλά και για το προηγούμενο πιλοτικό πρόγραμμα EXPORT 2002 και για την πολιτική του ΟΠΕ. Με αυτόν το τρόπο μπορούν να ενημερώνουν οι ίδιοι τα μέλη των Επιμελητηρίων για την εξέλιξη των εργασιών της ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2003. Κατά συνέπεια, η πληροφόρηση που θα παράγεται σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος στις πρώτες 40 επιχειρήσεις του προγράμματος, θα διαχέεται παντού.

Δράσεις ΟΠΕ στα πλαίσια Επιχειρησιακού Προγράμματος Γεωργίας

Το Υπουργείο Γεωργίας ενέκρινε 59 προτάσεις που υποβλήθηκαν από τον ΟΠΕ για λογαριασμό ισάριθμων επιχειρήσεων, οι οποίες αφορούν δράσεις για την προώθηση των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Γεωργίας (Μέτρο 4.3). Ο ΟΠΕ ετοιμάζεται να καταθέσει προτάσεις στο Β΄ κύκλο του προγράμματος 4.3 του Υπουργείου Γεωργίας.

Επίσης, ο ΟΠΕ υπέβαλλε προσφορά στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Αλιείας του Υπ. Γεωργίας, με αντικείμενο την προώθηση της ιχθυοκαλλιέργειας (τσιπούρα, λαβράκι).

2.7 Διμερή Επιχειρηματικά Συμβούλια ΟΠΕ Εξωτερικού

Ο ΟΠΕ, μέσω υπογραφής **Μνημονίων Συνεργασίας** με τους αντίστοιχους οργανισμούς και επιχειρηματικούς φορείς, μεθοδεύει τη βελτίωση της επικοινωνίας των επιχειρηματιών της Ελλάδας με τις ξένες αγορές και την προβολή των προϊόντων της χώρας μας στο εξωτερικό.

Από την αρχή του 2003 έχουν υπογραφεί Μνημόνια Συνεργασίας με τη Συρία, το Λίβανο, το Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Ιράν, Τυνησία και Ισραήλ. Παράλληλα, προγραμματίζεται η υπογραφή αντίστοιχων Μνημονίων με το Καζακστάν, Σαουδική Αραβία, Ομάν, Βραζιλία, Αργεντινή, Σερβία, Αλβανία και Αίγυπτο.

Τα Μνημόνια Συνεργασίας που υπογράφει ο ΟΠΕ είναι εν γνώσει του ΥΠΕΞ και αποτελούν παραρτήματα Μνημονίων Συνεργασίας που υπογράφει ο σχετικός υφυπουργός. Η επιλογή των χωρών πραγματοποιείται σύμφωνα με τις προτάσεις που δεχόμαστε από τις σχετικές υπηρεσίες του ΥΠΕΞ. Εκεί όπου υπάρχουν Διμερή Επιμελητήρια ή άλλοι σχετικοί φορείς στην Ελλάδα και λειτουργούν αποτελεσματικά, ο ΟΠΕ συνεργάζεται μαζί τους, στο πλαίσιο του εν λόγω σχήματος.

Στα Μνημόνια αυτά προβλέπεται, εκτός των άλλων, η δημιουργία **Διμερών Επιχειρηματικών Συμβουλίων**, με σκοπό την αποτελεσματικότερη και ταχύτερη επαφή των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών στις ξένες αγορές όπου τα δίκτυα επικοινωνίας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένα.

Ο ΟΠΕ επιδιώκει την **ευρύτερη συνεργασία με Επιμελητήρια, Συνδέσμους Βιομηχανιών και άλλους φορείς** της χώρας στο πλαίσιο της λειτουργίας, σε επιχειρησιακό και διοικητικό επίπεδο, των εν λόγω Διμερών Επιχειρηματικών Συμβουλίων. Για το σκοπό αυτό ο ΟΠΕ επιδιώκει να υπάρχει εκπροσώπηση των φορέων της χώρας στις Διοικούσες Επιτροπές των Διμερών Συμβουλίων που έχουν συσταθεί πρόσφατα ή ετοιμάζονται να συσταθούν. Τα άτομα / επιχειρηματίες, που θα υποδείξουν οι φορείς πρέπει να έχουν ήδη μια εξαγωγική δραστηριότητα στη χώρα για την οποία επιθυμούν να συμμετέχουν στη ΔΕ ή να συντονίζουν προσπάθειες στους φορείς με σκοπό την επέκταση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων των μελών τους σε μια από τις ανωτέρω χώρες.

Στο Ελληνολιβανικό Επιχειρηματικό Συμβούλιο συμμετέχουν 67 επιχειρήσεις, στο Ελληνοσυριανό Επιχειρηματικό Συμβούλιο συμμετέχουν 96 επιχειρήσεις, και τα άλλα είναι υπό διαμόρφωση.

Στην πρώτη εννεαμελή Διοικητική Επιτροπή του Λιβάνου, συμμετέχουν δύο εκπρόσωποι του ΣΕΒ, δύο του ΕΒΕΑ, ένας του ΕΒΕΘ, ένας από το Ελληνοαραβικό Επιμελητήριο, δύο από το Επιχειρηματικό Συμβούλιο που έχει συστήσει ο ΟΠΕ, και ένα μέλος από τον ΟΠΕ.

Στην πρώτη 12 μελή επιτροπή (έξι μόνιμα και έξι αναπληρωματικά μέλη) της Συρίας συμμετέχουν ένας εκπρόσωπος από το Ελληνοαραβικό Επιμελητήριο, ένας από τον ΣΕΒΕ, δύο από το ΕΒΕΑ, δυο από τον ΣΕΒ ένας από το ΕΒΕΘ, ένας από το Επιμελητήριο της Φθιώτιδας, τρεις επιχειρηματίες που συμμετέχουν στο Επιχειρηματικό Συμβούλιο που έχει συστήσει ο ΟΠΕ, και ένας από τον ΟΠΕ.

Έχουν τεθεί σε εφαρμογή οι εσωτερικοί κανονισμοί λειτουργίας των Επιχειρηματικών Συμβουλίων με πρότυπο τον κανονισμό του Ελληνολιβανικού Επιχειρηματικού Συμβουλίου.

Σε συνεργασία με το ΥΠΕΞ, τον ΣΕΒ και το ΕΒΕΑ, πραγματοποιήθηκαν τρεις επιχειρηματικές συναντήσεις Ελλήνων και Λιβανέζων επιχειρηματιών, μελών του προαναφερθέντος Επιχειρηματικού Συμβουλίου στην Αθήνα από τις 23-24 Σεπτεμβρίου 2003. Η δεύτερη μεθοδεύεται με τα μέλη του Ελληνοσυριανού Επιχειρηματικού Συμβουλίου κατά την επίσκεψη του Σύριου Προέδρου στην Ελλάδα.

2.8 Ρυθμίσεις για Οικονομικούς και Εμπορικούς Ακόλουθους των Ελληνικών Διπλωματικών Αρχών στο εξωτερικό

Μετά τη μεταφορά αρμοδιοτήτων και των υπαλλήλων του κλάδου Οικονομικών Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) από την πρώην Γενική Γραμματεία Διεθνών Σχέσεων του Υπ. Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ) στο Υπ. Εξωτερικών (ΥΠΕΞ), το τελευταίο προχώρησε στην κατάρτιση νομοσχεδίου για την οργάνωση των υπηρεσιών διεθνών οικονομικών σχέσεων και αναπτυξιακής συνεργασίας. Το νομοσχέδιο αυτό ήδη ψηφίστηκε από το Κοινοβούλιο και αναμένεται εντός των επομένων ημερών η δημοσίευσή του.

Με το νόμο αυτό θεσμοθετείται η κυβερνητική απόφαση να συγκεντρωθούν στο ΥΠΕΞ οι αρμοδιότητες της οικονομικής διπλωματίας, δηλαδή, της αναπτυξιακής συνεργασίας και των διμερών οικονομικών σχέσεων. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε αναγκαία, προκειμένου να εξυπηρετηθεί αποτελεσματικότερα η υποστήριξη των οικονομικών σχέσεων της χώρας μας στο πλαίσιο της σύγχρονης διεθνούς πραγματικότητας, όπου η αλληλεξάρτηση πολιτικών και οικονομικών θεμάτων σε επίπεδο διπλωματικών σχέσεων διαρκώς εντείνεται.

Συγκεκριμένα, με το νέο νόμο η Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΔΟΣ-ΑΣ) εντάσσεται ως διοικητική μονάδα στη διοικητική δομή του ΥΠΕΞ, ρυθμίζονται τα θέματα ενσωμάτωσης του κλάδου υπαλλήλων ΟΕΥ καθώς και οι προϋποθέσεις, βάσει των οποίων θα λειτουργούν εξής τα Γραφεία ΟΕΥ στο πλαίσιο των διπλωματικών αρχών του εξωτερικού.

Οι διατάξεις που αφορούν τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης και εξέλιξης του κλάδου ΟΕΥ διατυπώνονται βάσει της αρχής της αναλογικής ισότητας προς τον κλάδο των Διπλωματικών Υπαλλήλων. Παράλληλα, με τις ρυθμίσεις που αφορούν τη λειτουργία των Γραφείων ΟΕΥ επιχειρείται η ενσωμάτωση των αρμοδιοτήτων της οικονομικής διπλωματίας στο πλαίσιο λειτουργίας των Διπλωματικών Αρχών του εξωτερικού, ούτως ώστε οι σχετικές δραστηριότητες να συμβάλλουν στην ενίσχυση της άσκησης της διπλωματίας αυτής καθ' εαυτής.

2.9 Πρόγραμμα Επιχειρηματικής Αξιοποίησης Ολυμπιακών Αγώνων 2004

Η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα αποτελεί μοναδική ευκαιρία προβολής του σύγχρονου προσώπου της χώρας μας στο εξωτερικό, καθώς και της προβολής των οικονομικών επιτευγμάτων και των οικονομικών δυνατοτήτων

της προβολής των οικονομικών επιτευγμάτων και των οικονομικών δυνατοτήτων της χώρας μας. Για τον λόγο αυτό, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών σε συνεργασία με την ΑΘΗΝΑ 2004, τον ΣΕΒ το ΕΛΚΕ, τον ΟΠΕ και άλλους δημοσίους και επιχειρηματικούς φορείς, κατάρτισε και υλοποιεί Πρόγραμμα Επιχειρηματικής Αξιοποίησης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Το Πρόγραμμα αυτό στοχεύει στη μεγιστοποίηση του οικονομικού οφέλους που απορρέει από τη διεξαγωγή των Αγώνων, για την Ελλάδα. Τα μέσα επίτευξης του στόχου αυτού είναι η προβολή της επιχειρηματικής διάστασης και των δυνατοτήτων της χώρας μας, των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρει. Απώτερος στόχος είναι να καταστεί η Ελλάδα «χώρα προορισμού» για εμπόριο, επενδύσεις και τουρισμό και να επιτευχθεί η σύναψη εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών με ξένους επιχειρηματίες όχι μόνο κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των Αγώνων αλλά και μετά τη λήξη τους.

Το Πρόγραμμα αυτό βασίστηκε στη στρατηγική επιχειρηματικής εκμετάλλευσης των Ολυμπιακών Αγώνων που είχε εκπονήσει το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών και κατέθεσε στη δεύτερη συνεδρίαση του Ε.Σ.Ε.Ε. το Μάιο του 2003, όπου έγινε και εκτενής αναφορά στην εμπειρία της Αυστραλίας με αντίστοιχα προγράμματα.

Η συνεργασία με την ΑΘΗΝΑ 2004 στο πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η ΑΘΗΝΑ 2004 είναι ο φορέας διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων, έχει διεθνές κύρος, διαθέτει εκτενές δίκτυο επιχειρηματικών επαφών, έχει βάσεις δεδομένων και πρόσβαση σε πληροφόρηση, διαθέτει τεχνογνωσία και δύναται να συμβάλει ουσιαστικά στη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των επιχειρηματικών ευκαιριών που προκύπτουν στην Ελλάδα από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Στις 25 Αυγούστου 2003 υπεγράφη Μνημόνιο Συναντίληψης και Συνεργασίας μεταξύ Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων – ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε.

Για την αποτελεσματική υλοποίηση του προγράμματος, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών και οι λοιποί φορείς υλοποίησης θα συνεργαστούν με Επιμελητήρια, Περιφέρειες, εξαγωγικούς και επιχειρηματικούς φορείς σε όλη τη χώρα.

Το Πρόγραμμα Επιχειρηματικής Αξιοποίησης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 περιλαμβάνει 5 επί μέρους προγράμματα και δράσεις που στοχεύουν στην προβολή και προώθηση στο ξένο επιχειρηματικό κοινό των ελληνικών επιχειρήσεων, προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και της τεχνογνωσίας που αποκτήθηκε από την

ΑΘΗΝΑ 2004 και τον επιχειρηματικό κόσμο κατά την προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων.

Τα επί μέρους προγράμματα και δράσεις είναι:

1. Πρόγραμμα «Athens Business Club 2004».

2. Πρόγραμμα Προώθησης και Προβολής επιλεγμένων ελληνικών επιχειρήσεων με καινοτομικά προϊόντα (Greek Innovation and Technology Showcase).

3. Πρόγραμμα «Γέφυρα: Αθήνα 2004 – Πεκίνο 2008». Υποπρόγραμμα «Προώθηση Ελληνικών Επιχειρήσεων με Ολυμπιακή Εμπειρία»

4. Πρόγραμμα Φιλοξενίας για 30 επιλεγμένους ομογενείς επιχειρηματίες διεθνούς κύρους.

5. Πρόγραμμα Φιλοξενίας για 20 δημοσιογράφους διεθνούς οικονομικού / επιχειρηματικού Τύπου.

Η διάρκεια του προγράμματος είναι 16 μήνες (Σεπτέμβριος 2003 - Δεκέμβριος 2004), ενώ ορισμένα επί μέρους προγράμματα, όπως το «Γέφυρα Αθήνα 2004 – Πεκίνο 2008» προβλέπεται να συνεχίσουν τα επόμενα χρόνια. Το κόστος της πρώτης φάσης του προγράμματος έχει προϋπολογισθεί σε 5 εκ. Ευρώ, με χρηματοδότηση κυρίως από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπληρωματικά από επιχειρηματικούς χορηγούς.

Η παρακολούθηση της υλοποίησης του Προγράμματος γίνεται από Επιτροπή που συστάθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2003 και αποτελείται από το Γ.Γ. του Υπουργείου Οικονομίας κ. Ζανιά, το Γ.Γ. Ολυμπιακών Αγώνων κ. Καρτάλη, τον Πρόεδρο του ΣΕΒ κ. Κυριακόπουλο, το Διευθύνοντα Σύμβουλο της ΑΘΗΝΑ 2004 κ. Σπανουδάκη, τον Πρόεδρο του ΕΒΕΑ κ. Φουντουκάκο, τον Πρόεδρο του ΕΛΚΕ κ. Παπαδημητρίου, το Διευθύνοντα Σύμβουλο του ΟΠΕ κ. Μάρδα, και τον Ειδικό Σύμβουλο Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών κ. Πέγκλη. Η Επιτροπή Παρακολούθησης πλαισιώνεται από Γραμματεία και ομάδες εργασίας.

Athens Business Club 2004

Το Athens Business Club 2004 σχεδιάστηκε στα πρότυπα του πετυχημένου Business Club Australia. Στοχεύει στη δημιουργία «Δικτύου» μεταξύ ελληνικών και ξένων επιχειρήσεων, πριν και κατά τη διάρκεια των Αγώνων, για τη διευκόλυνση επαφών και συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων, με στόχο τη σύναψη εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών. Το Δίκτυο υλοποιείται από το ΕΛ.Κ.Ε.

Το Δίκτυο είναι αφενός «ηλεκτρονικό», δηλαδή εμπεριέχει τη λειτουργία «διαδικτυακής επιχειρηματικής λέσχης» σε ειδική ιστοσελίδα, όπου ελληνικές και

ξένες επιχειρήσεις μπορούν να εγγράφονται ως μέλη, με δυνατότητες άμεσης διασύνδεσης και επικοινωνίας μεταξύ των, ανταλλάσσοντας πληροφορίες για τις επιχειρήσεις τους και τα ενδιαφέροντά τους. Αφετέρου, προβλέπεται να λειτουργήσει Επιχειρηματική Λέσχη στην Αθήνα, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, προσφέροντας έτσι τη δυνατότητα προσωπικών συναντήσεων μεταξύ ελλήνων και ξένων επιχειρηματιών κατά τη διάρκεια των Αγώνων.

Επιπρόσθετα, μέσα από τις παρουσιάσεις και εκδηλώσεις που προγραμματίζονται να γίνουν στην Επιχειρηματική Λέσχη, οι ξένοι επιχειρηματίες μπορούν να ενημερωθούν για τις επιχειρηματικές ευκαιρίες στην Ελλάδα, σε κύριους κλάδους της οικονομίας και στις Περιφέρειες της χώρας μας. Στις 17 μέρες που διαρκούν οι Αγώνες (13 Αυγούστου έως 29 Αυγούστου 2004) προγραμματίζονται να γίνουν στην Επιχειρηματική Λέσχη 100 εκδηλώσεις του Δικτύου.

Η πρωτοβουλία αυτή έχει ήδη αρχίσει να υλοποιείται εδώ και 6 μήνες από το ΕΛΚΕ, τον ΣΕΒ και τον ΟΠΕ, ως Athens Business Club, και συνεχίζεται πλέον με τη συνεργασία και υποστήριξη της Αθήνα 2004. Έχει καταρτιστεί αναλυτικό πλάνο εργασιών και προϋπολογισμός του προγράμματος.

Η ιστοσελίδα www.athensbusinessclub.gr, η οποία περιλαμβάνει τις σχετικές φόρμες εγγραφής μελών και αυτοματοποιημένη δυνατότητα matchmaking μεταξύ των μελών, επανασχεδιάστηκε, σύμφωνα με τα νέα δεδομένα συνεργασίας με ΑΘΗΝΑ 2004. Μετά από συνεννόηση των τεχνικών υπηρεσιών της Αθήνα 2004 και του τεχνικού συμβούλου του ΕΛΚΕ για τις προδιαγραφές της αμοιβαίας διασύνδεσης των δικτυακών τόπων της ΑΘΗΝΑ 2004 με το αντίστοιχο του Athens Business Club 2004, έγινε η διασύνδεση τους. Το Athens Business Club μετονομάζεται σε Athens Business Club 2004 και φέρει νέο λογότυπο που εμπεριέχει στοιχεία των εμβλημάτων του Athens 2004. Η ανανεωμένη ιστοσελίδα του Athens Business Club 2004 λειτουργεί στο διαδίκτυο υπό το www.athensbusinessclub.gr, ενώ εκκρεμεί έγκριση από Ε.Ε.ΤΤ για την απόκτηση δικτυακού τόπου με τη διεύθυνση www.abc2004.gr. Θα επιτελείται συνεχής αναβάθμιση και προσθήκη νέων στοιχείων ενημέρωσης των μελών του Club.

Έχει επίσης ολοκληρωθεί η προεργασία για το πρόγραμμα-βάση δεδομένων «Hellenic Global Players» που θα περιλαμβάνεται στη νέα ιστοσελίδα. Το «Hellenic Global Players» παρουσιάζει ανά χώρα και κλάδο τις διεθνείς δραστηριότητες (επενδύσεις και εξαγωγές) των ελληνικών επιχειρήσεων. Η βάση δεδομένων αυτή, η οποία καταρτίστηκε με τη συνεργασία του ΟΠΕ, θα είναι προσβάσιμη στη νέα ιστοσελίδα

του Athens Business Club 2004 στο τέλος Νοεμβρίου 2003.

Οι δράσεις του Athens Business Club 2004 περιλαμβάνουν την κατάρτιση νέων ενημερωτικών εντύπων για το πρόγραμμα και την υλοποίηση ειδικής επικοινωνιακής καμπάνιας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, για ενημέρωση των επιχειρήσεων σχετικά με τις δυνατότητες που προσφέρει το Athens Business Club 2004. Στόχος είναι η συμμετοχή 12,000 - 15,000 ατόμων στις 100 εκδηλώσεις που θα οργανώσει το Athens Business Club 2004. Σχέδια των νέων επικοινωνιακών εντύπων είναι έτοιμα και θα κυκλοφορήσουν στο τέλος Νοεμβρίου 2003.

Το ΕΛΚΕ, με τη βοήθεια της ΑΘΗΝΑ 2004, προχωρά σύντομα στην υλοποίηση προγράμματος προσέλκυσης χορηγών για το Athens Business Club 2004. Η ΑΘΗΝΑ 2004 θα διαμεσολαβήσει στους Ολυμπιακούς Χορηγούς για την εξασφάλιση χορηγιών που αφορούν το κόστος διαμόρφωσης, εξοπλισμού και λειτουργίας της επιχειρηματικής λέσχης καθώς και το κόστος των εκδηλώσεων.

Το ΕΛΚΕ έχει ήδη αρχίσει την καμπάνια εγγραφής μελών στην Ελλάδα και το εξωτερικό και η προσπάθεια θα εντάτικοποιηθεί από το Νοέμβριο, με βάση την πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων επιχειρήσεων που θα διαθέσουν για το σκοπό αυτό η Αθήνα 2004 και ο ΣΕΒ.

Η Αθήνα 2004 θα προσφέρει υποστήριξη στην προώθηση και προβολή του Athens Business Club 2004 και των δραστηριοτήτων του μέσω διανομής πληροφοριακού υλικού σε επιλεγμένες από κοινού με το ΕΛΚΕ εκδηλώσεις της ΑΘΗΝΑ 2004 στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το Athens Business Club προβλήθηκε ήδη από εκπροσώπους του ΕΛΚΕ και του ΟΠΕ κατά τη διάρκεια της έκθεσης ANUGA στην Κολωνία και από τον ΣΕΒ στη Σύνοδο των Innovation Relay Centres στις Βρυξέλλες. Μετά από την οριστικοποίηση του νέου επικοινωνιακού υλικού του Athens Business Club 2004, θα αποσταλεί από τον ΣΕΒ, με σχετική συνοδευτική επιστολή, στους εκπροσώπους της UNICE.

Η καμπάνια προβολής του Athens Business Club στην Ελλάδα θα αρχίσει τον Δεκέμβριο 2003. Επίσης θα υπάρξουν περιοδικές καταχωρήσεις για το Athens Business Club 2004 στο περιοδικό ATHENS 04. Επιπροσθέτως θα γίνεται αναφορά του Athens Business Club 2004 σε παρουσιάσεις της ΑΘΗΝΑ 2004 με οικονομικό και επιχειρηματικό περιεχόμενο που απευθύνονται σε αντίστοιχα ακροατήρια.

Όσον αφορά τον φυσικό χώρο συνεύρεσης επιχειρηματιών (μελών και επισκεπτών) και διοργάνωση εκδηλώσεων και γευμάτων στο χώρο αυτό, κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων, το ΕΛΚΕ έχει εξασφαλίσει το κτίριο της ΛΑΕΔ (Σαρόγλειο), στην Οδό Ρηγίλλης.

ρόγλειο), στην Οδό Ρηγίλλης.

Συμπληρωματικά με το Σαρόγλειο, ενουικιάζεται το Εκπαιδευτικό Κέντρο της Εθνικής Τράπεζας στην Γλυφάδα, για τις ανάγκες της επιχειρηματικής λέσχης, καθόσον έτσι θα καλύπτονται οι ανάγκες επισκεπτών που διαμένουν ή κινούνται στα νότια προάστια. Επίσης, ο χώρος αυτός θα φιλοξενήσει την Έκθεση Καινοτομίας που αποτελεί αντικείμενο του επόμενου προγράμματος.

Το ΕΛΚΕ καταρτίζει σχέδιο προγράμματος εκδηλώσεων του Athens Business Club στην Επιχειρηματική Λέσχη, το οποίο θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του έτους. Εντός του Δεκεμβρίου θα προκηρυχθούν διαγωνισμοί για την επιλογή συμβούλου ασφάλειας, εξοπλισμού και τροφοδοσίας της Λέσχης του Athens Business Club.

Πρόγραμμα Προώθησης και Προβολής επιλεγμένων ελληνικών επιχειρήσεων με καινοτομικά προϊόντα (Greek Innovation and Technology Showcase)

Στόχος του προγράμματος αυτού είναι η προβολή επιλεγμένων ελληνικών εταιριών από διάφορους τομείς της οικονομίας, οι οποίες έχουν να επιδείξουν προϊόντα καινοτομικά και υψηλής τεχνολογίας, με ανταγωνιστική εμπορική παρουσία και δυνατότητα εξαγωγών. Ενδεικτικοί τομείς είναι οι τηλεπικοινωνίες, εταιρίες πληροφορικής, μηχανήματα παραγωγής, όργανα και εργαλεία, πλαστικά, χημικά, ενεργειακές και περιβαλλοντικές τεχνολογίες και η βιοτεχνολογία.

Το πρόγραμμα έχει στόχο τη συμμετοχή 100 -150 επιλεγμένων επιχειρήσεων που πληρούν τα κριτήρια ένταξης. Προτάσεις συμμετοχής προβλέπεται να υποβληθούν από κλαδικούς επιχειρηματικούς και εξαγωγικούς φορείς, τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, και τον ΟΠΕ.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

α. σύσταση ειδικού διαδικτυακού τόπου ή την κατάρτιση ειδικής ιστοσελίδας στο διαδικτυακό τόπο του Athens Business Club 2004, όπου θα συμμετέχουν οι επιλεγμένες επιχειρήσεις με πληροφόρηση για το προφίλ τους και τα προϊόντα τους

β. οργάνωση έκθεσης των εταιριών / προϊόντων τους κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004

γ. προώθηση των συμμετεχόντων επιχειρήσεων στο εξωτερικό, μέσα από τη διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών και παρουσιάσεων στο Α' εξάμηνο 2004

Ο ΟΠΕ ζήτησε από τους Προέδρους των Επιμελητηρίων, Συνδέσμων Βιομηχανιών και Συλλογικών Φορέων της χώρας να ενημερώσουν τα μέλη τους για την προσπάθεια αυτή και να υποδείξουν επιχειρήσεις μελών τους, που εντάσσονται στην κατηγορία αυτή. Οι ενδιαφερόμενες εταιρίες επικοινωνούν με τον Ελληνικό Οργανισμό Εξωτερικού Εμπορίου για να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους για

σμό Εξωτερικού Εμπορίου για να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή. Εντός του Δεκεμβρίου θα έχει διαμορφωθεί ο αρχικός κατάλογος συμμετεχόντων επιχειρήσεων.

Οι επιχειρήσεις που θα επιλεγούν (μετά από διαδικασία που θα προσδιοριστεί από τον ΟΠΕ και τη ΓΓΕΤ του ΥΠΑΝ, θα γίνουν αυτόματα μέλη του προγράμματος Athens Business Club 2004, και θα έχουν τη δυνατότητα διοργάνωσης ειδικών ενημερωτικών παρουσιάσεων στα μέλη του Club ή σε άλλες ομάδες προσκεκλημένων (δημοσιογράφοι, κλπ).

Η Έκθεση θα λάβει χώρα από 14 έως 28 Αυγούστου 2004, στο Εκπαιδευτικό Κέντρο της Εθνικής Τράπεζας στη Γλυφάδα σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο.

Πρόγραμμα «Γέφυρα: Αθήνα 2004 – Πεκίνο 2008»

Η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Ελλάδα και η ανάληψη των επόμενων Ολυμπιακών Αγώνων από την Κίνα αποτελεί μία μοναδική ευκαιρία για την υλοποίηση «Γέφυρας» που θα στοχεύει στη γενικότερη αμφίδρομη οικονομική και επιχειρηματική συνεργασία των δύο χωρών σε πολλούς τομείς. Στόχος του προγράμματος είναι η προβολή της Ελλάδας, των ελληνικών προϊόντων και επιχειρήσεων στη μεγάλη αγορά της Κίνας, για την επίτευξη αύξησης των εξαγωγών μας και τη σύναψη επενδυτικών συμφωνιών με Κινέζικες επιχειρήσεις.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει 8 βασικές δράσεις:

- i) διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών
- ii) μόνιμα εκθετήρια επιλεγμένων ελληνικών προϊόντων στην Κίνα
- iii) προγράμματα προώθησης ελληνικών επιχειρήσεων και προϊόντων στην Κίνα
- iv) υποστήριξη επιχειρηματιών για συμμετοχή σε τοπικές κλαδικές εκθέσεις στη Κίνα, όπως τροφίμων, ποτών, βιομηχανικών προϊόντων, υλικών hardware, χημικών, πλαστικών, προϊόντων αλουμινίου, αγροτικών μηχανημάτων και προϊόντων υψηλής τεχνολογίας
- v) προσκλήσεις επίσκεψης στη χώρα μας εκπροσώπων μεγάλων κινεζικών επιχειρήσεων για να γνωρίσουν τις ελληνικές επιχειρήσεις στον κλάδο τους και να διερευνηθούν οι δυνατότητες εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών
- vi) Επέκταση του ελληνοκινεζικού Επιμελητηρίου στην Κίνα, για διευκόλυνση εμπορικών σχέσεων αξιοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων της Ε.Ε. (π.χ. πρόγραμμα Asia Invest) που συγχρηματοδοτούν εξαγωγικές δραστηριότητες, για συμμετοχή ελληνικών επιχειρήσεων

vii) Διοργάνωση «China Day» κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, και «Greek Day» κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών 2008.

Μέσα στο Πρόγραμμα «Γέφυρα Αθήνα 2004 – Πεκίνο 2008» εντάσσεται και το Υποπρόγραμμα «Προώθηση Ελληνικών Επιχειρήσεων με Ολυμπιακή Εμπειρία». Αυτό στοχεύει στην προώθηση και προβολή στην Κίνα, ελληνικών επιχειρήσεων που έχουν συμμετάσχει και αποκτήσει τεχνογνωσία στην υλοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Ανώτερος στόχος είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις να διεκδικήσουν ικανό μερίδιο στις υποδομές, προϊόντα και υπηρεσίες που θα απαιτηθούν για την υλοποίηση των επόμενων Ολυμπιακών Αγώνων στο Πεκίνο το 2008.

Στην προσπάθεια αυτή θα συμμετέχουν επιλεγμένες ελληνικές επιχειρήσεις που είναι επίσης μοι προμηθευτές, εργολάβοι, κατασκευαστές και παροχείς υπηρεσιών στην ΑΘΗΝΑ 2004 και ενδιαφέρονται να πωλήσουν προϊόντα, υπηρεσίες και Know-how στη μεγάλη αγορά που ανοίγεται με τους Ολυμπιακούς του Πεκίνου.

Ενδεικτικοί τομείς που προβλέπονται να έχουν ζήτηση στην Κίνα για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών είναι:

- κατασκευές
- αρχιτεκτονικός σχεδιασμός και διαχείριση εγκαταστάσεων
- δομικά υλικά, προϊόντα, συστήματα και τεχνολογίες
- τηλεπικοινωνίες και τεχνολογίες πληροφόρησης
- εξειδικευμένο λογισμικό
- αθλητικός εξοπλισμός
- χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
- logistics μεταφορών
- διαχείριση μεγάλων εκδηλώσεων
- επαγγελματική κατάρτιση
- ασφάλεια διοργανώσεων
- διαχείριση πωλήσεων εισιτηρίων και συμβουλευτικές υπηρεσίες πωλήσεων
- τροφοδοσία και συμβουλευτικές υπηρεσίες τροφοδοσίας
- project management

Για την προώθηση επιχειρήσεων με Ολυμπιακή τεχνογνωσία προβλέπεται ειδικότερα:

α. τοπικό γραφείο / σύνδεσμος στην Κίνα

β. διοργάνωση έκθεσης Ελλήνων Ολυμπιακών προμηθευτών στην Κίνα (αυτόνομη ή στο πλαίσιο μεγάλης γενικής έκθεσης στη χώρα)

γ. κατάρτιση Καταλόγου Ελλήνων Προμηθευτών Ολυμπιακών Αγώνων 2004, που θα περιλαμβάνει στοιχεία των εταιριών, προϊόντα και υπηρεσίες, πελατολόγιο κ.α. και θα αποτελέσει μέσο προβολής των επιχειρήσεων στο ξένο επιχειρηματικό κοινό.

Η ΑΘΗΝΑ 2004, ως ο κατεξοχήν οργανισμός με ανάλογη εμπειρία στην Ολυμπιακή διοργάνωση κι εκείνος που μπορεί να παρέχει τεχνογνωσία και εξειδικευμένα εργαλεία στη διοργάνωση των επόμενων Ολυμπιακών, **θα είναι αρωγός στην προσπάθεια υλοποίησης του προγράμματος από το Υπουργείο.**

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και την ΑΘΗΝΑ 2004, καταρτίζει από τα μέσα Οκτωβρίου Κατάλογο με στοιχεία και πληροφόρηση για τους Έλληνες Χορηγούς και Κατασκευαστές / Προμηθευτές των Ολυμπιακών Αγώνων 2004. Η πρώτη έκδοση του Καταλόγου αυτού θα είναι έτοιμη μέχρι το τέλος του έτους και θα εμπλουτίζεται συνεχώς με νέους προμηθευτές μέχρι την κατακύρωση όλων των διαγωνισμών που αφορούν τους Ολυμπιακούς του 2004. Ο Κατάλογος αυτός θα αποτελέσει μέσο προώθησης των ελληνικών επιχειρήσεων με Ολυμπιακή εμπειρία στο εξωτερικό, και ιδίως στην Κίνα. Επίσης, θα είναι διαθέσιμος σε ηλεκτρονική μορφή, στα μέλη του Athens Business Club 2004.

Ξεκίνησε συνεργασία με τη Διοργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου και τις Κινεζικές αρχές για την υλοποίηση του προγράμματος, και κυρίως των δράσεων που αφορούν την Διοργάνωση «China Day» κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, και «Greek Day» κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών 2008, καθώς και της προώθησης και προβολής στην Κίνα των ελληνικών επιχειρήσεων που έχουν συμμετάσχει και αποκτήσει τεχνογνωσία στην υλοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών και η ΑΘΗΝΑ 2004 συναντήθηκαν στις 23 Οκτωβρίου τ.ε. με τον Αντιπρόεδρο της Διοργανωτικής Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου και συζητήθηκε η αρωγή της Επιτροπής στην υλοποίηση δράσεων του προγράμματος. Το Νοέμβριο έγινε συνάντηση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών με τον Υφυπουργό Εμπορίου της Κίνας. Ο ΟΠΕ έχει αποστείλει επιστολή σε όλους τους συλλογικούς φορείς της

χώρας ζητώντας τις προτάσεις τους αναφορικά με την προβολή ελληνικών προϊόντων στο πλαίσιο του προγράμματος Γέφυρα Αθήνα 2004-Πεκίνο 2008.

Πρόγραμμα Φιλοξενίας για 30 επιλεγμένους ομογενείς επιχειρηματίες διεθνούς κύρους

Στόχος του προγράμματος αυτού είναι η αξιοποίηση κορυφαίων ομογενών και ξένων επιχειρηματιών για τη μεγιστοποίηση πιθανοτήτων σύναψης επιχειρηματικών συμφωνιών ελληνικών και ξένων επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και μετά. Οι επιχειρηματίες αυτοί μπορούν να αποτελέσουν υποψήφιους επενδυτές και αγοραστές, αλλά και αποτελεσματικοί «Πρέσβεις» της ελληνικής επιχειρηματικότητας στο εξωτερικό. Με την ενημέρωση των επιχειρηματιών στην αλλοδαπή για τις εμπορικές και επενδυτικές δυνατότητες και ευκαιρίες στην Ελλάδα, και με διευκόλυνση των επαφών τους με έλληνες επιχειρηματίες και επιχειρηματικούς φορείς, κινητοποιείται ένας μηχανισμός που δύναται να συμβάλλει αποτελεσματικά στην αξιοποίηση επιχειρηματικών και επενδυτικών ευκαιριών.

Στο πρόγραμμα προβλέπεται η συμμετοχή επιλεγμένων διεθνούς κύρους επιχειρηματιών και ανωτάτων στελεχών μεγάλων επιχειρήσεων του εξωτερικού, που έχουν εκδηλώσει επενδυτικό ή εμπορικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα, ή στην περίπτωση ομογενών, που έχουν έμπρακτα υποστηρίξει την Ελλάδα (χορηγίες, δωρεές, προβολή). Οι συμμετέχοντες θα επιλεγούν κατόπιν προτάσεων από την Κυβέρνηση, από φορείς αποδήμου ελληνισμού και από επιχειρηματικούς φορείς.

Το πρόγραμμα φιλοξενίας περιλαμβάνει προνομιακή μεταχείριση των επιχειρηματιών, διευκόλυνση για κρατήσεις ξενοδοχείων, παροχή εισιτηρίων για επιλεγμένα αθλήματα στους Αγώνες, παροχή μέσων για μετακινήσεις των επιχειρηματιών σε επιχειρηματικές συναντήσεις εντός και εκτός Αθηνών και για μετακινήσεις προς Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, διευκόλυνση στις επαφές τους σε υψηλό επίπεδο με εταιρίες και φορείς σε κλάδους επιλογής τους, διευκόλυνση στις επαφές σε υψηλό επίπεδο με στελέχη της Κυβέρνησης, κ.α.

Η υποστήριξη της ΑΘΗΝΑ 2004 στο πρόγραμμα περιλαμβάνει την παροχή διευκολύνσεων για επαφές των συμμετεχόντων με στελέχη της ΑΘΗΝΑ 2004 και με Ολυμπιακούς χορηγούς και την εξασφάλιση εισιτηρίων σε επιλεγμένους Αγώνες για τους συμμετέχοντες.

Πρόγραμμα φιλοξενίας για 20 δημοσιογράφους διεθνούς οικονομικού / επιχειρηματικού Τύπου

Στόχος του προγράμματος είναι η προβολή της ελληνικής οικονομίας και των

ελληνικών επιχειρήσεων στο διεθνή οικονομικό και επιχειρηματικό Τύπο. Αυτό προβλέπεται να επιτευχθεί μέσα από την ενημέρωση επιλεγμένων αλλοδαπών οικονομικών συντακτών και ανταποκριτών έγκυρων και με διεθνή απήχηση οικονομικών περιοδικών και εφημερίδων, οι οποίοι θα φιλοξενηθούν κατά τη διάρκεια των Αγώνων για το σκοπό αυτό. Η επιλογή των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα δημοσιογράφων θα γίνει από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει προνομιακή μεταχείριση και διευκόλυνση επαφών των δημοσιογράφων με κυβερνητικούς και επιχειρηματικούς φορείς σε υψηλό επίπεδο, κάλυψη κόστους ξενοδοχείων, παροχή εισιτηρίων για επιλεγμένα Ολυμπιακά αθλήματα, παροχή μέσων για μετακινήσεις τους εντός και εκτός Αθηνών για συνεντεύξεις με επιχειρηματικούς φορείς και επιχειρηματίες.

Η υποστήριξη της ΑΘΗΝΑ 2004 στο πρόγραμμα περιλαμβάνει την παροχή διευκολύνσεων για επαφές των συμμετεχόντων με στελέχη της ΑΘΗΝΑ 2004 και με Ολυμπιακούς χορηγούς και την εξασφάλιση εισιτηρίων για επιλεγμένα Ολυμπιακά αθλήματα για τους συμμετέχοντες.

2.10 Προτάσεις για την Αναθεώρηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ για Ενίσχυση Εξωστρέφειας και Ανταγωνιστικότητας Εξαγωγικών Επιχειρήσεων

Με την ευκαιρία της Αναθεώρησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ για την περίοδο 2004-2006 υποβάλλονται προς συζήτηση στο 4^ο Ε.Σ.ΕΞ. σειρά παρεμβάσεων και νέων δράσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην Αναθεώρηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Η φιλοσοφία του παρεμβάσεων και των νέων δράσεων είναι η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, οι επιχειρήσεις, είτε θα πρέπει μεμονωμένα να ενισχυθούν ώστε να αναπτύξουν εξαγωγικές ικανότητες και δραστηριότητες, είτε θα πρέπει να συσπειρωθούν σε δίκτυα ή μόνιμες συνέργιες και να επωφεληθούν από Ολοκληρωμένα Προγράμματα Υποστήριξης της εθνικής εξαγωγικής στρατηγικής. **Οι άξονες παρεμβάσεων για αναθεώρηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΚΠΣ περιλαμβάνουν:**

- α.** προβολή και συνδυασμένη προβολή προϊόντων
- β.** Σύμβουλοι εξαγωγών, επαφές με δίκτυα και περιφερειακές πρωτοβουλίες
- γ.** εξαγωγικός εκσυγχρονισμός ΜΜΕ

δ. υπηρεσίες στο εξωτερικό

Τα προτεινόμενα Σχέδια Προγράμματος περιλαμβάνουν τέσσερις βασικές παρεμβάσεις:

1) παρέμβαση στο πλαίσιο της αναθεώρησης του προγράμματος δράσης του ΕΠΑΝ για την περίοδο 2004-2006, ώστε να συμπεριληφθούν και δράσεις (Μέτρα) που σχετίζονται με την υλοποίηση Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Προβολής και Προώθησης των Ελληνικών προϊόντων, Ολοκληρωμένου Προγράμματος Στήριξης της Εξωστρέφειας των Ελληνικών ΜΜΕ, την ανάπτυξη ενός λειτουργικού προγράμματος για την ενίσχυση των ΜΜΕ Βιομηχανικής Υπεργολαβίας κλπ.

2) παρέμβαση στο πλαίσιο της αναθεώρησης του προγράμματος δράσης του ΕΠΚτΠ για την περίοδο 2004-2006, ώστε να συμπεριληφθούν και δράσεις (Μέτρα) που σχετίζονται με την υλοποίηση – ολοκλήρωση υφιστάμενων και νέων πρωτοβουλιών εισαγωγής των ΤΠΕ στη Δημόσια Διοίκηση και στους Εποπτευόμενους Φορείς του Δημοσίου, ώστε να διαδραματίσουν το ρόλο τους στην επίτευξη των στόχων της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (e-Government) και της πρωτοβουλίας e-Europe.

3) παρέμβαση στο πλαίσιο της αναθεώρησης του προγράμματος δράσης του ΕΠΑΑΥ για την περίοδο 2004-2006, ώστε να συμπεριληφθούν και δράσεις (Μέτρα) που σχετίζονται με την υλοποίηση – ολοκλήρωση υφιστάμενων και νέων πρωτοβουλιών.

4) παρέμβαση στο πλαίσιο της αναθεώρησης του προγράμματος δράσης των ΠΕΠ για την περίοδο 2004-2006, ώστε να συμπεριληφθούν και δράσεις (Μέτρα) που σχετίζονται με την υλοποίηση – ολοκλήρωση υφιστάμενων και νέων πρωτοβουλιών.

3. Στρατηγικές ανάπτυξης εξαγωγών

3.1 Πρόγραμμα Συνδυασμένης Προβολής Ελληνικού Τουρισμού, Ελληνικών Προϊόντων και Ελληνικής Κουζίνας

Σύμφωνα με απόφαση του Γ.Γ. ΥΠΟΟ κ. Ζανιά της 13 Ιουνίου 2003, συστήθηκε εξαμελής Ομάδα Εργασίας αποτελούμενη από εκπροσώπους του ΟΠΕ, της Γ.Γ. Τουρισμού, του ΕΟΤ, της Γ.Γ. Υπ. Γεωργίας, της ΠΑΣΕΓΕΣ και του Συνδέσμου Βιομηχανιών, με σκοπό την ανάπτυξη σχεδίου δράσεων για τη συνδυασμένη προβολή και προώθηση του Ελληνικού τουρισμού, των Ελληνικών προϊόντων και της Ελληνικής κουζίνας. Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας ορίστηκε ο κ. Μάρδας, Διευθύνων Σύμβουλος του ΟΠΕ.

Η Ομάδα Εργασίας αφού επεξεργάστηκε σχετικές προτάσεις, κατέθεσε στο 3ο Ε.Σ.Ε.Ε. Σχέδιο Δράσης. Η μελέτη που παρουσιάστηκε στο Ε.Σ.Ε.Ε. προσδιορίζει τα προϊόντα στα οποία θα ήταν σκόπιμο να εστιαστεί η εν λόγω προσπάθεια, κυρίως τρόφιμα, ποτά, κοσμήματα και χειροτεχνικά προϊόντα, καθώς και τις 4 αγορές-στόχους από τις οποίες κρίνεται σκόπιμο να αρχίσει η εκδήλωση του ενδιαφέροντος της υπό εξέταση πολιτικής. Οι αγορές αυτές είναι: Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σκανδιναβικές χώρες, Ρωσία.

Για την εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος διάρκειας 2 ετών στις παραπάνω χώρες, ο προϋπολογισμός των προτεινόμενων δράσεων, που περιλαμβάνουν διαφήμιση, δημόσιες σχέσεις, εκθέσεις, εκδηλώσεις και κατάρτιση προωθητικού υλικού, ανέρχεται σε 6,5 εκ. ευρώ.

Η μελέτη κοινοποιήθηκε στους φορείς για τα σχόλιά τους. Παράλληλα, στις 26 Σεπτεμβρίου 2003, η μελέτη διαβιβάστηκε στους σχετικούς Ειδικούς Γραμματείς του Γ' ΚΠΣ (Υπουργείο Γεωργίας, ΥΠΙΑΝ, Τουρισμός, ΥΠΟΟ) και αναμένεται η άποψή τους αναφορικά με την ένταξη των προβλεπομένων δράσεων της σε Μέτρα των Επιχειρησιακών τους Προγραμμάτων.

3.2 Πρόγραμμα Προβολής Επωνύμου Τυποποιημένου Ελαιολάδου

Ο ΟΠΕ κατάρτισε σχετική μελέτη, η οποία κατατέθηκε στη 2η συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών, το Μάιο του 2003. Η μελέτη προσδιορίζει τις χώρες προτεραιότητας για την εξαγωγή επωνύμου ελαιολάδου βάσει του μεγέθους της ζήτησης που εμφανίζουν για το ελαιόλαδο και τις αυξητικές τάσεις κατανάλωσης. Οι χώρες αυτές περιλαμβάνουν στην Ε.Ε. τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ολλανδία, τη Σουηδία και την Αυστρία, ενώ τρίτες χώρες στόχοι είναι οι Η.Π.Α., ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Ιαπωνία, η Ρωσία και η Κίνα.

Η μελέτη προσδιορίζει συγκεκριμένες ενέργειες προώθησης τυποποιημένου ελαιολάδου στις χώρες στόχους όπως ενέργειες δημοσιότητας, προβολής, επιχειρηματικές συναντήσεις, προσκλήσεις επιλεγμένων αγοραστών στην Ελλάδα και εκδηλώσεις προώθησης πωλήσεων. Ο προϋπολογισμός των ενεργειών ανέρχεται σε 6,4 εκ. ευρώ περίπου για μία διετία (εκτός της Αυστραλίας).

Τα μέλη του Ε.Σ.Ε.Ε. απέστειλαν γραπτές απόψεις για τη μελέτη, από τις οποίες προκύπτει ότι η μελέτη είναι αποδεκτή και μάλιστα με πολύ θετικά σχόλια.

Ο αρμόδιος Σύνδεσμος Τυποποιητικών Επιχειρήσεων Ελαιολάδου ΣΕΒΙΤΕΛ,

υποστηρίζει θερμά την πρόταση και δεσμεύεται να τη συγχρηματοδοτήσει με το ποσό των 3.000.000 ευρώ, που αντιπροσωπεύει το 47 % περίπου του έργου.

Από κάποιο μέλος προτάθηκε η προσθήκη τριών χωρών επιπλέον αυτών που περιλαμβάνονται στη μελέτη, γεγονός το οποίο απαιτεί μεγαλύτερο προϋπολογισμό. Άλλο μέλος επεσήμανε ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις ελαιολάδου θα μπορούσαν να συστήσουν από κοινού ένα Export Department ή Trading Company, η οποία θα έκανε έρευνα αγοράς και θα εξασφάλιζε μεγάλους πελάτες στο εξωτερικό, εξάγοντας τυποποιημένο λάδι σε καλές τιμές και όχι χύμα. Στο Νομό Μεσσηνίας και μόνο υπάρχουν 50 επιχειρήσεις ελαιολάδου που θα μπορούσαν να κινηθούν στην κατεύθυνση αυτή.

Εξετάζεται η δυνατότητα συγχρηματοδότησης του κόστους υλοποίησης της μελέτης από το Γ' ΚΠΣ.

3.3 Μελέτη Τυποποίησης και Προώθησης Εξαγωγών Ελαιολάδου

Το ΚΕΠΕ εκπόνησε σχετική μελέτη, για λογαριασμό του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία κατατέθηκε τον Οκτώβριο του 2003. Η μελέτη αυτή κοινοποιείται στους φορείς στη συνάντηση του 4ου Ε.Σ.ΕΕ. για τα σχόλιά τους.

Η μελέτη επισημαίνει την **περιορισμένη τυποποίηση του ελαιολάδου στη χώρα μας**, σε σχέση με τη διακίνηση ελαιολάδου σε χύμα μορφή, με αποτέλεσμα, πέραν των κινδύνων για τη δημόσια υγεία, την απώλεια προστιθέμενης αξίας στις εξαγωγές μας προς όφελος ανταγωνιστριών χωρών, όπως η Ισπανία και η Ιταλία. Το μερίδιο του τυποποιημένου ελαιολάδου είναι περίπου 15% στην εγχώρια αγορά και 10% στις εξαγωγές.

Οι παράγοντες που έχουν οδηγήσει στην έλλειψη ικανής τυποποιητικής δραστηριότητας περιλαμβάνουν την ευρεία διάδοση χύμα εμπορίας, την έλλειψη επαρκούς και σταθερής νομοθετικής ρύθμισης που διέπει το εμπόριο ελαιολάδου, τον αθέμιτο ανταγωνισμό στην τυποποίηση που γίνεται από πλανόδιους εμπόρους που επειδή φοροδιαφεύγουν αλλά και πολλές φορές νοθεύουν το προϊόν μπορούν να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές από τους τυποποιητές. Επίσης, αντικίνητρα για την τυποποίηση αποτελούν η έλλειψη ισχυρών και καθετοποιημένων ελληνικών σχημάτων-εταιριών στην παραγωγή, τυποποίηση, αποθήκευση και εκμετάλλευση ελαιολάδου και υποπροϊόντων αυτού, που συμβάλλουν στο υψηλό κόστος παραγωγής. Οι δομικές και οργανωτικές ελλείψεις των επιχειρήσεων στο τομέα διακίνησης, εμπορίας και εξαγωγών ελαιολάδου και η έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών στο εξαγωγικό

marketing, αποτελούν αντικίνητρα για εξαγωγές τυποποιημένου ελαιολάδου.

Ως αποτέλεσμα, η τυποποιητική δραστηριότητα ελαιολάδου στη χώρα μας, με εξαίρεση τις μεγάλες και οργανωμένες μονάδες τυποποίησης, συνδέεται με ρίσκα που απορρέουν από το υψηλό κόστος παραγωγής και συσκευασίας, λόγω απώλειας οικονομικών κλίμακας και από τη δυσκολία διείσδυσης στις αγορές του εξωτερικού. Για τους λόγους αυτούς, οι παραγωγοί προτιμούν να εξάγουν χύμα που έχει σταθερή ζήτηση και μικρότερα περιθώρια κέρδους.

Η μελέτη καταλήγει σε προτάσεις για την ενίσχυση του κλάδου τυποποίησης, οι οποίες περιλαμβάνουν θεσμικά μέτρα και ελέγχους της αγοράς, καθώς και δημιουργία ισχυρότερων σχημάτων τόσο στην παραγωγή, διακίνηση και εμπορία ελαιολάδου όσο και στην τυποποίηση, ώστε να αποκτηθούν οικονομίες κλίμακας, χαμηλότερα κόστη, καλύτερα εμπορικά περιθώρια και πρόσβαση σε κεφάλαια και ξένες αγορές.

3.4 Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών στην Κίνα

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών εκπόνησε μελέτη για την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών στην Κίνα. Η μελέτη κατατέθηκε στη δεύτερη συνεδρίαση του Ε.Σ.ΕΕ., το Μάιο 2003. Η μελέτη προσδιορίζει 3 μεγάλες πόλεις και 15 κλάδους ενδιαφέροντος για εξαγωγές στη μεγάλη αγορά της Κίνας, μεταξύ των οποίων είναι ο Τουρισμός και η αξιοποίηση της ελληνικής Ολυμπιακής τεχνογνωσίας στην αγορά που ανοίγεται με τους επόμενους Ολυμπιακούς στο Πεκίνο. Παράλληλα η μελέτη προσδιορίζει τις κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών με μεγαλύτερες προοπτικές διείσδυσης. Επιπρόσθετα αναφέρονται τα υφιστάμενα εμπόδια, δασμολογικής και μη φύσης, για τις ελληνικές εξαγωγές. Επίσης, η μελέτη περιλαμβάνει αναφορά στις ελληνικές επενδύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στην Κίνα, καθώς και τις προοπτικές που διαφαίνονται για μελλοντικές επενδύσεις. Τέλος, η μελέτη περιλαμβάνει προτάσεις ενεργειών για την προώθηση και υποστήριξη των ελληνικών εξαγωγών και επενδύσεων στην Κίνα.

Τα μέλη του Ε.Σ.ΕΕ. απέστειλαν γραπτές απόψεις για την μελέτη, από τις οποίες προκύπτει ότι η μελέτη είναι αποδεκτή με θετικά σχόλια για τις προοπτικές εξαγωγών στην Κίνα, παρότι ένα μέλος εξέφρασε την άποψη ότι η Κίνα δεν πρέπει να αποτελεί χώρα προτεραιότητας για ελληνικές εξαγωγές λόγω της «κλειστής» της αγοράς και του μεγάλου κόστους διείσδυσης. Κάποια μέλη διατύπωσαν επιφυλάξεις

για την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων μεταποίησης στην Κίνα λόγω χαμηλού κόστους, ενώ επισημάνθηκε η ανάγκη εστιασμού των εξαγωγών στον τριτογενή τομέα (τουρισμό, παιδεία-εκπαίδευση, υγεία). Κάποια μέλη επισήμαναν την ανάγκη να ακολουθήσουν εστιασμένες μελέτες στη διερεύνηση καναλιών, δικτύων ανταγωνισμού σε στρατηγικά προϊόντα, καθώς και αξιολόγηση των πρακτικών που εφαρμόζουν άλλες χώρες στην προώθηση των εξαγωγών τους στην Κίνα.

Από έτερο μέλος προτάθηκε η προσθήκη Ελληνικού Επιχειρηματικού Εμπορευματοικού Κέντρου στη Σαγκάη ή στο Πεκίνο, με συνχρηματοδότηση από το ελληνικό κράτος, μέσα στο οποίο θα υπάρχει η δυνατότητα λειτουργίας ελληνικών παραγωγικών μονάδων και Εκθετηρίου – καταστήματος ελληνικών προϊόντων. Άλλο μέλος κρίνει σκόπιμη την εξέταση ίδρυσης 2 – 3 μόνιμων εκθετηρίων ελληνικών προϊόντων σε μεγάλες πόλεις της Κίνας.

Άλλο μέλος επισήμανε την ανάγκη χρηματοδοτικής ενίσχυσης των εξαγωγέων από το κράτος, μέσω ΟΠΕ και βάσει εφαρμογής «προγραμμάτων αναπτυξιακών επιχορηγήσεων» όπως γίνεται στον Καναδά, Ιταλία και αλλού. Τα προγράμματα αυτά επιδοτούν υλοποίηση τριετών εξαγωγικών πλάνων ΜΜΕ, βάσει παραστατικών δαπανών, με επιστροφή των επιδοτήσεων στο κράτος μετά την τριετία εφόσον τα κέρδη από τις εξαγωγικές δραστηριότητες υπερκαλύπτουν τις ιστορικές δαπάνες.

Το ίδιο μέλος τόνισε την ανάγκη ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των ΟΕΥ για την υποβοήθηση των εξαγωγέων, άποψη που ετέθη και από άλλα μέλη, αλλά και για την παρακολούθηση των προαναφερθέντων προγραμμάτων αναπτυξιακών επιχορηγήσεων. Τονίστηκε επίσης ότι ο ρόλος του ΟΑ.Ε.Π. ασφαρίζει εξαγωγικές πιστώσεις αλλά δε χρηματοδοτεί εξαγωγές όπως άλλοι οργανισμοί σε άλλες χώρες (π.χ. export import banks).

Τέλος, μέλη του Ε.Σ.ΕΞ. τόνισαν ότι πέραν του ΟΕΥ και των ιδιωτικών γραφείων Συμβούλων εξαγωγέων, σημαντικά θα συμβάλλουν σε θέματα προώθησης και επιλεγμένα τοπικά γραφεία συμβούλων στην Κίνα αλλά και η ανάπτυξη σχέσεων με τοπικές κυβερνήσεις και τοπικά επιχειρηματικά συμβούλια (CCPIT).

Οι προτάσεις της μελέτης αυτής ήδη άρχισαν να υλοποιούνται μέσω της υλοποίησης του Προγράμματος «Γέφυρα: Αθήνα 2004-Πεκίνο 2008» (βλέπε υποκεφάλαιο Β9 του παρόντος Σχεδίου). Παράλληλα, με το νέο Νόμο που κατέθεσε πρόσφατα το Υπουργείο Εξωτερικών και εγκρίθηκε από τη Βουλή, και που αφορά την Οργάνωση των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και την Αναπτυξιακή Συνεργασία, λαμβάνεται πρόνοια να ενισχυθεί ο ρόλος του ΟΕΥ στην Κίνα με την ίδρυση γραφείου στη

Σαγκάη.

3.5 Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών στον Καναδά

Τον Αύγουστο 2003 το Υπουργείο Οικονομίας ολοκλήρωσε μελέτη για την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών στον Καναδά. Η μελέτη αυτή κατατέθηκε στην τρίτη συνεδρίαση του Ε.Σ.ΕΞ., το Σεπτέμβριο 2003. Η μελέτη προσδιορίζει 3 μεγάλες πόλεις και 10 κλάδους ενδιαφέροντος για εξαγωγές, στους οποίους περιλαμβάνονται κατηγορίες προϊόντων που είτε παρουσιάζουν ήδη μεγάλη εισαγωγική ζήτηση στον Καναδά είτε εν δυνάμει ζήτηση σύμφωνα με την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας.

Επιπρόσθετα αναφέρονται τα υφιστάμενα εμπόδια, κυρίως μη δασμολογικής φύσης, για τις ελληνικές εξαγωγές. Επίσης, η μελέτη περιλαμβάνει αναφορά στις ελληνικές επενδύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στον Καναδά, καθώς και τις προοπτικές που διαφαίνονται για μελλοντικές επενδύσεις. Τέλος, η μελέτη περιλαμβάνει προτάσεις ενεργειών για την προώθηση και υποστήριξη των ελληνικών εξαγωγών και επενδύσεων στον Καναδά, συμπεριλαμβανομένων ενεργειών για τη βελτίωση του διμερούς θεσμικού πλαισίου που διέπει τις εμπορικές σχέσεις των δύο χωρών.

Η μελέτη κοινοποιήθηκε στους φορείς στη συνάντηση του 3ου Ε.Σ.ΕΞ. για τα σχόλιά τους, τα οποία αναμένονται.

3.6 Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών και Επενδύσεων στις Η.Π.Α.

Τον Οκτώβριο 2003 το Υπουργείο Οικονομίας ολοκλήρωσε μελέτη για την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών στις Η.Π.Α.. Η μελέτη αυτή κοινοποιείται στους φορείς στη συνάντηση του 4ου Ε.Σ.ΕΞ. για τα σχόλιά τους.

Η μελέτη προσδιορίζει 11 κατηγορίες προϊόντων που παρουσιάζουν εισαγωγική ζήτηση στις Η.Π.Α., και στις οποίες υπάρχουν προοπτικές για ενίσχυση ελληνικών εξαγωγών. Επιπρόσθετα αναφέρονται τα υφιστάμενα εμπόδια, κυρίως μη δασμολογικής φύσης, καθώς και ειδικότερα για τις ελληνικές εξαγωγές εμπόδια που αφορούν την έλλειψη υψηλών προδιαγραφών εξαγωγίμων προϊόντων, την έλλειψη συνεργασίας με τα ισχυρά δίκτυα διανομής στις Η.Π.Α. καθώς και την έλλειψη απο-

τελεσματικής προώθησης.

Επίσης, η μελέτη περιλαμβάνει αναφορά στις ελληνικές επενδύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στις Η.Π.Α., καθώς και τις προοπτικές που διαφαίνονται για μελλοντικές επενδύσεις. Τέλος, η μελέτη περιλαμβάνει προτάσεις ενεργειών για την προώθηση και υποστήριξη των ελληνικών εξαγωγών και επενδύσεων στις Η.Π.Α., συμπεριλαμβανομένων ενεργειών για τη βελτίωση του διμερούς θεσμικού πλαισίου που διέπει τις εμπορικές σχέσεις των δύο χωρών.

3.7 Στρατηγική για την Προώθηση Ελληνικών Εξαγωγών και Επενδύσεων στην Τουρκία

Τον Αύγουστο 2003 το Υπουργείο Οικονομίας ολοκλήρωσε μελέτη για την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών στην Τουρκία. Η μελέτη αυτή κατατέθηκε στην τρίτη συνεδρίαση του Ε.Σ.ΕΞ., το Σεπτέμβριο 2003. Η μελέτη προσδιορίζει 20 κατηγορίες προϊόντων που παρουσιάζουν εισαγωγική ζήτηση στην Τουρκία, στις οποίες υπάρχουν προοπτικές για ενίσχυση ελληνικών εξαγωγών. Επιπρόσθετα αναφέρονται τα υφιστάμενα εμπόδια, τόσο δασμολογικής φύσης όσο και μη δασμολογικής φύσης, για τις ελληνικές εξαγωγές.

Επίσης, η μελέτη περιλαμβάνει αναφορά στις ελληνικές επενδύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στην Τουρκία, καθώς και τις προοπτικές που διαφαίνονται για μελλοντικές συνεργασίες και επενδύσεις στην Τουρκία, αλλά και για συνεργασίες ελληνικών και τουρκικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια και στην Κεντρική Ασία. Τέλος, η μελέτη περιλαμβάνει προτάσεις ενεργειών για την προώθηση και υποστήριξη των ελληνικών εξαγωγών και επενδύσεων στην Τουρκία.

Η μελέτη κοινοποιήθηκε στους φορείς στη συνάντηση του 3ου Ε.Σ.ΕΞ. για τα σχόλιά τους. Τα σχόλια που διατυπώθηκαν έως τώρα για τη μελέτη είναι θετικά και τονίζουν την ανάγκη επιθετικής εξαγωγικής και επενδυτικής ελληνικής πολιτικής απέναντι στην Τουρκία, υπογραμμίζοντας ότι η Τουρκική πλευρά έχει ήδη εφαρμόσει εξαιρετικά επιθετική πολιτική στον τομέα αυτό. Επίσης, διατυπώθηκε η ανάγκη προσέλκυσης Τούρκων υψηλού εισοδηματικού επιπέδου στη χώρα μας, διευκολύνοντας την έκδοση βίζας από τα ελληνικά προξενεία.

3.8 Μελέτη για Μεταφορικό Κόστος Εξαγωγών

Οι φορείς έχουν θέσει αίτημα εξέτασης των λιμενικών τελών που υφίστανται οι μεταφορείς και των τελών διέλευσης από τρίτες χώρες που επιβαρύνουν την τελική τιμή των εξαγομένων προϊόντων. Οι φορείς επισημαίνουν ότι παρατηρούνται διαφοροποιήσεις στα εν λόγω τέλη μεταξύ των περιφερειακών και των κεντρικών λιμανιών της χώρας, όπως του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης, που επιβαρύνουν άμεσα τις περιφερειακές εξαγωγικές επιχειρήσεις.

Στο πλαίσιο του 2ου Ε.Σ.ΕΞ. ζητήθηκε από τους αρμόδιους φορείς η λεπτομερής καταγραφή όλων των τελών, ώστε να μελετηθεί ο τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος. Η καταγραφή των τελών που δόθηκε δεν ήταν πλήρης και αναλυτική, ώστε να οδηγήσει σε συμπεράσματα. Ως εκ τούτου, ανατέθηκε από το Ε.Σ.ΕΞ. στο ΚΕΠΕ να προχωρήσει σε μελέτη καταγραφής και αξιολόγησης του συστήματος τελών και επιβαρύνσεων των εξαγωγών. **Η μελέτη αυτή είναι σε εξέλιξη και προβλέπεται να οριστικοποιηθεί και να υποβληθεί στην επόμενη συνάντηση του Ε.Σ.ΕΞ..**

Παράλληλα, τον Αύγουστο 2003 ανατέθηκε από το Ε.Σ.ΕΞ. στο ΚΕΠΕ μελέτη που αφορά το μεταφορικό κόστος και το χρόνο μεταφοράς ελληνικών εξαγωγών, που εξάγονται από κύριες γεωγραφικές περιοχές της χώρας και που προορίζονται για κύριους εξαγωγικούς προορισμούς στην Ευρώπη.

Η μελέτη αυτή οριστικοποιήθηκε το Νοέμβριο 2003 και κατατίθεται στο 4ο Ε.Σ.ΕΞ. προς συζήτηση και σχολιασμό. Η μελέτη κατέγραψε το αναλυτικό κόστος μεταφορών (κόστος μεταφορέα, ναύλοι, τέλη διέλευσης χωρών καθ' οδόν προς τους τελικούς προορισμούς των εμπορευμάτων, λιμενικά τέλη, διόδια κ.α.). Η μελέτη επίσης εξέτασε εναλλακτικούς και συνδυασμένους τρόπους μεταφοράς φορτίων, σε πλέγμα προέλευσης-προορισμών.

Τα στοιχεία της μελέτης επιτρέπουν τη σύγκριση κόστους και ωφέλειας μεταξύ συνδυασμών μεταφοράς, τον εντοπισμό των στοιχείων της μεταφορικής αλυσίδας που έχουν τη μεγαλύτερη συμβολή στο μεταφορικό κόστος, αλλά και τη σύγκριση μεταφορικού κόστους μεταξύ εξαγωγών που έχουν προέλευση την Αττική και αυτών που προέρχονται από τις περιφέρειες.

Για παράδειγμα, οι μεταφορές φορτίων με φορτηγό προς Μόναχο από Αττική, Θεσσαλία και Θεσσαλονίκη, έχουν κόστος κατά μέσο όρο 40 - 100% υψηλότερο από τις μεταφορές με τρένο, αλλά ο χρόνος μεταφοράς με τρένο είναι 50% μεγαλύτερος.

Οι μεταφορές με φορτηγό αντίθετα φαίνεται να είναι κατά μέσο όρο κοστολογικά πιο συμφέρουσες, σε σχέση με το τρένο, για μακρινούς προορισμούς όπως Λονδίνο. Η μελέτη επισημαίνει ότι σε μία διαδρομή φορτηγού 22 τόνων με φρούτα από Αττική για Μόναχο, οδικώς και θαλασσίως, μέσω Πάτρας - Ιταλίας (Μπάρι) - Αυστρίας, η αμοιβή του μεταφορέα αποτελεί το 46% του συνολικού κόστους μεταφοράς, ενώ ο ναύλος Πάτρα-Μπάρι το 17% του κόστους, τα τέλη διέλευσης λιμένων το 13% του κόστους, και τα διάφορα οδικά τέλη-διόδια το 24% του συνολικού κόστους μεταφοράς. Το κόστος μεταφοράς από περιφερειακά κέντρα όπως Κρήτη και Θεσσαλία σε κεντρικούς ευρωπαϊκούς προορισμούς (Μόναχο, Παρίσι, Λονδίνο) είναι κατά μέσο όρο 5-14% ακριβότερο από το κόστος εξαγωγής στους προορισμούς αυτούς από την Αττική ή τη Θεσσαλονίκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ

ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

1. Η κρατική στήριξη της χρηματοδότησης των εξαγωγών

Πολλοί υποστηρίζουν ότι η κρατική ενίσχυση της εγχωρίου βιομηχανίας είναι η πλέον αποτελεσματική στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών. Άλλοι υποστηρίζουν και φαίνεται πως έχουν δίκιο, ότι η κρατική στήριξη των εξαγωγικών πιστώσεων ασκεί θετικότερη επίδραση έναντι όλων των κυβερνητικών επιδοτήσεων. Η διαφορά των δύο τύπων επιδοτήσεων έγκειται στο ότι η πρώτη χορηγείται επί ορισμένο διάστημα για να διευκολυνθεί η απόκτηση αυτοδυναμίας ή να αναδιαρθρωθεί μία επιχείρηση ή ένας τομέας, ενώ η δεύτερη παίρνει το χαρακτήρα διαρκείας και ως εκ τούτου επιβαρύνει σοβαρότερα τον κρατικό προϋπολογισμό. Συντελεί όμως η τελευταία αμεσότερα στην επίτευξη του κοινού τελικού στόχου. Πράγματι, η προσφορά εξαγωγικής πιστώσεως με επιτόκιο υψηλότερο κατά ημίσεια εκατοστιαία μονάδα έναντι άλλης ανταγωνίστριας χώρας είναι δυνατό να στρέψει αγορά εκατομμυρίων δολαρίων υπέρ της δεύτερης χώρας.

Οι εξαγωγείς όλων των χωρών αντιμετωπίζουν ερωτήματα της μορφής:

- Μήπως ματαιωθεί η παραγγελία;
- Το εμπόρευμα θα φτάσει έγκαιρα και σε καλή κατάσταση;
- Θα πληρώσει ο πελάτης;
- Μήπως προκύψει κάποιο ελάττωμα στην έναρξη της χρήσεως, αδύνατο να διαπιστωθεί προ της αποστολής, που θα απαιτήσει την υπευθυνότητα του πωλητή;

Αυτά και πολλά άλλα δημιουργούν ανησυχίες και ανασφάλειες, με αρνητική επίπτωση στη διεύρυνση των εξαγωγών. Η προσφυγή στις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες αποτελεί μια λύση, αλλά δεν καλύπτονται όλοι οι κίνδυνοι, οπότε κρίνεται αναγκαία η συνδρομή των κρατών μέσω των ειδικευμένων κρατικών οργανισμών.

Το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στα κεφαλαιουχικά αγαθά και στα μεγάλα έργα, όπου οι κίνδυνοι μη ολοκλήρωσεως της εξαγωγικής πράξεως εμφανίζονται από τη φάση της παραγγελίας με τον προσανατολισμό της παραγωγικής διαδικασίας. Τα

σχετικά συμβόλαια απαιτούν σημαντικό αριθμό ετών, ώσπου να διεκπεραιωθούν και να κλείσει ο κύκλος με την εισροή στην επιχείρηση του προβλεπομένου τιμήματος. Η χρηματοδότηση των μεγάλων εξαγωγικών συμβολαίων γίνεται με δύο τρόπους:

- Με πίστωση του αγοραστή
- Με πίστωση του πωλητή

Στους δύο τρόπους μεσολαβεί μια τράπεζα της χώρας του πωλητή. Στην πρώτη περίπτωση συνάπτεται δάνειο από τον αγοραστή, οπότε χρηματοδοτείται απερίσπαστα ο πωλητής κατά την κατασκευαστική φάση και την αποστολή των εμπορευμάτων. Στη δεύτερη περίπτωση το δάνειο συνάπτεται από τον πωλητή, ο οποίος έτσι περιέρχεται σε δυσχερέστερη θέση, διότι εκτίθεται σε πολλά μέτωπα εν αναμονή της εξοφλήσεως του από τον αγοραστή.

Από πλευράς χρονικής οι πιστώσεις κατατάσσονται σε βραχυπρόθεσμες, όταν δεν υπερβαίνουν το έτος, σε μεσοπρόθεσμες, όταν επεκτείνονται σε 3 έως 5 έτη και σε μακροπρόθεσμες, για μεγαλύτερη διάρκεια. Στην κάλυψη των κινδύνων, που συνδέονται με τις μέσο- και μακροπρόθεσμες πιστώσεις, παρεμβαίνει η κρατική συνδρομή, η οποία, λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών, συχνά μετατρέπεται σε υπέρμετρη δημοσιονομική επιβάρυνση με αντίστοιχη ωφέλεια του αγοραστή.

Για την προστασία τους από τον καταστροφικό ανταγωνισμό οι χώρες-μέλη της ΕΖΕΣ συμφώνησαν το 1959 στη Στοκχόλμη να αποφεύγεται «η χορήγηση, από τις κυβερνήσεις ή τους ειδικευμένους οργανισμούς που ελέγχονται απ' αυτές, πιστώσεων προς τους εξαγωγείς με επιτόκια χαμηλότερα από εκείνα που αντιστοιχούν στο κόστος προμηθείας των χρησιμοποιούμενων προς αυτόν τον σκοπό κεφαλαίων».

Ευρύτερη προσπάθεια για τη συστηματοποίηση των χορηγουμένων μέσο και μακροπρόθεσμων εξαγωγικών πιστώσεων από τα ανεπτυγμένα κράτη (όχι ιδιωτικούς φορείς) έγινε το 1978 στον ΟΟΣΑ. Η συμφωνία εκείνη μνημονεύεται ως Consensus (συναίνεση), τα δε κύρια σημεία της είναι τα ακόλουθα:

- Ταξινόμηση των χωρών προορισμού σε τρεις ομάδες, ανάλογα με το κατά κεφαλήν εθνικό εισόδημα, σε χώρες σχετική πλούσιες (άνω των 4000 δολαρίων), ενδιάμεσες και σχετικά φτωχές.
- Η διάρκεια των πιστώσεων ορίσθηκε σε 2-5 έτη για την πρώτη κατηγορία, μέχρι 8 για τη δεύτερη και μέχρι 10 για την Τρίτη, με ελαφρές αποκλίσεις σε ειδικές περιπτώσεις.
- Το ελάχιστο επιτόκιο συμφωνήθηκε να ορίζεται περιοδικά, ανάλογα με τις

εξελίξεις των αγορών.

Ως παράδειγμα αναφέρεται ότι στις αρχές του 1981 οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ δεν έπρεπε να χορηγούν πιστώσεις προς τις αναπτυσσόμενες και τις ανατολικές χώρες με χαμηλότερα επιτόκια από 7,5% μέχρι 8,75%, ανάλογα με τη διάρκεια της πιστώσεως και την οικονομική κατάσταση της πιστουμένης χώρας. Τότε τα επίπεδα των επιτοκίων της αγοράς ήταν 12-13% και σε μερικές χώρες υψηλότερα. Γίνεται έτσι αντιληπτό ότι η χώρα του 12% είχε το δικαίωμα επιδοτήσεως, π.χ. σε πίστωση με 8%, των 4 εκατοστιαίων μονάδων, ενώ η χώρα – μέλος του ΟΟΣΑ με αυξημένο πληθωρισμό και επιτόκιο 16% μπορούσε να επιδοτήσει τις 8 εκατοστιαίες μονάδες.

Ο δικαιούχος της πιστώσεως με επιδοτημένο επιτόκιο και εν προκειμένω ο αγοραστής όφειλε να δηλώσει ιδίαν συμμετοχή της τάξεως του 15% του συνολικού προϋπολογισμού, για να χορηγηθεί η πίστωση του 85% και επί πλέον να τηρήσει πιστά τις προθεσμίες επιστροφής των δόσεων.

Επισημαίνεται ο χαρακτηρισμός στη διεθνή ορολογία ως «βοηθειών» των δανείων με τμηματική επιδότηση επιτοκίου.

Κατόπιν ειδικής αδείας θα επιτρέπονται ευνοϊκότερες πιστώσεις για τους αγοραστές γεωργικών προϊόντων, πυρηνικών εργοστασίων ηλεκτρισμού, πλοίων και αεροπλάνων.

Από την 1^η Ιουλίου 1988 αποφασίστηκε να μην χορηγούνται πλέον δάνεια με επιδοτημένο επιτόκιο στις χώρες της πρώτης κατηγορίας, ενώ δεν έλειψαν και οι καταστρατηγήσεις, αφού οι χώρες που είχαν σχετικά υψηλά επιτόκια μπορούσαν να δανείζον σε νομίσματα άλλων χωρών που είχαν χαμηλότερο επιτόκιο από το συμφωνημένο ως ελάχιστο.

Η συνθήκη της Ρώμης (Ε.Ο.Κ.) απαγορεύει τις κρατικές επιδοτήσεις κατά τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και η εφαρμογή της επιτηρείται. Αποτέλεσμα της επιτηρήσεως ήταν π.χ. η καταγγελία εις βάρος της Γαλλίας ότι παρείχε το 1981 στην Ελλάδα πολύ ευνοϊκά εξαγωγικά επιτόκια. Αναφέρονται ακόμη η προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Κοινοτικό Δικαστήριο κατά της Ελλάδος για τις επιδοτήσεις των εξαγωγών με τη μέθοδο της επιστροφής του επιτοκίου σύμφωνα με τις αποφάσεις της Νομισματικής Επιτροπής 1574/1970 και 350/1982, καθώς και η απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης 187/1986 κατά την οποία «η ενίσχυση υπό μορφή επιδοτήσεως 6% ή 3% που χορηγούν υπό ορισμένους όρους οι ελληνικές αρχές στους εξαγωγείς... δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 92 της συνθήκης Ε.Ο.Κ. και πρέπει να καταργηθεί».

Με τις τελευταίες παραθέσεις, που φέρουν την Ελλάδα να χειρίζεται το εξωτερικό εμπόριό της ως προς τις επιδοτήσεις ανεξαρτήτως προορισμού, γίνεται αντιληπτό ότι η κρατική ενίσχυση των εξαγωγών στο ενδοκοινοτικό εμπόριο είναι καταδικαστέα, ενώ στο εμπόριο προς τρίτες χώρες επιτρέπεται στα πλαίσια του Consensus του ΟΟΣΑ. Η καταστρατήγηση βεβαίως των διεθνών κανόνων στα θέματα του ανταγωνισμού δεν είναι σπάνιο φαινόμενο. Οι πλούσιες χώρες ενισχύουν τις εξαγωγές τους δια της μεθόδου της ασφάλισων των εξαγωγικών πιστώσεων κατά το ποσόν που δεν επιστρέφεται στη δανειστρία χώρα, πράγμα που συμβαίνει συχνά, όπως φαίνεται στην περιγραφή που ακολουθεί.

2. Η ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων

Οι εθνικοί οργανισμοί ασφαλίσεως των εξαγωγικών πιστώσεων (ΟΑΕΠ) έχουν ως σκοπό να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο, τον οποίο διατρέχουν οι εξαγωγείς να μην πληρωθούν για τις πωλήσεις στο εξωτερικό. Αυτοί οι οργανισμοί παίζουν επιπροσθέτως και ρόλο προωθήσεως των εξαγωγών με την παροχή εγγυήσεων στους εξαγωγείς για πράξεις με χώρες μακρινές ή άγνωστες, για τις οποίες οι εξαγωγείς διατηρούν επιφυλάξεις. Με την επέμβασή τους αυτή συμβάλλουν στην ανάπτυξη δεσμών, ώστε να προωθηθούν οι συναλλαγές σε μόνιμη και αυτόνομη βάση. Οι οργανισμοί είναι κρατικοί και καλύπτουν τους ιδιώτες εξαγωγείς έναντι εμπορικών και πολιτικών κινδύνων που ενδέχεται να προκύψουν κατά τις συναλλαγές με ορισμένες χώρες. Συγκεκριμένα, ο μεν εμπορικός κίνδυνος συνίσταται στην αδυναμία του εισαγωγέα να καταβάλει σε τράπεζα της χώρας του, σε εθνικό νόμισμα, το αντίτιμο των εμπορευμάτων που εισήγαγε, ο δε πολιτικός κίνδυνος ή κίνδυνος της χώρας συνίσταται στην αδυναμία της χώρας να μετατρέψει σε συνάλλαγμα το ποσόν του εθνικού νομίσματος που κατέθεσε ο εισαγωγέας. Επισημαίνεται ότι δεν είναι πάντοτε εύκολη η διάκριση των δύο κινδύνων, διότι ενδέχεται ο εμπορικός κίνδυνος να προέρχεται από μεταβολές στην οικονομική πολιτική της κυβερνήσεως (π.χ. έλεγχος τιμών, απαγόρευση εξαγωγών).

Οι ΟΑΕΠ παρέχουν την εγγύησή τους είτε στη χρηματοδότηση του εισαγωγέα, ο οποίος συνάπτει δάνειο από την τράπεζά του για να υλοποιήσει ένα εξαγωγικό πρόγραμμα, είτε στη χρηματοδότηση του εισαγωγέα, όταν ο τελευταίος συνάπτει το δάνειο για να χρηματοδοτήσει τις εισαγωγές του.

Από πλευράς διαρκείας οι παρεχόμενες εγγυήσεις, όπως και τα δάνεια, δια-

κρίνονται σε βραχυπρόθεσμες (μέχρι ενός έτους), μεσοπρόθεσμες (έως 5 έτη) και μακροπρόθεσμες (άνω των 5 ετών). Οι κίνδυνοι εκτιμώνται κατά αγοραστή και κατά χώρα, αλλά είναι ευνόητο ότι για μεγάλη διάρκεια η εκτίμηση είναι δύσκολη αν όχι αδύνατη. Η ασφαλιστική κάλυψη αρχίζει από τη στιγμή της φορτώσεως των εμπορευμάτων ή ενδέχεται να συμπεριλάβει και τη φάση της παραγωγής, όταν πρόκειται για προϊόντα βαριάς βιομηχανίας.

Το ύψος του ασφαλιστρού για τον πολιτικό κίνδυνο ποικίλλει ανάλογα με τη χώρα προορισμού και τη διάρκεια της πιστώσεως. Κυμαίνεται από 0,25% μέχρι 5%. Ενδέχεται να μην καλύπτεται ολόκληρο το ποσό, όταν είναι πολύ σημαντικό, οπότε ο εξαγωγέας οφείλει να προσφύγει για το υπόλοιπο σε ιδιωτικές εγγυήσεις. Ο εμπορικός κίνδυνος καλύπτεται σε κυμαινόμενα ποσοστά (75-85%) και όχι πλήρως, για να διατηρείται και το ενδιαφέρον του εξαγωγέα στην επιδίωξη της εισπράξεως. Οι ιδιωτικοί ασφαλιστικοί φορείς ενεργοποιούνται περισσότερο στις ασφαλίσσεις των εμπορικών κινδύνων, ιδιαιτέρως των βραχυπρόθεσμων και όχι των πολιτικών κινδύνων. Το ασφάλιστρο στον εμπορικό κίνδυνο εκτιμάται συνήθως κατά περίπτωση, ύστερα από ειδική έρευνα γύρω από την οικονομική κατάσταση της εισαγωγικής εταιρείας.

Συστηματοποίηση των κανόνων ασφαλίσεως των εξαγωγικών πιστώσεων έχουν επιχειρήσει η Ένωση Ασφαλίσεως Διεθνούς Πιστώσεως και η Διεθνής Ένωση Ασφαλιστών Πιστώσεως και Επενδύσεως.

Για την καλύτερη διασφάλιση των πιστώσεων, όταν πρόκειται για μεγάλα ποσά, επιζητείται και η εγγύηση των μετόχων των αγοραστριών εταιρειών, οι οποίοι ενδέχεται να είναι και αλλοδαπές, γνωστές, εταιρείες ή ακόμη και η εγγύηση των κυβερνήσεων.

Κατά τον Wallen ενδείκνυται η εξέταση των ακόλουθων στοιχείων για την εκτίμηση του πολιτικού κινδύνου σε μια χώρα:

- Μέγεθος εθνικής οικονομίας και αντιστοιχία της αξίας του Διεθνούς Εμπορίου ως % στο Α.Ε.Π.
- Κατάσταση γενικού και εμπορικού ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών
- Πληθωρισμός
- Διαφοροποίηση των εξαγωγών και αν αυτές στηρίζονται σε ολίγα προϊόντα, να επισημανθούν οι τάσεις των διεθνών τιμών τους.
- Εξωτερικό χρέος και εξυπηρέτησή του. Σχέση μεταξύ εξυπηρετήσεως χρέους και εσόδων από τις εξαγωγές.

- Συναλλαγματικό απόθεμα σε συσχετισμό προς τις εισαγωγές και το εξωτερικό χρέος
- Έλεγχος στη διακίνηση συναλλάγματος και ύπαρξη ανεπιστήμων αγορών
- Ποσοστό ετησίας αύξησεως του πληθυσμού, κ.α.

Εκτιμάται ότι η εξεύρεση πληροφοριών είναι σχετικά εύκολη για τις χώρες που συνεργάζονται με τη Διεθνή Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, διότι στις περιοδικές εκθέσεις τους περιέχονται πολλά στοιχεία. Για μερικούς μήνες οι εκτιμήσεις της οικονομικής πορείας δεν παρουσιάζουν υπερβολικές δυσκολίες, όπως συμβαίνει για μεγαλύτερα διαστήματα π.χ. 3-5 ετών. Πέραν αυτών η εγγύηση περιέρχεται συνήθως στους κρατικούς φορείς, διότι σπανίως αναλαμβάνουν την κάλυψη οι ιδιωτικοί φορείς ασφαλίσεως.

3. Η ευρωπαϊκή ένωση και η ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων

Στο άρθρο 112, παρ. 1 της Συνθήκης της Ρώμης προβλέπεται ότι «... τα συστήματα ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη – μέλη για τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες εναρμονίζονται προοδευτικώς...»

Εκτός από τις άμεσες ενισχύσεις υπάρχει και η μορφή των ασφαλίσεων των πιστώσεων και των εγγυήσεων των εισπράξεων από τις εξαγωγές, οι οποίες παρέχονται από τα κράτη – μέλη για κινδύνους και διάρκειες που δεν καλύπτονται από τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες. Η εναρμόνιση αυτών των δραστηριοτήτων δεν ακολούθησε κάποιο εντατικό πρόγραμμα. Ένα πρώτο βήμα έγινε με την έκδοση των οδηγιών 509 και 510 της 27^{ης} Οκτωβρίου 1970 «περί υιοθέτησεως ενός κοινού ασφαλιστηρίου συμβολαίου ασφαλίσεως πιστώσεων για τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πράξεις, στις οποίες μετέχουν ως αγοραστές αντιστοίχως δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς». Το 1971 εκδόθηκε η οδηγία 86 «περί εναρμονίσεως των βασικών διατάξεων επί θεμάτων ασφαλίσεως των βραχυπροθέσμων πράξεων (πολιτικός κίνδυνος) στις οποίες μετέχουν ως αγοραστές δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς». Με την απόφαση 391 καθιερώθηκαν οι διαδικασίες διαβουλεύσεως και πληροφορήσεως στους τομείς της ασφαλίσεως πιστώσεων, των εγγυήσεων και των χρηματοδοτικών πιστώσεων, ενώ με την απόφαση 854 και την οδηγία 568 έγινε προσπάθεια υπαγωγής σε ενιαία ρύθμιση των υπεργολαβιών.

Η Ε.Ο.Κ. υπέβαλε τον Ιούνιο του 1987 πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου

για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφαλίσεως Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΕΣΑΕΠ). Η εν λόγω πρόταση, που δεν κατέληξε σε κανονισμό, προέβλεπε τις ακόλουθες ρυθμίσεις.

Θεωρούσε αναγκαία τη σύσταση ενός οργάνου συντονισμού της δράσεως των εθνικών ΟΑΕΠ για την προώθηση των εξαγωγών προς τρίτες χώρες από ομάδες επιχειρήσεων περισσότερων της μιας κοινοτικών χωρών. Ο συντονισμός είναι απαραίτητος επειδή κάθε χώρα μέλος εφαρμόζει το σύστημά της και ένεκεν αυτής της ιδιομορφίας πολλές φορές οι ευρωπαϊκές κοινοπραξίες έχασαν διεθνή συμβόλαια ως ολιγότερο ανταγωνιστικές. Μνημονεύονται τα παραδείγματα ενός σχεδίου για την αξιοποίηση του χαλκού στο Ζαΐρ, του οποίου τον εξοπλισμό προμήθευσαν οι Η.Π.Α., ενώ η διαχείριση της μονάδας ήταν υπό τον έλεγχο ευρωπαϊκών εταιρειών και άλλης μεγάλης παραγγελίας του Μαρόκου που δεν κατόρθωσε να αποσπάσει όμιλος γαλλικών, γερμανικών και ιταλικών επιχειρήσεων. Δυσχέρειες υπάρχουν και στην προώθηση των αεροπλάνων Airbus, στην παραγωγή των οποίων συμμετέχουν πολλές χώρες μέλη. Πρόκειται δηλαδή, για μεγάλα συμβόλαια (π.χ. σταθμοί παραγωγής ενεργείας, έργα συγκοινωνιών κ.α.) που εμφανίζονται σπανίως και στα οποία ο διεθνής ανταγωνισμός είναι οξύτατος.

Η Ε.Ο.Κ. πρότεινε την κατάρτιση ενός τύπου ενιαίου ασφαλιστηρίου συμβολαίου, το οποίο θα αναλαμβάνεται από τους εθνικούς ΟΑΕΠ κατά το μέτρο συμμετοχής των εθνικών επιχειρήσεων, τουλάχιστον 15%, στο κοινό εξαγωγικό πρόγραμμα. Στην περίπτωση που οι κοινοτικές επιχειρήσεις καλύπτουν το 85% του εξαγωγικού προγράμματος, θα είναι επιτρεπτή και η συμμετοχή εταιρειών τρίτων χωρών, ώστε να προωθούνται οι συνεργασίες, αλλά να μην επιδοτούνται ξένες εταιρείες (ανταγωνίστριες) για σημαντικότερα του 15% ποσοστά συμμετοχής τους.

Η συγκεκριμένη πρόταση κανονισμού της Ε.Ο.Κ., παρά τον απλό συντονιστικό χαρακτήρα της, δεν υιοθετήθηκε ακόμη, διότι προφανώς οι χώρες θεωρούν ότι τα εξαγωγικά συμφέροντά τους εξυπηρετούνται καλύτερα με τη μεμονωμένη δράση. Προέβλεπε έναρξη λειτουργίας του νέου κανονισμού από 1.1.1998.

Οι διάφορες απόπειρες εναρμονίσεως, είτε κατέληξαν στη δημοσίευση νομοθετικών κειμένων, είτε παρέμειναν στη φάση του σχεδίου, όπως εκείνη του Ιουνίου 1987, δεν απέδωσαν στην πράξη. Η εμπειρία 30 και πλέον ετών έδειξε ότι τα κράτη-μέλη είναι προσκολλημένα στην ιδέα της πλήρους αυτονομίας τους στον τομέα της ασφαλίσεως – δημοσίας πιστώσεως για τις εξαγωγές. Η επιμονή των κρατών συνδέεται με την εξωτερική και με τη δημοσιονομική πολιτική τους, αφού κάθε χρόνο τα

κράτη εγγυώνται συμβόλαια, διάρκειας μεγαλύτερης του ενός έτους, συνολικού ποσού 25 δις. Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων (ΕΤΔ). Στα τελευταία όμως 15 χρόνια η επιβάρυνση από τις εγγυήσεις αυτές είναι βαρύτερη λόγω των πολιτικών γεγονότων (υπερχρέωση πολλών χωρών, πόλεμος του περσικού κόλπου, κατάρρευση της πρώην ΕΣΣΔ). Το άνοιγμα του συνόλου των χωρών-μελών έφθασε στα 7 δις. ECU (ENOM) κατά την τριετία 1991-1993, ενώ μια χώρα-μέλος ανέλαβε αποζημιώσεις 20 δις. ΕΤΔ στην οκταετία (1986-1993).

Υπό την πίεση του κόστους τα κράτη επανέφεραν το θέμα της εναρμόνισης, δεδομένου ότι τα 11 εκ των 12 μελών της Ε.Ο.Κ. διαθέτουν ΟΑΕΠ. Η νέα προσπάθεια, που ήρθε στη δημοσιότητα με την πρόταση οδηγίας της 13.7.1994 θεμελιώνεται στο τρίπτυχο εξισορροπήσεως των συμφερόντων των εξαγωγέων, των αναγκών των κρατών-μελών και των διεθνών δεσμεύσεων της Κοινότητας. Το σχέδιο οδηγίας προτείνει ένα κοινό υπόδειγμα ασφαλίσεως των εξαγωγικών πιστώσεων, αφήνει ελευθερία για κατά περίπτωση ελιγμούς, λόγω του εξω-κοινοτικού ανταγωνισμού και επιδιώκει την επέκταση της ασφαλίσεως των μέσο – μακροπροθέσμων εμπορικών πιστώσεων στα συμβόλαια κατασκευών και δημοσίων έργων, στις εγγυήσεις, στη χρηματοδοτική μίσθωση κλπ. Έτσι τίθεται και τυπικώς τέλος στις οδηγίες 509 και 510 του 1970, οι οποίες δεν είχαν ενεργοποιηθεί.

Ειδικότερα στο σχέδιο της νέα οδηγίας προτείνεται η παροχή ασφαλίσεως 2 ετών τουλάχιστον από τους κρατικούς ή εξουσιοδοτημένους ΟΑΕΠ στις εξαγωγικές πράξεις που χρηματοδοτούνται με πίστωση των αγοραστών, με πίστωση των προμηθευτών ή είναι πληρωτέες τοις μετρητοίς, αλλά προηγείται 12μηνη κατασκευαστική περίοδος. Εντάσσονται επίσης και τα συμβόλαια κατασκευής ολοκληρωμένων βιομηχανικών μονάδων «με το κλειδί στο χέρι», υπό την προϋπόθεση η ενδεχόμενη συμμετοχή δημοσίου φορέα να μην υπερβαίνει το 25%. Ασφαλιζόμενος κίνδυνος είναι ο κίνδυνος μη πληρωμής της πιστώσεως. Ο κίνδυνος πραγματοποιείται όταν ο ασφαλιζόμενος περιέρχεται σε κατάσταση αδυναμίας εισπράξεως του συνόλου ή τμήματος των απαιτήσεών του μετά παρέλευση τριμήνου από την κανονική προθεσμία. Εξυπακούεται ότι αυτό το δικαίωμα δεν θεμελιώνεται, όταν υπάρχει προσωπική ενοχή του προμηθευτή. Η εγγύηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 90-95% της πιστώσεως και η αποζημίωση αναφέρεται στο συνολικό ποσόν της πιστώσεως, στους κανονικούς τόκους και στους τόκους καθυστερήσεως, καθώς και στα έξοδα των τραπεζών. Τουλάχιστον 5-10% των δικαιωμάτων του πωλητή πρέπει να παραμένουν ακάλυπτα, ώστε να διατηρείται το προσωπικό ενδιαφέρον για την είσπραξη. Προτείνεται επίσης κλι-

μάκωση στις αποζημιώσεις ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου των χωρών, οι οποίες κατανέμονται σε 5 ομάδες.

4. Ο ελληνικός οργανισμός ασφαλίσεως εξαγωγικών πιστώσεων

Ιδρύθηκε με το νόμο 1796/1988, ως ΝΠΙΔ υπό την εποπτεία του κράτους, με σκοπό την υποστήριξη της εξαγωγικής δραστηριότητας των ελληνικών επιχειρήσεων δια της παροχής εγγυήσεων, ασφαλίσεων κα αντασφαλίσεων επί των ακολούθων πράξεων:

1. Εξαγωγές ελληνικών εμπορευμάτων παραγομένων στην Ελλάδα για πώληση ή συμμετοχή σε εκθέσεις και επιδείξεις.
2. Παροχή υπηρεσιών, κυρίως στο χώρο των τεχνικών έργων, από ελληνικές επιχειρήσεις στο εξωτερικό και μίσθωση μηχανημάτων κλπ για την εκτέλεση αυτών των τεχνικών έργων.
3. Ναυπηγικές εργασίες στην Ελλάδα διακανονισμένες σε συνάλλαγμα.
4. Απαιτήσεις σε συνάλλαγμα που απορρέουν από τις πράξεις των εδαφίων 1,2,3.
5. Εξαγωγικές πιστώσεις ελληνικών τραπεζών ή και επιχειρήσεων προς ελληνικές επιχειρήσεις εγκατεστημένες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό για πράξεις των εδαφίων 1,2,3.
6. Εγγυητικές επιστολές ελληνικών τραπεζών ή ασφαλιστικών εταιρειών για πράξεις των εδαφίων 1,2,3.
7. Επενδύσεις εξωτερικού από ελληνικές επιχειρήσεις (άρθρο 2).

Ο ΟΑΕΠ καλύπτει τους ακολούθους κινδύνους:

1. Αφερεγγυότητα του αγοραστή ή εργοδότη ή υπερημερία αυτών για την πληρωμή.
2. Άρνηση παραλαβής του εμπορεύματος ή του έργου ή μη εξόφληση της αξίας του από τον αγοραστή χωρίς υπαιτιότητα του πωλητή ή εργολήπτη.
3. Ακύρωση της αδείας εισαγωγής ή εξαγωγής από ενέργεια των κρατικών αρχών της χώρας εισαγωγής ή εξαγωγής.
4. Αυθαίρετη καταγγελία, τροποποίηση ή μη εκτέλεση της συμβάσεως από τον αγοραστή ή τον εργοδότη, καθώς και διαφοροποίηση του αρχικού καθεστώτος επενδύσεως, απαλλοτρίωση ή εθνικοποίηση.

5. Απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος.
6. Επιβολή δικαιοστασίου στη χώρα προορισμού των αγαθών, παροχής υπηρεσιών, εκτελέσεως του έργου ή πραγματοποιήσεως των επενδύσεων.
7. Αναγκαία εκ των υστέρων αλλαγή συγκοινωνιακού μέσου ή της πορείας του κατά τη μεταφορά των εμπορευμάτων.
8. Γεγονότα ανωτέρας βίας, όπως πόλεμος, εσωτερικές ταραχές, τρομοκρατικές ενέργειες, θεομηνίες και απεργίες, που καθιστούν αδύνατη ολικά ή μερικά την εκτέλεση ή την εμπρόθεσμη εκτέλεση της συμβάσεως ή την κανονική λειτουργία της επενδύσεως.
9. Μείωση της τιμής πωλήσεων σε συνάλλαγμα ελληνικού προϊόντος ή υπηρεσίας που εξάγεται, σε σχέση με αυτή που ίσχυε κατά τον χρόνο συνάψεως της ασφαλιστικής συμβάσεως.
10. Δαπάνες προωθήσεως των πωλήσεων στο εξωτερικό που δεν καλύπτονται από τα έσοδα των αντιστοίχων πωλήσεων αγαθών ή παροχής υπηρεσιών (άρθρο 3).

Ο ΟΑΕΠ μπορεί να καλύπτει αντασφαλιστικά τους ανωτέρω κινδύνους, εφ' όσον έχουν αναληφθεί από ασφαλιστική επιχείρηση που λειτουργεί στην Ελλάδα. Η ασφαλιστική ή αντασφαλιστική κάλυψη δεν μπορεί να υπερβαίνει το 90% της υποχρεώσεως την οποία εγγυάται ή της ζημιάς.

Ο ΟΑΕΠ διοικείται από 7μελές διοικητικό συμβούλιο και ελέγχεται από 2 ορκωτούς λογιστές. Η διαχειριστική χρήση του ταυτίζεται με το ημερολογιακό έτος, ο δε ισολογισμός και το πιστοποιητικό των ορκωτών λογιστών δημοσιεύονται σύμφωνα με το νόμο 2190/1920.

Πόροι του ΟΑΕΠ είναι εισπράξεις από ασφάλιστρα, προμήθειες από την έκδοση εγγυητικών επιστολών, έσοδα από την παροχή εμπορικών πληροφοριών και συμβουλών, κέρδη από την είσπραξη ή μεταβίβαση ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων σε συνάλλαγμα κ.ο.κ. Οι υποχρεώσεις του ΟΑΕΠ από εγγυήσεις, ασφαλίσεις και αντασφαλίσεις έχουν αυτοδικαίως την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου μέχρι το όριο που καθορίζεται με Προεδρικά Διατάγματα.

Από τη δημοσίευση του νόμου 1796 τα περιουσιακά στοιχεία, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του Κεφαλαίου Ασφαλίσεως Πιστώσεων Εξαγωγών (ΚΑΠΕ) περιήλθαν αυτοδικαίως στον ΟΑΕΠ και ο νόμος 225/1975 (ΦΕΚ 268) καταργήθηκε. Προγενέστερος σχετικός νόμος ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση των ελληνικών εξα-

γωγών έπαιξαν οι αποφάσεις της Νομισματικής Επιτροπής 1509/14.9.1968 και 1574/22.8.1970 περί ειδικών επιτοκίων για τις εξαγωγικές βιομηχανίες, βιοτεχνίες και μεταλλευτικές επιχειρήσεις.

Το κεφάλαιο εγγυοδοσίας του ΟΑΕΠ έφθανε στις αρχές του 1994 στα 150 δις. δρχ. (κατά δήλωση της προέδρου του Δ.Σ. στην ημερίδα του ελληνο-γαλλικού επιμελητηρίου, στις 24.2.1994). ο δεύτερος ισολογισμός του ΟΑΕΠ της διαχειριστικής χρήσεως 1990 εμφανίζει ίδια κεφάλαια περίπου 1 δις. δρχ. (30 εκ. δρχ. το μετοχικό κεφάλαιο), εκκρεμείς αποζημιώσεις και παροχές περίπου 7,5 δις. δρχ. (παθητικό), επενδύσεις σε τραπεζικά ομόλογα 8,2 δις. δρχ. Η κατάσταση του λογαριασμού εκμεταλλεύσεως ασφαλίσεων ζημιών παρουσιάζει έσοδα ασφαλιστικών εργασιών 113 εκ. δρχ. και έσοδα επενδύσεων 1,4 δις. δρχ., έναντι αμέσου κόστους ασφαλιστικών εργασιών περίπου 1,3 δις. δρχ.

Προπομπός στο έργο του ΟΑΕΠ είναι ο επίσης κρατικός Οργανισμός Προώθησεως Εξαγωγών (ΟΠΕ), ο οποίος έλαβε το 1987 τη μορφή ανωνύμου εταιρείας και ασχολείται με την ενημέρωση των εξαγωγέων, την οργάνωση εκθέσεων ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό, την ενημέρωση των αλλοδαπών αγοραστών κυρίως μέσω των γραφείων του στην Αλεξάνδρεια, Αμβέρσα, Οδησό και Παρίσι κ.ο.κ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη:

- Γ. Τόλιο, «Η κρίση της ελληνικής οικονομίας και ο ρόλος της Ε.Ο.Κ.», στο «Τρία χρόνια στην Ε.Ο.Κ.», Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1984
- Τ. Φακολά, «Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η ένταξη της Ελλάδας», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1979
- Σεβτσόφ, «Καπιταλιστική ολοκλήρωση – Ε.Ο.Κ.», Σύγχρονη Εποχή, 1977
- Γ. Πολυμερίδη, «Το εξωτερικό εμπόριο Ελλάδας - Ε.Ο.Κ.», στο «Τρία χρόνια στην Ε.Ο.Κ.», Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1984
- Εισηγητική έκθεση του Γ. Ποττάκη για τον Προϋπολογισμό του 1984
- Π. Ρουμελιώτης «Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ο ρόλος της Ελλάδας», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1985
- Ζολώτας, Ξ.Ε. «Η συμβολή των εξαγωγών στην οικονομική ανάπτυξη: μία ομιλία». Αθήνα 1976
- Καράγεωργα Δ., Παπαμάργαρη, Χ., Παπαζήσης. «Οικονομική», Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 1976
- Πουρναράκης, Ε., «Διεθνή οικονομικά. Μια εισαγωγική προσέγγιση», Αθήνα 1992
- Ανδροβιτσανέας, Χρήστος, Διεθνές εμπόριο, Κριτική επιστημονική βιβλιοθήκη, Αθήνα 1979
- Καρδακάρης, Η τεχνική των συναλλαγών, εκδόσεις Ελλην, Αθήνα 1997
- Gardner, Brian, «Policies, production and trade», London 1996
- Παπασπύρου Β., «Εμπορικό δίκαιο», εκδόσεις Ελλην, Αθήνα 1994
- Βήτος, Γ., «Κοινοτικός τελωνειακός κώδικας : Τελωνειακά καθεστώτα Ενδοκοινοτική κυκλοφορία εμπορευμάτων Ενδοκοινοτικό Φ.Π.Α. Ενδοκοινοτικό Ε.Φ.Κ», εκδόσεις ΑΝΤ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1997
- Μπρεδήμας, «Διεθνές οικονομικό δίκαιο. 2ο, Οι συμφωνίες των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του γύρου της Ουρουγουάης», εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα 1996
- Νικολαϊδης, Φαίδων, Σκληρές διαπραγματεύσεις για ελεύθερο παγκόσμιο εμπόριο, εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα
- Αποκόμματα της εφημερίδας «ΕΘΝΟΣ» (14-6-84)
- Στοιχεία της ομιλίας του ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ στο Διεθνές Συνέδριο του Κέντρου Μεσογειακών Μελετών στην Αθήνα το 1983
- Αποκόμματα της εφημερίδας «Το ΒΗΜΑ» (1-1-1984)
- Μελέτη «Οι ελληνικές εξαγωγές το 1981» του Κ.Ε.Ε.Μ. του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων
- Στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος
- Institute of Shipping Economics and Logistics της Βρέμης

Ηλεκτρονική:

- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.),
<http://www.statistics.gr/>
- Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών Μελετών, (Κ.Ε.Ε.Μ.)
<http://www.fgi.org.gr/dis/rest/trade-gr.htm>
- Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου, <http://www.hepo.gr/>
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων <http://www.minagric.gr>
- Υπουργείο Ανάπτυξης, <http://www.ypan.gr/>
- Υπουργείο Εξωτερικών, <http://www.mfa.gr/>
- Υπουργείο Ανάπτυξης - Γενική Γραμματεία Εμπορίου,
<http://www.gge.gr/>